

KLASA: 025-01/22-01/07
URBROJ: 474-02-22-3
Zagreb, 25. travnja 2022.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
TRG SVETOG MARKA 2
10000 ZAGREB

Predmet: Izvješće o radu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 2021. godinu
- dostavlja se -

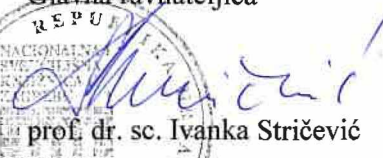
Poštovani,

Upravno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu prihvatilo je na svojoj 15. redovnoj sjednici održanoj 30. ožujka 2022. Izvješće o radu s financijskim izvješćem Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 2021. godinu. Hrvatsko knjižnično vijeće prihvatilo je predmetno Izvješće na svojoj 22. sjednici održanoj 7. travnja 2022. Sukladno odredbama članka 22. Statuta NSK, te članka 2. Poslovnika o radu Upravnog vijeća NSK, u prilogu dostavljamo predmetno Izvješće na uvid radi pribavljanja suglasnosti Vlade Republike Hrvatske.

Navedeno Izvješće uputili smo izravno i u Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja te Ministarstvo financija na znanje u digitalnom obliku.

U slučaju potrebe, za dodatne informacije izvolite se obratiti u Tajništvo NSK na e-mail adresu: pravna_sluzba@nsk.hr.

S poštovanjem,

Glavna ravnateljica
REPUBLIKE HRVATSKE

prof. dr. sc. Ivanka Stričević

PRILOG:

1. Izvješće o radu NSK za 2021. x 4 u tiskanom obliku
2. Izvješće o radu NSK za 2021. u digitalnom obliku upućeno na adresu: robert.matijevic@vlada.hr"

DOSTAVITI:

1. Naslov
2. Ministarstvo kulture i medija
3. Ministarstvo znanosti i obrazovanja
4. Ministarstvo financija
5. Tajništvo - Pismohrana

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

IZVJEŠĆE O RADU ZA
2021. GODINU

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

Zagreb, 2022.

IMPRESUM

Nakladnik

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Za nakladnika

prof. dr. sc. Ivanka Stričević

Stručno povjerenstvo

dr. sc. Vesna Golubović

dr. sc. Dragica Krstić

dr. sc. Lobel Machala

Nela Marasović

dr. sc. Tatjana Mihalić

mr. sc. Ivo Tokić

Tomislav Tomašić

Lektura

Zrinka Mikulić

Grafičko oblikovanje

Goran Hasanec

ISSN

1333-6231

SADRŽAJ

1. UVOD	6
1.1. BROJKE I ČINJENICE UKRATKO	11
2. SAŽETAK IZVJEŠĆA PREMA CILJEVIMA STRATEGIJE RAZVOJA NSK DO 2026.	14
2.1. STRATEŠKI CILJ 1. DOSTUPNOST GRAĐE, PODATAKA I KNJIŽNIČNIH USLUGA SVIM KORISNIČKIM SKUPINAMA KNJIŽNICE	14
2.2. STRATEŠKI CILJ 2. OSNAŽIVANJE KAPACITETA KNJIŽNICE	16
2.3. STRATEŠKI CILJ 3. SURADNJA U RAZVOJU I INOVACIJAMA	18
3. IZVJEŠĆA USTROJBENIH JEDINICA	20
3.1. HRVATSKI ZAVOD ZA KNJIŽNIČARSTVO	20
3.1.1. Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva	21
3.1.1.1. Matična djelatnost za narodne knjižnice	22
3.1.1.2. Matična djelatnost za školske knjižnice	23
3.1.1.3. Matična djelatnost za sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice na nacionalnoj razini	23
3.1.1.4. Matična djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice na sveučilišnoj razini	24
3.1.1.5. Matična djelatnost za baštinske zbirke	24
3.1.1.6. Normativna djelatnost	25
3.1.1.7. Integrirani knjižnični sustav	25
3.1.2. Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice	29
3.1.3. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara	32
3.2. ODJEL NABAVA I IZGRADNJA ZBIRKI	34
3.2.1. Nacionalna zbirka Croatica	34
3.2.2. Sveučilišna zbirka	35
3.2.3. Izgradnja zbirki	35
3.3. ODJEL OBRADA	41
3.3.1. Obrada omeđene građe	42
3.3.2. Obrada neomeđene građe	43
3.3.3. Normativni nadzor i sadržajna obrada	44
3.4. ODJEL BIBLIOGRAFSKO SREDIŠTE	46
3.4.1. Tekuća nacionalna bibliografija	46
3.4.2. Objavljene bibliografije	47
3.4.3. Retrospektivna nacionalna bibliografija	48
3.4.4. Identifikatori	49
3.5. ODJEL POSEBNE ZBIRKE	52
3.5.1. Zbirka rukopisa i starih knjiga	53
3.5.2. Grafička zbirka	56
3.5.3. Zbirka muzikalija i audiomaterijala	59

3.5.4.	Zbirka zemljovida i atlasa	62
3.6.	ODJEL ZAŠTITA I POHRANA	64
3.6.1.	Zaštita knjižnične građe.....	65
3.6.2.	Pohrana knjižnične građe	69
3.7.	ODJEL KORISNIČKE SLUŽBE	70
3.7.1.	Zbirke i čitaonice.....	71
3.7.2.	Informacijske usluge	76
3.8.	ODJEL ZAJEDNIČKI POSLOVI.....	80
3.8.1.	Odsjek tajništvo	80
3.8.2.	Odsjek financijski i računovodstveni poslovi.....	80
3.8.3.	Odsjek marketing i komunikacije.....	81
3.8.4.	Odsjek održavanje	82
3.8.5.	Odsjek sigurnost	83
3.9.	ODJEL INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	85
4.	KULTURNE, OBRAZOVNE I ZNANSTVENE AKTIVNOSTI: SURADNIČKI PROGRAMI VIŠE ODJELA I PROCESA	89
4.1.	MEĐUNARODNA SURADNJA	89
4.1.1.	Organizacija izložaba	90
4.1.2.	Projekti i programi – prijave na natječaje.....	90
4.2.	PROJEKTI I PROGRAMI	91
4.3.	ZNANSTVENA DJELATNOST	93
4.4.	EDUKACIJA	94
4.4.1.	Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU).....	94
4.4.2.	Ostale edukacije	95
4.5.	PORTALI I PROFILI KNJIŽNICE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA	96
4.5.1.	Portal NSK	96
4.5.2.	Društvene mreže i servisi	97
4.5.3.	Blog NSK	98
4.5.4.	Portali Digitalne knjižnice NSK i virtualne izložbe	98
4.5.5.	Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj	98
4.5.6.	Portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara.....	99
4.5.7.	Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija	99
4.5.8.	Portal Katalogizacija i klasifikacija.....	99
4.5.9.	Portal Predmetni sustav NSK	100
4.5.10.	Portal Normativne baze UDK	100
4.5.11.	Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu	101
4.6.	NAKLADNIČKA DJELATNOST.....	102
4.7.	IZLOŽBENA DJELATNOST I PREDSTAVLJANJE RADA KNJIŽNICE	104

4.7.1.	Izložbe u Knjižnici	104
4.7.2.	Izložbe izvan Knjižnice	104
4.7.3.	Građa Knjižnice na izložbama vanjskih organizatora	104
4.7.4.	Virtualne izložbe	105
4.7.5.	Izložbe mrežnih publikacija	105
4.8.	SKUPOVI, TRIBINE, SASTANCI I DOGAĐANJA	106
4.8.1.	Skupovi.....	106
4.8.2.	Sudjelovanje na skupovima s izlaganjem.....	106
4.8.3.	Sudjelovanje na skupovima bez izlaganja.....	113
4.8.4.	Sudjelovanje na mrežnim seminarima (webinarima)	117
4.8.5.	Druga događanja.....	120
4.8.6.	Predstavljanje publikacija.....	120
5.	UPRAVLJAČKA I STRUČNA TIJELA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU TIJEKOM 2021.	121
5.1.	UPRAVNO VIJEĆE	121
5.2.	STRUČNO VIJEĆE	121
5.3.	ZNANSTVENO VIJEĆE.....	122
5.4.	ZNANSTVENI ODBOR.....	123
5.5.	RADNE SKUPINE I KOMISIJE	123
5.6.	POVJERENSTVA	125
5.7.	ODBORI, VIJEĆA I UREDNIŠTVA.....	126
5.8.	DOKUMENTI I PROCEDURE USVOJENI TIJEKOM 2021. GODINE.....	127
6.	BIBLIOGRAFIJA RADOVA DJELATNIKA KNJIŽNICE	129
7.	FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2021. GODINU	135
8.	PRILOZI.....	144
8.1.	PREDAVAČI CENTRA ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ	144
8.2.	KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI SUSTAV	145
8.3.	MEĐUNARODNA ČLANSTVA KNJIŽNICE	146

1. UVOD

Svoju djelatnost i zakonski propisane zadaće u 2021. godini Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (dalje u tekstu: Knjižnica) provodila je redovitim i razvojnim programima u skladu sa *Strategijom razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu do 2026.* (dalje u tekstu *Strategija razvoja NSK*), *Akcijskim planom provedbe Strategije razvoja NSK do 2023.* i *Planom rada za 2021. godinu.*

Rad Knjižnice u prethodnoj godini posebno su obilježile tri okolnosti, i to uvjeti pandemije bolesti COVID-19, posljedice potresa u Zagrebu i na području Banovine te u pozitivnom smislu uvođenje promjena na temelju suvremenih podzakonskih akata u knjižničarstvu kojima su Knjižnici dane neke nove zadaće. Za prethodnu je godinu bitno donošenje *Strategije razvoja NSK* koja je put razvoja odredila prema trima glavnim strateškim ciljevima i 11 posebnih ciljeva.

Sve aktivnosti u organizaciji rada Knjižnice odvijale su se u skladu s aktualnim epidemiološkim mjerama koje su izravno ili posredno utjecale na provođenje programa. Upravljanje rizicima na svim razinama poslovnih procesa bilo je uspješno jer se program ostvarivao prema Planu i uz moguće scenarije provođenja.

U Izvješću se daje pregled ostvarenog u redovitoj djelatnosti i posebnim projektima, ponajprije općim pregledom po strateškim ciljevima, a zatim konkretnim podacima pojedinih jedinica poslovnih procesa ili pregledom aktivnosti koje uključuju sinergijsko djelovanje više jedinica i procesa.

Treba istaknuti sljedeće:

- U srpnju 2021. godine uspješno je dovršen tehnički i financijski zahtjevan postupak zamjene plina za gašenje požara halona čistim plinom; projekt je započet 2019., a u potpunosti je novčano potpomognut sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.
- U prosincu 2021. godine uspješno je završen dugogodišnji projekt pod nazivom *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* koji je novčano potpomognut bespovratnim sredstvima iz Europskog socijalnog fonda u iznosu od 120.808.380,29 kuna. Tijekom godine radilo se na pripremi novog za sljedeće razdoblje.
- Radilo se na provedbi projekta *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*; riječ je o projektu Ministarstva kulture i medija koji se provodi s Hrvatskim državnim arhivom, Muzejom za umjetnost i obrt i Hrvatskom radiotelevizijom, a Knjižnica njime ojačava infrastrukturu za Hrvatsku digitalnu knjižnicu.
- Uspješno je završen projekt *Traditional children's stories for a common future – TRACE* u sklopu programa Erasmus+ koji je Knjižnica provela s međunarodnim partnerima.
- Završen je projekt *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings* u kojem je sudjelovao Hrvatski arhiv web s međunarodnim partnerima.
- Provedena su dva projekta novčano potpomognuta sredstvima dobivenim na natječajima Konferencije ravnatelja nacionalnih knjižnica (CENL). Prvi projekt usmjeren je na unaprjeđenje sustava za informiranje korisnika u uvjetima pandemije bolesti COVID-19, a drugi na jačanje knjižničnih aktivnosti za romsku zajednicu u Hrvatskoj.

- Tijekom godine radilo se na provedbi 21 projekta za koje su dobivena sredstva na natječaju Javnog poziva za programe u kulturi Ministarstva kulture i medija te su izrađene projektne prijave za više od 20 projekata za 2022. godinu.
- Započeo je intenzivan rad na osmišljavanju programskih aktivnosti u novouređenom dijelu Knjižnice u sklopu provedbe projekta *CroAtrium*.
- U sklopu međunarodne suradnje započelo se s projektom suradnje s Hrvatskim nacionalnim vijećem Crne Gore u pružanju savjetodavne pomoći i sudjelovanja u uređenju knjižnice u Donjoj Lastvi.
- Nabavljena su dva nova poslužitelja za *Integrirani knjižnični sustav NSK i knjižnica u sustavu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske*, uspješno su i bez prekida u redovitom radu migrirana knjižnična poslovanja svih 47 visokoškolskih i specijalnih knjižnica integriranih u sustavu te je izvršena nadogradnja na najnoviju inačicu programa Aleph v. 23. Istodobno se radilo na pripremi za prelazak na knjižnični sustav nove generacije u oblaku koji će omogućiti objedinjeno upravljanje tiskanom, elektroničkom i digitalnom građom.
- U proljeće 2021. godine održana je vrlo zapažena međunarodna znanstveno-stručna konferencija o zaštiti baštine u kriznim uvjetima pod nazivom *Solidarity in Culture: Heritage protection under conditions of crisis* na kojoj je sudjelovalo više od 500 sudionika i 124 predavača iz 21 zemlje sa šest kontinenata.
- Samostalno ili u suradnji organizirano je još 12 skupova.
- U sunakladništvu s partnerskim ustanovama – Hrvatskim državnim arhivom i Muzejskim dokumentacijskim centrom objavljen je Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima.
- U 2021. godini održano je 14 izložaba u povodu značajnih obljetnica te promidžbeno-edukativni programi u Godini čitanja, od kojih ističemo:
 - izložba *Sloboda se njegovim imenom zove* u povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara i prateće izložbe *Žrtva Vukovara*
 - izložba *Judita* uz 500. obljetnicu tiskanja prvog izdanja *Judite* Marka Marulića
 - izložba *Dimitrije i Dante* u povodu 700. obljetnice smrti Dantea Alighierija
 - samostalno i u suradnji s drugim ustanovama objavljeno je sedam virtualnih izložaba i uspostavljena je digitalna zbirka maestra Dinka Fija *Maestro moj*
 - u povodu Dana europske baštine održan je program *U srcu NSK – konzervatori-restauratori na djelu*
 - u suradnji s nizom partnera održana je manifestacija *Noć knjige*.
- Započet je rad na uređivanju ostavština u kojima se ogledaju stoljeća nacionalne kulture i povijesti kako bi se pojačala njihova recepcija.
- U inozemstvu su postavljene dvije izložbe u suradnji s Ministarstvom kulture i medija i hrvatskim veleposlanstvima. U Republici Koreji, u Nacionalnoj knjižnici u Seulu, bila je postavljena izložba *Hrvatska književnost i kulturna baština od srednjeg vijeka do modernog doba*, a u Solothurnu u Švicarskoj postavljena je izložba *Marko Marulić – europski humanist*.

- Predstavnice Knjižnice izabrane su u tijela relevantnih međunarodnih udruženja, i to u Izvršni odbor CENL-a koji okuplja ravnatelje europskih nacionalnih knjižnica, radna tijela IFLA-e i Upravni odbor ISSN-a.
- U hrvatskom knjižničnom sustavu uspostavljena je primjena novih podzakonskih akata – pravilnika, standarda i posebnih naputaka; u Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo provedena su tri istraživanja o stalnom stručnom usavršavanju u knjižničarskoj zajednici, knjižničnim programima i uslugama za osobe s teškoćama čitanja standardnog tiska te o potrebama korisnika i knjižničara za e-izvorima u narodnim i školskim knjižnicama.
- Povjerenstvo za praćenje kvalitete i vrednovanje usluga Knjižnice u skladu s međunarodnim normama kvalitete odredilo je 19 pokazatelja uspješnosti koji se odnose na knjižnični fond, korisničke usluge, kulturnu ulogu i upravljanje radi ojačavanja sustava kvalitete.

Parametri prema kojima se prati redoviti rad i poslovanje Knjižnice u 2021. godini u odnosu na zakonom određene zadaće pokazuju ne samo obavljanje tih zadaća nego i niz pozitivnih pomaka. Trendove nije moguće pratiti samo na razini usporedbe s godinom prije zbog već navedenih okolnosti koje su obilježile 2021. godinu. Potrebno ih je promatrati i u nacionalnom i globalnom kontekstu. Treba naglasiti da je Knjižnica bila otvorena korisnicima tijekom godine za razliku od niza nacionalnih knjižnica u svijetu koje su na drugi način prilagođavale svoj rad situaciji s pandemijom. Stoga će trendove biti moguće pratiti ako se uzme u obzir duže razdoblje u neprekidnosti. Brojčani podatci u Izvješću za 2021. godinu općenito pokazuju pad u nekim aktivnostima, kao npr. u prinovama nekih vrsta građe, te porast u drugim aktivnostima – pokazatelji obrade neomeđene građe ili korištenje društvenih mreža Knjižnice.

Nabava građe, uključujući i prihvata obveznog primjerka analogne i digitalne građe, u skladu je s planiranim i rezultat je poštovanja provedbe zakonskih odredaba, kvalitetnog praćenja cjelokupne nakladničke proizvodnje te pravodobnih reklamacija, istraživanja i provjere fonda s jedne strane kao i praćenja potreba Knjižnice s druge – prinovljeno je 96 668 jedinica građe, od čega gotovo 45 posto digitalne. U obradi građe postignuta je ažurnost za sve vrste tekuće građe i intenziviran je rad na rekatalogizaciji te unosu u *online* katalog digitaliziranih kataložnih listića. Program objavljivanja tekućih nacionalnih bibliografija ostvaren je u četirima nizovima i objavljeno je 28 bibliografija svih nizova. Izrađeno je 36 696 bibliografskih zapisa, 19 896 normativnih zapisa i 5169 CIP zapisa. Zbirke građe posebne vrste obogatile su svoje fondove vrijednom i iznimnom građom rukopisa i starih knjiga, ostavštinama, autografima skladatelja, kartama i grafičkim mapama. Sustavna zaštita knjižnične građe iz fonda Knjižnice kao i fondova drugih hrvatskih knjižnica te digitalizacija građe kao sredstvo osiguravanja trajne zaštite i dostupnosti najvrjednije hrvatske knjižnične baštine odvijala se u okvirima prioriteta i postojećih mogućnosti. Odjel zaštita i pohrana posebno je bio uključen u provedbu pomoći knjižnicama stradalim u potresu, izradbom odgovarajućih naputaka o postupanju s građom, privremenom pohranom vrijedne građe u Knjižnici i organizacijom međunarodne konferencije posvećene zaštiti baštine u kriznim uvjetima.

Ograničeni pristup fizičkim zbirkama i prostorima Knjižnice dodatno je naglasio važnost digitalizacije građe kao i poslovnih procesa. Za korisničke usluge u cijelosti se može reći da unatoč propisanim epidemiološkim mjerama raste količina, odnosno raznovrsnost i kvaliteta usluga, što je i inače prioritet Knjižnice. Broj se fizičkih posjeta Knjižnici smanjuje, što je i svjetski trend, ali je ipak povećan u odnosu na pandemijsku 2020. godinu. Istodobno se povećava broj korisnika koji nekim uslugama Knjižnice pristupaju na daljinu. U 2021. godini zabilježeno je više od 100 000 ulazaka u Knjižnicu te osam milijuna pregleda digitalnih sadržaja

na stranici Knjižnice. Posebno razvijena aplikacija za praćenje trenutnog broja korisnika i raspoloživosti prostora koja je mrežno dostupna pokazala se korisnom i nužnom radi pridržavanja protuepidemijskih mjera u Knjižnici. U 2021. godini u Knjižnici je istodobno mogao boraviti 461 korisnik.

Uspostavljene su usluge *online upisa i obnove članstva* kao i *drive in* za vraćanje i posudbu naručene građe bez ulaska u zgradu Knjižnice. Uspostavljen je i informacijski pult na ulazu u Knjižnicu, kreiran je novi portal Hrvatski obvezni primjerak te je pokrenut projekt izradbe *NSK podcasta* u Digitalnom laboratoriju NSK.

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj (CSSU) u sklopu svoje redovite djelatnosti provodio je programe stalnog stručnog usavršavanja koji su se zbog epidemiološke situacije održavali u digitalnom okruženju. Održavala se i redovita stručna praksa studenata.

Djelatnici Knjižnice, stručnjaci pojedinačnih područja objavili su brojne priloge u hrvatskim i inozemnim časopisima te su održali niz izlaganja na različitim skupovima, seminarima i tečajevima.

Stručnim savjetima i uputama Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo izravno ili posredno proveden je upis posuvremenjenih podataka o knjižnicama u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj te su organizirani unos i kontrola statističkih podataka o poslovanju u 2020. godini u Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica.

Tijekom godine znatno se radilo na pripremi razvojnih projekata kao i proširenju suradnje s drugim ustanovama u zemlji i inozemstvu.

U 2021. godini moderniziran je dio informatičke opreme, s čime će se nastaviti i dalje, i to radi ispunjenja minimalnih tehničkih uvjeta nužnih za obavljanje redovitih poslova djelatnika i ostvarivanje radnih normi definiranih u određenim procesima Knjižnice.

Promjene u kadrovskoj strukturi djelatnika pokazuju blagi trend prema nužnom porastu temeljnih kvalifikacija jer zahtjevi poslovanja postaju složeniji. Bitna promjena u ustroju povezana je s imenovanjem pomoćnika glavnog ravnatelja u skladu sa Zakonom o knjižnicama i knjižničarskoj djelatnosti iz 2019. godine. Pomoćnice glavne ravnateljice za djelatnost nacionalne knjižnice, djelatnost središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu te financijske i pravne poslove radile su na unaprjeđenju djelatnosti, što se pokazuje dobrim modelom, jer Knjižnica mora djelovati u sinergiji svih odjela, odsjeka i procesa te ju nije moguće dijeliti po temeljnim ulogama.

Praćenje pokazatelja o nazočnosti djelatnika na radnom mjestu s obzirom na udio u ukupnom fondu sati radnog vremena na razini godine ne pokazuje velika odstupanja između 2019., 2020. i 2021. godine. Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti u 2021. godini u porastu je za dva posto. Rad od kuće, i to 12 posto od ukupnog broja radnih sati u 2020. godini, u 2021. je smanjen na 1,9 posto.

U skladu s preporukama Hrvatskog knjižničnog vijeća koje je Knjižnica dobila uz Izvješće o radu za 2020. godinu poduzete su konkretne mjere, i to uspostava elemenata sustava za praćenje kvalitete i vrjednovanja usluga Knjižnice, izradba radnog materijala za rekatalogizaciju i uključivanje zapisa sa skeniranih listića u *online* katalog i izradba modela usklađene nabave za izgradnju knjižničnih zbirki na Sveučilištu u Zagrebu i u Knjižnici kojem je svrha bolje odgovoriti na potrebe korisnika i racionalnije koristiti proračunska sredstva.

Zaključno uz uvod

U tablicama u Izvješću grafički su prikazani pokazatelji usporedbe s prethodnom godinom ( ) , a na nekim mjestima prikazane su usporedbe triju uzastopnih godina kako bi se zornije pokazalo u kojem se smjeru kreću pojedini pokazatelji. Uz pokazatelje po segmentima djelatnosti i aktivnostima, gdje je to bilo moguće, dana su i tumačenja trendova ako je riječ o dužem razdoblju. U odnosu na 2020. godinu, koja je bila specifična po djelomičnom izvanrednom zatvaranju i povećanju u svim aktivnostima koje je bilo moguće izvoditi *online*, u 2021. se zamjećuje pad u odnosu na 2020., ali ujedno i rast prema pojedinim pokazateljima iz pretpandemijske 2019., što se moglo i očekivati s obzirom na normalizaciju rada u Knjižnici uz pridržavanje epidemioloških mjera. U budućim će se izvješćima trendovi pratiti za dulje razdoblje s obzirom na to da pokazatelje treba sagledavati i u internom kao i nacionalnom i međunarodnom kontekstu. Godina 2021. može se za Knjižnicu smatrati prijelomnom jer je izrađena i objavljena *Strategija razvoja NSK do 2026.*, dokument prema kojem će Knjižnica sljedećih godina usmjeravati svoje redovite, razvojne i projektne aktivnosti preko triju glavnih strateških ciljeva: dostupnost građe, podataka i knjižničnih usluga svim skupinama korisnika, osnaživanje kapaciteta Knjižnice te suradnja u razvoju i inovacijama.

1.1. BROJKE I ČINJENICE UKRATKO

DJELATNICI KNJIŽNICE

U Knjižnici su zaposlena 304 djelatnika (na dan 31. prosinca 2021.) čiji se rad novčano potpomaže iz sredstava državnog proračuna.

Visoku stručnu spremu ima 169 djelatnika ili 55,6 posto, od kojih je 17 doktora znanosti i 13 magistara znanosti, a prema stručnom zvanju i višem stručnom zvanju 24 knjižničarska savjetnika, 22 viša knjižničara i 66 diplomiranih knjižničara, ukupno 112 visokoobrazovanih stručnjaka iz područja knjižničarstva.

Osim stručnih djelatnika iz područja knjižničarstva, zaposleni su i djelatnici s visokom stručnom spremom drugih profila – konzervatori, kustosi, arhivist, informatičari, pravnici, ekonomisti, elektrotehničari i dr.

Višu stručnu spremu ima 22 djelatnika ili 7,2 posto, srednju stručnu spremu ima 110 djelatnika ili njih 36,2 posto, a nižu stručnu spremu ima troje djelatnika ili 1 posto.

Osim djelatnika čiji se rad novčano potpomaže sredstvima državnog proračuna, Knjižnica na neodređeno vrijeme zapošljava dvoje djelatnika (1 SSS) u Odsjeku sigurnosti i jednoga djelatnika (1 NSS) u Odsjeku održavanje, čiji se rad novčano potpomaže vlastitim sredstvima Knjižnice.

Tijekom 2021. godine s 19 djelatnika raskinut je ugovor o radu i radni odnos u Knjižnici, od kojih je desetero djelatnika otišlo u mirovinu, s troje djelatnika potpisani su sporazumi o prestanku ugovora o radu, za petero djelatnika istekao je ugovor o radu na određeno vrijeme, a jedan je djelatnik preminuo.

Do kraja 2021. godine s 53 djelatnika zasnovan je radni odnos i potpisan ugovor o radu, od kojih je 20 djelatnika na određeno vrijeme.

Tablica 1. Privremena nesposobnost za rad.

PRIVREMENA NESPOSOBNOST ZA RAD ZBOG BOLESTI			
	2019.	2020.	2021.
Udio u ukupnom fondu sati radnog vremena	6,23 %	7,35 %	8,30 %

Tablica 2. Rad od kuće.

RAD OD KUĆE			
	2019.	2020.	2021.
Udio u ukupnom fondu sati radnog vremena	0,00 %	11,68 %	1,89 %

FOND

Ukupni fond Knjižnice broji približno 3,6 milijuna jedinica različite vrste građe te više od milijun bibliografskih zapisa o građi u posjedu Knjižnice.

Tablica 3. Novi bibliografski, normativni i CIP zapisi.

	Ostvareno 2018.	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Bibliografski zapisi	30 969	34 995	36 136	36 696	
Normativni zapisi	26 079	23 952	20 407	19 896	
CIP zapisi	4704	4628	4269	5169	

Tablica 4. Novi deskriptivni metapodatci i koncepti u sustavu *Digitalne zbirke NSK*.

	Ostvareno 2018.	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Deskriptivni metapodatci	17 618	4 520	8 246	19 129	
Koncepti	382	675	1158	1819	

PROSTOR ZA KORISNIKE

- 1100 mjesta; 64 mjesta u čitaonicama zbirke građe posebne vrste i osam mjesta za slušanje
- dvije pojedinačne sobe za studentski rad (jedna sadrži sedam, a druga tri odjeljka)
- 100 mjesta u dvoranama za seminare u korpusnom, starom dijelu zgrade
- 17 dvorana u novouređenom dijelu zgrade
- 150 mjesta u čitaonici za noćni rad od 21 do 24 sata

U skladu s protuepidemijskim mjerama zahvaljujući aplikaciji kojom se prati trenutni broj korisnika, u Knjižnici je istodobno mogao boraviti 461 korisnik.

KORISNICI

- 3465 novoupisanih
- 3834 obnovljena članstva
- 100 979 jedinstvenih ulazaka (jedan ulazak za jednu osobu na dnevnoj bazi), 240 883 ulaska (svaki ulazak)
- osam milijuna pregleda digitalnih sadržaja na stranicama Knjižnice

TEMELJNI DOKUMENTI

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, NN 98/19)

Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17)

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99 ... 117/21)

Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN 128/17, 47/18, 123/19, 66/20)

Pravilnik o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 81/21)

Pravilnik o obveznom primjerku (NN 66/20)

Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci (NN 107/21)

Standard za specijalne knjižnice (NN 103/21)

Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/21)

Standard za digitalne knjižnice (NN 103/21).

Statut Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 2019.

Pravilnik o radu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 2019.

Pravilnik o unutarnjem ustroju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 2016.

Strategija razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu do 2026.

Plan rada s financijskim planom za 2021.

2. SAŽETAK IZVJEŠĆA PREMA CILJEVIMA STRATEGIJE RAZVOJA NSK DO 2026.

Knjižnica je tijekom 2021. godine provodila informacijsku, obrazovnu i znanstvenu djelatnost i nakladničku, izložbenu i promidžbenu djelatnost kao komplementarne aktivnosti u skladu sa zakonskim odredbama, Planom rada za 2021. godinu koji je temeljen na ciljevima *Strategije razvoja NSK do 2026.* i *Akcijskom planu njezine provedbe do 2023.*

Sažetak Izvješća o radu koji slijedi opisuje djelatnost Knjižnice u sklopu triju temeljnih strateških ciljeva, a cjelokupno Izvješće o radu prati njezinu organizacijsku strukturu, odnosno devet knjižničnih odjela u sklopu kojih djeluju odsjeci i radni procesi. Završni dio Izvješća donosi prikaz aktivnosti u nekoliko cjelina kojima se nastoji pregledno prikazati knjižnična događanja, skupove, međunarodnu suradnju, znanstvenu i stručnu produktivnost djelatnika i publikacije objavljene u 2021. godini.

2.1. STRATEŠKI CILJ 1. DOSTUPNOST GRAĐE, PODATAKA I KNJIŽNIČNIH USLUGA SVIM SKUPINAMA KORISNIKA

Svrha je ovog cilja povećati dostupnost građe svim korisničkim skupinama Knjižnice primjenom suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, ali ujedno i poboljšati zaštitu, digitalizaciju i očuvanje izvornika kao temelja knjižničnog poslovanja. Sve radne procese potrebno je uskladiti s normativnim dokumentima i unaprijediti ih u skladu s promjenama u okruženju kako bi se omogućio i osigurao razvoj djelatnosti te novih usluga svim korisnicima.

Temeljne su zadaće Knjižnice prikupljanje, trajno čuvanje i davanje na korištenje nacionalne nakladničke proizvodnje u analognim i digitalnim pojavnim oblicima. Zbog svoje dvojne uloge, uz nacionalnu zbirku *Croatica*, Knjižnica razvija sveučilišnu zbirku, odnosno zbirke znanstvene i stručne literature za potrebe Sveučilišta u Zagrebu kao i ostale zbirke. Kako je istaknuto u Planu rada za 2021. godinu, prioriteti su redovite djelatnosti Knjižnice cjelovitost obveznog primjerka, redovita/ažurna bibliografska obrada, učinkovita zaštita građe i objavljivanje Hrvatske nacionalne bibliografije i osiguravanje dostupnosti građe i usluga korisnicima. Ostvarenje ovog cilja *Strategije razvoja NSK* provodi se provedbom četiriju posebnih ciljeva koji obuhvaćaju izgradnju i upravljanje zbirkama građe; zaštitu, digitalizaciju i očuvanje građe; znanstvenu refleksiju, kreativnu interpretaciju i prezentaciju građe; te kontinuirano komuniciranje i uključivanje šire javnosti razvojem usluga za korisnike kojima se nastoje prevladati digitalni, generacijski jaz te okolnosti ograničenog pristupa kulturnom sadržaju i znanstvenim informacijama te povećati pozitivna percepcija Knjižnice u široj javnosti kao pouzdana, otvorena i inovativna ustanova.

U 2021. godini ukupno je prinovljeno 96 668 jedinica građe. Od toga je 91 617 jedinica pristiglo sustavom obveznog primjerka u svim analognim i digitalnim pojavnostima, a 5051 zamjenom, darom i kupnjom (Tablica 7. u poglavlju *Odjel nabava i izgradnja zbirki*). U digitalnoj zbirci *Croatica* pohranjen je obvezni primjerak sustava *Digitalne knjižnice NSK* na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr>. Građa pristigla obveznim primjerkom na materijalnim nositeljima redovito se raspoređivala u Zakonom propisane knjižnice u sustavu obveznog primjerka.

Što se tiče e-izvora, u 2021. godini nabavljene su tri citatne baze podataka, i to *Scopus* (Elsevier), *Web of Science Core Collection*, *Web of Science Citation Connection* i *Journal & Highly Cited Data* (Clarivate Analytics), osam zbirki e-časopisa, sedam bibliografskih baza i baza s cjelovitim tekstom. Za objedinjeno pretraživanje baza podataka nabavljena je platforma

objedinjenog pretraživanja svih elektroničkih izvora – *Discovery service* kojom se pretražuju sve pretplaćene baze podataka u nacionalnoj i sveučilišnoj licenci, baze podataka u otvorenom pristupu i baze podataka u institucionalnim pretplatama.

Obavljali su se poslovi bibliografskog nadzora te se provodila deskriptivna i sadržajna obrada svih vrsta knjižnične građe. Izrađeno je 36 696 bibliografskih zapisa, 19 896 normativnih zapisa te 5169 CIP zapisa. U 2021. godini izrađeno je nešto više bibliografskih zapisa nego prethodne godine, a znatno je manji broj izrađenih normativnih zapisa koji su se za analitičke jedinice (članke) izrađivali samo za hrvatske autore.

U uredima za identifikatore dodijeljena su 569 identifikatora ISBN, 16 ISMN-a, 1115 ISSN-a i 3247 identifikatora DOI. U usporedbi sa 2020. godinom povećan je broj dodjela svih identifikatora.

Program nacionalnih bibliografija ostvaruje se u četirima nizovima Hrvatske nacionalne bibliografije: Nizu A – knjige, Nizu B – članci, Nizu C – serijske publikacije i CIP-u – knjige u tisku te Hrvatskom retrospektivnom bibliografijom knjiga. Ukupno je objavljeno 28 svezaka bibliografija svih nizova, što je 13 svezaka manje u odnosu na prethodnu godinu, no intenziviran je rad na specijalnim bibliografijama – krajem godine objavljena je bibliografija radova Tonka Maroevića koji se nalaze u fondu Knjižnice te na pripremama za objavljivanje tekućih bibliografija Niza B. Pripremljeno je, ispravljeno i pregledano gotovo 30 sveščića bibliografije koja bi trebala biti objavljena u prvom tromjesečju 2022. godine.

Tijekom godine provodile su se preventivne i kurativne mjere zaštite građe te su osigurani primjereni uvjeti smještaja i pohrane. Konzervatorsko-restauratorskim postupcima podvrgnuto je 511 jedinica knjižnične građe, popravljena je i uvezana 861 jedinica građe iz fonda Knjižnice.

Redovitim programom digitalizacije mikrofilmova izrađene su 33 662 snimke, a redovitim programom digitalizacije izvornika, odnosno rukopisne ili tiskane građe, 28 262 snimke, što iznosi 61 924 snimke digitalnih datoteka izrađenih u 2021. godini.

Obradene su 87 443 digitalne preslike, od čega se uz redovite programe dio obrađenih preslika odnosi i na projekte/programe, kao npr. *Hrvatski iseljenički tisak – HIT* u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, *Znameniti.hr* i dr. Navedeni pokazatelji približni su onima iz 2019. godine.

Radi zaštite i dostupnosti građe korisnicima u zbirkama građe posebne vrste (rukopisi i stare knjige, grafička zbirka, zemljovid i atlas i te muzikalije i audiomaterijali) nastavljen je daljnji rad na digitalizaciji građe i migraciji sadržaja na nove medije. Fondovi zbirki građe posebne vrste obogaćeni su s nekoliko vrijednih jedinica građe i ostavština koji su navedeni u Uvodu.

U Knjižnici je 2021. godine učlanjeno 3465 novih korisnika, a članstvo su obnovila 3834 korisnika. Trend je povećanje članova u odnosu na pandemijsku 2020. godinu, no još nisu dosegnute razine iz 2019. godine. Očekivano je smanjenje broja članova – isti je trend i u svijetu, ali se povećava broj korisnika koji uslugama Knjižnice pristupaju na daljinu. U segmentu ulaganja u digitalizaciju poslovanja, izrađena je nova aplikacija *Online upis i obnova članstva*, ponovo je omogućena beskontaktna usluga *drive-in* povrata te rezervacije i posudbe građe. Uvedena je i mogućnost *online* plaćanja zakasnina.

Broj korisnika Kataloga Knjižnice, nakon velikog povećanja u iznimnoj pandemijskoj 2020. godini, u 2021. je normalizacijom rada Knjižnice zabilježio stabilizaciju ukupnog broja korisnika što je vidljivo kroz zadržavanje istih vrijednosti broja pregledanih stranica *Kataloga NSK*. Poteškoće s pristupom digitalnim uslugama Knjižnice dovode se u vezu s općom zastarjelošću i neprilagođenošću mrežne stranice za mobilne uređaje. U 2021. godini ostvaren

je rast na svim službenim profilima Knjižnice na društvenim mrežama i servisima u odnosu na prethodnu 2020. godinu kada je riječ o broju pratitelja.

Korištenje informacijskih usluga i zbirke građe osiguravalo se tematskim pretraživanjima svih dostupnih izvora u Knjižnici i izvan Knjižnice, pružanjem i razvojem korisničkih usluga u fizičkom i digitalnom okruženju te pružanjem općih, znanstvenih i specijalističkih informacija. Tijekom godine odgovoreno je na 316 upita u sklopu usluge *Pitajte knjižničara* i 1250 upita pristiglih na adresu @Informacijski centar, a predmetni stručnjaci čitaonica i posebnih zbirki građe (znanstvene i specijalističke informacije) zaprimili su i riješili 2111 tematskih zahtjeva.

Broj riješenih zahtjeva za bibliometrijsko pretraživanje iznosio je 602 zahtjeva individualnih znanstvenika i 20 zahtjeva uredništava časopisa. Izrađena je analiza 250 hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa za potrebe Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Za korisnike je izrađeno 13 813 snimaka na analognim i digitalnim medijima, što je pad u odnosu na 2020. godinu (23 657).

Integrirani knjižnični sustav čini ukupno 47 knjižnica iz 40 ustanova iz sustava znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, uključujući Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu. Sustav osigurava dostupnost građe za koju su izrađena ukupno 1 593 883 bibliografska zapisa, 639 272 normativna zapisa, 1 220 648 zapisa o posjedovanju te 1 250 825 zapisa o primjerku, što ga čini najvećim visokoškolskim knjižničnim sustavom u Hrvatskoj. Sustav koristi ukupno 27 106 registriranih korisnika, koji su tijekom 2021. godine uputili ukupno 1 883 490 upita prilikom pretraživanja knjižničnih kataloga. Sustav bilježi ukupno 26 653 posudbe građe, 8057 obnova posudbe, 543 rezervacije građe te 26 346 povrata građe.

U sustave *Digitalne knjižnice NSK* (*Digitalne zbirke NSK, HAW, ZIR, DR i Repozitorij NSK*) u 2021. godini ukupno je uneseno 58 626 jedinica građe. Krajem 2021. sustavi *Digitalne knjižnice* sadržavali su 252 946 objavljenih jedinica građe, što je u odnosu na 2020. godinu povećanje od 10,41 posto. Digitalna knjižnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obogaćena je i 11. pobiranjem hrvatskog weba, gdje je prikupljeno 96 862 URL-a.

U sustavu *Digitalne zbirke NSK* radilo se na izradbi metapodataka i novih koncepata. Ukupno je izrađeno 1819 koncepata i 19 129 zapisa metapodataka. Na kraju 2021. sustav *Digitalne zbirke NSK* dosegao je 64 165 jedinica digitalne građe sa 163 223 datoteke i predstavlja povećanje unesenih datoteka od 46,23 posto u odnosu na 2020. godinu.

2.2. STRATEŠKI CILJ 2. OSNAŽIVANJE KAPACITETA KNJIŽNICE

Svrha je ovog cilja unaprjeđivanje poslovanja Knjižnice i njezin organizacijski razvoj, usklađivanje poslovanja s normativnim i drugim dokumentima (UN-ov Program održivog razvoja do 2030., Europski zeleni plan, Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine i dr.) i postizanje učinkovitosti, održivosti i veće kvalitete rada i *online* usluga Knjižnice.

Učinkovito poslovanje Knjižnice zahtijeva primjerenu opremu, ICT infrastrukturu te pridržavanje tehničkih i drugih normi, što utječe na visoke troškove poslovanja, održavanja i razvoja. Knjižnica je i dosad pokazala usmjerenost prema ekonomičnosti poslovanja i racionalizaciji troškova, poslovnim aktivnostima koje utječu na smanjivanje negativnog utjecaja na okoliš i potiču primjenu suvremenih tehnologija (SMART) koje podupiru takve aktivnosti. Ostvarenje cilja provodi se provedbom četiriju posebnih ciljeva koji obuhvaćaju organizacijski razvoj i učinkovito upravljanje ljudskim resursima; digitalnu transformaciju; učinkovito i održivo upravljanje zgradom Knjižnice i zelenu tranziciju; kao i sustavno

upravljanje rizicima. Pripreman je projekt *Jačanje kapaciteta NSK: zelena i digitalna tranzicija* i pripadajuća dokumentacija.

Radi razvoja nove programske djelatnosti u novouređenom dijelu zgrade tijekom 2021. godine imenovan je sastav Radne skupine za posebne programske aktivnosti s ciljem osmišljavanja programskih osnova za *Croatium – Centar za istraživanje, razvoj i promociju zbirke Croatica*, gdje zbirka *Croatia* predstavlja polazište, infrastrukturu i sadržaj za multimedijalne i znanstvene, kulturne, umjetničke i društvene programe te aktivnosti novouređenog dijela Knjižnice.

Tijekom 2021. godine dio prostora Knjižnice – VIP glavni ulaz, garderoba u prizemlju, glavna kongresna dvorana s reprezentativnim prostorom i prateće uredske sobe koristio se za potrebe aktivnosti Vlade Republike Hrvatske, tijela državne uprave i iznimno za potrebe drugih organizacija. Preostalim dijelom prizemlja, uključivši istočni ulaz u zgradu, razinom mezanina i 1. kata raspolagala je Knjižnica za različite aktivnosti i događanja u jednodnevnim ili višednevnim terminima za konferencije, stručne skupove, radionice, sastanke, edukacije, stručne ispite i druge aktivnosti poput sportskih manifestacija.

Novouređeni dio lateralnog dijela zgrade Knjižnice raspolaže s ukupno 10 dvorana površine veće od 100 m² i sedam dvorana (soba) površine manje od 100 m². Svi su navedeni prostori imenovani po istaknutijim protagonistima hrvatskih književnih djela. U 2021. godini nabavljen je dio tehničke opreme koja se trajno nalazi u novouređenom dijelu zgrade. Oprema se zbog svoje mobilnosti vrlo brzo može koristiti u određenom prostoru i dvoranama. Osim opreme, u prostoru je osigurana stalna korisnička veza (CARNet) preko WiFi-ja i fiksnih priključaka te je dodatno osigurana vanjska poveznica internetske veze 50Mb up/down u pojedinim dvoranama za potrebe korisnika i subjekata pri ustupanju prostora na korištenje.

Tablica 5. Brojčani pokazatelji održanih događanja (broj događanja / dani u prostoru).

Opis događanja – aktivnosti	Broj događanja / aktivnosti	Broj dana
Događanja u organizaciji vanjskih subjekata	24	54
Događanja u organizaciji Knjižnice (konferencije, radionice, skupovi, sjednice, edukacije, stručni ispiti i dr.)	38	47
Interni sastanci i sastanci s vanjskim subjektima u organizaciji Knjižnice	82	71

U skladu s Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 2. srpnja 2020. godine o dopuni Odluke o utvrđivanju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu jednim od središnjih prostora za provedbu aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. u Republici Hrvatskoj, novouređenim prostorom nastavlja upravljati Knjižnica. Tijekom 2021. godine dio novouređenog prostora koristio se za potrebe aktivnosti Vlade Republike Hrvatske i tijela državne uprave, a drugi dio za interne potrebe Knjižnice i javne programe. Ukupno su održana 144 događanja (konferencije, seminari, sastanci i dr.). Također, dio prostora bio je jednokratno ustupljen na korištenje Fondu za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije za potrebe uspostave sustava i edukacije u razdoblju od 14. siječnja do 31. ožujka 2021. godine.

2.3. STRATEŠKI CILJ 3. SURADNJA U RAZVOJU I INOVACIJAMA

Svrha je ovog cilja osnaživanje uloge i položaja Knjižnice kao središnje knjižnice hrvatskog knjižničnog sustava te istaknute nacionalne kulturne i znanstvene institucije u europskom i širem međunarodnom kontekstu koja se ostvaruje trima posebnim ciljevima. Prvi će poseban cilj obuhvatiti razvoj knjižničnog sustava Republike Hrvatske, drugi unutarsektorsku i međusektorsku suradnju, a treći će biti usmjeren razvoju partnerstva na europskoj i svjetskoj razini.

U 2021. godini Knjižnica je vodila poslove nacionalne i područne matične djelatnosti, surađujući sa županijskim narodnim matičnim knjižnicama i sveučilišnim matičnim knjižnicama, kao i njihovom mrežom knjižnica na području Republike Hrvatske, te s drugim znanstvenim, kulturnim i obrazovnim ustanovama koje djeluju na području knjižničarstva, arhivistike, dokumentacije i informacijskih službi u Republici Hrvatskoj. Poseban značaj za bolje upravljanje sustavom knjižnica ima korištenje Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica i Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj, a za suradnju u AKM području izradba Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima (KAM).

U unapređenju razvoja knjižničnog sustava u 2021. godini ističemo: razvoj Hrvatskog nacionalnog skupnog kataloga koji osigurava korisnicima informacije o statusu primjerka za posudbu u stvarnom vremenu, pruža informacije za međuknjižničnu posudbu te je izvor programa za usklađenu nabavnu politiku sveučilišne zbirke i nudi mogućnost objedinjenog pretraživanja 52 kataloga visokoškolskih i znanstvenih knjižnica, uključujući *Katalog NSK* neovisno o obliku ili knjižničnom programu u uporabi. Baza Hrvatskog nacionalnog skupnog kataloga (HNSK) sadrži ukupno 2 081 668 bibliografskih zapisa, a integrirani su fondovi knjižnica koje koriste Aleph, Kohu, Crolist (testno), Metelwin i Zaki (testno). Integrirani knjižnični sustav čini ukupno 47 knjižnica iz 40 ustanova iz sustava znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, uključujući Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu. Osim 29 (70 posto od ukupno 42) knjižnica Sveučilišta u Zagrebu te 12 knjižnica znanstvenih instituta, u sustavu djeluje Sveučilišna knjižnica Hrvatskog katoličkog sveučilišta, Knjižnica Hrvatskog državnog arhiva i dvije veleučilišne knjižnice, a tijekom 2021. godine integrirana je u sustav i nova sastavnica – osnovnoškolska i gimnazijska knjižnica *Kreativni razvoj*.

Uz rad na nacionalnom suradničkom projektu *e-Kultura*, koji uključuje veći broj knjižnica, provedene su i pripreme za uspostavu Hrvatske digitalne knjižnice. U sustave *Digitalne knjižnice NSK* (*Digitalne zbirke NSK, HAW, ZIR, DR i Repozitorij NSK*) u 2021. godini ukupno je uneseno gotovo 60 000 jedinica. Tijekom 2021. godine HAW je proveo 11. pobiranje hrvatskog weba. U sklopu suradnje s ostalim knjižnicama i akademskom zajednicom objavljeno je šest virtualnih izložaba, a u sklopu razvoja Hrvatskog arhiva weba uspostavljena je suradnja s narodnim knjižnicama u izradbi zavičajnih zbirki weba.

U organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara održano je 59 mrežnih seminara, a zbog spriječenosti predavača i drugih objektivnih okolnosti, pojedine su edukacije odgođene te je broj održanih edukacija manji od planiranog, odnosno iznosi 95,2 posto.

Godišnji program za 2021. godinu raspoređen je u deset temeljnih modula te sadrži 79 tečajeva i 20 mrežnih seminara u organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara. Zbog neočekivane zdravstvene situacije moralo se odustati od već planiranih i organiziranih klasičnih tečajeva te je cjelokupna ovogodišnja edukacija organizirana u digitalnom okruženju. Dio planiranih tečajeva naknadno je ostvaren u obliku mrežnih seminara pa je broj polaznika zbog lakše dostupnosti trajne izobrazbe bio znatno viši nego prethodnih godina te iznosi 226 posto planirane vrijednosti.

U sklopu međunarodne suradnje potrebno je izdvojiti nove sporazume o suradnji Nacionalne knjižnice Koreje i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kao i Nacionalne knjižnice Széchényi, Nacionalne knjižnice strane literature i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U 2021. uspješno je proveden međunarodni projekt u suradnji s Los Alamos Research Library i Srcem *Developing Bloom Filters for Web Archives Holdings*, a u sklopu razvoja Hrvatskog arhiva weba uspostavljena je suradnja s narodnim knjižnicama u izradbi zavičajnih zbirki weba.

Od razvojnih projekata koji potiču razvoj i inovacije u knjižnicama ističe se projekt razvoja sustava i aplikacije *Smart Library NSK* te uspostava *Podcasta u Digitalnom laboratoriju NSK*.

Proveden je projekt *Smart Library NSK: tehnologija Interneta stvari* u vrijeme pandemije bolesti COVID-19, u kojem se pristupilo posuvremenjivanju sadržaja aplikacije te primjeni prilagođene aplikacije za osobe s invaliditetom kao i razvoju funkcionalnosti za korištenje e-iskaznice i rezervaciju mjesta za učenje u čitaonicama pomoću pametnih telefona.

Svrha je projekta *Podcast u Digitalnom laboratoriju NSK – produciranje i distribucija kulturnih i obrazovnih sadržaja* osigurati uspostavu tehničke infrastrukture i načela *know-how* za stvaranje, proizvodnju i dijeljenje digitalnog sadržaja visoke kvalitete preko formata *podcast* za ustanove, organizacije, udruge i pojedince koji djeluju u sklopu sektora kulture i kreativnih industrija kao i sektora znanosti i obrazovanja. Glavni cilj i specifični ciljevi projekta u potpunosti su ispunjeni te je uspostavljena suradnja i pružena potpora partnerskim ustanovama, organizacijama, udrugama i pojedincima koji djeluju u sklopu sektora kulture i kreativnih industrija te sektora znanosti i obrazovanja. Tim je ostvarena povećana produkcijska kvaliteta i količina digitalnog sadržaja u kulturnom, kreativnom, obrazovnom i znanstvenom sektoru preko formata *podcast*, što je posljedično dovelo do popularizacije i povećanja dosega takvog sadržaja iz navedenih sektora. Povećana je i razina znanja i vještina za kvalitetnu proizvodnju digitalnog sadržaja. *Digitalni laboratorij NSK* projektom je proširio mrežu partnera i suradnika te je ojačao svoje tehničke, programske i *know-how* kapacitete.

3. IZVJEŠĆA USTROJBENIH JEDINICA

3.1. HRVATSKI ZAVOD ZA KNJIŽNIČARSTVO

Hrvatski zavod za knjižničarstvo djeluje u sklopu triju organizacijskih cjelina – Centru za razvoj knjižnica i knjižničarstva, Centru za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice i Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj. U sklopu tih centara provode se redovite aktivnosti te potiču i provode projekti i programi povezani s razvojem djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kao i s razvojem djelotvornog hrvatskog knjižničkog sustava obavljanjem zadaće središnje matične knjižnice u Republici Hrvatskoj sa zadaćama obavljanja stručnog nadzora te organiziranja i razvoja mreže knjižnica u Republici Hrvatskoj, promicanja stručnog rada u knjižnicama na načelima suvremene knjižnične teorije i prakse, a radi što kvalitetnijeg obavljanja knjižnične djelatnosti u znanosti, obrazovanju, kulturi i društvu općenito.

Zavod koordinira i potiče primjenu normi, informatizaciju knjižnica, digitalizaciju građe i razvoj digitalnih zbirki i usluga te izgrađuje suradnički sustav i portal Hrvatska digitalna knjižnica. Razvojni programi temelje se na *Strategiji razvoja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Akcijskom planu 2021. – 2023.* i obvezama koje slijede iz Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (razvoj i vođenje Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, vođenje Upisnika knjižnica i uspostava Hrvatske digitalne knjižnice) kao i ostalih zakona, podzakonskih akata i ostalih normativnih dokumenata (pravilnici i standardi za sve vrste knjižnica), obveza koje se odnose na razvoj i unapređenje poslovanja Knjižnice (ustroj, poboljšanje poslovnih procesa i dr.) te provedbu i poticanje znanstveno-razvojnih i stručnih istraživanja u knjižničarstvu. Tijekom 2021. godine u Zavodu su provedena tri anketna istraživanja, i to istraživanje o sudjelovanju hrvatske knjižničarske zajednice u stalnom stručnom usavršavanju, istraživanje o knjižničnim programima i uslugama za osobe s teškoćama čitanja standardnog tiska te istraživanje o potrebama korisnika i knjižničara za e-izvorima u narodnim i školskim knjižnicama.

Budući da su se okolnosti izazvane pandemijom bolesti COVID-19 nastavile i u 2021. godini, sve aktivnosti u organizaciji Zavoda odvijale su se u skladu s aktualnim epidemiološkim mjerama, a knjižnice nacionalnog sustava redovito su, preko naputaka, bile usmjeravane na primjerena postupanja. Zbog posljedica dvaju potresa prostori su mnogih knjižnica uništeni ili oštećeni. Nekima od njih Knjižnica je osigurala privremeni prostor za smještaj građe.

Tijekom 2021. godine donesen je niz podzakonskih, provedbenih propisa iz područja knjižničarstva kao i Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, čija se primjena nužno odražava i u knjižničarskoj struci. Radi olakšavanja primjene ovog Zakona i novih podzakonskih akata djelatnici Knjižnice održali su niz edukacija i predavanja te izradili naputke za postupanja. Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci stara temeljna stručna zvanja prevode se u nova. Pravilnikom o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj donose se određene novine u odnosu na stari Pravilnik, a posebno se izrijeком utvrđuje nadležnost matičnih knjižnica u postupku identifikacije i nadzora u zbirkama stare građe. Novodoneseni Pravilnik za opis i pristup gradi u knjižnicama, arhivima i muzejima namijenjen je standardizaciji opisa građe u svim vrstama baštinskih ustanova. Tijekom 2021. godine donesena su i tri standarda. Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj propisuje najmanje uvjete za rad narodnih knjižnica, obuhvaćajući pokretne knjižnice (bibliobuse). Standard za specijalne knjižnice određuje najmanje uvjete za utemeljivanje specijalne knjižnice, dok je Standard za digitalne knjižnice potpuno novi propis, čija je svrha, između ostalog, pomoć u ostvarenju Hrvatske digitalne knjižnice. Budući da je na temelju Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti obveza

Knjižnice donošenje Rješenja o svojstvu kulturnog dobra za staru (knjižničnu) građu, na portalu Matične službe objavljen je Naputak za provođenje postupka registracije kulturnog dobra za knjižničnu građu. Radi uspostave i poticanja sustavnog i ujednačenog pristupa digitalizaciji građe u kulturnim ustanovama i privatnim zbirkama te stvaranja jedinstvenih i usklađenih normi u postupku digitalizacije, u sklopu projekta *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* izrađene su Smjernice za digitalizaciju kulturne baštine. U okviru Centra za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice izrađeno je 12 virtualnih izložaba te sukladno *Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i Pravilniku o obveznom primjerku* definiran je novi radni proces za prihvata obveznog primjerka e-knjige. U sustave *Digitalne knjižnice NSK (Digitalne zbirke NSK, HAW, ZIR, DR i Repozitorij NSK)* u 2021. godini ukupno je uneseno gotovo 60 000 jedinica, a Hrvatska digitalna knjižnica obogaćena je i 11. pobiranjem hrvatskog weba. U sklopu razvoja HAW-a, uz tehničku potporu Srca i Odjela informacijske tehnologije, uspostavljen je novi način tematskog pobiranja radi izgradnje zavičajnih zbirki weba u suradnji s narodnim knjižnicama te je objavljena zaseban odabir na portalu HAW-a. Provedeno je više razvojnih projekata i projekata digitalizacije građe, bilo da je riječ o vođenju, bilo o sudjelovanju u provedbi projekata. Znatno se surađivalo s Ministarstvom kulture i medija na razvoju i testiranju sustava za praćenje radnog procesa digitalizacije i sustava za trajnu pohranu digitalne građe u sklopu provedbe EU projekta *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* Ministarstva kulture i medija, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Hrvatskog državnog arhiva, Muzeja za umjetnost i obrt i Hrvatske radiotelevizije, kojem je svrha povećanje dostupnosti kulturne baštine te uspostava središnjeg sustava trajne pohrane digitalne građe baštinskih ustanova. U razdoblju od 2018. do sredine 2021. godine, kada je projekt završen, Knjižnica je bila koordinator međunarodnog projekta *Traditional children's stories for a common future – TRACE* u sklopu programa Erasmus+.

Centar za stalno stručno usavršavanje (CSSU) u sklopu svoje redovite djelatnosti provodio je programe stalnog stručnog usavršavanja koji su se, zbog epidemiološke situacije, održavali u digitalnom okruženju kao i redovita stručna praksa studenata. Započeta je realizacija projekta *Registar knjižničarskih zvanja*, čiji je nositelj CSSU.

3.1.1. Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva

Temeljne djelatnosti Centra za razvoj knjižnica i knjižničarstva (dalje u tekstu: CZRKK) su matična djelatnost, normativna djelatnost i rad na održavanju i razvoju knjižnično-informacijskog sustava.

Matična djelatnost

Matična djelatnost je razvojna djelatnost kojoj je svrha poboljšanje rada knjižnica na temelju suvremene knjižničarske teorije i prakse radi osiguranja kvalitetne knjižnične djelatnosti, promidžba i razvoj znanosti, obrazovanja, kulture i društva općenito. U 2021. godini Knjižnica je vodila poslove nacionalne i područne matične djelatnosti, surađujući sa županijskim narodnim matičnim knjižnicama i sveučilišnim matičnim knjižnicama, kao i njihovom mrežom knjižnica na području Republike Hrvatske, te s drugim znanstvenim, kulturnim i obrazovnim ustanovama koje djeluju na području knjižničarstva, arhivistike, dokumentacije i informacijskih službi u Republici Hrvatskoj.

Zadaci matične djelatnosti obuhvaćaju stručne nadzore nad radom knjižnica, stručno-savjetodavnu pomoć knjižnicama povezanu s poslovanjem knjižnica općenito, a posebno s utemeljivanjem, promjenom statusa i prestanakom rada knjižnica, otpisom i revizijom knjižničnog fonda, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem knjižničnog osoblja te s poslovima koordinacije rada knjižnica, izradbe planova i izvješća o radu. Koordinacija rada

ogledala se u izradbama preporuka, naputaka i uputa o radu knjižnica, poticanju i savjetovanju pri provedbi prvog upisa i upisa posuvenjenih podataka o knjižnicama u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Upisnik knjižnica), uz organizaciju unosa i kontrolu statističkih podataka o poslovanju u 2020. godini u Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica (dalje u tekstu: Sustav statistike za knjižnice) te uz organizaciju i vođenje sjednica stručnih vijeća matičnih razvojnih službi na nacionalnoj razini i sastanaka s voditeljima visokoškolskih i specijalnih knjižnica na područnoj razini.

U 2021. godini matične službe Knjižnice odaslale su poziv te organizirale godišnji unos podataka o poslovanju knjižnica u 2020. godini u Sustav statistike za knjižnice tijekom siječnja i veljače. Od ožujka do kraja svibnja kontrolirale su unesene podatke na mrežnoj stranici <https://hk.nsk.hr>, a do sredine lipnja izrađene su analize stanja knjižnica u nadležnosti Knjižnice kao sveučilišne matične knjižnice. Uzorkovanje za procjenu godišnjeg broja posudaba u knjižnici, broja fizičkih posjeta te broja općih upita i informacijsko-referalnih usluga u 2021. godini provelo se krajem travnja i krajem studenog. Statističke podatke za 2020. godinu unijelo je 1638 knjižnica, a i ove godine ostvarila se suradnja s Državnim zavodom za statistiku.

Za komunikaciju s drugim knjižnicama i ostalom zainteresiranom javnosti te promidžbu matične djelatnosti u knjižničarstvu, matične službe Knjižnice tijekom su 2021. godine dodavale novi sadržaj na Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj na e-adresi <http://maticna.nsk.hr>. Portal je i tijekom 2021. godine bio pristupno mjesto u Upisniku knjižnica, na Portalu su se objavljivale sve aktualne novosti i vijesti iz područja knjižničarstva, nove i posuvenjene upute, preporuke i smjernice, objavljivali su se statistički podatci o poslovanju knjižnica i novi adresari svih vrsta knjižnica. U 2021. godini priređene su 22 objave, redovito su posuvenjene postojeće mrežne stranice i na Portal je dodano osam novih mrežnih stranica. I ove je godine zabilježio rast broja korisnika – 6406 korisnika, od kojih je čak 6110 novih te 23 163 jedinstvena posjeta, što predstavlja porast od čak 19 posto u odnosu na 2020. godinu.

U 2021. godini broj novoupisanih knjižnica u Upisnik knjižnica koji se nalazi na e-adresi <http://upisnik.nsk.hr/upisnik-knjiznica> iznosi 12, a broj je knjižnica koje su posuvenile svoje podatke 174, što predstavlja znatno povećanje u odnosu na aktivnosti u 2020. godini.

3.1.1.1. Matična djelatnost za narodne knjižnice

U 2021. godini pregledana je dokumentacija o otpisu i reviziji knjižničkog fonda u narodnim knjižnicama i napisana su očitovanja na 66 revizija i/ili otpisa, a redovito je pružana i savjetodavna pomoć. Izrađeno je izvješće o radu za 2020. godinu te plan rada i plan nabave za 2022. godinu. Održana su četiri sastanka Stručnog vijeća županijskih matičnih razvojnih službi za narodne i školske knjižnice. Obavljena su tri redovita i dva izvanredna stručna nadzora županijskih matičnih knjižnica i matičnih službi za narodne knjižnice, a izrađena su tri izvješća o stručnom nadzoru. Održan je mrežni seminar CSSU-a te se sudjelovalo na 21 skupu, od čega na pet s izlaganjem. Posuvenjene su Upute za unos statističkih podataka o poslovanju narodnih knjižnica te se sudjelovalo u izradbi preporuka hrvatskim knjižnicama u uvjetima pandemije bolesti COVID-19.

U organizaciji Knjižnice, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija, u Umagu i online na kanalu YouTubea Knjižnice od 20. do 22. listopada 2021. godine održano je 13. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj – s međunarodnim sudjelovanjem, na temu *Narodne knjižnice – jačanje kulturne, obrazovne i društvene uloge u globalnim kriznim situacijama*. Savjetovanje je okupilo 191 sudionika, održana su 44 izlaganja, 19 projekcija knjižničarskih filmova te predstavljanje osam nakladnika i izdavača.

3.1.1.2. Matična djelatnost za školske knjižnice

Tijekom 2021. godine praćen je rad školskih knjižnica na temelju izvješća o radu županijskih matičnih službi za školske knjižnice i usporedbom s planom rada pojedine matične službe. Izrađena su izvješća o radu za 2020. godinu te plan rada i plan nabave za 2022. godinu. Analizirana su mišljenja o nadzoru koja su u školskim knjižnicama obavili voditelji matičnih razvojnih službi – 70, pregledana dokumentacija o otpisu i reviziji knjižničnog fonda u školskim knjižnicama i napisana mišljenja – provedeno 277 revizija i otpisa, a pregledano 253, te je redovito pružana savjetodavna pomoć. Održana su četiri sastanka Stručnog vijeća županijskih matičnih razvojnih službi za narodne i školske knjižnice te dodatna dva tematska sastanka. Obavljen je jedan izvanredni stručni nadzor i dva redovita stručna nadzora matičnih službi za školske knjižnice, a izrađena su dva izvješća o stručnom nadzoru. Održana su dva mrežna seminara CSSU-a te se sudjelovalo na 16 skupova, od čega na devet s izlaganjem. Posuvenjene su Upute za unos statističkih podataka o poslovanju školskih knjižnica te se sudjelovalo u izradbi preporuka hrvatskim knjižnicama u uvjetima pandemije bolesti COVID-19.

U razdoblju od 2018. do 2021. godine Knjižnica je bila koordinator međunarodnog projekta *Traditional children's stories for a common future – TRACE* u sklopu programa Erasmus+. Projekt je ostvaren s dvama hrvatskim partnerima te Grčkom, Latvijom i Španjolskom. Bio je namijenjen djeci u dobi od šest do 12 godina, njihovim nastavnicima, knjižničarima, roditeljima i ostalima koji rade s tom dobnom skupinom radi poticanja čitanja, razvijanja kritičkog mišljenja u djece te njihova upoznavanja s tradicionalnim dječjim pričama iz Hrvatske i zemalja partnera te posredno i kulturom partnerskih zemalja. Projekt je završen 31. srpnja 2021. godine, a u rezultatima je završnog izvješća navedeno: „Analizom završnog izvješća Vašeg projekta utvrđeno je da je aktivnost provedena vrlo uspješno te je ocijenjena s ukupno 100/100 bodova. Kvalitetnom provedbom aktivnosti uz uspješno uključivanje ciljanih skupina, kvalitetom i opsegom rezultata, promidžbom europskih vrijednosti višejezičnosti i multikulturalnosti, ostvarenim pozitivnim učincima te sveobuhvatno provedenim aktivnostima diseminacije projekt se u širim europskim okvirima može promicati kao primjer izuzetno dobre prakse Ključne aktivnosti 2 programa Erasmus+.“

3.1.1.3. Matična djelatnost za sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice na nacionalnoj razini

Tijekom 2021. godine provedena su tri istraživanja te su obrađeni, analizirani i grafički pripremljeni rezultati četiriju istraživanja. Izrađeni su plan rada i plan nabave za 2022. godinu te izvješće o radu sveučilišne matične djelatnosti na nacionalnoj razini za 2020. godinu. Provedena su tri stručna nadzora rada sveučilišnih knjižnica i izrađena tri izvješća o provedenim nadzorima. Organizirane su i vođene tri sjednice Stručnog vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica. Pružana je savjetodavna pomoć u reviziji i otpisu knjižnične građe te su pisana očitovanja na devet otpisa knjižnične građe. Održan je te se sudjelovalo na 21 stručnom i znanstvenom skupu, od čega na 14 s izlaganjem. Vođen je razvojni projekt i prijavljen je novi na natječaj Ministarstva kulture i medija. Izrađene su 22 objave na Portalu i društvenim mrežama Knjižnice. Sudjelovalo se na 24 sastanka povjerenstava. Posuvenjene su Upute za unos statističkih podataka o poslovanju sveučilišnih, visokoškolskih, znanstvenih i specijalnih knjižnica te se sudjelovalo u izradbi preporuka hrvatskim knjižnicama u uvjetima pandemije bolesti COVID-19.

Projekt *Razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* provodi se radi kvalitetnijeg vrjednovanja rezultata rada knjižnica te bolje educiranosti i obaviještenosti svih sudionika sustava. Knjižnica je uspostavila Sustav koji se

prethodnih godina testirao i nadograđivao dodatnim statističkim podacima prema vrstama knjižnica. Svi kompleti podataka i materijali dostupni su u otvorenom pristupu cjelokupnoj knjižničarskoj stručnoj i znanstvenoj zajednici, financijerima i zainteresiranoj javnosti. Tijekom 2021. godine Sustav se nadgradio izračunima kvartila rezultata na pokazateljima uspješnosti za sve vrste knjižnica. Time se dobio mehanizam kategoriziranja knjižnica s obzirom na njihove rezultate prema pokazateljima uspješnosti za izvještajnu godinu.

3.1.1.4. Matična djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice na sveučilišnoj razini

U 2021. godini posuvremenjeni su adresari visokoškolskih i specijalnih knjižnica. Izrađeni su planovi rada za 2022. godinu te izvješća o radu za 2020. godinu. U visokoškolskim knjižnicama obavljeno je sedam stručnih nadzora te izrađeno šest izvješća o stručnim nadzorima, dok je u specijalnim knjižnicama obavljeno 14 stručnih nadzora, a izrađena su četiri izvješća. Pregledana je dokumentacija te su napisana i poslana očitovanja o 14 otpisa i revizija u visokoškolskim knjižnicama te devet u specijalnim knjižnicama. Izrađene su i objavljene Analiza visokoškolskih knjižnica u sustavu sveučilišne matične djelatnosti Knjižnice za 2020. godinu i Analiza specijalnih knjižnica u sustavu sveučilišne matične djelatnosti Knjižnice za 2020. godinu. Tijekom 2021. godine održan je jedan sastanak s voditeljima visokoškolskih knjižnica te tri s voditeljima specijalnih knjižnica. Održan je mrežni seminar CSSU-a i dvosatna radionica o bibliometriji na Godišnjem sastanku voditelja specijalnih knjižnica.

U 2021. godini razvijen je model usklađene nabave za izgradnju knjižničnih zbirki na Sveučilištu u Zagrebu i u Knjižnici u skladu sa sugestijama Hrvatskog knjižničnog vijeća pri Ministarstvu kulture i medija na Izvješće o radu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 2020. godinu.

Tijekom 2021. godine izrađena je i predstavljena virtualna izložba posvećena povijesti i kulturnoj baštini Roma *Rroma pe droma: baština i budućnost Roma* na e-adresi <https://dev.oxidian.hr>. Izložba je predstavljena na svečanom obilježavanju Svjetskog dana romskog jezika. Virtualna izložba ostvarena je kao projekt i s novčanom potporom CENL-a dobivenom na natječaju *Hidden Stories Fund* te u suradnji sa specijalnom knjižnicom Središnjom knjižnicom Roma u Republici Hrvatskoj. Ostvarena je suradnja s Hrvatskom redovničkom konferencijom radi istraživanja i uključivanja knjižnica vjerskih zajednica u knjižnični sustav Republike Hrvatske.

3.1.1.5. Matična djelatnost za baštinske zbirke

U cilju identifikacije stare građe te njezine pravne zaštite provedeno je osam stručnih nadzora u privatnim i javnim knjižnicama/zbirkama koje posjeduju staru građu, i to Zbirka rariteta Knjižnice Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*, zbirka Stara knjiga Knjižnice Fakulteta strojarstva i brodogradnje, Zavičajna zbirka Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu, zbirka stare građe u Križevačkoj biskupiji, Zbirka čazmansko-varaždinskog kaptola Biskupijske knjižnice u Varaždinu, Zbirka starih knjiga Župe Bednja, Zbirka starih knjiga Župe Ivanec i Zbirka starih knjiga Župe Kamenica. Stručni nadzori bili su popraćeni izvješćima o stanju i uvjetima pohrane te identifikacijom i opisom najvrjednijih, najstarijih ili rijetkih primjeraka kao i uputama za dalje postupanje.

U cilju provođenja postupka pravne zaštite, a u skladu s odredbama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti koji nalaže obvezu Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu za donošenjem Rješenja o svojstvu kulturnog dobra za knjižničnu građu, Povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra iz Knjižnice u Zagrebu donijelo je pet Rješenja o svojstvu kulturnog dobra – građa zbirke Stara knjiga Knjižnice Fakulteta strojarstva i brodogradnje,

Zavičajna zbirka Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu (karlovački kalendari), građa zbirke stare građe u Križevačkoj biskupiji, građa Zbirke čazmansko-varaždinskog kaptola Biskupijske knjižnice u Varaždinu i građa Zbirke starih knjiga Župe Kamenica. Na temelju Rješenja i dostavljene dokumentacije Ministarstvo kulture i medija građu navedenih zbirki upisalo je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Radi poticanja na identifikaciju i zaštitu stare građe u knjižnicama i kod drugih imatelja, a koja u skladu s člankom 42. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i člankom 99a Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ima svojstvo kulturnog dobra, predstavljen je postupak identifikacije i zaštite stare građe na sjednicama Središnjeg stručnog vijeća svih matičnih razvojnih službi Republike Hrvatske, Stručnog vijeća sveučilišnih matičnih knjižnica, Stručnog vijeća županijskih matičnih razvojnih službi te na sjednicama voditelja visokoškolskih i voditelja specijalnih knjižnica na sveučilišnoj razini jer je novodonesenim Pravilnikom o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj određena nadležnost matičnih knjižnica i njihova uloga u provođenju stručnih nadzora u zbirkama stare građe.

Kako bi se omogućilo bolje upravljanje podacima o knjižnicama i knjižničnim zbirkama u Republici Hrvatskoj, pripremljen je projekt za izradbu Sustava za identificiranje, upravljanje i predstavljanje baštinskih zbirki kao prve razvojne faze Središnjeg sustava knjižnica i zbirki. Izgradnja sustava polazi od potrebe rješavanja problema nedovoljne obrađenosti građe u baštinskim zbirkama, njihove slabe prisutnosti u mrežnom okruženju kao i poboljšanja zaštite, očuvanja i korištenja knjižničnih zbirki u cjelini. Sustav će se temeljiti na postojećim podacima o knjižnicama, a u prvoj fazi, na uzorku podataka o baštinskim zbirkama, uspostaviti će se prototip koji će poslužiti kao temelj za daljnji razvoj Središnjeg sustava knjižnica i zbirki. U sljedećim će se fazama projekta sustav razvijati u smjeru uspostave radnog prostora za matičnu službu te po završetku omogućiti bolje upravljanje cjelovitim sustavom knjižnica i knjižničnih zbirki.

3.1.1.6. Normativna djelatnost

Tijekom 2021. godine redovite aktivnosti normativne djelatnosti obuhvatile su praćenje međunarodnih (ISO i CEN) norma i normativnih dokumenata te sudjelovanje u donošenju hrvatskih norma članstvom u Tehničkom odboru za knjižničarstvo, dokumentaciju i informacije Hrvatskog zavoda za norme, sustavnim praćenjem razvoja međunarodnih bibliografskih modela, norma i formata za unos i razmjenu podataka – MARC 21, UNIMARC i BIBFRAME, praćenjem razvoja nadziranih rječnika i klasifikacijskih sustava (UDK), razvojem i održavanjem Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima, posuvremenjivanjem mrežnih stranica Pravilnika, razvojem i održavanjem Hrvatskog UDK *Online*, prikupljanjem podataka o uporabi normi u hrvatskim knjižnicama i drugim baštinskim ustanovama te osiguranjem savjetodavne potpore i edukacije za primjenu normi. Izradile su se i Upute za opis starih i rijetkih knjiga i rukopisa te su se analizirala posuvremenjivanja formata MARC21 u razdoblju od 2015. do 2020. godine radi implementacije u Aleph v.23.

3.1.1.7. Integrirani knjižnični sustav

Redoviti program aktivnosti Integriranog knjižničkog sustava

Integrirani knjižnični sustav čini ukupno 47 knjižnica iz 40 ustanova iz sustava znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, uključujući Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu. Osim 29 (70 posto od ukupno 42) knjižnica Sveučilišta u Zagrebu te 12 knjižnica znanstvenih instituta, u sustavu djeluje Sveučilišna knjižnica Hrvatskog katoličkog sveučilišta, Knjižnica Hrvatskog državnog arhiva i dvije veleučilišne knjižnice, a tijekom 2021. godine integrirana je

u sustav i nova sastavnica – osnovnoškolska i gimnazijska knjižnica *Kreativni razvoj*. Sustav osigurava dostupnost građe za koju su izrađena 1 593 883 bibliografska zapisa, 639 272 normativna zapisa, 1 220 648 zapisa o posjedovanju te 1 250 825 zapisa o primjerku, što ga čini najvećim visokoškolskim knjižničnim sustavom u Hrvatskoj. Sustav koristi 27 106 registriranih korisnika koji su tijekom 2021. godine uputili 1 883 490 upita prilikom pretraživanja knjižničnih kataloga. Sustav bilježi 26 653 posudbe građe, 8057 obnova posudbe, 543 rezervacije građe te 26 346 povrata građe. Podatci su analitički i usporedno prikazani u tablicama – *Bibliografski zapisi baza NSK i ZAG, Podatci o posjedovanju i podatci o primjerku – baza NSK i baza ZAG i Broj aktivnih korisnika – sustav NSK i sustav ZAG*.

Radne profile, odnosno ovlasnicu za rad u sustavu ima 317 knjižničara u punom radnom opsegu – katalogizacija, cirkulacija i nabava. Sustav omogućuje automatizaciju knjižničnih poslovanja u dijelu bibliografske obrade i katalogizacije, nabave, kontrole pristizanja serijskih publikacija, cirkulacije, izradbe izvještajnih analiza (inventarne knjige i izvješća), stvaranja biltena prinova i specijalnih izvješća. Sustav se temelji na primjeni međunarodnog formata MARC 21 i drugih međunarodnih standarda za obradu knjižnične građe te omogućuje razmjenu i izvoz bibliografskih zapisa za domaću i međunarodnu zajednicu preko protokola Z39.50 i OAI-PMH. Od 2011. do danas sustav je korisnicima (knjižnicama i krajnjim korisnicima) omogućio preuzimanje 146 500 bibliografskih zapisa, od čega su tijekom 2021. godine preuzeta 15 362 zapisa.

Zbog kritične situacije s dotrajalom računalnom infrastrukturom poslužitelja te njihovim oštećenjima uzrokovanim potresom početkom 2021. godine dovršen je postupak kupnje nove poslužiteljske opreme te je pokrenut postupak migracije integriranog knjižničkog programa Aleph produkcijskog i testnog okruženja na nove poslužitelje te usporedno proces nadogradnje na najnoviju inačicu integriranog knjižničkog programa Aleph 500 v. 23. Zbog složenosti postupka migracije te prelaska cjelovitog sustava na novu IP adresu organizirana su dva ciklusa testiranja migracije i nadogradnje te su ponovno posuvremenjeni pristupi svim vanjskim servisima i aplikacijama koje za svoje poslovanje koriste podatke Integriranog knjižničkog sustava – ulazna aplikacija, protokoli za preuzimanje i razmjenu zapisa, Hrvatski nacionalni skupni katalog, Hrvatska nacionalna bibliografija, Objedinjeni CIP sustav, HAW i dr.

Redovito je pružana stručna i tehnička potpora radu knjižnica integriranih zajedničkim knjižničnim programom Aleph. Proširen je opseg metoda pružanja potpore radu knjižnica koja se odvijala preko *online* sustava za potporu, i to izvođenjem udaljene dijagnostike te uklanjanjem teškoća na daljinu, održavanjem konzultacija preko sastanaka *Zoom* te terenskim radom na lokacijama knjižnica članica. Proveden je ciklus Redovite edukacije za rad u sustavu, a edukacija je u cijelosti održana *online*. Organizirana je i 21. prosinca 2021. godine godišnja konferencija korisnika Integriranog knjižničkog sustava Knjižnice i knjižnica iz sustava znanosti i obrazovanja, *Sistemska knjižničarstvo 2021.: knjižnični sustavi nove generacije*. Konferencija s međunarodnim sudjelovanjem održala se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u hibridnom obliku, a na Konferenciji je sudjelovalo više od 60 sudionika. Provedbom postupaka javne nabave produžena je redovita godišnja usluga održavanja i tehničke potpore Integriranog knjižničkog sustava u organizaciji proizvođača knjižničkog programa.

Sustavni redakcijski nadzor Integriranog knjižničkog sustava te program Središnjeg bibliografskog i normativnog nadzora

Zbog odlaska analitičara podataka početkom godine te poslije i redaktora bibliografskih baza Integrirani knjižnični sustav smanjenim je kapacitetom radio na redovitim aktivnostima sustavnog redakcijskog nadzora nad bazama u sustavima *NSK* i *ZAG*. Pokrenuto je nekoliko

javnih natječaja za popunu ovih radnih mjesta, no zbog specifičnosti znanja ovih visoko specijaliziranih radnih mjesta, Integrirani knjižnični sustav do kraja godine nije se uspio u potpunosti ni primjereno kapacitirati. Baze znanja na e-adresi <http://buki.nsk.hr> kao podsustava mrežnog portala <http://iks.nsk.hr> redovito su se posuvremenjivale. Nastavio se redoviti rad u sklopu Radne grupe za MARC 21 na posuvremenjivanju primjene formata.

Razvojne programske aktivnosti Integriranog knjižničkog sustava

Zbog kritične situacije s dotrajalom opremom poslužitelja te nemogućnosti nabave zamjenskih računalnih i diskovnih dijelova planirane razvojne aktivnosti Integriranog knjižničkog sustava – implementacija modula Međuknjižnične posudbe te Obvezne literature (*CourseReserve*) – morale su biti odgođene. Umjesto planiranih aktivnosti, kao interventne akcije provele su se aktivnosti funkcionalne uspostave sustavne revizije fonda te razvoj *online* upisa. Funkcionalna uspostava programa sustavne revizije fonda razvijena je tijekom 2021. godine kao potpora automatizaciji postupka revizije knjižničkog fonda, što je bilo posebno bitno knjižnicama koje su pretrpjele štete uzrokovane potresom te im je bilo potrebno žurno osigurati pomoć pri reviziji oštećenog fonda. Razvoj nove aplikacije *Online* upisi (Slika 1.) te njezino povezivanje s podacima Integriranog knjižničkog sustava omogućilo je uvođenje nove beskontaktna usluge učlanjenja i produženja članstva u Knjižnici. Tijekom godine usporedno su se odvijale pripreme i analize za prelazak sustava na Integrirani knjižnični sustav nove generacije temeljen na računalstvu u oblaku. Tijekom godine organizirana su dva međunarodna mrežna seminara u svezi s pripremom i informativnim upoznavanjem s osobitostima knjižničnih sustava nove generacije.

The screenshot shows the 'Online upis' (Online registration) page of the National and University Library in Zagreb. The header includes the library's name in Croatian and English, and the title 'Online upis'. Below the header, there are two main sections: 'Online upis' and 'Online učlanjenje'. The 'Online upis' section has two radio buttons: 'Održavati RH i EU-a' (selected) and 'Strani državljanin izvan EU-a'. The 'Online učlanjenje' section has two radio buttons: 'Zahtjev za učlanjenje' (selected) and 'Obnova članstva'. Below these sections, there is a heading 'ONLINE UČLANJENJE' followed by a link to the library's rules and regulations. A checkbox 'Prihvaćam pravila i preporuke' is checked. Below this, there is a note about the library's responsibility for the user's data. The form then asks for 'Osobni i kontaktni podatci' (Personal and contact data) with fields for 'Ime' (Name) and 'Prezime' (Surname). At the bottom, there are two buttons: 'PREKINITE' (Cancel) and 'BORAVIŠTE' (Continue).

Slika 1. Portal nove usluge *online* upisi Knjižnice.

Hrvatski skupni katalog knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja

Portal skupnog kataloga dostupan je na e-adresi <http://skupni.nsk.hr>.

Skupni katalog nudi mogućnost objedinjenog pretraživanja 52 kataloga visokoškolskih i znanstvenih knjižnica, uključujući *Katalog NSK* neovisno o obliku ili knjižničnom programu u uporabi. Baza Hrvatskog nacionalnog skupnog kataloga (HNSK) sadrži ukupno 2 081 668 bibliografskih zapisa, a integrirani su fondovi knjižnica koje koriste Aleph, Kohu, Crolist (testno), Metelwin i Zaki (testno).

Hrvatski nacionalni skupni katalog omogućuje korisnicima informacije o statusu primjerka za posudbu u stvarnom vremenu, pruža informacije za međuknjižničnu posudbu te je izvor programa za provođenje usklađene nabavne politike sveučilišne zbirke.

Sistemska knjižničarstvo: stručni skup i korisnička konferencija

Ovogodišnji stručni skup *Sistemska knjižničarstvo 2021.: knjižnični sustavi nove generacije* održan je 21. prosinca 2021. godine u sklopu redovite godišnje korisničke konferencije *Integriranog knjižničnog sustava visokoškolskih i specijalnih knjižnica u Republici Hrvatskoj*. Konferencija s međunarodnim sudjelovanjem održala se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u hibridnom obliku, a program se sastojao od uvodnog okruglog stola s međunarodnim sudjelovanjem te dva tematska bloka s ukupno sedam predavanja. Skupu je nazočilo više od 60 sudionika *online* te u fizičkom prostoru.

Praćenje BIBFRAME modela, razvoj Dijeljenih usluga NSK te otvoreni knjižnični podatci

U sklopu aktivnosti praćenja razvoja BIBFRAME-a i otvorenih knjižničnih podataka, u suradnji s Američkim knjižničarskim društvom organizirana je serija triju međunarodnih mrežnih seminara *Croatian linked data: Webinar 1: Linked Data and Rare Materials: An Online Discussion* (10. lipnja 2021.), *Webinar 2: Linked Data and Ethics: An Online Discussion* (17. lipnja 2021.) te *Webinar 3: Linked Data and Discovery: An Online Discussion* (18. lipnja 2021.). Hrvatska knjižničarska zajednica dobila je jedinstvenu priliku čuti i sudjelovati u raspravi s najistaknutijim međunarodnim stručnjacima iz područja povezanih podataka te BIBFRAME-a kao što su dr. sc. Philip Schreuer (Stanford University), Paloma Graciani-Picardo (University of Texas), Tim Thompson (Yale University), Huda Khan (Cornell University) i Astrid Usong (Stanford Libraries).

Dijeljene usluge NSK, Podatkovni centar NSK

U sklopu daljnjeg razvoja nove usluge *Dijeljene usluge NSK* radilo se na razvoju podatkovnog repozitorija <http://data.nsk.hr> objavi novih setova otvorenih bibliografskih podataka Knjižnice te razvoju usluga *Podatkovnog centra NSK*.

Portal data.nsk.hr – pametna knjižnica razvija se na temelju primjene Direktive 2013/37/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora. Podatkovni repozitorij data.nsk.hr omogućuje objavu te pristup otvorenim bibliografskim podatcima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Svi podatci dostupni na portalu otvorenih podataka dostupni su pod licencijom CC i slobodni su za ponovnu uporabu. Portal je u razvojnoj fazi, a tijekom 2021. godine pripremljena su za objavu dva nova kompleta bibliografskih podataka, i to komplet zapisa knjiga zbirke o Domovinskom ratu te komplet zapisa o hrvatskim autorima u prijevodima na svjetske jezike.

Podatkovni centar NSK razvija se u skladu s Direktivom 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. godine o otvorenim podatcima i ponovnoj uporabi informacija javnog

sektora te u skladu s Pravilnikom o vrstama i sadržaju dozvola kojima se utvrđuju uvjeti ponovne uporabe informacija (NN 67/2017), a svrha mu je pridonijeti pronalaženju visokokvalitetnih izvora informacija te omogućiti ponovnu uporabu knjižničnih podataka za potrebe učenja, podučavanja, znanstvenih i stručnih istraživanja te razvoja dijeljenih knjižničnih usluga. *Podatkovni centar NSK* omogućuje korištenje protokola Z39.50 za prijenos bibliografskih podataka Knjižnice, protokol OAI-PMH za pristup bibliografskoj bazi Knjižnice te se radilo na razvoju sučelja za programiranje aplikacija *API NSK* za pretraživanje bibliografske baze Knjižnice.

3.1.2. Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice

Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo koordinira i razvija poslove *Digitalne knjižnice NSK* koji su dio redovite i projektne djelatnosti više odjela Knjižnice. U 2021. godini nastavljen je rad na programima razvoja *Digitalne knjižnice NSK* i uspostave Hrvatske digitalne knjižnice, što obuhvaća razvoj sustava i portala *Digitalne zbirke NSK*, *Hrvatski arhiv weba*, nacionalni repozitoriji ocjenskih radova – *ZIR* i *DR*, *Digitalizirane stare hrvatske novine i časopisi*, *Repozitorij Sveučilišta u Zagrebu*, *Repozitorij NSK*, *Virtualne izložbe NSK* i *Glagoljica.hr*, sudjelovanje u razvoju suradničkih sustava *Znameniti.hr* i *Dabar* te izradbi novih proizvoda kao što su portal *Pozdrav iz Hrvatske* te *Podcast u Digitalnom laboratoriju NSK* i održavanju mobilnih aplikacija *Pozdrav iz Zagreba*, *Pozdrav s Krke* i *SMART Library NSK*. Radilo se i na koordinaciji digitalizacije građe i digitalizacije na zahtjev, provedbi razvojnih projekata i projekta digitalizacije građe, nadzoru kvalitete preslika i metapodataka, edukaciji, suradničkim projektima, međunarodnoj suradnji, promidžbi i ostalim poslovima povezanim s digitalnim građom te sustavima digitalne knjižnice i usluga. U 2021. godini nastavljen je znatan rad na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*.

Razvoj sustava i portala Digitalne knjižnice NSK (tekući i razvojni poslovi)

U sustavu *Digitalne zbirke NSK*, koji predstavlja sustav za upravljanje izvorno digitalnom i digitaliziranom građom Knjižnice (*Indigo*) te gradi njezin središnji portal na e-adresi <http://digitalna.nsk.hr>, radilo se na održavanju, razvoju i određivanju novih funkcionalnosti sustava kao pripremi za uključivanje zbirke ostalih knjižnica, uvođenje niže granularnosti opisa za sastavnice digitalne građe te poboljšanje prikaza i korištenja građe.

U sklopu pripreme za izgradnju Hrvatske digitalne knjižnice čija je uspostava određena odredbama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz 2019. i Pravilnikom o obaveznom primjerku iz 2020., definiran je novi radni proces za prihvrat obaveznog primjerka e-knjige, a redovno se dodjeljuje trajni identifikator URN:NBN zapisima u digitalnim sustavima Knjižnice radi jednoznačnog i trajnog označivanja zapisa digitalne građe kao temelja za prihvrat metapodataka iz sustava ostalih knjižnica, ali i za potrebe citiranja građe. U suradnji s Odjelom informacijske tehnologije objavljena je mrežna stranica s relevantnim informacijama o dodjeli URN-NBN-a. U sklopu razvoja HAW-a, uz tehničku potporu Srca i Odjela informacijske tehnologije, uspostavljen je novi način tematskog pobiranja radi izgradnje zavičajnih zbirki weba u suradnji s narodnim knjižnicama te je objavljena zaseban odabir na portalu HAW-a. U 2021. godini objavljene su četiri zavičajne zbirke weba, i to *Požega*, *Cres*, *Mali Lošinj* i *Gradac*. U 2021. godini provedeno je šest tematskih pobiranja kao što su *Potres u Sisku*, *Petrinji*, *Glini i okolici*, *Lokalni izbori 2021.*, *COVID-19 (2)*, *COVID-19 (3)*, *Vukovar – 30 godina poslije* i *Zaštita okoliša 2021*. Radilo se i na indeksiranju sadržaja domenskog pobiranja te provedbi 11. pobiranja .hr domene. U sklopu suradnje s istraživačima i uspostave digitalne humanistike, pripremljeni su skupovi podataka novinskih portala i njihovih poddomena te skup podataka s

rezultatima prvog pobiranja .hr domene. Dorađeno je sučelje OAI-PMH za dostavu metapodataka iz HAW-a.

U sklopu prihvata digitalne građe od nakladnika izrađen je prijedlog procedure za prihvatanje metapodataka i datoteka e-knjiga i e-serijskih publikacija. Suradnjom na implementaciji DOI-HR i prihvata obaveznog primjerka časopisa u sustav *Digitalne zbirke NSK* unesena su 2794 zapisa članaka. U sklopu koordinacije obrade preslika proveden je nadzor kvalitete preslika iz različitih odjela Knjižnice, a suradnjom na obradi preslika u Centru je obrađeno 19 146 stranica preslika digitalizirane građe.

Rad na nacionalnim repozitorijima ocjenskih radova ZIR i DR provodio se uz tehničku potporu Srca i suradnju s Koordinacijskim odborom razvoja Dabra. Uz to, Knjižnica održava i Repozitorij Sveučilišta u Zagrebu. U institucijski *Repozitorij NSK* na e-adresi <https://repozitorij.nsk.hr> pohranjuju se i daju na korištenje rezultati znanstveno-istraživačkog, intelektualnog i kreativnog rada djelatnika Knjižnice.

Sadržaj Digitalne knjižnice NSK

U sustavu *Digitalne knjižnice NSK* (*Digitalne zbirke NSK, HAW, ZIR, DR i Repozitorij NSK*) u 2021. godini uneseno je 58 626 jedinica građe. Krajem 2021. godine sustavi *Digitalne knjižnice NSK* sadržavali su 252 946 objavljenih jedinica građe, što je u odnosu na 2020. godinu povećanje od 10,41 posto. *Digitalna knjižnica NSK* obogaćena je i 11. pobiranjem hrvatskog weba gdje su prikupljena 96 862 URL-a. U 2021. godini dodijeljena su 45 104 URN:NBN-a u zapisima digitalne građe.

U sustavu *Digitalne zbirke NSK* radilo se na izradbi metapodataka i novih koncepata. Ukupno je izrađeno 1819 koncepata i 19 129 zapisa metapodataka. Na kraju 2021. godine sustav *Digitalne zbirke NSK* dosegao je 64 165 jedinica digitalne građe sa 163 223 datoteke i predstavlja povećanje unesenih datoteka od 46,23 posto u odnosu na 2020. godinu.

U sklopu sustava i portala Virtualne izložbe na e-adresi <http://virtualna.nsk.hr> radilo se na primjeni novih predložaka u suradnji s Odjelom informacijske tehnologije, edukaciji i uključivanju novih korisnika u sustav. Ukupno je izrađeno 12 virtualnih izložaba, što čini znatan porast od 500 posto u odnosu na 2020. godinu. Djelatnici Knjižnice izradili su šest virtualnih izložaba i to *Automobili u Hrvatskoj* (Odsjek marketing i komunikacije), *Ivan Zajc Mlađi i Maestro moj: digitalna zbirka maestra Dinka Fija* (Zbirka muzikalija i audiomaterijala) *Obitelj Sadeler u Grafičkoj zbirci NSK* (Grafička zbirka), *Vukovar* (Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice) i *Rroma pe droma* (Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva), a dovršena je i objavljena izložba *Zrinski (Hrvatska retrospektivna bibliografija, Centar za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice)* na kojoj se radilo i prethodnih godina. U sklopu suradnje s ostalim knjižnicama i akademskom zajednicom objavljene su četiri virtualne izložbe, i to *Brane Crlenjak – Vukovarski Srijemac i Kultura u Vukovaru danas* (Gradska knjižnica Vukovar), *UNESCO-ovi spomenici u Fototeci Znanstvene knjižnice Zadar* (Znanstvena knjižnica Zadar) i izložba *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Koordinirala se izradba šest izložaba koje će biti objavljene u 2022. godini (*Hrvatske gramatike – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Sherlockovi dvojnici – Sveučilište u Rijeci, Mate Ujević – Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Povijest tehničkog dokumentiranja – Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku u Splitu, Ljekarništvo u Bjelovaru – Medicinska škola u Bjelovaru i Pozdrav iz Koprivnice – Gradska knjižnica „Fran Galović“ u Koprivnici*). U sklopu testnog portala projekta *e-Kultura* izrađena je virtualna izložba *Zajedno znamo više* (Projektni tim *e-Kultura*).

Radilo se i na razvoju mobilne aplikacije *SMART Library NSK*: pametni vodič za korisnike.

Provedeno je više razvojnih projekata i projekata digitalizacije građe, bilo da je riječ o vođenju, bilo o sudjelovanju u provedbi projekata kao što su *Skriveno blago u knjizi: razvoj novih usluga za analizu i opis slikovne građe u tiskanim publikacijama* (Ministarstvo kulture i medija) – vođenje, *Izgradnja zavičajnih zbirki weba* (Ministarstvo kulture i medija) – vođenje, *E-praktikum obveznog primjerka* – suradnja, *Mreža virtualnih izložbi* – suradnja, *Pozdrav iz Hrvatske* – vođenje, *Znameniti.hr* (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) – suradnja s Konzorcijem Znameniti.hr, *Digitalizacija građe Mate Ujevića* – suradnja s Leksikografskim zavodom Miroslav Krleža, *Hrvatski iseljenički tisak* – suradnja s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i *Hrvatske gramatike* – suradnja s Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Radilo se na izradbi prijava novih projekata, *Čitam lakše! – pristupačnost čitanja digitalnih sadržaja*, *Baština na mreži: znanstvenici predstavljaju kulturnu baštinu*, na natječaju Ministarstva kulture i medija.

Pripremljeni su komentari na prijedloge Standarda za digitalne knjižnice, Pravilnika o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci te Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima.

Znatno se surađivalo s Ministarstvom kulture i medija na razvoju i testiranju sustava za praćenje radnog procesa digitalizacije i sustava za trajnu pohranu digitalne građe u sklopu provedbe projekta Europske unije *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* Ministarstva kulture i medija, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Hrvatskog državnog arhiva, Muzeja za umjetnost i obrt i Hrvatske radiotelevizije, kojem je svrha povećanje dostupnosti kulturne baštine te uspostava središnjeg sustava trajne pohrane digitalne građe baštinskih ustanova. Projekt se provodi od 2019. godine u više odjela Knjižnice, s posebnim angažmanom Centra za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice.

Sudjelovalo se u projektu Ministarstva znanosti i obrazovanja pod nazivom *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* u radu Radne skupine za CroRIS u sklopu projekta *Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske – CroRIS* te u projektu *Hrvatski oblak za otvorenu znanost (HR-OOZ)* u ulozi suvoditelja Radne skupine za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a.

U sklopu međunarodne suradnje proveden je projekt *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings* u suradnji s Los Alamos National Laboratory Research Library. Radilo se i u Stalnom odboru IFLA-ine Sekcije za novine i ostale informativne medije (*IFLA News Media Section*) kao i na organizaciji i sudjelovanju u otvorenim pozivima zajednici za arhiviranje weba u sklopu *International Internet Preservation Consortium Membership Engagement Portfolio*. Surađivalo se s Europeanom na pitanjima povezanim s digitalizacijom i objavom digitalne građe te je u suradnji s Europeaninom zajednicom za autorsko pravo izrađen prijevod Dijagrama za označivanje autorskog prava (*Rights Labelling Flowchart*). U suradnji s Uredom Europske unije za intelektualno vlasništvo sudjelovalo se u pripremi portala za djela koja su nedostupna na tržištu.

Sudjelovalo se u i provedbi te izradbi završnog izvješća Erasmus+ projekta *TRACE – Traditional children's stories for a common future* koji je proglašen primjerom dobre prakse, a Knjižnica je njegov koordinator. Nastavljena je dostava metapodataka u sustav DART-Europe – 402 zapisa disertacija iz sedam sveučilišnih repozitorija, a dostava podataka za Europeanu provest će se u sklopu projekta *e-Kultura*.

Organiziran je i održan Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata – D-fest. Održano je šest radionica (mrežnih seminara) u sklopu Centra za stalno stručno usavršavanje te više besplatnih radionica i konzultacija za izradbu virtualnih izložaba. U sklopu provedbe prakse studenata knjižničarstva u Knjižnici je provedena edukacija 14 studenata knjižničarstva.

Usluge i proizvodi Digitalne knjižnice predstavljeni su na hrvatskim i međunarodnim skupovima. U suradnji s Uredništvom portala Knjižnice radilo se na promidžbi digitalnih usluga na portalima, u medijima i na društvenim mrežama.

3.1.3. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara provodi program cjeloživotnoga učenja i stalnog stručnog usavršavanja knjižničara i informacijskih stručnjaka. Tečajevi su namijenjeni knjižničarima iz svih vrsta knjižnica, pomoćnim knjižničarima, studentima knjižnične i informacijske znanosti te široj AKM zajednici.

Djelovanje Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj za 2021. godinu omogućeno je na temelju sredstava za programe javnih potreba u kulturi Ministarstva kulture i medija. Elektroničko izdanje godišnjeg programa izobrazbe javno je dostupno na e-adresi <http://cssu.nsk.hr>.

Redoviti program stalnog stručnog usavršavanja

Godišnji program za 2021. godinu raspoređen je u deset temeljnih modula te sadrži 79 tečajeva i 20 mrežnih seminara u organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara.

Osim osnovnih tečajeva, polaznici mogu izabrati i tečajeve Sveučilišnog računskog centra – Srca, čiji je program dostupan na mrežnim stranicama Centra. Redovito se distribuiraju elektroničke novosti s pregledom tečajeva Centra. Redovito se posuvremenjuje Adresar elektroničkih adresa predavača i suradnika kao i mrežne stranice Centra.

Zbog neočekivane zdravstvene situacije moralo se odustati od već planiranih i organiziranih klasičnih tečajeva te je cjelokupna ovogodišnja edukacija organizirana u digitalnom okruženju. Dio planiranih tečajeva naknadno je ostvaren u obliku mrežnih seminara pa je broj polaznika zbog lakše dostupnosti trajne izobrazbe bio znatno viši nego prethodnih godina, iznoseći 226 posto planirane vrijednosti (Slika 2. u poglavlju *Edukacija*).

Centar je u ovom razdoblju ostvario 90,5 sati edukacije.

Održano je 59 mrežnih seminara. Zbog spriječenosti predavača i drugih objektivnih okolnosti pojedine su edukacije odgođene te je broj održanih edukacija manji od planiranog, odnosno iznosi 95,2 posto (Slika 2.).

Mrežni seminari (webinari) u organizaciji Centra

Tijekom 2021. godine nastavljena je organizacija učenja na daljinu preko mrežnih seminara. Zahvaljujući postojećoj infrastrukturi te iskustvu u organizaciji, održana je neprekidnost trajne izobrazbe u kontekstu nepredvidljive zdravstvene situacije. Ove je godine omogućeno istodobno pohađanje mrežnih seminara većem broju polaznika, odnosno uključivanje do 200 polaznika. Također, polaznicima je u ovoj godini omogućeno uključivanje slikom (videom) i zvukom pa su tako širem krugu polaznika postale dostupne određene teme koje su primarno zamišljene u obliku radionica.

Polaznici nakon mrežnog seminara na prijavljene e-adrese dobivaju poveznicu na snimku mrežnog seminara te potvrdu o pohađanju u PDF obliku koju mogu ispisati prema potrebi radi bilježenja aktivnosti cjeloživotnog učenja, prikupljanja dokumentacije za više zvanje u struci i sl.

Mrežni portal Centra

Novi mrežni portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj od 21. veljače 2019. godine dostupan je na e-adresi <http://cssu.nsk.hr>.

Osim modernog dizajna, koji znatno poboljšava korisničko iskustvo pri pretraživanju portala te ga čini lakšim za pregled preko mobilnih uređaja, omogućene su i nove funkcionalnosti – ove godine posuđen je i moderniziran upisnik polaznika CSSU-a.

Portal donosi i okuplja informacije o izvorima i novostima u području obrazovanja i stručnog usavršavanja, pregled novosti i događanja povezanih s aktivnostima Centra, integriranim sadržajem o novim tečajevima Srca, otvorenim obrazovnim sadržajima u izboru, slobodnim pristupom e-izdanjima Centra (izvješćima, znanstvenim publikacijama i sl.), informacijama o programu studentske prakse kao i mogućnostima razvoja stručne i znanstvene karijere. Posjetitelji se mogu prijaviti kako bi besplatno primali novosti o tečajevima Centra.

Cjeloživotno učenje knjižničara i planiranje karijere

Potvrde o pohađanju programa izražene u bodovima CEU i postignutoj razini sposobnosti polaznicima izdaje Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj radi bilježenja postignutog učenja i usavršavanja. Priređeno je i izdano 16 kumulativnih potvrda o aktivnostima stručnog usavršavanja radi izbora u više stručno zvanje.

Zbirka za knjižničarstvo

Zbirka za knjižničarstvo nalazi se u slobodnom pristupu građi te služi i kao priručna zbirka Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara za potrebe stalnog stručnog usavršavanja i cjeloživotnog učenja. U Zbirci se odabiru, prikupljaju, pripremaju i daju na korištenje stručna djela iz područja knjižničarstva te informacijskih i komunikacijskih znanosti. Zbirka okuplja više od tri tisuće naslova omeđenih publikacija u slobodnom pristupu građi te zadnjih pet godišta više od četrdeset hrvatskih i inozemnih časopisa. Tijekom 2021. godine pribavljena su 73 naslova hrvatskih i inozemnih knjiga, a redovito je pristiglo 70 sveščića serijskih publikacija. Posuđeno je 129 jedinica građe za korištenje u čitaonici te izvan Knjižnice.

Studentska praksa u 2021. godini

Zbog izvanredne zdravstvene situacije bilo je potrebno uključiti *online* model studentske prakse tijekom koje su studenti dobivali zadatke koje je bilo moguće odraditi od kuće. Studenti su imali mogućnost prijave i na mrežne seminare CSSU-a, a u tablicu je uključen i broj sati koje su studenti proveli na mrežnim seminarima. Poslovi povezani s organizacijom i koordinacijom studentske prakse obuhvaćali su izradbu uputa studentima za odrađivanje stručne prakse na daljinu, izradbu izvješća o održanoj studentskoj praksi, usklađivanje, komunikaciju i dogovor s voditeljima studentske prakse i studentima kao i vođenje dokumentacije o studentskoj praksi.

Studentsku praksu u Knjižnici odradila su 54 studenta. Odrađena su 4522 sata praktičnog rada.

3.2. ODJEL NABAVA I IZGRADNJA ZBIRKI

Nabava i politika izgradnje fondova/zbirke Knjižnice određena je njezinom dvojnomoj zadaćom – nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu. Knjižnica tradicionalno izgrađuje svoje opće i posebne fondove knjižničnom građom u svim analognim i digitalnim pojavnostima svim oblicima nabave – obveznim primjerkom, kupnjom, zamjenom i darom u skladu s planom rada Knjižnice za 2021. godinu koji je temeljen na ciljevima *Strategije razvoja NSK do 2026.* i *Akcijskom planu*. U Odjelu je zaposleno 22 djelatnika.

Redoviti poslovi

Redovite aktivnosti Odjela sastoje se u prihvatu građe, njezinu odabiru, označivanju vlasništva građe, opremanju zaštitnim barkodom, inventarizaciji, signiranju pristigle građe u sustavu *numerus currens*, izradbi preliminarog zapisa, zapisa o posjedovanju, zapisa o primjerku, sustavnoj kontroli/reklamaciji potpunosti pristizanja građe te njezinu usmjeravanju na pripadajuća mjesta kao i suradnji s nakladnicima, kulturnom, stručnom i znanstvenom zajednicom.

Djelatnici Odjela sudjeluju u različitim stručnim povjerenstvima i radnim grupama, razvojnim aktivnostima povezanim s Integriranim knjižničnim sustavom, izgradnji i razvoju Hrvatskog nacionalnog skupnog kataloga te Digitalne knjižnice.

3.2.1. Nacionalna zbirka *Croatica*

Nacionalna zbirka *Croatica* stvara se sustavnim prikupljanjem hrvatske knjižne i neknjižne građe na svim medijima, i to dostavom obveznog primjerka propisana Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i Pravilnikom o obveznom primjerku prema kojem su hrvatski nakladnici dužni dostavljati Knjižnici o svojem trošku četiri primjerka publikacija, od kojih Knjižnica u svoj fond pohranjuje dva primjerka, a ostale prosljeđuje Sveučilišnoj knjižnici u Splitu te Sveučilišnoj knjižnici u Mostaru. Ako su knjige (su)financirane javnim sredstvima, nakladnici su dužni dostaviti devet primjeraka Knjižnici koji se prosljeđuju knjižnicama u sustavu obveznog primjerka (sveučilišnim i znanstvenim knjižnicama). Mrežna građa dostavljena Knjižnici pohranjuje se i dostupna je u sustavima *Digitalne knjižnice NSK* u skladu s propisima kojima se uređuju autorska i srodna prava.

Zbirka *Croatica* upotpunjuje se i kupnjom, zamjenom, darom te je tim načinom nabave za zbirku *Croatica* nabavljeno 3927 jedinica građe. Prednosti su izgradnje Zbirke točnost, sveobuhvatnost i potpunost obveznog primjerka (sustavni nadzor i kontrola pristizanja), nabava građe *Croatica* objavljene u inozemstvu (inozemna *Croatica*), popunjavanje nedostataka u fondu (stara *Croatica*) te potpora izgradnji posebnih (sadržajnih) zbirki.

Zbirka inozemne Croatiae

Bitan dio zbirke *Croatica* čini Zbirka inozemne *Croatice* (ZIC) sa zadaćom okupljanja djela hrvatskih autora objavljenih izvan granica Republike Hrvatske te djela inozemnih autora s temom Hrvata i Hrvatske te na hrvatskom jeziku. Građa, u koju ubrajamo knjige, časopise i novine, pribavlja se najvećim dijelom darovima, zamjenom i/ili ciljanom kupnjom odabranih naslova. Suradnja se s novim darovateljima i suradnicima proširuje, pristiže nova građa te su adresari popunjeni novim podacima.

Zbog pandemije uzrokovane bolešću COVID-19 Tribine ZIC-a nisu se održavale. Prema mogućnostima sudjelovalo se na predstavljanjima knjiga autora hrvatskih korijena koji djeluju

izvan Republike Hrvatske, u ocjenjivačkim povjerenstvima te u promidžbi hrvatskih autora u inozemstvu. Za Zbirku je nabavljeno 1037 jedinica građe – 664 naslova i primjeraka knjiga te 373 svešćića/brojeva časopisa i novina.

3.2.2. Sveučilišna zbirka

Opće-znanstvena/sveučilišna zbirka kao potpora sveučilišnoj ulozi Knjižnice ostvaruje se nabavom hrvatske i inozemne znanstvene i stručne građe, informacijskih izvora usmjerenih obrazovnim, znanstvenim i istraživačkim aktivnostima na Sveučilištu u Zagrebu kao i široj znanstvenoj zajednici. Prednosti su nabava ključnih izvora iz svih područja ljudske znanosti, kulture i civilizacije, nabava ispitne literature, referentnih izvora (općih te prema pojedinim područjima znanosti) i osiguravanje pristupa raznovrsnim relevantnim e-izvorima bitnima za pojedine znanstvene djelatnosti. Osiguran je nastavak koordinirane nabave e-izvora neprekidnom pretplatom i konzorcijskim pristupom e-časopisima i bazama podataka na nacionalnoj i sveučilišnoj razini. Započeo je rad na Koordinaciji nabave na sveučilišnoj razini.

3.2.3. Izgradnja zbirki

Obvezni primjerak

U skladu s planom rada Knjižnice za 2021. prihvata građu u svim analognim i digitalnim pojavnostima obveznog primjerka u zbirku *Croatica* za 2021. godinu iznosi 91 617 jedinica građe, a od toga :

- 7433 naslova / 14 722 primjerka omeđenih publikacija – 859 je sitni tisak
- 3924 uvezana sveska serijskih publikacija (časopisa i novina) – 31 582 jedinice građe
- 375 jedinica, nota, plakata, zemljopisnih karata i atlasa, razglednica i sl.
- 592 jedinice zvučne glazbene građe
- 527 jedinica građe na e-prijenosnom mediju
- 1002 jedinice posebne knjižne građe – 755 tiskanih disertacija, 246 disertacija na CD-ROM-u i jedan USB.

Digitalna zbirka *Croatica* – za obvezni primjerak sustava *Digitalne knjižnice NSK* na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr/pb> uneseno je metapodataka i objekata za:

- e-knjige – 477
- e-časopise – 163 naslova i 1876 svešćića
- e-članke – 2794
- integrirajuću građu – 127 novih naslova i 9481 arhiviranu jedinicu građe.

Prirast u sustavima Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr> iznosi 860, a u Nacionalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova na e-adresi <https://zir.nsk.hr> iznosi 27 329 jedinica digitalne građe.

Tablica 6. Obvezni primjerak u 2021. godini.

Obvezni primjerak na materijalnim nositeljima	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Omeđene publikacije	12 725	14 000	14 722	
Neomeđene publikacije	34 168	33 500	31 582	
Note, plakati, karte, razglednice i sl.	381	380	375	
Zvučna glazbena građa	1047	1000	592	
Građa na prijenosnom elektroničkom mediju	504	500	527	
Online obvezni primjerak	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
E-knjige	2421	2000	477	
E-članci	764	800	2794	
E-časopisi	1118	1200	163 naslova – 1876 sveščića	
Integrirajuća građa	208 novih naslova, 9367 arhiviranih primjeraka	100 novih naslova, 9000 arhiviranih primjeraka	127 novih naslova, 9481 arhivirani primjerak	
Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova	1055	1000	860	
Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova	25 739	26 000	27 329	

Broj obveznog primjerka omeđenih publikacija i građe na prijenosnom elektroničkom mediju je u 2021. veći u odnosu na 2020. godinu, a novčana je vrijednost građe na materijalnim nositeljima 2.363.171,30 kuna.

Predakcesijski i akcesijski poslovi

Pretraživanjem naslova u fondu Knjižnice u Modulu nabave signirana je 12 721 jedinica građe, izrađena su 4854 preliminarna zapisa, 23 105 zapisa o posjedovanju i 25 091 zapis o primjerku. Reklamirano je 1958 naslova.

U suradnji s Ministarstvom kulture i medija izdane su 3023 potvrde o dostavi obveznog primjerka, čime nakladnici/izdavači mogu ostvariti potporu Ministarstva za nove naslove.

Tijekom godine pristiglo je i proslijeđeno na obradu 755 tiskanih disertacija i 247 primjeraka na prijenosnom elektroničkom mediju na CD-ROM-u i USB-u.

Na temelju ugovora sa Sveučilištem u Zagrebu pristigao je i proslijeđen 541 svezak disertacija u Rektoratsku zbirku – zbirku Sveučilišta u Zagrebu koja je u trajnoj pohrani u Knjižnici.

Serijske publikacije

Časopisi

U 2021. godini pristigla su 924 naslova (tekućih) hrvatskih časopisa, uključujući i sitni tisak, a ukupno 6630 svešćića (unikata i arhivskih primjeraka) u 2045 mapa. Radi potpunosti fonda svakodnevno se obavlja kontrola i reklamiranje nepristiglih brojeva časopisa. Ostali poslovi povezani s časopisima obuhvaćaju odabir i odvajanje građe u sitni tisak i *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz B – članci*, u koju je proslijeđeno 859 svešćića hrvatskih znanstveno-stručnih časopisa.

Novine

Prethodne je godine zaprimljeno 214 aktivnih naslova hrvatskih novina i 24 952 svešćića (unikata i arhivskih primjeraka) u 1879 mapa, od čega je pet novih naslova, a od toga:

- zagrebačka izdanja dnevnih novina – 11 023 svešćića
- regionalna izdanja – 5411 svešćića
- ostale novine – 4212 svešćića
- službene novine: 4306 svešćića.

U prirastu tiskanih časopisa i novina nastavlja se trend smanjivanja prirasta tiskane građe zbog prelaska nakladništva ove vrste građe u mrežno okruženje.

Skupno izvješće za ostale vrste građe

U neknjižnu građu, koja obuhvaća note, plakate, zemljopisne karte i atlase, razglednice, izvorne grafičke mape i ostalu građu, pristiglo je 375 jedinica građe, od kojih je 95 primjeraka karata, 14 naslova atlasa, 177 primjeraka tiskanih nota, 85 plakata i tri grafičke mape.

Od zvučne glazbene građe pristigle su 592 jedinice, od kojih 472 primjerka CD-a, 29 primjeraka gramofonskih ploča, 22 DVD-a i 69 primjeraka digitalnih zvučnih glazbenih albuma. Od građe na elektroničkom mediju pristiglo je 527 jedinica građe – 106 primjeraka CD-a, 394 CD-ROM-a te 12 kompleta KIT te ostalo 15.

Krajem 2021. godine provedeno je pobiranje hrvatske nacionalne internetske domene nad 96 862 aktivne .hr domene.

Distribucija obveznog primjerka

Tijekom 2021. godine redovito se distribuirala građa pristigla obveznim primjerkom u Zakonom propisane znanstvene i sveučilišne knjižnice. Svaka je pošiljka popraćena popisima. Tako je razvrstana, popisana, spakirana i odaslana 641 kutija s 38 909 jedinica različite knjižnične građe, ukupne težine 23 992 kilograma.

Revizija i otpis knjižnične građe u hrvatskim knjižnicama

Na temelju Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i u skladu s Pravilnikom o reviziji i otpisu knjižnične građe Ministarstva kulture i medija prema kojem su sve knjižnice dužne dostaviti revizijske popise na uvid nadležnim savjetnicama u Hrvatski zavod za knjižničarstvo na odobrenje i mogući odabir za fond Knjižnice, u 2021. godini pristigli su i pregledani popisi otpisa iz 44 knjižnice. Pregledana su 42 843 zapisa, a s ponuđenih su popisa za fond Knjižnice odabrana 894 naslova hrvatskih knjiga – unikata, arhivskih primjeraka i dubleta te za zamjenu 175, ukupno 1069.

Kupnjom, zamjenom i darom za opće i posebne fondove/zbirke pribavljeno je 5051 jedinica građe.

Kupnja

U skladu s novčanim sredstvima u 2021. godini za izgradnju zbirke kupljene su 582 jedinice građe za opće i posebne fondove. Kupljeno je 426 naslova hrvatskih i inozemnih knjiga, 25 pisama, 83 rukopisne note, šest karata, osam crteža, jedan plakat i osam naslova serijskih publikacija – 33 svešćića. Za nabavu građe utrošeno je 214.850,14 kuna.

Zamjena

Zamjena publikacija sa srodnim profilom knjižnica oblik je međunarodne kulturne suradnje i jedan od načina pribavljanja inozemne knjige. Program zamjene knjižnične građe organiziran je na temelju uzajamnosti njezine vrijednosti. U bazu viškova knjiga ove je godine upisano 4419 naslova koji se koriste za zamjenu s inozemnim knjižnicama ili se nude na dar matičnim županijskim knjižnicama. Na temelju popisa viškova knjiga (145 – 149 popisa po 2500 naslova), knjižnice odabiru naslove za izgradnju svojih zbirki. U prethodnoj su godini popisi poslani u sve nacionalne i sveučilišne knjižnice u svijetu s kojima je Knjižnica u sustavu zamjene te hrvatske sveučilišne, visokoškolske, specijalne i gradske knjižnice kojima je građa ponuđena na dar.

U zamjenu su poslane 1862 knjige, 1119 svezaka časopisa i 1911 svezaka novina, a u Knjižnicu su zamjenom pristigle 992 jedinice građe, i to 317 knjiga, 621 uvezani svešćić serijskih publikacija, 51 svešćić serijskih publikacija, jedna grafička mapa te dvije jedinice glazbene građe (CD-a). Zamjenom je pristigla građa u vrijednosti od 413.415,41 kunu.

Svake godine Knjižnica potiče suradnju s hrvatskim nakladnicima kako bi promicala hrvatsku knjigu i hrvatske pisce te je za potrebe nabave knjiga za sustav međunarodne zamjene publikacija prijavila i dobila sredstva Ministarstva kulture i medija za 2021. godinu programom *Zamjena publikacija – sinergija različitih jezika, kulture i znanosti*. Program je počeo 2019. godine. Kupljeno je 106 naslova i 215 primjeraka knjiga te 30 naslova časopisa.

Dar

U skladu sa svojom nabavnom politikom Knjižnica prihvća darove drugih knjižnica i ustanova te pojedinaca iz zemlje i inozemstva. Tako je u 2021. godini u Knjižnicu darom pristiglo 3477 jedinica građe, i to 2767 knjiga, 12 crteža, 269 uvezanih svešćića serijskih publikacija, 33 svešćića serijskih publikacija, šest grafika, 245 rukopisnih nota, 14 tiskanih nota, jedna zemljopisna karta, 65 plakata, jedan atlas, šest grafičkih mapa, 50 gramofonskih ploča, četiri razglednice, jedan zvučni album i tri CD-a.

Na temelju popisa viškova knjiga poslano je na dar hrvatskim gradskim, fakultetskim i srodnim ustanovama 820 knjiga.

Vrijednost je dara 746.415,92 kune.

Istraživana je i stara građa, nakon čijeg je odabira uvršten u fond 721 naslov, i to 268 knjiga unikatata, 178 arhivskih primjeraka, 178 dubleta, 97 naslova za zbirke, 52 broja periodike te 40 naslova sitnog tiska. Ostali su viškovi ponuđeni u zamjenu i dar, dvije liste – 410 naslova.

Tablica 7. Kupnja, zamjena i dar u 2021.

Vrsta nabave	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Kupnja (knjige)	309	400	426	
Kupnja (ostalo)	53	80	156	
Zamjena (knjige)	253	500	317	
Zamjena (ostalo)	255	50	675	
Dar (knjige)	2547	2500	2767	
Dar (ostalo)	1022	700	710	

Nabava građe za sve vrste nabave porasla je u odnosu na 2020. godinu.

E-izvori

Nabava inozemnih časopisa i baza podataka u najvećem dijelu provodila se u sklopu projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* koji je formalno završio krajem godine. Poslovi su obuhvaćali utvrđivanje najpovoljnijih uvjeta za pretplatu, pregovaranje, prikupljanje i analizu potreba za pretplatom na nove elektroničke izvore, statistike korištenja, edukacije, pružanje usluga *help desk* korisnicima za osiguravanje pristupa sadržajima i održavanje Portala elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu na e-adresi <http://baze.nsk.hr>.

Razvojni programi

Svrha je programa *E-praktikum obveznog primjerka* upoznati te osposobiti nakladnike i knjižničare sa Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/2019), a posebno s Pravilnikom o obveznom primjerku (NN 66/2020) koji uređuje pitanje obveznog primjerka u svim analognim i digitalnim pojavnostima.

U sklopu projekta izrađen je portal Hrvatski obvezni primjerak na e-adresi <http://hop.nsk.hr>. Izrađena su i dva promidžbena filma kojima je svrha na jednostavan i razumljiv način upoznati nakladnike s obvezama dostave obveznog primjerka.

Organiziran je drugi stručni skup *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirke - Obvezni primjerak – razvoj i uloga*.

Definiran je prihvati obveznog primjerka e-knjiga i e-časopisa kao novog radnog procesa u sustavu *Digitalne knjižnice NSK – Digitalna zbirka Croatica – obvezni primjerak*.

Ostvarena je suradnja na izradi *Modela usklađene nabave* za izgradnju knjižničnih zbirki knjižnica sastavnica Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Ostvarena je suradnja na izradi *Hodograma postupanja s građom zbirke Internacionalne stalne izložbe publikacija – ISIP u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu*.

Sudjelovalo se u *Povjerenstvu za praćenje kvalitete rada i vrednovanje usluga NSK*.

Započeta je suradnja u *inicijativi Hrvatski oblak za otvorenu znanost (HR-OOZ) – Radna skupina za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti*.

Izrađeni su prijedlozi programa u skladu s pozivom na predlaganje programa javnih potreba u kulturi za 2022. godinu Ministarstva kulture i medija:

1. *Zamjena publikacija – sinergija različitih jezika, kulture i znanosti* (nabava knjiga) – nastavak projekta koji je započeo 2019.
2. *Elektronička burza: portal za razmjenu knjižnične građe i uredske opreme*
3. *Razvoj i primjena metodološke osnove za vrednovanje Pravilnika o obveznom primjerku*
4. *Knjižnica „Ljudevit Gaj“ u Donjoj Lastvi: čuvar nacionalnog identiteta hrvatskog naroda u Crnoj Gori*
5. Organizacija trećeg stručnog skupa *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirki – Željeni dar* prema Smjernicama u suradnji s Hrvatskim knjižničarskim društvom.

3.3. ODJEL OBRADA

U Odjelu obrada radi se deskriptivna obrada inozemnih knjiga, tiskanih doktorskih disertacija, obveznog primjerka hrvatskih serijskih publikacija, inozemnih serijskih publikacija, obveznog primjerka sitnog tiska i mrežne građe te sadržajna obrada cjelokupnog općeg fonda Knjižnice. Odjel obrada središte je normativnog nadzora nad normativnom bazom imena, predmetnim sustavom Knjižnice te sustavom za žanr i oblik. Redoviti i razvojni programi usklađeni su s općim ciljevima *Strategije razvoja NSK do 2026. godine*. U Odjelu je zaposleno 38 djelatnika.

Redoviti poslovi

Uz temeljnu djelatnost deskriptivne i sadržajne obrade različitih vrsta građe na analognim i digitalnim medijima, u Odjelu se prati razvoj normi koje se odnose na područje bibliografske kontrole te se sudjeluje u aktivnostima povezanim s Pravilnikom za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. Pratio se razvoj i usklađuje primjena formata MARC 21 za bibliografske i normativne podatke. Radilo se na daljnjoj izgradnji *Predmetnog sustava NSK* i *Normativne baze UDK oznaka*. Održavala se potpuna inačica tablica UDK na hrvatskom jeziku koja je preko platforme Hrvatski UDK *Online* dostupna za korištenje svim knjižnicama u Hrvatskoj.

Nastavlja se suradnja s međunarodnim tijelima kao što su Konzorcij UDK (Hrvatski UDK *Online*), Konzorcij IIP (Hrvatski arhiv weba) i VIAF – Virtualna međunarodna normativna baza.

U Odjelu su se uređivali i održavali portali Katalogizacija i klasifikacija, Normativa baza UDK, *Predmetni sustav NSK* i *Hrvatski arhiv weba*. U suradnji s drugim odjelima radi se na poslovima povezanim s Integriranim knjižničnim sustavom i *Digitalnom knjižnicom NSK*. Djelatnici Odjela sudjeluju kao predavači u programima stalnog stručnog usavršavanja i drugim edukacijskim tečajevima Knjižnice kao što su radionice u sklopu redovitih godišnjih edukacija za sudionike Integriranog knjižničnog sustava, edukacije studenata knjižničarstva i interne edukacije za katalogizatore u Knjižnici.

Djelatnici su sudjelovali u radu različitih povjerenstava, radnih grupa, komisija, programskih i organizacijskih odbora.

Znatno je povećan rad na izradbi i uređivanju metapodataka u sustavu *Digitalne knjižnice NSK* za knjige i serijske publikacije.

Izrađeno je 6816 novih zapisa u bibliografskoj bazi Knjižnice, od kojih 5876 za knjige i 940 za serijske publikacije.

U bibliografskoj je bazi sadržajno obrađeno 14 112 novih bibliografskih jedinica, izmijenjeno 6803 te ujednačeno 9130 bibliografskih jedinica.

Globalno su izmijenjene 673 bibliografske jedinice.

Izmijenjena su 5483 bibliografska zapisa, od toga 2956 za knjige i 2527 za serijske publikacije što približno odgovara rezultatima ostvarenima u 2020.

U normativnoj bazi izrađeno je 1060 zapisa za nove predmetne odrednice, a izmijenjeno je 4179. Za osobe, korporativna tijela, sastanke i naslove izrađena su 15 053 nova zapisa u normativnoj bazi, a izmijenjeno ih je 10 670.

Zapisa o posjedovanju izrađeno je 2684, od kojih 1797 za omeđene jedinice građe – disertacije i sitni tisak te 887 za serijske publikacije. Zapisa o primjerku izrađeno je 1797.

U Odjelu obrada u 2021. godini aktivno je radio manji broj djelatnika zbog dugotrajnih izostanaka zbog bolovanja i roditeljskog dopusta ili odlaska na druge poslove u Knjižnici ili izvan Knjižnice.

Razvojni programi

U 2021. godini djelatnici Odjela radili su na pripremi novoga procesa prihvata obveznog primjerka e-knjiga i e-serijskih publikacija te njihove pohrane u sustav *Digitalne knjižnice NSK*.

Održali su više tečajeva u sklopu programa CSSU-a te sudjelovali s izlaganjima na skupovima.

Djelatnici Odjela dali su znatan doprinos programu *Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* sudjelovanjem u Stalnom odboru za razvoj i održavanje Pravilnika, održavanju edukacijskih tečajeva u sklopu programa CSSU-a, Radnoj grupi za usvojene naslove hrvatskih anonimnih i povijesnih djela, Radnoj grupi za edukaciju i primjenu Pravilnika, Radnoj grupi za izradu modela testiranja primjene Pravilnika, Radnoj grupi za izradu popisa preporučenih rječnika za elemente Pravilnika te Tehničkoj radnoj grupi za izradu i održavanje ontologije Pravilnika.

Radilo se na testiranju nove inačice knjižničnog programa Aleph.

3.3.1. Obrada omeđene građe

Redoviti poslovi

U procesu obrade omeđene građe obrađuju se inozemne knjige, tiskane disertacije, sitni tisak, integrirajuća i omeđena mrežna građa koja se pohranjuje u Hrvatski arhiv weba i *Digitalnu knjižnicu NSK*. Izrađuju se novi i dopunjuju postojeći normativni zapisi za imena te zapisi o primjerku i posjedovanju tiskanih disertacija i sitnog tiska.

U Hrvatskom arhivu weba identificiraju se i odabiru publikacije za obradu i arhiviranje obveznog primjerka mrežnih publikacija. Radi kontrole uspješnosti pohrane koristi se nekoliko interno razvijenih alata. Komunikacijom s nakladnicima i urednicima osposobljuje ih se o postupku arhiviranja pojedinačnih publikacija i tematskih zbirki. Svake se godine povećava broj pristiglih prijava za arhiviranje mrežnih publikacija preko Obrasca za prijavu *online* publikacija, a u 2021. godini stiglo ih je 711.

U suradnji s Konzorcijem IIPC provodio se projekt *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings*.

Ostale aktivnosti Hrvatskog arhiva weba opisane su detaljnije u izvješću Centra za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice u Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo.

Tablica 8. Obrada omeđene građe (knjige, disertacije, sitni tisak, integrirajuća i omeđena mrežna građa).

	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Novi bibliografski zapisi	7140	6500	5876	
Izmijenjeni bibliografski zapisi	3872	950	2956	
Novi normativni zapisi	2256	1450	2787	

Izmijenjeni normativni zapisi	394	210	351	
Izradba zapisa / metapodataka u sustavu Digitalne knjižnice (HAW)	507	500	511	
Uređivanje postojećih zapisa / metapodataka u sustavu Digitalne knjižnice (HAW)	121	150	252	
Novi zapisi o posjedovanju	2067	1500	1797	
Novi zapisi o primjerku	2067	1500	1804	
Signiranje	1717	1200	1489	

U 2021. godini manji je broj novih bibliografskih zapisa za omeđenu građu zbog manjeg broja katalogizatora i odsutnosti zbog bolovanja.

Udvostručen je broj uređenih zapisa/metapodataka za e-knjige koje se pohranjuju u sustavu *Digitalne zbirke NSK*, a uređeno je 168 metapodataka za autore/suradnike.

3.3.2. Obrada neomeđene građe

Redoviti poslovi

U procesu obrade neomeđene građe izrađuju se bibliografski zapisi i zapisi o posjedovanju za nove naslove hrvatskih i inozemnih serijskih publikacija kao i za stare serijske publikacije koje prije nisu bile dostupne u *online* katalogu. Izrađuju se normativni zapisi za korporativna tijela i dodjeljuju normirane predmetne oznake prema *Predmetnom sustavu NSK*.

Obavlja se tehnička obrada serijskih publikacija, i to akcesijska obrada, opremanje građe mapama te pohrana u glavno spremište. Izrađuje se *Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz C – serijske publikacije*. Objavljena je bibliografija za 2018. godinu koja obuhvaća i serijsku mrežnu građu, a pripremljeni su bibliografski zapisi za sljedeće kronološko razdoblje 2019., 2020. i 2021. godine.

Tablica 9. Obrada neomeđene građe (časopisi i novine).

	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Novi bibliografski zapisi	645	600	940	
Izmjene bibliografskih zapisa	1405	1100	2527	
Novi zapisi o posjedovanju	521	480	887	

Izmijenjeni zapisi o posjedovanju	3809	3500	4692	
Izradba zapisa / metapodataka u sustavu Digitalne knjižnice	992	1000	2039	
Uređivanje postojećih zapisa u sustavu Digitalne knjižnice	941	1000	2002	

Povećanje u izradbi novih bibliografskih zapisa i zapisa o posjedovanju odnosi se na postojeće serijske publikacije u fondu Knjižnice za koje dosad nije postojao zapis u informacijskom sustavu.

Zbog obveze prihvata, pohrane, osiguravanja dostupnosti te kontroliranog pristupa obveznom primjerku mrežnih serijskih publikacija povećan je broj zapisa/metapodataka u sustavu *Digitalne knjižnice NSK*.

3.3.3. Normativni nadzor i sadržajna obrada

Redoviti poslovi

U procesu normativnog nadzora i sadržajne obrade održava se i izgrađuje normativna baza za imena, predmetne odrednice, žanrove i klasifikacijske oznake. Obavlja se izradba, redakcija i nadzor normiranih odrednica za imena, žanrove i predmetne odrednice. Izrađuju se normirane odrednice za imena za druge knjižnice uključene u Aleph. Na temelju sadržajne analize dodjeljuju se predmetne odrednice i stručne oznake UDK grafi u CIP-u, tekućoj bibliografiji knjiga, inozemnim knjigama, doktorskim disertacijama te integrirajućoj i omeđenoj mrežnoj grafi.

Obavljaju se poslovi ključnih knjižničara za bibliografsku i normativnu bazu u sklopu Integriranog knjižničkog sustava te visokoškolskih i specijalnih knjižnica.

Koordinira se razmjena podataka normativne baze Knjižnice s Međunarodnom virtualnom bazom normativnih podataka (VIAF) i odgovara na upite ISNI QT – tima ISNI za kvalitetu.

Tablica 10. Normativni nadzor i sadržajna obrada građe.

	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Sadržajna obrada				
Sadržajna obrada, normativna baza				
Nove predmetne odrednice	928	1100	1060	
Izmijenjene postojeće predmetne odrednice	1558	3000	4179	
Nove odrednice za žanr ili oblik	512	50	74	

Izmijenjene odrednice za žanr ili oblik	440	40	57	
Sadržajna obrada, bibliografska baza				
Obradene bibliografske jedinice	15 606	11 000	14 112	
Izmijenjene postojeće predmetne odrednice i oznake UDK	5126	6000	6803	
Normativna baza UDK				
Nove oznake UDK	185	180	180	
Izmijenjene oznake UDK	559	560	645	
Normativni nadzor imena				
	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Normativni nadzor imena, normativna baza				
Izrađene nove odrednice	9176	8000	12 271	
Izmijenjene odrednice	7273	13 000	10 319	
Normativni nadzor imena, bibliografske baze NSK i ZAG				
Izmijenjene odrednice u bazi NSK	2839	2500	4683	
Izmijenjene odrednice u bazi ZAG	1233	1200	2536	

U normativnoj bazi izrađen je i dopunjen veći broj predmetnih odrednica, što pridonosi većem stupnju uređenosti *Predmetnog sustava NSK*. Najveći skup odrednica za žanr ili oblik unesen je u normativnu bazu 2019. i 2020., a u 2021. godini učinjene su manje dopune.

Veći broj novih i izmijenjenih odrednica za imena rezultat je intenzivnijeg rada na uređivanju i ujednačivanju bibliografskih zapisa.

3.4. ODJEL BIBLIOGRAFSKO SREDIŠTE

Hrvatske nacionalne bibliografije

Program nacionalnih bibliografija ostvaruje se u nizovima Hrvatske nacionalne bibliografije: Nizu A – knjige, Nizu B – članci, Nizu C – serijske publikacije, CIP-u – knjige u tisku te izradbom Hrvatske retrospektivne bibliografije u skladu s Planom rada za 2021. godinu koji je temeljen na ciljevima *Strategije razvoja NSK do 2026.* i *Akcijskom planu rada provedbe Strategije*. Pregled svih bibliografskih nizova dostupan je na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr>. U Odjelu je zaposleno 28 djelatnika.

3.4.1. Tekuća nacionalna bibliografija

Redoviti poslovi

Aktivnosti redovite djelatnosti obuhvaćaju obradu različitih vrsta građe u svim analognim i digitalnim pojavnostima koja pristiže obveznim primjerkom i drugim načinima nabave za nacionalnu zbirku *Croatica* te praćenje razvoja normi koje se odnose na bibliografsku kontrolu, razvoj i primjenu formata MARC 21.

Djelatnici su sudjelovali u radu radnih grupa i povjerenstava.

Tijekom 2021. godine zaprimljeno je preko obveznog primjerka, darom i kupnjom te je obrađeno 8646 knjiga. Dopunjeno je i ispravljeno više od 1000 zapisa za potrebe objavljivanja bibliografskoga Niza A. Ukupno je za sveske Hrvatske nacionalne bibliografije: Niz A – knjige uređeno više od 10 000 zapisa.

Mrežnom aplikacijom zaprimljeno je 5830 zahtjeva za izradbu CIP zapisa za knjige u pripremi za tisak. Nakon komunikacije s nakladnicima izrađeno je 5169 CIP zapisa.

U procesu obrade članaka stručnih i znanstvenih časopisa obrađeno je 10 146 članaka te je za njih izrađeno 2039 zapisa za autore. Dopunjeno je, odnosno ispravljeno 1294 zapisa za autore. Svi zapisi obrađeni su i sadržajno te im je dodijeljena oznaka UDK i slobodno oblikovane predmetne oznake. Za potrebe izradbe Hrvatske nacionalne bibliografije: Niz B – članci uređeno je 13 479 zapisa.

Tablica 11. Tekuća nacionalna bibliografija – bibliografska obrada nacionalne zbirke *Croatica*.

	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Bibliografski zapisi (Niz A)	9491	6200	8646	
Izmijenjeni bibliografski zapisi (Niz A)	749	800	750	
Pretpublikacijski CIP zapisi	4269	4500	5169	
Bibliografski zapisi (Niz B)	10 513	9000	10 146	
Normativni autorski zapisi (Niz B)	4667	4000	2039	
Dopunjeni normativni zapisi (Niz B)	812	1500	1294	

Tijekom 2021. godine bilježi se određeno smanjenje u obradi građe obaju nizova zbog dugotrajnih bolovanja djelatnika i rada od kuće koji je uzrokovan pandemijom bolesti COVID-19, a istodobno se bilježi povećanje broja zahtjeva nakladnika za izradbom CIP zapisa.

Za inozemne autore nisu se izrađivali normativni zapisi za Niz B, članci, a za sve hrvatske autore izrađeni su normirani zapisi te su dopunjavani postojeći.

3.4.2. Objavljene bibliografije

Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz A – knjige

Pet svezaka: svezak 12 za 2019. godinu, svesci 07 i 08 za 2020. godinu i svesci 01 i 02 za 2021. godinu.

Hrvatska nacionalna bibliografija: CIP – knjige u tisku

Četrnaest svezaka: 11, 12 i skupni svezak za 2020. godinu te svesci 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 10 i 11 za 2021. godinu.

Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz B – članci

Šest svezaka: svesci 03, 04, 05 i 06 za 2018. godinu, svezak 04 za 2019. godinu te svezak 01 za 2020. godinu.

Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz C – serijske publikacije

Tri sveska: skupni svesci za 2016., 2017. i 2018. godinu.

Hrvatska retrospektivna bibliografija knjiga

Nisu izdavani novi niti revidirani svesci u 2021. godini.

Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija

Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija koji je dostupan na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr> tijekom 2021. godine bilježi 27 528 posjeta s višeminutnim pretraživanjem stranica, što pokazuje na ciljanu posjećenost te korištenje podataka nacionalnih bibliografija. Portal je dostupan i preko mrežnih tražilica, što dodatno utječe na vidljivost i prepoznatljivost. Na Portalu se, uz bibliografske nizove, nalaze i dokumenti izravno povezani s prikupljanjem, obradom i predstavljanjem bibliografskih jedinica koje se nalaze u nacionalnim bibliografijama, čineći pretežan dio nacionalne zbirke *Croatica*.

Razvojni programi

S obzirom na neplanirane teškoće u radu uzrokovane učestalim bolovanjima djelatnika, svi su se planovi razvojnih programa odvijali usporeno i/ili su se produljili. Na razvojne programe Odjela utjecale su i mogućnosti rada s vanjskim sudionicima koji su bili uključeni u razvojne planove.

Nastavljen je rad na uređenju i ponovnoj uspostavi bibliografske baze *Croatica*.

Rad na razvoju Portala otvorenih povezanih podataka koji je dostupan na e-adresi <http://data.nsk.hr> nastavljen je kao i istraživanja u području primjene BIBFRAME-a.

Održavani su stalni kontakti s nakladnicima te se sudjelovalo u radu Zajednice nakladnika pri

Gospodarskoj komori Republike Hrvatske, osobito na uspostavi Portala za nakladnike u sklopu projekta *Centar za knjigu*.

Izrađeno je više specijalnih bibliografija, i to autografirana građa, Tonko Maroević – bibliografija radova, Tonko Maroević – bibliografija grafičkih mapa, inkunabule iz fonda Knjižnice i prigodnice.

Imenovani službenik za vezu Međunarodnog nuklearnog informacijskog sustava (INIS) koji djeluje u sklopu Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) započeo je predviđene aktivnosti – edukacije, prikupljanja i obradu bibliografskih podataka, sadržajnu obradu prikupljenih podataka te pripremu za slanje gotovih bibliografskih jedinica u međunarodni sustav INIS.

3.4.3. Retrospektivna nacionalna bibliografija

Izrađuju se bibliografski i normativni zapisi za hrvatske knjige objavljene u razdoblju od 1835. do 1990. godine. Obavljaju se redoviti poslovi stručnog i terenskog istraživanja građe, prikupljanja građe, izradbe, dopune/izmjene te pregleda bibliografskih i normativnih zapisa kao preduvjeta za izradbu i objavljivanje *Opće Hrvatske retrospektivne bibliografije knjiga*.

Redoviti poslovi

U 2021. godini izrađeno je 4386 bibliografskih zapisa, a izmijenjen 4971 bibliografski zapis. U normativnoj bazi izrađena su 1474 normativna zapisa, izmijenjeno je 160, a nadopunjena su 903 zapisa. Pregledano/uređeno je 2325 bibliografskih zapisa te je obrisano 39 bibliografskih zapisa. Izrađen je 101 *holding* zapis te ih je izmijenjeno 558. Izrađeno je 39 zapisa o primjerku, a izmijenjeno je 100 zapisa o primjerku.

Iz Zatvorenog spremišta izdvojeno je više od 900 naslova vrijedne građe *Croatice*, od kojih je 268 unikata, a ostatak je građe uvršten kao arhivski primjerak i/ili dubleta. Primjerci građe u lošem stanju u fondu Knjižnice zamijenjeni su bolje očuvanim primjercima. Određena količina građe predana je i zbirkama građe posebne vrste.

Uređena je donacija knjiga obitelji De Franceschi koja je smještena u Zatvorenom spremištu te je okupljena na jednom mjestu i trenutačno broji 24 kutije raznovrsne građe kao što su knjige, periodika, dokumenti, listine, plakati, korespondencija i dr.

Tijekom istraživanja fonda otkriveno je i izdvojeno 29 vrijednih knjiga s autografima autora za (buduću) *Zbirku autografa NSK*.

Tablica 12. Retrospektivna nacionalna bibliografija.

Retrospektivna bibliografija	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Bibliografski zapisi	6808	5000	9358	
Novi bibliografski zapisi	4453	–	4386	
Izmijenjeni bibliografski zapisi	2355	–	4971	
Normativni autorski zapisi	1422	1000	1634	

Novi normativni zapisi	1308	–	1474	
Izmijenjeni normativni autorski zapisi	114	–	160	
Prikupljanje i odabir neobrađenih hrvatskih knjiga u privremenim spremištima, skladištima i donacijama	92 kutije građe (1000 jedinica građe)	Istraživanje u spremištima Knjižnice, uređivanje zbirke <i>De Franceschi, Drašković i Zbirke prigodnica</i>	Izdvojeno je više od 900 jedinica građe za fond Knjižnice.	
Dopune Građe za HRB	840	200	903	
Posuvremenjivanje Deziderata HRB	109	nastavak rada	32	

Blagi porast u broju obrađene bibliografske građe rezultat je pojačanih napora da se obrade i koncipiraju specijalne bibliografije, a ostale su djelatnosti bile u blagom padu.

Razvojni programi

Od razvojnih programa u 2021. godini nastavljen je rad na mrežnoj Retrospektivnoj hrvatskoj bibliografiji knjiga 1835. – 1990. koja se objavljuje prema kronološkom rasporedu na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr/hrb>.

Dosad su redigirane dvije kronološke mrežne bibliografije i dvije specijalne.

Nastavljen je rad na posuvremenjivanju Deziderata HRB 1835. – 1940. Planirano je bilo prikupiti 200 jedinica za Dopune Građi za HRB, a prikupljeno je 705 novih bibliografskih jedinica.

Nastavlja se prikupljanje podataka o neistraženim, nepopisanim i neobrađenim hrvatskim knjigama u spremištima Knjižnice.

Istraženo je, popisano, obrađeno i izdvojeno 400 jedinica Prigodnica *Croatice* te je izdvojena kao specijalna mrežna bibliografija.

Obavljeni su dogovori s Hrvatskom udrugom istraživača dječje književnosti i Centrom za istraživanje dječje književnosti Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za mrežnu bibliografiju *Hrvatska dječja knjiga do 1945*.

Obavljena su preliminarna istraživanja i izdvajanja građe za obradu za Specijalnu bibliografiju Vojne krajine te za Specijalnu bibliografiju Niccolò Tommasea.

3.4.4. Identifikatori

Temeljna je zadaća ureda za identifikatore ućlanjivanje i popisivanje hrvatskih nakladnika te identifikacija knjiga i druge omeđene građe, notirane glazbe, serijskih publikacija i druge neomeđene građe i članaka u časopisima. Uredi djeluju prema pravilima međunarodnih sustava ISSN, ISBN, ISMN i DOI. U uredima se daju upute, savjeti i stručna pomoć nakladnicima.

Redoviti poslovi

U uredima za identifikatore obavljaju se redoviti poslovi kao što su dodjele identifikatora, izradba i posuvremenjivanje metapodataka povezanih s identifikatorima, održavanje i posuvremenjivanje nacionalnih i međunarodnih baza podataka odgovarajućih sustava i adresara nakladnika, bibliografski nadzor, odnosno praćenje navođenja dodijeljenih identifikatora, edukacija i pomoć nakladnicima u pripremi, uređivanju i oblikovanju publikacija, metapodataka i primjeni identifikatora.

Tablica 13. Identifikatori.

Brojčani pokazatelji	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Dodjela novih oznaka nakladnika u sustavu ISBN-a	483	550	569	
Dodjela novih oznaka knjiga	524	600	557	
ISBN, dostava podataka u međunarodnu bazu	13 527	13 950	14 016	
Broj učlanjenih nakladnika u ISBN	397	430	499	
Ukupan broj registriranih nakladnika knjiga	12 640	12 698	13 139	
Dodjela novih oznaka nakladnika u sustavu ISMN-a	11	10	16	
Dodjela novih oznaka notirane glazbe	9	7	3	
ISMN, dostava podataka u međunarodnu bazu	13	10	17	
Broj učlanjenih nakladnika u ISMN	10	7	14	
Ukupan broj registriranih nakladnika notirane glazbe	255	263	269	
Dodjela ISSN-a	809	800	1115	
ISSN, dostava podataka u međunarodnu bazu	1208	1000	2161	
Izradba bibliografskih zapisa	191	150	132	
Nadopuna/uređivanje zapisa	877	800	1183	
Hrvatske serijske publikacije u Upisniku ISSN-a	14 345	15 000	15 547	
Registracija DOI-ja	2885	3800	3247	

Nadgledanje i nadzor rada nakladnika i registracije DOI-ja	5717	5000	6073	
Broj učlanjenih naslova u DOI	27	30	22	
Broj učlanjenih nakladnika u DOI	23	17	15	
Komunikacija s nakladnicima	5735	6000	5971	

U skladu s godišnjim povećanjem broja nakladnika i časopisa u sustavu DOI kumulativno se povećava broj registracija DOI-ja.

U usporedbi s 2020. godinom kada je zabilježen smanjen broj zahtjeva za učlanjenjem zbog stanja u nakladništvu zbog pandemije bolesti COVID-19, u 2021. povećan je broj učlanjenih nakladnika u sustavima za ISBN i ISMN. Time je posljedično povećan broj dodjela oznaka ISBN-a, ISMN-a i ISSN-a. Broj dodjela ISSN-a, dostave bibliografskih zapisa u Upisnik ISSN-a i nadopune/uređivanja bibliografskih zapisa rezultat je i provođenja posuvremenjivanja zapisa mrežnih tekućih publikacija u Upisniku ISSN-a te zahtjeva iz procesa obrade neomeđene građe za dodjelu ISSN-a hrvatskim serijskim publikacijama koje se već dugo ne objavljuju.

Razvojni programi

Nastavio se daljnji razvoj sustava DOI-HR, poboljšanje poslovanja s nakladnicima preko uspostavljena programskog rješenja i poboljšanje izvješćivanja za Međunarodni ured za ISBN (ONIX).

Provodilo se posuvremenjivanje zapisa mrežnih tekućih publikacija u Upisniku ISSN-a koje se uglavnom odnosi na promjenu statusa publikacije, URL-a, učestalosti izlaženja i naziva nakladnika, posuvremenjivanje UDK i uvrštavanje podatka o URL-u arhiviranog primjerka.

3.5. ODJEL POSEBNE ZBIRKE

Odjel posebne zbirke čine četiri jedinstvene baštinske zbirke – Zbirka rukopisa i starih knjiga, Grafička zbirka, Zbirka muzikalija i audiomaterijala te Zbirka zemljovida i atlasa.

U zbirkama je pohranjen najstariji, najdragocjeniji i rijetki dio knjižničkog fonda, a rad obuhvaća redovite poslove nabave građe, istraživanja, obrade i zaštite građe, rad s korisnicima te predstavljanje građe i usluga u fizičkom i digitalnom obliku. U Odjelu posebne zbirke zaposleno je 19 djelatnika.

Zbirke građu nabavljaju darom, kupnjom, zamjenom i obveznim primjerkom u skladu s planom rada Knjižnice za 2021. godinu te u pojedinim dijelovima anticipiraju ciljeve postavljene u *Strategiji razvoja NSK do 2026.* i pripadajućem *Akcijskom planu*.

Ostvarenje planirane nabave građe ovisi o ponuđenim visinama otkupa i novčanim sredstvima te mogućnostima pod kojima se građa nabavlja kao dar. U 2021. godini zbirke su sustavno nabavljale građu te je bitno izdvojiti vrijedne prinove u fondovima zbirki.

Od prinova Zbirke rukopisa i starih knjiga u 2021. godini za izdvojiti je prinova izvorne građe – 25 pisama Ivana Lučića (1604. – 1679.).

Kao vrijedna prinova Zbirke muzikalija i audiomaterijala u 2021. godini izdvaja se darovana ostavština hrvatskog skladatelja i dirigenta Mire Belamarića koja sadrži vrijedne glazbene izvore – autografe skladatelja. U 2021. godini darom je prinovljeno još nekoliko notnih autografa hrvatskih skladatelja poput onih Ivana Brkanovića, Zlatka Grgoševića, Miroslava Magdalenića, Ive Muhvića, Huberta Pettana i Dubravka Stahuljaka.

Zbirka zemljovida i atlasa obogaćena je nabavom vrijednih karata prostora Hrvatske nastalih u razdoblju od 17. do 20. stoljeća. Od osobite su vrijednosti karta Istre autora Abbéa Greneta i Rigoberta Bonnea objavljena u Veneciji na francuskom jeziku 1793. te karta s grafikom na talijanskom jeziku koja prikazuje most i bitku kod Osijeka 1685. godine autora Arnolda Van Westerhouta. Četiri pomorske karte hrvatske obale, izdanja Pomorskog hidrografskog instituta iz Genove 1925. – 1933., vrijedna su prinova zbirci pomorskih karata.

U 2021. godini ističu se aktivnosti Grafičke zbirke na objavljivanju grafičke mape Milana Trenca *Tvornička jutra* koja se sastoji od trinaest grafičkih listova otisnutih tehnikom serigrafije, a predstavljanje s izložbom održano je u Laubi – kući za ljude i umjetnost.

Sve četiri zbirke svoje su djelovanje vezale sa strateškim ciljevima i pripadajućim Akcijskim planom. Dovršene su i objavljene Smjernice za izgradnju i zaštitu za preostale dvije posebne zbirke (navedeno u dodatcima Izvješću).

Radili su se poslovi retroinventarizacije te, ovisno o potrebi, konverzija zapisa u Integrirani knjižnični sustav. Vezano s razvojnim poslovima zbirke su svojim aktivnostima pridonosile strateškim ciljevima povećanja i dostupnosti građe u digitalnom obliku. Sudjelovale su u razvoju digitalnih usluga preko projektnih aktivnosti, ali i preko portala za kartografsku, glazbenu, rukopisnu i vizualnu građu u sklopu *Digitalnih zbirki NSK*. Aktivno su sudjelovale i surađivale u bitnim obljetnicama u prethodnoj godini, posuđivale građu iz svojih fondova za izložbe u sklopu i izvan Knjižnice te promicale svoju građu preko virtualnih izložaba kako bi vrijedna građa iz njihovih fondova bila predstavljena i dostupna što široj zajednici korisnika.

3.5.1. Zbirka rukopisa i starih knjiga

Zbirka rukopisa i starih knjiga u Odjelu posebne zbirke najstarija je zbirka građe posebne vrste u kojoj su pohranjeni kodeksi i novovjekovni rukopisi te stara i rijetka knjižna građa koja obuhvaća knjige tiskane strojnim tehnikama do sredine 19. stoljeća. U Zbirci rukopisa i starih knjiga na stručnim je poslovima zaposleno ukupno sedam djelatnika. Neke od aktivnosti koje su planirane tijekom 2021. godine ostvarene su u potpunosti te u suradnji s drugim odjelima i odsjecima u Knjižnici, dok su druge ostvarene djelomično.

Redoviti poslovi

Nabava

U 2021. godini zadržala se planirana dinamika nabave, ostvarivši pritom neznatno povećanje u odnosu na prethodnu 2020. kalendarsku godinu. Nabavljene su četiri knjige i 25 pisama Ivana Lučića.

Obrada

Prethodne kalendarske godine obrađivana je novonabavljena građa te građa pohranjena u rizničnim spremištima. Obrada rukopisnih ostavština odvijala se očekivanim tijekom, a u obradi knjiga primjetan je trend smanjivanja i u izradbi i u izmjeni bibliografskih te normativnih zapisa. Izrađena su 102 nova bibliografska zapisa, a izmijenjeno je njih 205. U normativnoj bazi izrađeno je 28 novih zapisa, a izmijenjena su dva. Izrađeno je 92 zapisa o posjedovanju. U 2021. godini sređeno je i razvrstano 10 630 jedinica iz rukopisnih ostavština.

Digitalizacija / zaštitna snimanja

U prethodnoj kalendarskoj godini primjetan je porast digitalizacije građe Zbirke rukopisa i starih knjiga te porast u broju jedinica zaštitno snimljenih na mikrofilm. Također, u 2021. povećan je broj obrađenih preslika (stranica) građe (16 521), što je za 36 posto više u odnosu na 2020. godinu (11 926). Broj izrađenih zapisa/metapodataka smanjen je u odnosu na 2020. godinu.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

U suradnji s Odjelom zaštita i pohrana provodi se konzervatorsko-restauratorska djelatnost. U 2021. godini zaštitno je snimljen veći broj jedinica građe od planiranog broja, a primjetan je trend porasta u broju primjeraka podvrgnutih postupcima čišćenja i dezinfekcije.

Rukopisna i knjižna građa pohranjena je u šticeim spremištima koja se nadzire u suradnji s Odsjekom za sigurnost. Građa se pohranjuje i čuva u suradnji s Odjelom zaštita i pohrana te su redovito praćeni uvjeti u kojima se građa nalazi u spremištu.

Sva građa odgovarajuće je zaštitno opremljena.

Korisničke usluge

U 2021. godini zadržao se broj fizičkih posjeta korisnika te su se usporedno s tim pružale usluge na daljinu.

Izložbena djelatnost

U 2021. godini ostvaren je porast izložbenih djelatnosti u klasičnom fizičkom, ali i u virtualnom obliku. Građa Zbirke izlagala se na izložbama u Knjižnici, ali i posuđivala za više izložaba izvan Knjižnice. U suradnji s Odjelom zaštita i pohrana sva građa pregledana je i pripremljena za izložbe.

Građa za izložbe u sklopu Knjižnice

1. *Dimitrije i Dante*, izložba Dimitrija Popovića posvećena Danteu u povodu 700. obljetnice smrti – na dan otvorenja nakratko je izložen primjerak prvotiska *Božanstvene komedije* Dantea Alighierija, 14. – 29. rujna 2021.
2. Tematski susret *Iz autorova pera* održan je u sklopu Desetog festivala Miroslav Krleža – nakratko su izloženi izvorni rukopisi Miroslava Krleže, 10. srpnja 2021.

Građa za izložbe održane izvan Knjižnice

1. *Rakovički ustanak 1871. i Eugen Kvaternik: od pobune do kulta nacionalnog junaka* u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, 8. listopada – 15. prosinca 2021.
2. *Ars et virtus: Hrvatska-Mađarska: 800 godina zajedničke kulturne baštine*– izložba u Nacionalnom muzeju Mađarske, 14. prosinca 2021. – 6. ožujka 2022.
3. *Izložba hrvatske kulturne baštine* u Nacionalnoj knjižnici Koreje u Seulu – izloženi su pretisci glagoljskih knjiga, 14. lipnja – 31. srpnja 2021.
4. *500 godina Judite Marka Marulića* – izložba u Muzeju grada Splita – izložena su tri primjerka djela *Judita*, 22. travnja – 4. listopada 2021.

Virtualne izložbe

1. *Hrvatska u svijetu* – multimedijalna izložba u Meštrovićevu paviljonu – digitalne preslike djela *Machinae novae*, 12. veljače – 15. svibnja 2021.
2. *Judita* – digitalne preslike iz Marulićeve *Judite*, 19. listopada – 2. studenog 2021.
3. *Sloboda se njegovim imenom zove*– digitalne preslike rukopisne i knjižne građe o Vukovaru na izložbenim panoima, 4. – 30. studenog 2021.

Ostali poslovi

Tijekom prethodne kalendarske godine djelatnici Zbirke rukopisa i starih knjiga obavljali su sljedeće poslove i aktivnosti koji nisu bili predviđeni Planom rada za 2021. godinu:

- preseljenje knjižnične građe iz atomskog skloništa
- pohrana enciklopedijskih svezaka *Francuske enciklopedije* (*Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des Sciences, des Arts et des Métiers*), urednika Denisa Diderota i Jeana le Ronda d'Alemberta
- dodatna istraživanja knjižnog fonda Zbirke rukopisa i starih knjiga
- popisivanje ostavština.

Razvojni programi

Razvojni programi ostvareni su suradnjom s drugim odjelima i odsjecima. Među njima posebno treba istaknuti aktivnost digitalizacije rukopisne ostavštine Mate Ujevića te izgradnje digitalne zbirke njegovih djela. Planirana aktivnost digitalizacije djela Matije Vlačića Ilirika te izgradnja digitalne zbirke *Flaciana* ostvarena je djelomično.

Projektne aktivnosti (samostalno i suradnički)

U 2021. godini ostvaren je porast projektnih aktivnosti bilo da je riječ o samostalnim projektima u sklopu Knjižnice, bilo da je riječ o suradničkim projektima s drugim ustanovama. Digitalizirana je građa za planiranu zbirku *Flaciana*, građa iz rukopisne ostavštine Mate Ujevića (1901. – 1967.) te se surađivalo na prijavi projekta *Croatium*. Prijavljeni su projekti: izložba *Hrvatska pisana baština u nastavi povijesti i hrvatskog jezika od srednjeg vijeka do 19. stoljeća*, projekt objavljivanja monografije o prvotiscima u Zbirci rukopisa i starih knjiga te projekt faksimilni pretisak knjige *Misal po zakonu rimskoga dvora* u suradnji sa Staroslavenskim institutom, Katedrom Čakavskog sabora i nakladničkom kućom *Mozaik knjiga*.

Tekući i planirani poslovi u Zbirci rukopisa i starih knjiga u 2021. godini odvijali su se redovito kao i rad s korisnicima. U Zbirci rukopisa i starih knjiga simbolično je, posjetom visokog izaslanstva, obilježen i Dan hrvatske knjige. Iako je blago porastao broj prinovljenih jedinica građe nabavljenih kupnjom, među nabavljenim jedinicama građe nema nijedno vrijedno izdanje stare knjige. Razlog su tomu nedostatna novčana sredstva za nabavu. Proces obrade novonabavljene građe odvijao se redovito, dok je zbog objektivnih razloga primjetan pad u obradi građe pohranjene u rizničnim spremištima te u izradbi bibliografskih i normativnih zapisa te zapisa o posjedovanju. S druge strane, pojačan je intenzitet rada na rukopisnim ostavštinama koji je vidljiv u broju razvrstanih i složenih jedinica građe.

U 2021. godini bilježi se povećanje djelatnosti zaštitnog snimanja na mikrofilm, a primjetan je trend porasta broja primjeraka podvrgnutih postupcima čišćenja i dezinfekcije. U porastu je i trend digitalizacije građe bez obzira na to je li riječ o digitalizaciji kao procesu trajne zaštite građe ili je riječ o digitalizaciji na korisnički zahtjev, a usporedno s tim, bilježi se i porast broja obrađenih preslika digitalizirane građe.

3.5.2. Grafička zbirka

Grafička zbirka jedna je od zbirki građe posebne vrste, a njezina specifičnost u sklopu Knjižnice ogleda se u tome da prikuplja, čuva, proučava, obrađuje i daje na korištenje likovnu građu nastalu na papiru kao što su crteži, grafike, grafičke mape, ilustrirani plakati i razglednice.

Redoviti poslovi

Nabava

Građa je u Zbirku nabavljana darom, kupnjom, obveznim primjerkom i zamjenom. U inventarnu knjigu novoupisane su 292 jedinice građe, od čega je 171 jedinica građe pristigla darom – šest grafika, 39 crteža, 18 mapa s crtežima, sedam grafičkih mapa, 85 razglednica, 11 plakata, tri fotoalbuma i dva albuma s razglednicama.

Kupljena su četiri crteža te šest svezaka priručne literature. Obavljena je zamjena jedne grafičke mape te su kao obvezni primjerak upisane dvije grafičke mape i 108 plakata.

Obrada

Novopridošla građa upisana je u dnevnik i inventarnu knjigu, ovisno o vrsti, te je obrađena u Integriranom knjižničnom sustavu. U 2021. godini izrađeno je 38 novih normativnih zapisa, 1282 nova bibliografska zapisa, izmijenjeno njih 1586, a retroinventarizirano je 68 jedinica građe. Izrađeni su popisi i napravljena je priprema građe za reviziju fonda razglednica hrvatskih gradova. Revizijom je pregledano 5616 razglednica.

U sustavu *Digitalne knjižnice NSK* izrađeno je 967 novih zapisa te je uređeno 258 postojećih zapisa. Za prikaz na portalu *Digitalne zbirke NSK* uređene su digitalne preslike izvornika te su izrađene poveznice u Integriranom knjižničnom sustavu.

Digitalizacija

Prema Planu rada obavljao se odabir građe za digitalizaciju te je izrađen popis. Prema potrebi i zahtjevima korisnika građa je pripremana i upućena na digitalizaciju. Digitalizirano je 617 listova.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

U suradnji s Odjelom zaštita i pohrana obavljao se odabir građe za koju su potrebni konzervatorsko-restauratorski radovi, pripremila se građa te su izrađeni popisi. Građa se opremala beskiselinskim ovitcima i mapama. Radovi su obavljeni na 199 listova, što je na razini iz 2020. godine. Redovito su praćeni uvjeti u kojima se građa nalazi u spremištu.

U suradnji s Odjelom zaštita i pohrana sva građa pregledana je i pripremljena za izložbe.

Korisničke usluge

S obzirom na pandemiju bolesti COVID-19, građu Zbirke koristilo je 74 korisnika, a od toga jedna skupina sa stručnim vodstvom djelatnica Zbirke. Korišteno je 3310 jedinica građe. Građa se pregledavala i preko portala *Digitalne zbirke NSK* te su se preslike naručivale *online*.

Ostali poslovi

Suradnja na kampanji *Tradicija dobrih želja* koja se temeljila na božićnim čestitkama iz fonda Grafičke zbirke.

Rad na standardu *Osnovni grafički elementi NSK*.

Izradba programske knjižice – *13. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*.

Suradnja s prevoditeljicom na engleski jezik publikacije *Crteži J. B. Fischera von Erlacha u Grafičkoj zbirci NSK*.

Izložbena djelatnost

Dimitrije i Dante, izložba Dimitrija Popovića posvećena Danteu u povodu 700. obljetnice smrti, predvorje Knjižnice, 14. – 29. rujna 2021.

Predstavljanje s izložbom grafičko-pjesničke mape Zdenke Pozaić, *Hrvatska : deset pjesnika = Croatia : ten poets*, u izdanju Knjižnice, 30. rujna – 5. listopada 2021.

Predstavljanje s izložbom grafičke mape *Tvornička jutra* u prostorima Laube – kuće za ljude i umjetnost, 15. – 24. prosinca 2021.

Građa za izložbe u sklopu Knjižnice

Postav popratne izložbe uz šahovsko događanje u Knjižnici – *Grand Chess Tour*, 23. rujna 2021.

Izložba *Judita*, 19. listopada – 2. studenog 2021.

Sloboda se njegovim imenom zove, 4. – 30. studenog 2021.

Građa za izložbe održane izvan Knjižnice

Jerolim Miše: Od buntovnika do barda, Moderna galerija, 8. prosinca 2020. – 31. siječnja 2021.

Baciti istinu u lice! Ratko Petrić – retrospektivna izložba, Muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu, 26. ožujka – 6. lipnja 2021.

Mač – jednom davno..., Hrvatski povijesni muzej, Galerija Klovićevi dvori, 18. svibnja – 18. kolovoza 2021.

Ilustracije hrvatskih slikara i grafičara Alberta Kinerta, Ivice Antolčića i Ivana Viteza, u knjigama hrvatskih književnika, Galerija AZ, 16. – 27. studenog 2021.

Rakovički ustanak 1871. i Eugen Kvaternik: od pobune do kulta nacionalnog junaka u povodu obilježavanja 150. obljetnice Rakovičkog ustanka, Hrvatski državni arhiv, 8. listopada – 15. prosinca 2021.

Sergije Glumac – retrospektiva, Galerija Klovićevi dvori, 11. studenog 2021. – 16. siječnja 2022.

Projektne aktivnosti

U 2021. godini dobivena su sredstva Ministarstva kulture i medija na Javnom pozivu za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2021. za objavljivanje grafičke mape Milana Trenca kao i publikacije te prateće izložbe posvećene Tonku Maroeviću. Oba su programa ostvarena.

Izrađen je prijedlog programa Ministarstva kulture i medija u skladu s Javnim pozivom za predlaganje programa koji potiču razvoj publike u kulturi u Republici Hrvatskoj za 2022. godinu: *Pozdrav iz Hrvatske – I moja razglednica pomaže ga tkati!*.

Razlika je u novonabavljenoj građi za fond Grafičke zbirke zbog većeg broja darovane građe, a to je teško predvidjeti. Rad na poslovima povezanim s digitalizacijom i predstavljanjem fonda Zbirke na portalu *Digitalne knjižnice NSK* manji je u odnosu na 2020. godinu kada se zbog pandemijskih uvjeta radilo na daljinu, i to većinom s digitaliziranom građom. Iz istih razloga smanjen je broj izmijenjenih bibliografskih zapisa koji su se obavljali u radu na daljinu jer oni nisu obuhvaćali izravan rad s građom, ali je povećan broj obrađene građe u Integriranom knjižničnom sustavu. Ostali poslovi odvijali su se u skladu s Planom.

3.5.3. Zbirka muzikalija i audiomaterijala

Zbirka muzikalija i audiomaterijala jedna je od zbirke građe posebne vrste koja u svojem fondu prikuplja, čuva, obrađuje i daje na korištenje glazbenu građu kao što su glazbeni rukopisi, građu iz ostavština hrvatskih skladatelja, tiskane note te sve vrste zvučne glazbene građe.

Redoviti poslovi

Redovita djelatnost Zbirke muzikalija i audiomaterijala obuhvaća brigu oko nabave, obrade, pohrane i davanja na korištenje glazbene građe koja obuhvaća notne tiskovine, zvučnu građu te rukopisnu glazbenu građu hrvatskih skladatelja.

Nabava

U Zbirku je glazbena građa pristizala obveznim primjerkom, darom te zamjenom. U 2021. prinovljeno je 1178 jedinica građe, što je malo manje u usporedbi s prinovom glazbene građe iz 2020. godine.

Najveći je broj jedinica glazbene građe pristigao obveznim primjerkom, njih 772, od čega su 472 kompaktna diska, 29 gramofonskih ploča, 177 jedinica tiskanih nota, 22 glazbena DVD-a te 69 digitalnih zvučnih albuma.

Premda se ukupan broj jedinica obveznog primjerka smanjio po svim vrstama građe, povećala se proizvodnja i broj prikupljenih izdanja na kompaktnih diskovima.

Radi dostave i sustavnog prikupljanja obveznog primjerka glazbene građe Zbirka vodi evidenciju o nakladnicima zvučne glazbene građe te redovito održava i posuđuje adresar nakladnika. U Zbirku je kao dar pristiglo 315 jedinica građe, što je povećanje u odnosu na 2020. godinu (218).

Posebno treba istaknuti nabavu rukopisne ostavštine skladatelja Mire Belamarića te više rukopisnih nota u obliku glazbenih autografa i prijepisa skladbi različitih hrvatskih skladatelja.

U 2021. godini kupnjom je prinovljeno 89 jedinica glazbene građe, od kojih su 83 jedinice tiskanih nota te šest glazbenih rukopisa/prijepisa. Zamjenom su pristigle dvije knjige s glazbenog područja.

Obrada

Prema Planu za 2021. godinu u Zbirci se građu obrađivalo u knjižničnom sustavu. Obrada obuhvaća izradbu bibliografskih i normativnih zapisa te izradbu zapisa o posjedovanju i zapisa o primjerku.

U 2021. godini izrađeno je 2705 novih bibliografskih zapisa, 1105 normativnih zapisa, 1014 novih zapisa o posjedovanju te 2850 zapisa o primjerku. Nastavljena je obrada glazbene građe normativnim zapisima za žanr/oblik.

U potpunosti je obrađena i dostupna za korištenje tekuća prinova glazbene građe, a nastavio se rad na reinventarizaciji te katalogizaciji starijeg fonda gramofonskih ploča te je retroinventarizirano 1730 jedinica građe, što je znatno povećanje u odnosu na 2020. godinu.

S obzirom na veći broj prinova glazbenih rukopisa, prilično mnogo vremena u obradi glazbene građe zahtijeva muzikološko istraživanje i sređivanje pristigle glazbene građe nakon kojeg slijedi unos u knjižnični sustav. U potpunosti je obrađena i dostupna za korištenje sva prinova pristigla u 2021. godini.

Nastavila se obrada digitalnih preslika građe te se glazbena građa objavljivala na portalu *Digitalne zbirke NSK* i povezivala s bibliografskim zapisima u *Katalogu NSK*. Rad u sustavu *Digitalne knjižnice NSK* obuhvaćao je izradbu novih zapisa, uređivanje metapodataka u sustavu, izradbu koncepata, analitike, poveznica te uređivanje digitalnih preslika za objavu.

U 2021. u *Digitalnoj knjižnici NSK* uređeno je i objavljeno 5486 datoteka digitalizirane i izvorno digitalne glazbene građe, što je povećanje u odnosu na 2020. godinu.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Glazbena građa opremala se odgovarajućim beskiselinским ovitcima i mapama te se prema potrebi čistila, konzervirala, restaurirala te uvezivala. Broj jedinica opremljen zaštitnom opremom zadržao se na razini iz 2020. godine, dok je broj restauriranih jedinica nešto manji od prošlogodišnjeg.

Redovito su praćeni mikroklimatski uvjeti u kojima se pohranjuje građa. Sva prinovljena građa smještena je u odgovarajuća spremišta Zbirke te se radilo na redovitom slaganju u uređivanju spremišta notne i zvučne građe.

Digitalizacija / zaštitna snimanja i migracija

U 2021. godini radila se redovita digitalizacija glazbene građe – starijih izdanja glazbenih tiskovina i glazbenih rukopisa. Digitalizirana je ostavština Dinka Fija te se započelo s digitalizacijom ostavštine skladateljice Ivane Lang.

Prema Planu rada redovito se radio odabir, priprema i provjera glazbene građe za zaštitna snimanja. U 2021. godini ostvaren je plan broja jedinica za zaštitna snimanja (mikrofilmiranje i digitalizacija) te je količina građe zadržana na prošlogodišnjoj razini.

Nastavio se program migracije zvučnih sadržaja s kompaktnih diskova iz fonda Zbirke te je u 2021. godini migrirano 814 zvučnih izdanja.

Korisničke usluge

Redovito su se davale informacije te glazbena građa na korištenje, uz pridržavanje propisanih epidemioloških mjera. Osim osobno, korisnicima su se davale informacije telefonski i elektroničkim putem, a glazbena građa korisnicima je bila dostupna i preko portala Glazbene građe *Digitalne zbirke NSK*. Osim portala, građu su korisnici mogli koristiti i preko tematske zbirke *Zvuci prošlosti* te virtualnih izložaba o Vatroslavu Lisinskom kao i onima izrađenim u 2021. – na izložbi o Ivanu Zajcu mlađem te u digitalnoj zbirci Dinka Fija koja je nastala u sklopu projekta.

U čitaonici Zbirke tijekom 2021. godine pripremljeno je 12 155 jedinica građe, od kojih je 11 297 jedinica građe iz glazbenih ostavština.

Izložbena djelatnost

Virtualne izložbe

Izrađena je i objavljena virtualna izložba *Ivan Zajc mlađi*.

Izrađena je i objavljena virtualna izložba *Maestro moj : digitalna zbirka maestra Dinka Fija*.

Ostali poslovi

Projektne aktivnosti

Tijekom 2021. godine odvijao se i završio jednogodišnji projekt *Maestro moj : digitalna zbirka Dinka Fija* uz financijsku potporu Ministarstva kulture i medija.

Pripremala se građa za projekt *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*.

Razvojni programi

Nastavio se razvoj digitalnih usluga i povećanje objava preko portala Digitalna glazbena građa gdje je predstavljeno više vrsta glazbene građe, obuhvaćajući i glazbene rukopise. Nastavio se program migracije zvučnih sadržaja s kompaktnih diskova.

Izrađen je tezaurus za glazbeni žanr na kojem su se radile doradbe i nadopune. Priređeni su dokumenti i obrasci za uporabu polja i nazivlja tezaurusa za izvođački sastav.

Uspoređujući s 2020. godinom, primjećuje se povećanje svih vrsta nabave glazbene građe, osim građe koja je pristigla obveznim primjerkom, što se može tumačiti stanjem na tržištu i smanjenom proizvodnjom glazbenih zvučnih i notnih izdanja. Zbog smanjene prinove obveznog primjerka smanjen je i ukupan broj prinove glazbene građe u odnosu na 2021. godinu. U prethodnoj godini vidljivo je povećanje broja jedinica nabavljenih darom, osobito starijih gramofonskih ploča te vrijednih glazbenih rukopisa. Prinova građe kupnjom znatno je povećana u odnosu 2020. godinu. Bilježi se znatno povećanje obrade u svim segmentima, što je rezultat dolaska diplomiranog knjižničara u Zbirku koji dio radnog vremena radi na dijelu obrade glazbene građe. Poslovi zaštite i pohrane zadržali su se na razini iz prethodne godine. U porastu je i broj zapisa objavljenih u sustavu *Digitalne knjižnice NSK*.

3.5.4. Zbirka zemljovida i atlasa

Zbirka zemljovida i atlasa organizacijska je jedinica u kojoj se prikuplja, obrađuje, pohranjuje i daje na korištenje kartografska građa.

Redoviti poslovi

Nabava

U 2021. godini Zbirka je obogaćena nabavom vrijednih karata prostora Hrvatske nastalih u razdoblju od 17. do 20. stoljeća. Od osobite su vrijednosti karta Istre autora Abbéa Greneta i Rigoberta Bonnea objavljena u Veneciji na francuskom jeziku 1793. te karta s grafikom na talijanskom jeziku koja prikazuje most i bitku kod Osijeka 1685. godine autora Arnolda Van Westerhouta. Četiri pomorske karte hrvatske obale, izdanja Pomorskog hidrografskog instituta iz Genove 1925. – 1933., vrijedna su prinovala zbirci pomorskih karata. Otkupljene karte vrijedan su izvor povijesnih i znanstvenih informacija te su dostupne korisnicima u čitaonici i preko portala Digitalna kartografska građa.

Nabavljeno je 149 jedinica kartografske građe u 95 primjeraka, a od toga 135 listova karata i 14 svezaka atlasa. Broj pristiglih jedinica kartografske građe povećan je u odnosu na prethodnu godinu zbog znatno većeg prirasta karata nabavljenih obveznim primjerkom. Također je povećan broj otkupljenih karata, ali je smanjena prinovala darom. Zamjenom kao ni prethodne godine nije nabavljena nijedna jedinica građe.

Trendovi naklade kartografske građe mijenjaju se iz godine u godinu te se tako smanjuje ili povećava nabava obveznim primjerkom. Kupnja građe ovisi o ponudi i novčanim mogućnostima kao što su odobrena sredstva, cijene na tržištu i dr., a nabava darom i zamjenom također se mijenja iz godine u godinu – od nekoliko jedinica građe do nekoliko stotina jedinica te se ni na taj prirast ne može značajnije utjecati.

Obrada

U skladu s Planom rada ostvarena je inventarizacija i deskriptivno-sadržajna kataložna obrada sve nabavljene građe u 2021. godini. Izrađena su 63 nova bibliografska zapisa i 159 novih normativnih zapisa, dok je izmijenjeno 1159 bibliografskih te 147 normativnih zapisa. Inventarizirano je ukupno pristiglih 95 primjeraka za 149 jedinica građe – listova i svezaka, a retroinventarizirano 925 primjeraka starije građe te je tako ostvareno povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Ostvarena je i priprema građe za digitalizaciju, obrada digitalnih datoteka te unos zapisa metapodataka u sustav kao i korekcija već postojećih zapisa u *Digitalnoj knjižnici NSK* za stariju i vrijednu nabavljenu građu kojoj je dopušteno objavljivanje. Ostvareno je i povezivanje bibliografskih zapisa starije kartografske građe s digitalnim inačicama. Nastavljena je redovita izradba normativnih zapisa geografskih imena te pripadajućih klasifikacijskih oznaka za kartografsku građu i cjelokupan sustav Knjižnice. Nastavljena je i izradba normativnih zapisa za žanr/oblik kartografske građe. Unos metapodataka geografskih imena i digitalnih objekata kartografske građe u sustav *Digitalne knjižnice NSK* povećan je u odnosu na Plan rada zbog povećanog opsega digitalizacije. Cjelokupan fond digitaliziranih rukopisnih karata prostora Hrvatske obrađen je i dostupan u *Digitalnoj knjižnici NSK*.

Digitalizacija

Prema Planu rada redovito se obavljao odabir građe i izradba popisa te pregled i priprema građe prema prioritetima za skeniranje s izvornika. Prema potrebi i zahtjevima korisnika građa je pripremana i dostavljana na digitalizaciju.

Konzervatorsko-restauratorski radovi

Prema Planu rada obavljao se odabir građe, priprema i izradba popisa građe za konzervatorsko-restauratorske radove. Redovito su praćeni uvjeti u kojima se građa nalazi u spremištu i čitaonici.

U spremište Zbirke pohranjena je sva građa pristigla u tekućoj godini. Redovito je obavljan nadzor pohranjene građe te je provedeno i potrebno preslagivanje građe na policama te u ormarima ladičarima.

Korisničke usluge

Pružale su se stručne informacije i ostale usluge za 390 korisnika. Kartografska građa davana je na korištenje te su primani pojedinačni posjetitelji. Rad s najvećim brojem korisnika ostvaren je elektroničkim putem. S obzirom na epidemiološku situaciju, trend korištenja mrežno dostupnih prostornih informacijskih usluga u društvu te podatak da je veliki dio starije građe koja je najviše korištena digitaliziran i dostupan preko portala Digitalna kartografska građa, očekivan je smanjen broj posjetitelja i korisnika čitaonice.

Razvojni programi

Prema ciljevima *Strategije NSK* nastavljene su aktivnosti razvoja digitalnih usluga preko portala Digitalna kartografska građa gdje je predstavljen najveći dio vrijednog fonda Zbirke.

U odnosu na prethodnu godinu bilježi se porast broja prinovljenih jedinica kartografske građe, a posebno se to odnosi na broj karata pristiglih obveznim primjerkom. Broj nabavljenih atlasa je u padu. U skladu s povećanim brojem pristiglih jedinica građe, povećan je i broj novih bibliografskih zapisa kao i zapisa o posjedovanju. Broj normativnih zapisa u blagom je padu, a retroinventarizacija je u porastu. Znatno je povećan broj uređenih zapisa metapodataka za građu (objekte) u sustavu *Digitalne zbirke NSK*. S obzirom na objektivne okolnosti, ukupan je broj korisnika na razini prethodne godine, ali je povećan intenzitet komunikacije s korisnicima telefonski i elektroničkim putem.

3.6. ODJEL ZAŠTITA I POHRANA

Odjel zaštita i pohrana provodi preventivne i kurativne mjere zaštite za cjelokupan fond Knjižnice, očuvanje knjižnične građe od propadanja te osiguranje njezine dostupnosti korisnicima preko četiriju poslovnih procesa kao što su *Konzervacija i restauracija*, *Zaštitna snimanja i izradba preslika*, *Opremanje i uvez građe* te *Pohrana knjižnične građe* u skladu s Planom rada za 2021. godinu koji se temelji na ciljevima *Strategije razvoja NSK do 2026.* i *Akcijskom planu* provedbe strategije. U Odjelu je zaposleno 47 djelatnika.

Redoviti poslovi

U sklopu redovitih programa zaštite građe provodila se sustavna zaštita knjižnične građe praćenjem uvjeta u kojima se građa nalazi, istraživanjem i procjenom stanja građe, praćenjem uvjeta izlaganja građe na izložbama u i izvan Knjižnice, opremanjem, konzerviranjem i restauriranjem. Nastavljeno je čišćenje građe u Zatvorenom spremištu i pregled starijih mikrofilmova radi korištenja, digitalizacija mikrofilmova i suradnja na projektima digitalizacije, zaštita starih hrvatskih novina mikrofilmiranjem, skeniranjem, konzerviranjem i restauriranjem te pružanje savjetodavne i stručne pomoći knjižnicama u svezi sa zaštitom knjižnične građe, snimanjem za potrebe objavljivanja na mrežnim stranicama, nakladničkom djelatnošću i dr. Prednost su imali postupci pripreme građe – pregled, procjena stanja, konzerviranje, restauriranje, opremanje i snimanje za izlaganje na izložbama.

Djelatnici su uključeni u rad povjerenstava, odbora i radnih skupina, sudjeluju na stručnim i znanstvenim skupovima i mrežnim seminarima te objavljuju radove u stručnim časopisima.

Uz redovite konzervatorsko-restauratorske poslove, dodatni poslovi bili su rad na nadogradnji nove dokumentacijske baze, prijava različitih programa zaštite za financijske potpore, stručna usavršavanja i edukacije, priprema građe za izložbe, pregled stanja i cjelovitosti popisa građe Gimnazije Požega prije povrata i dr.

Posebno treba izdvojiti brojne stručne očevidе o stanju građe, uz mjerenje okolišnih uvjeta te davanje preporuka o daljnjem postupanju s knjižničnom građom. Stručni očevidi obavljeni su u suradnji s Hrvatskim zavodom za knjižničarstvo u Knjižnici Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu i njihovim spremištima u Kerestincu, Knjižnici Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža* te u Knjižnici Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Djelatnici Knjižnice u sklopu programa međunarodne kulturne suradnje posjetili su Knjižnicu *Ljudevit Gaj* u Donjoj Lastvi u Crnoj Gori gdje su obavili mjerenja okolišnih uvjeta uz davanje uputa o pohrani knjižnične građe.

U spremišta Knjižnice preuzeta je na čuvanje građa Medicinskog fakulteta u Zagrebu, petrinjskog Odsjeka Učiteljskog fakulteta u Zagrebu i Osnovne škole Dr. Ivan Merz u Zagrebu. Ova i ostala građa vanjskih imatelja preuzeta na čuvanje redovito se kontrolira i provjeravaju se prostori spremišta.

Razvojni programi

Razvojne aktivnosti najvećim su dijelom usmjerene prema povećanju sadržaja na portalu *Digitalne zbirke NSK* i zaštiti građe te osiguravanju odgovarajućih uvjeta za sigurnu pohranu građe u spremištima u skladu sa *Strategijom razvoja NSK do 2026.*

Nastavljeno je snimanje vodenih znakova pri čem su pregledane 1534 stranice, a pronađeno je 35 cjelovitih i 62 parcijalna vodena znaka. Snimanje obuhvaća i posebna snimanja IC i UV.

Napravljena je analiza potreba informacijskog sustava za praćenje i dokumentiranje stanja i konzervatorsko-restauratorskih postupaka na građi te je pokrenut postupak izradbe informacijskog sustava za upravljanje poslovnim i stručnom dokumentacijom. Nastavljena je izradba dokumentacije o provedenim konzervatorsko-restauratorskim radovima na građi iz fonda Knjižnice u skladu s internom *Uputom za ispunjavanje konzervatorsko-restauratorske dokumentacije*. Redovito su izrađivana i izvješća o provedenim konzervatorsko-restauratorskim radovima na jedinicama građe u vlasništvu drugih imatelja, a u skladu s ugovorenim obvezama.

Na poticaj Odjela zaštita i pohrana održana je međunarodna konferencija *Solidarity in Culture: Heritage Protection Under Condition of Crisis*. Održana je virtualnim putem iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 18. do 20. ožujka 2021. godine. U organizaciji je sudjelovalo više djelatnika Odjela zaštita i pohrana, a o uspješnosti konferencije svjedoči znatan broj slušatelja i izlagača koji su se virtualnoj izložbi priključivali iz 53 države sa šest kontinenata.

Konzervatori i restauratori Odjela zaštita i pohrana u sklopu manifestacije *Dani europske baštine 2021.* koja je ostvarena u sklopu zajedničke teme *Baština za sve* priredili su i izložbu s radionicama pod nazivom *U srcu NSK – konzervatori-restauratori na djelu* o temi konzervacije i restauracije papira te izradbi i restauraciji uveza, a izloženi su primjerci oštećenih knjiga, knjiga tijekom restauratorskih radova te restauriranih knjiga, a snimljen je i kratki film pod nazivom *U srcu NSK*.

3.6.1. Zaštita knjižnične građe

Konzervacija i restauracija

Tijekom 2021. godine konzervatorsko-restauratorskim postupcima podvrgnuto je 328 jedinica knjižnične građe. Djelatnici Procesa konzervacija i restauracija restaurirali su od navedene brojke 261 jedinicu – 16 376 listova, što predstavlja smanjenje u odnosu na broj restauriranih jedinica i listova u 2020. godini kada su restaurirane 484 jedinice – 22 806 listova. Za sve radove vodila se konzervatorsko-restauratorska dokumentacija, obuhvaćajući i fotodokumentaciju, te su provedene preliminarne laboratorijske analize, kao npr. ispitivanje podrijetla vlakana, ispitivanje kiselosti, dokazivanje lignina i analiza tinte.

Redovitim pregledom građe prije postupaka zaštitnih snimanja i izradbe preslika pregledano je približno 1900 jedinica knjižnične građe, više od 60 000 listova, uz nužnu konzervaciju i restauraciju pojedinih jedinica knjižnične građe. Redovito se provodilo čišćenje knjižnične građe iz fonda Knjižnice te su u 2021. godini očišćene 1434 jedinice – 13 510 listova.

Za potrebe izložaba izvan Knjižnice pregledan je znatan broj jedinica za koje su izrađivani zapisnici o stanju građe. Tako je za izložbu u prostorijama Knjižnice Hrvatskog državnog arhiva posvećenu obilježavanju 150. obljetnice Rakovičkog ustanka i pogibije Eugena Kvaternika pregledan veliki broj rukopisa. Za potrebe retrospektivne izložbe pod nazivom *Ilustracije hrvatskih slikara i grafičara u knjigama hrvatskih književnika* pregledane su grafike Alberta Kinerta, Ivice Antolčića i Ivana Viteza. Ukupno je pregledana 51 jedinica, od čega je 11 Antolčićevih grafika iz fonda Grafičke zbirke, a pregledane su i tri kutije sa 75 jedinica (ilustriranih knjiga i slikovnica) iz Zatvorenog spremišta, dok su za potrebe retrospektivne izložbe pregledani i restaurirani plakati, skice, crteži i akvareli Sergija Glumca – 80 jedinica iz fonda Grafičke zbirke. Za potrebe izložbe *U srcu NSK – konzervatori-restauratori na djelu* pregledano je 25 jedinica iz Zbirke rukopisa i starih knjiga. Treba istaknuti i izložbe *Ratko Petrić: retrospektivna izložba* u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, *Juditu 500* u Staroj gradskoj vijećnici u Splitu i dr.

Obavljeni su ugovoreni konzervatorsko-restauratorski radovi na knjižnim jedinicama iz Manastira Uspenja Presvete Bogorodice u Krupi, prvotisku iz Franjevačkog samostana sv. Frane u Zadru, knjigama Crkvene općine Topusko te rukopisu i knjizi iz Znanstvene knjižnice u Dubrovniku.

Izrađeni su prijedlozi programa za 2022. godinu za konzervatorsko-restauratorske radove na knjižnoj građi iz Manastira Uspenja Presvete Bogorodice u Krupi, prvotisku iz Franjevačkog samostana sv. Frane u Zadru, knjižnoj građi Crkvene općine Topusko, građi iz Znanstvene knjižnice u Dubrovniku te građi Pakračko-slavonske eparhije u Pakracu. Izrađen je i troškovnik preventivnog konzerviranja za knjižničku građu *Zbirke Kajkaviana* u dvorcu Stubički Golubovec u Krapinsko-goranskoj županiji.

Ostvarene su planirane aktivnosti na terenu – radovi na preventivnom konzerviranju knjižne građe Franjevačkog samostana i župe Presvetog Trojstva u Karlovcu te preventivnom konzerviranju jednog dijela knjižnične građe Pakračko-slavonske eparhije u Pakracu.

Odobren je nastavak projekta *Hrvatski prvotisci: popis i opis prvotisaka u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama*. U 2021. godini ukupno je popisano, opisano te fotodokumentirano 316 prvotisaka.

Ove godine aktivnosti Odjela zaštita i pohrana bile su u više navrata medijski popraćene. U programu Radio Marije emitiran je razgovor o konzervaciji restauraciji knjiga religijskog sadržaja. Za potrebe snimanja priloga za Laudato TV pregledano je deset jedinica iz Zbirke rukopisa i starih knjiga. U suradnji s Odjelom marketing i komunikacije rad Odjela zaštita i pohrana promican je u emisijama *Dobro jutro, Hrvatska* i *Zagrebačkoj panorami* te u *Dnevniku TV Mreže*. Snimljeni su i prilozi za *RTL Danas* u kojima su predstavljeni knjigoveški radovi i restauracija papira.

Građa izdvojena iz spremišta inventara (prostor 321 a) u nekoliko je navrata prevezena u Laboratorij za radijacijsku kemiju i dozimetriju Instituta Ruđer Bošković radi tretiranja gama-zrakama zbog prisutnih plijesni. Ukupno je na zračenju bilo 109 kutija knjižne građe.

Zaštitna snimanja i izradba preslika

Tijekom 2021. godine u Procesu zaštitna snimanja i izradba preslika za snimanje novina i časopisa pregledano je i pripremljeno 73 335 stranica (91 147 u 2020.). Snimljeno je 18 341 (15 978 u 2020.) novih snimaka ove vrste građe (44 koluta, 34 722 stranica). Na svakom novom mikrofilmu provjerena je cjelovitost, odnosno potpunost snimljenog sadržaja i tehnička ispravnost, te uporabljivost filma prije preslikavanja i nakon preslikavanja. Nastavljen je pregled i prilagođavanje starijih mikrofilmova novina za uporabu. Pregledano je 9029 (14 000 u 2020.) snimaka, odnosno 13 331 stranica na filmu, te je naknadnim snimanjem 258 snimaka za uporabu osposobljeno 30 koluta. Za Zbirku rukopisa i starih knjiga izrađeno je 49 217 (30 588 u 2020.) snimaka na 173 koluta te za Zbirku muzikalija i audiomaterijala 10 500 (9140 u 2020.) na 22 koluta. Proizvedeno je 78 456 novih snimaka (prema 57 706 snimaka u 2020.), a planirano je 80 000. Razvijeno je 169 koluta te je preslikano 32 896 (41 000 u 2020.) snimaka na 64 koluta. Pregled *master* negativa novina odvijao se i u 2021. godini u sklopu redovitog programa digitalizacije novina s mikrofilma.

Redovitim programom digitalizacije mikrofilmova izrađeno je 33 662 skena (37 229 u 2020.), a redovitim programom digitalizacije izvornika, odnosno rukopisne ili tiskane građe, 28 262 skena (36 101 u 2020.). Ukupno je izrađeno 61 924 skena (73 330 u 2020.), odnosno digitalnih datoteka. Obrađene su 87 443 digitalne datoteke (57 226 u 2020.), od čega se, uz redovite

programe, dio obrađenih preslika odnosi i na projekte/programe kao što su *Hrvatski prvotisci: popis i opis svih prvotisaka u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama*, *E-kultura*, *Hrvatski iseljenički tisak (HIT)* i dr.

Ukupno je u zaštitnim snimanjima izrađeno 140 380 (131 036 u 2020.) snimaka. Ukupan približan broj svih izrađenih preslika u ZSIP-u podrazumijeva izradbu preslika radi zaštite kao i sve ostale preslike izrađene u svim oblicima rada Procesa kao što su snimanja radi zaštite, fotodokumentacije, konzervatorsko-restauratorskih radova, snimanja prema korisničkim zahtjevima, događanja, monografije, izložbe, za potrebe djelatnika, objava na stranicama Knjižnice i dr. U svaku svrhu i prema potrebama svaki se snimak ili datoteka još posebno obrađuje.

Za potrebe korisnika obrađeno je 150 zahtjeva, od toga na uslugu skeniranja izvornika ili mikrofilma odnosilo se 140 zahtjeva, a na usluge mikrofilmiranja deset zahtjeva. Izrađeno je 13 813 (23 657 u 2020.) analognih i digitalnih snimaka za korisnike – 3033 (1157 u 2020.) digitalna snimka izvornika, 10 208 (21 113 u 2020.) digitalnih preslika s mikrofilma te 572 (1387 u 2020.) snimka na mikrofilmu. Snimljena su 33 CD/DVD-a za korisnike. Osim za programe mikrofilmiranja i digitalizacije, snimalo se i za potrebe fotodokumentacije konzervatorsko-restauratorskih radova te je snimljeno 5080 (4625 u 2020.) snimaka. Istraživanje vodenih znakova nastavljeno je u sklopu konzervatorsko-restauratorskih radova i fotografiranja radi fotodokumentacije.

Obavljena su snimanja za izložbe i monografije s 3449 snimaka/skenova. Različita događanja u Knjižnici zabilježena su na približno 2302 (1337 u 2020.) snimka.

Nastavljen je rad na projektu *Hrvatski prvotisci: popis i opis svih prvotisaka u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama*. Ukupno je samo na ovom projektu na službenom putu jedan djelatnik proveo 30 radnih dana. Prvotisci su popisivani i opisivani *de visu*, a digitalnom su kamerom snimani njihovi najvažniji dijelovi radi objave u monografiji. Snimljeno je 316 jedinica (106 u 2020.) prvotisaka te su napravljena 5994 nova i uređena 14 254 (9857 u 2020.) snimka.

Od projekata treba istaknuti sudjelovanje djelatnika u projektu *E-kultura*, uhodavanju i ispitivanju mogućnosti skenera te edukaciji, u što je ugrađen znatan broj radnih sati.

Osim nabrojanih ključnih poslova, usporedno se odvija čitav niz poslova bez kojih nabrojani poslovi ne bi bili mogući, kao npr. strojno i ručno ispisivanje, lijepljenje naljepnica, pranje, održavanje, servisi, nabava uređaja i potrošnog materijala te radni dogovori, sastanci i edukacije.

Opremanje i uvez građe

U 2021 godini konzervirano je 105 jedinica, a djelomično su restaurirane 64 jedinice knjižne građe. Rad na uvezu obavljen je na 861 jedinici – 750 planirano. Do povećanja broja uveza, i to 15 posto u odnosu na planirane količine, došlo je zbog većeg udjela manje zahtjevnih i lakše oštećenih jedinica u ukupnom broju uveza kao i zbog sustavnog zaštićivanja građe iz Zbirke rukopisa i starih knjiga.

Opremljeno je 18 355 jedinica, i to ovitci, košuljice, paspartui, mape i dr. Umnogome je povećan broj zahtjeva na poslovima grafičke doradbe za potrebe Knjižnice – 21 posto svih zahtjeva u 2021. godini.

Zbog prebacivanja događanja jedino u virtualni i hibridni oblik povećala se učestalost izlaganja na stručnim i znanstvenim skupovima te konferencijama.

U suradnji s Procesom konzervacija i restauracija uvedeni su novi materijali (nanoceluloza – MFC i CNC) u procese zaštite građe, dok je u suradnji s Procesom zaštitna snimanja i izrada preslika izrađena baza podataka Uvez (MS Access) koja pohranjuje podatke o starim i rijetkim uvezima.

Većina djelatnika Procesu sudjelovala je u više navrata u čišćenju, dezinfekciji i premještanju građe iz prostora spremišta inventara (prostor 321 a) u prostor lokala 7 te prostor skladišta iza lokala 4.

Tablica 14. Podatci za Odjel zaštita i pohrana.

Zaštita građe	Jedinica	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Digitalizacija izvornika	Snimak	36 101	35 000	28 262	
Digitalizacija mikrofilma	Snimak	37 229	45 000	33 662	
Mikrofilmiranje građe	Snimak	57 706	80 000	78 456	
Pregled novina i časopisa	Stranica	91 147	160 000	153 061	
Fotodokumentacija konzervatorsko-restauratorskih radova	Snimak	4625	5100	5080	
Snimanje prema korisničkim zahtjevima	Snimak	23 657	15 800	13 813	
Konzerviranje i restauriranje građe	Svezak / broj jedinica*	509	720	511	
Opremanje zaštitnom ambalažom (ovitak, košuljica, mapa, kutija, paspartu i dr.)	Komada	19 485	19 000	19 165	
Uvezivanje građe	Svezak	738	750	861	

* U povezanosti s konzervacijom i restauracijom građe naziv jedinica odnosi se na svu građu koju se zbog fizičkih obilježja ne može nazvati sveskom. Prije svega, misli se na većinu građe Grafičke zbirke i Zbirke zemljovida i atlasa kao što su crteži, grafike, plakati, zemljopisne karte i planovi, a rjeđi su primjeri letci i prigodnice koji također često dolaze na jednom listu. Sva ostala građa smatra se sveskom ili svešćićem.

Do smanjenja snimaka u digitalizaciji došlo je zbog niza okolnosti. Dvije djelatnice Procesa sudjelovale su i u preventivnim radovima Odjela na još dvama projektima s još dodatnih 32 dana – preventivni konzervatorsko-restauratorski radovi u Pakracu i Karlovcu. Razlog je tomu preraspodjela poslova u sklopu Odjela zbog situacije s pandemijom bolesti COVID-19 te odvijanju svih prihvaćenih projekata u kratkom razdoblju. Treba naglasiti i znatan broj dana bolovanja dvoje djelatnika, i to 113 + 89 dana. Manji broj snimaka prema korisničkim zahtjevima dogodio se zbog skenera izvornika i mikrofilma u Čitaonici periodike na trećem katu koji su preuzeli dio izradbe preslika za korisnike.

Na smanjenje broja opremanja u odnosu na 2020. godinu bitno je utjecala odsutnost djelatnice zbog čuvanja trudnoće te rodiljskog dopusta tijekom deset mjeseci. Broj opremanja umanjen je i zbog sudjelovanja djelatnika na službenim terenima tijekom više tjedana, učestalih bolovanja djelatnika kao posljedice trenutne zdravstvene situacije uzrokovane bolešću COVID-19 te izradbe složenijih opremanja za potrebe izdavačke djelatnosti.

3.6.2. Pohrana knjižnične građe

Tijekom godine signirano je i pohranjeno 26 836 svezaka nove građe – knjiga, časopisa, novina, elektroničke građe i hrvatskog sitnog tiska. Osim nove građe, signirano je 1064 sveska građe koja je u fond vraćena nakon obavljenih konzervatorsko-restauratorskih zahvata. U fond Rektoratske zbirke doktorskih disertacija pohranjen je 541 svezak doktorskih disertacija.

Za potrebe popunjavanja fonda iz donacija za Odjel nabava i izgradnja zbirki provjereno je 6065 signatura u fondovima arhivskog primjerka, dubleta i unikata.

U radu s korisnicima riješeno je 52 164 zahtjeva i dano je na korištenje 48 844 jedinice građe.

Za potrebe izložba izdvojeno je 203 jedinice građe. Ukupno je vraćeno, razduženo i uloženo na mjesto 53 145 jedinica građe. Provjeren je status vraćenih knjiga – 7639 svezaka.

Provedeno je usklađivanje te provjera popisa zadužene i vraćene građe za 2639 jedinice građe koje su tražili korisnici.

Nastavljena je revizija knjižnične građe. Pregledan je dio fonda od signature 374 630 do 392 209, što ukupno iznosi 23 232 sveska. Tako je u razdoblju od 2006. do 2021. godine pregledano 425 246 svezaka knjiga. Obavljena je i djelomična revizija novinskoga fonda – 6158 mapa.

Presloženo je 54 869 jedinica građe radi boljeg iskorištavanja prostora, a očišćeno je 6120 jedinica građe.

Iz fonda unikata časopisa – mape koje su u vrlo lošem stanju zamijenjene su novima – 810 mapa, i to zamjena mapa, naljepnica s podacima i naljepnica sa signaturama.

Djelatnici Procesa pohrana knjižnične građe radili su i reinventarizirane zapise o primjerku – 8415 svezaka i nove zapise o posjedovanju – 8442 sveska, u što ulazi i izlučivanje i vraćanje na mjesto te građe.

Nekoliko djelatnika Procesa pohrana građe sudjelovalo je u preseljenju građe iz donacije Sabre.

Unatoč ograničenom broju korisnika zbog pandemije bolesti COVID-19 u odnosu na prethodnu godinu došlo je do povećanja zahtjeva za građom kao i većem prirastu nove građe pa su se ostvarili svi planirani zadatci.

3.7. ODJEL KORISNIČKE SLUŽBE

Odjel korisničke službe ustrojben je jedinicom s dvama poslovnim procesima – Informacijskim centrom te Čitaonicama i posebnim zbirkama građe (znanstvene i specijalističke informacije) u kojima se omogućuje propisani pristup analognoj i digitalnoj građi iz fonda Knjižnice te njezino korištenje kao i pristup visokovrijednim informacijskim izvorima. Pružaju se informacijske usluge, podupire se učenje i obrazovanje te se pridonosi razvoju kapaciteta znanstvene infrastrukture u skladu s Planom rada za 2021. koji se temelji na ciljevima *Strategije razvoja NSK do 2026. godine* i njezinu *Akcijskom planu: 2021. – 2023.* U Odjelu je zaposleno 50 djelatnika.

Redoviti poslovi

Planira se, organizira i provodi bibliografska i informacijska djelatnost, obuhvaćajući citiranost i indeksiranost, tematska i predmetna pretraživanja za korisnike te se osigurava dostupnost informacijskih usluga na daljinu preko aplikacija Pitajte knjižničara i e-pošte @Informacijski centar i @illnsk. Obavljaju se usluge upisa korisnika, posudbe i vraćanja građe te međuknjižnične posudbe. Organizira se edukacija korisnika i vođenje skupina posjetitelja uz stručno vodstvo te se izrađuju i organiziraju zbirke u otvorenom pristupu s čitaonicama. Predlažu se i priređuju tematske izložbe te se izrađuju bibliografski popisi ili katalozi izložaba. U prethodnoj godini radilo se na trima značajnim izložbama te je nastavljen rad na pripremi bibliografije o Ignacu Kristijanoviću. U okviru Odjela te u cilju izgradnje znanstvene i sveučilišne infrastrukture vođen je projekt *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* kojim se osigurava redovita pretplata na elektroničke izvore znanstvenih i stručnih informacija za potrebe akademske i znanstvene zajednice. Poslovi obuhvaćaju utvrđivanje najpovoljnijih uvjeta za pretplatu, pregovaranje, prikupljanje i analizu potreba za pretplatom na nove elektroničke izvore, statistike korištenja, edukacije, pružanje usluge *help desk* korisnicima za osiguravanje pristupa sadržajima te održavanje Portala elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu na e-adresi <http://baze.nsk.hr>. U sklopu Projekta tijekom 2021. godine otvoreno je šest probnih pristupa na različite e-izvore u obrazovne i znanstveno-nastavne svrhe.

Temeljem izrađenog *Naputka o organizaciji vođenja grupa posjetitelja u NSK* od 23. rujna 2021. ponovno je uspostavljena usluga vođenja grupa posjetitelja u kontroliranim uvjetima po Knjižnici te je stručno vodstvo organizirano za 17 skupina s ukupno 251 posjetiteljem. Tijekom pretpandemijske 2019. godine Knjižnicu je posjetilo 4235 posjetitelja uz ukupno 245 stručnih vodstava i edukativnih programa.

Obavijesti o novoj građi u čitaonicama i posebnim zbirkama građe dostupne su korisnicima u *e-Biltenu prinova* na e-adresi http://iks.nsk.hr/bilten_prinova.

Tijekom 2021. godine djelatnici Odjela korisničke službe sudjelovali su u radu triju razvojnih projekata, nazočili na 86 (uživo i na daljinu) stručnih i znanstvenih skupova u Knjižnici, zemlji i inozemstvu te su pripremili 14 radova za objavljivanje.

Članstvo i korisnici

U Knjižnicu se 2021. godine upisalo 3465 korisnika, više od 1000 nego u 2020. godini. Članstvo je obnovilo 3834 korisnika, što je također povećanje u odnosu na 2020. godinu (približno 600 korisnika). Trend je povećanje članova u odnosu na pandemijsku 2020. godinu, no još nisu dosegnute razine iz 2019. godine. Očekivano je smanjenje broja članova (isti je trend i u svijetu), ali se povećava broj korisnika koji uslugama Knjižnice pristupaju na daljinu.

U cilju digitalizacije poslovanja te razvoja novih digitalni proizvoda, izrađena je i puštena u testnu primjenu nova aplikacija *Online upisi i obnova članstva*.

Radno vrijeme

Tijekom 2021. godine redovito radno vrijeme bilo je raspoređeno od ponedjeljka do petka od 8 do 24 sata, a subotom od 9 do 14 sati. Knjižnica je bila otvorena ukupno 296 dana. U razdoblju od 12. srpnja do 14. kolovoza 2021. godine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu bila je otvorena ponedjeljkom, utorkom, četvrtkom i petkom od 8 do 15 sati, a srijedom od 12 do 19 sati. Subotom je u tom razdoblju bila zatvorena.

Aplikacija na ulaznoj sigurnosnoj rampi zabilježila je 100 979 ulazaka korisnika. Prosječan je broj dnevnih ulazaka u Knjižnicu bio 340. Mjesečni prosjek ulazaka bio je 8415, a najveća posjećenost zabilježena je u lipnju, i to 11 976.

Korisnicima je u prvom dijelu godine za rad bilo omogućeno 309 radnih mjesta, a popuštanjem protuepidemijskih mjera od svibnja korisnicima je bilo osigurano ukupno 437 radnih mjesta u čitaonicama Odjela korisničke službe.

Večernji rad

Uz prethodnu predbilježbu radnog mjesta, korisnicima Knjižnice omogućena je usluga Večernji rad u prostoru na ulaznoj razini u razdoblju od 21 do 24 sata, i to 15 sati tjedno. Korisnicima je omogućeno i samostalno prijavljivanje za navedenu uslugu preko mrežne aplikacije.

U 2021. godini usluga Večernji rad bila je dostupna tek od 1. lipnja 2021. Korisnicima je na raspolaganju 73 mjesta za rad, a ukupna broj ulazaka za potrebe večernjeg rada iskoristilo je 7754 članova. Vidljivo je povećanje u odnosu na 2020. godinu, ali s obzirom na to da je usluga bila omogućena samo sedam mjeseci tijekom godine, brojevi nisu usporedivi s pretpandemijskom 2019. godinom.

3.7.1. Zbirke i čitaonice

Odjel korisničke službe zadužen je za zbirke i čitaonice u prizemlju (nulta razina), na prvom, trećem i četvrtom katu. Na nultoj razini nalazi se *Referentna zbirka*, a na katovima se nalaze *Zbirke građe prema znanstvenim područjima*, *Zbirka disertacija i magistarskih radova*, *Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu*, *Zbirka službenih publikacija* i *Europski dokumentacijski centar NSK* te *Zbirka časopisa u otvorenom pristupu*.

Referentna zbirka

U Informacijskom centru nalazi se bogata referentna zbirka koju čine enciklopedije, leksikoni, rječnici, bibliografije, priručnici, biografije i drugo na hrvatskom i stranim jezicima. Zbirka broji više od 8000 svezaka. Navedena građa koristi se u čitaonici u Informacijskom centru i dostupna je korisnicima u radnom vremenu od 8 do 24 sata. U Informacijskom centru u suradnji sa sistemskim knjižničarem obavljene su organizacijske i stručne pripreme za reviziju i reinventarizaciju Referentne zbirke na ulaznoj razini. Fond Zbirke uvećan je za deset jedinica građe.

Zbirke građe prema znanstvenim područjima

Zbirke građe prema znanstvenim područjima sastoje se od stručno-znanstvene literature u slobodnom pristupu raspoređene od prvog do četvrtog kata s gotovo 129 000 knjiga. Odabir,

izgradnju i organizaciju zbirke obavljaju predmetni stručnjaci na temelju internog dokumenta Smjernica za izgradnju sveučilišne zbirke. U 2021. godini broj građe sveučilišne zbirke u slobodnom pristupu uvećan je za 1509 knjiga, što je povećanje u odnosu na 2020. kada je korisnicima u slobodnom pristupu u Zbirkama građe prema znanstvenim područjima bilo dostupno ukupno 1170 knjiga.

Zbirka disertacija i magistarskih radova

Zbirka sadrži tiskane znanstvene magistarske radove te doktorske disertacije svih hrvatskih sveučilišta kao i radove hrvatskih autora koji su akademski stupanj stekli u inozemstvu. Zbirka se izgrađuje u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, dostavljanjem jednog tiskanog primjerka obranjene doktorske disertacije. Fond se izgrađuje i darom pojedinaca i ustanova. Digitalne inačice radova dostupne su u Nacionalnom repozitoriju disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr>.

U Zbirci se nalazi više od 40 000 tiskanih radova, a tijekom 2021. godine fond je uvećan za 933 disertacije.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Zbirka prikuplja građu o Domovinskom ratu objavljenu u Hrvatskoj ili izvan nje, a sadrži gotovo 4000 jedinica građe. U prostoru Zbirke dostupno je računalo na kojem je omogućen pristup i pregledavanje digitaliziranih članaka iz prvog sveska bibliografije *Rat u Hrvatskoj* koja okuplja članke o Domovinskom ratu iz dnevnog i tjednog hrvatskog i inozemnog tiska. Fond je Zbirke kupnjom, darom i zamjenom u 2021. godini uvećan za 18 novih jedinica građe.

U povodu obilježavanja 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinskom ratu, u velikom predvorju Knjižnice postavljena je izložba *Sloboda se njegovim imenom zove* u suradnji s Gradskom knjižnicom Vukovar, Udrugom za promicanje kulture povijesti KlioFest i *Večernjim listom*. U sklopu pripreme izložbe objavljeno je 46 digitaliziranih novinskih članaka s temom Vukovar u sklopu Digitalne zbirke građe o Domovinskom ratu iz projekta *Rat u Hrvatskoj* te virtualna izložba *Vukovar* na e-adresi <http://virtualna.nsk.hr/vukovar>.

Zbirka službenih publikacija i Europski dokumentacijski centar NSK

Zbirka službenih publikacija obrađuje, pohranjuje i osigurava dostupnost službenih publikacija i informacijskih izvora Republike Hrvatske, Europske unije, stranih država i međunarodnih organizacija. Zbirka, obuhvaćajući i *Europski dokumentacijski centar NSK (EDC NSK)* koji djeluje u sklopu Zbirke, predstavlja potporu sveučilišnoj zajednici u nastavno-istraživačkom radu kao i vrijedan izvor informacija široj korisničkoj populaciji.

U 2021. godini fond Zbirke uvećan je za 401 svezak monografija, 2911 sveščića serijskih publikacija, 177 sveščića sitnog tiska, 41 CD-ROM te 1160 mikrofiša.

Tijekom 2021. godine ostvarena je suradnja sa Središnjim državnim uredom za razvoj digitalnog društva, a nastavila se i dobra suradnja s Predstavništvom Europske komisije u Republici Hrvatskoj. Djelatnice *EDC NSK* sudjelovale su na godišnjem sastanku mreže Europe Direct.

Pripremljene su dvije izložbe mrežnih publikacija, i to *Europski dan zaštite osobnih podataka 2021.* te *Obljetnica pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji*, a za obilježavanje Dana Europe pripremljene su interaktivne slagalice i križaljke u virtualnom okruženju s temom Europske unije. Izložbe i interaktivne slagalice trajno su dostupne na mrežnoj stranici <http://edc.nsk.hr>. U povodu Europskog tjedna sporta *EDC NSK* u suradnji s Predstavništvom Europske komisije

u Republici Hrvatskoj i Ministarstvom turizma i sporta organizirao je šahovsku priredbu *NSK simultanka*. Nastavljena je suradnja s Hrvatskim arhivom weba u izradbi digitalne tematske zbirke *Zaštita okoliša* koja je obogaćena dodatnim mrežnim stranicama sadržajno povezanim s temom održivog razvoja te nazvana *Zaštita okoliša 2021*.

Posudba i korištenje građe

Na pokazatelje o posudbi i korištenju građe negativno utječu protuepidemijske mjere kojima je bitno smanjen broj fizičkih korisnika Knjižnice. Pravi trendovi moći će se pratiti tek kada se Knjižnica vrati u uobičajeni način rada. Vidljiv je trend povećanja posudbe i korištenja građe, što se može objasniti time što je Knjižnica bila otvorena više za korisnike nego tijekom 2020. godine.

Kako bi se izišlo u susret korisnicima koji ne mogu ući u Knjižnicu bez COVID potvrde (zbog protuepidemijskih mjera od 16. studenoga 2021. godine) ponovno je uspostavljena *drive-in* usluga povrata knjiga u prostorima DigiLaba, a pritom je uvedena i nova usluga *drive-in* posudbe knjiga. Uvedena je i mogućnost *online* plaćanja članarine i zakasnina, a uveden je i Info punkt na samom ulazu u Knjižnicu.

Posudba

Tijekom 2021. godine izvan Knjižnice posuđeno je 8118 knjiga, obnovljen je rok posudbe za 2052 knjige, a razduženo je 8230 knjiga. Samostalnu *online* obnovu roka posudbe koristilo je 44 korisnika.

Tablica 15. Posudba knjiga, obnova roka posudbe i povrat knjiga.

	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Posudba	7573	9500	8118	
Obnova	1837	2000	2052	
Povrat	7685	9500	8230	

S obzirom na to da je Knjižnica bila otvorena dulje i više nego pandemijske 2020. godine, očekivan je bio porast posudbe knjiga.

Korištenje građe u čitaonicama

U Čitaonici društveno-humanističkih znanosti koristile su se 16 242 knjige iz slobodnog pristupa, u Čitaonici prirodnih i primijenjenih znanosti 6066 knjiga, u Zbirci disertacija i magistarskih radova 1472 rada, u Zbirci knjižnične građe o Domovinskom ratu 972 knjige te u Zbirci službenih publikacija 1639 omeđenih publikacija i 462 sveščića serijskih publikacija. Korišteno je 1186 sveščića hrvatskih i inozemnih časopisa. Za rad u čitaonicama koristila se i građa iz Profesorske čitaonice, i to 34 knjige.

Tablica 16. Korištenje građe iz čitaonica i posebnih zbirki.

Knjige	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Čitaonica društveno-humanističkih znanosti	15 944	n/a	16 242	
Čitaonica prirodnih i primijenjenih znanosti	3717	n/a	6066	
Zbirka disertacija i magistarskih radova	1181	n/a	1472	
Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu	392	n/a	979	
Zbirka službenih publikacija	1151	n/a	1639	
Serijske publikacije	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Čitaonica tekućih časopisa	1469	n/a	1186	
Zbirka službenih publikacija	461	n/a	462	

Porast se može objasniti dužim radnim vremenom Knjižnice u usporedbi s pandemijskom 2020. godinom te rezultate smatramo izvrsnima u zadanim okolnostima.

Posudba građe iz Zatvorenog spremišta za korištenje u čitaonicama

Za potrebe korisnika iz područja društveno-humanističkih znanosti za rad u čitaonicama naručene su 10 493 knjige sa Zatvorenog spremišta, a iz područja prirodnih, tehničkih i primijenjenih znanosti 841 knjiga.

Tablica 17. Posudba građe iz Zatvorenog spremišta za korištenje u čitaonicama.

Knjige	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Čitaonica društveno-humanističkih znanosti	7810	n/a	10 493	
Čitaonica prirodnih i primijenjenih znanosti	755	n/a	841	
Serijske publikacije	Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Čitaonica prirodnih i primijenjenih znanosti	44	n/a	54	

Čitaonica periodike

U Čitaonici periodike mogu se koristiti hrvatske i inozemne serijske publikacije te knjige sa Zatvorenog spremišta objavljene do 1900. godine kao i mikrofilmirana građa koja je smještena u Čitaonici. Tijekom 2021. godine korišteno je 19 682 svešćića novina, 16 037 svešćića časopisa, 1570 knjiga i 4521 mikrofilm.

Za potrebe korisnika izrađeno je 50 648 (prethodne godine 41 693) preslika novina i časopisa te 60 889 (prethodne godine 2889) pojedinačnih preslika s mikrofilmova, što je značajan porast.

Tablica 18. Korištenje građe u Čitaonici periodike.

		Ostvareno 2020.	Planirano 2021.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Iz čitaonice	Mikrofilm	2889	n/a	4521	
Sa Zatvorenog spremišta	Knjige	621	n/a	1570	
	Novine	11 756	n/a	19 682	
	Časopisi	9658	n/a	16 037	

Zbirka časopisa u otvorenome pristupu

U čitaonici Zbirke časopisa na četvrtom katu smješteno je pet zadnjih godišta hrvatskih i inozemnih časopisa, ukupno 669 naslova, od čega 427 hrvatskih te 242 inozemna časopisa. Tijekom 2021. godine pristiglo je 1174 svešćića, od kojih 388 hrvatskih i 786 svešćića inozemnih časopisa.

Međuknjižnična posudba

Tijekom 2021. godine primljena su 2182 zahtjeva za posudbu knjiga i izradbu preslika iz fonda Knjižnice. Posuđene su 223 knjige te je izrađeno 1800 preslika članaka. Godine 2020. bilo je 1778 zahtjeva za posudbu građe i izradbu preslika iz fonda Knjižnice. Dio zahtjeva nije riješen zbog ograničavanja posudbe Pravilnikom te trajnog ili trenutnog nepostojanja tražene građe u fondu.

Tijekom 2021. godine primljen je 781 zahtjev za nabavu građe iz drugih knjižnica. Uspješno je nabavljeno 366 knjiga i 367 članaka.

Ukupan broj zahtjeva još je uvijek manji u odnosu na ono što je planirano, ali vidljiv je porast broja zahtjeva u odnosu na 2020. godinu kada je usluga međuknjižnične posudbe bila jako otežana zbog pandemijskih okolnosti. Tijekom 2021. godine situacija se djelomično popravila jer je većina knjižnica u Hrvatskoj i svijetu ponovno uspostavila uslugu međuknjižnične posudbe i nabave dokumenata. Jedan dio zahtjeva prema inozemnim knjižnicama ostao je neispunjen jer neke knjižnice još uvijek nisu vratile sve usluge koje su bile dostupne prije pandemije.

Zbog uvođenja drukčijeg statističkog praćenja podataka za 2021. godinu u Tablici 19. daju se i podatci u skladu s novom metodologijom praćenja pokazatelja međuknjižnične posudbe. Nova metodologija prati upućivanje i primanje zahtjeva za posudbom unutar Hrvatske i prema

inozemstvu te rješavanje i ispunjavanje zahtjeva za posudbom unutar Hrvatske i prema inozemstvu.

Tablica 19. Međuknjižnična posudba i dostava dokumenata – ukupan broj riješenih zahtjeva.

Međuknjižnična posudba	2021.	Broj zahtjeva
Primljeni zahtjevi za međuknjižničnu posudbu	Ukupan broj zahtjeva primljenih od drugih knjižnica u Hrvatskoj	1872
	Ukupan broj zahtjeva upućenih drugim knjižnicama u Hrvatskoj	27
	Ukupan broj zahtjeva primljenih iz drugih zemalja	310
	Ukupan broj zahtjeva upućenih drugim zemljama	754
	Ukupno primljenih zahtjeva	2963
Riješeni zahtjevi međuknjižnične posudbe	Broj riješenih zahtjeva primljenih od drugih knjižnica u Hrvatskoj	1741
	Broj riješenih zahtjeva upućenih drugim knjižnicama u Hrvatskoj	27
	Broj riješenih zahtjeva iz drugih zemalja	282
	Broj riješenih zahtjeva upućenih drugim zemljama	706
	Ukupno riješenih zahtjeva	2756

3.7.2. Informacijske usluge

Korisnici samostalno ili uz pomoć knjižničara mogu pretraživati sve dostupne izvore informacija. Polazište za pružanje informacijskih usluga sa stranica Knjižnice su: *Katalog NSK*, Hrvatski nacionalni skupni katalog, portal Stari hrvatski časopisi, portal Stare hrvatske novine, Hrvatski arhiv weba, *Digitalne zbirke NSK*, Virtualne izložbe, Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu i portal *Europski dokumentacijski centar NSK*. Zahtjeve za opsežnijim pretraživanjima rješavaju predmetni stručnjaci.

Za svoje korisnike te ostale članove hrvatske znanstvene i akademske zajednice Knjižnica izdaje potvrde o zastupljenosti i citiranosti radova znanstvenika te potvrde o statusu časopisa indeksiranih radova u relevantnim bazama kao i potvrde o zastupljenosti i statusu časopisa u bazama za potrebe uredništava i izdavača hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa.

Zbog uvođenja restriktivnih protuepidemijskih mjera sredinom studenog 2021. godine kada je onemogućen ulaz osobama bez valjane i važeće EU COVID potvrde, uspostavljen je novi informacijski pult na ulazu u Knjižnicu kako bi se mogle davati relevantne informacije i korisnicima koji ne mogu ući u Knjižnicu.

Online informacijske usluge Pitajte knjižničara i @Informacijski centar

Tijekom godine odgovoreno je na 316 upita u sklopu usluge Pitajte knjižničara i 1250 upita pristiglih na adresu @Informacijski centar kao i na brojne upite telefonom. Navedene usluge Pitajte knjižničara i @Informacijski centar nisu zabilježile veći pad aktivnosti u usporedbi sa 2020. godinom kada je odgovoreno na 446 upita u sklopu usluge Pitajte knjižničara, a preko aplikacije @Informacijski centar na 1100 upita. Djelatnici u Informacijskom centru izrađuju tematske bibliografske analize za pripremu izložaba, kataloga i knjiga te na zahtjev korisnika.

Obrazac Pitajte knjižničara – tematsko pretraživanje namijenjen je upitima za pretraživanje literature prema određenoj temi za potrebe pisanja svih vrsta ocjenskih radova, projekata, istraživanja i dr. Predmetni stručnjaci čitaonica i posebnih zbirki građe (znanstvene i specijalističke informacije) zaprimili su i riješili 2111 tematskih zahtjeva. Došlo je do manjeg pada u broju zaprimljenih zahtjeva u odnosu na prethodnu godinu (2280), što se može tumačiti time što se Knjižnica otvorila i korisnici su mogli više uživo koristiti usluge.

Bibliometrijska pretraživanja

Ukupan broj riješenih zahtjeva u 2021. godini iznosio je 602 zahtjeva individualnih znanstvenika i 20 zahtjeva uredništava časopisa. Izrađena je analiza 250 hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa za potrebe Ministarstva znanosti i obrazovanja, petogodišnja analiza znanstvene proizvodnje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, analize za potrebe projekta *e-Izvori* te tri analize za potrebe reakreditacije visokih učilišta.

U 2021. godini radilo se na edukaciji korisnika (znanstvenika i knjižničara), usmjeravanju zahtjeva na matične knjižnice te razvoju Središnjeg sustava za bibliometrijska pretraživanja i pripadajućeg portala prema zahtjevu Nacionalnog vijeća za znanost.

Edukativni programi za javnost – otvorenost Knjižnice građanima

Edukativna uloga Informacijskog centra ogleda se i u stručnom vodstvu skupina posjetitelja. Nažalost, potreba pridržavanja strogih protuepidemijskih mjera i protokola zaštite djelatnika i korisnika u uvjetima pandemije bolesti COVID-19 uzrokovana je prekidom usluge stručnog vodstva u većem dijelu 2021. godine. Zbog navedenih razloga u tom razdoblju bilo je, primjerice, onemogućeno i održavanje stručne prakse u prostorima Knjižnice za studente knjižničarstva.

U skladu s epidemiološkim preporukama i mjerama Knjižnica od rujna 2021. godine ponovno započinje s organiziranim vođenjem skupina posjetitelja, među kojima izdvajamo studente povijesti i komparativne književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, polaznike XVIII. naraštaja Ratne škole „Ban Josip Jelačić“, francuske parlamentarne zastupnike, predsjednika Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove u Haagu, knjižničare iz Mađarske, knjižničare i arhiviste iz Sjedinjenih Američkih Država te nekoliko manjih skupina posjetitelja iz Hrvatske i inozemstva.

Nabava e-izvora

Djelatnici Odjela sudjelovali su u provedbi projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* kojim se osigurava redovita pretplata na elektroničke izvore znanstvenih i stručnih informacija za potrebe akademske i znanstvene zajednice.

U 2021. godini nabavljene su tri citatne baze podataka, i to Scopus (Elsevier), Web of Science Core Collection, Web of Science Citation Connection i Journal & Highly Cited Data (Clarivate

Analytics), osam zbirki e-časopisa, sedam bibliografskih baza i baza s cjelovitim tekstom. Za objedinjeno pretraživanje baza podataka nabavljena je platforma objedinjenog pretraživanja svih elektroničkih izvora – *discovery service* kojom se pretražuju sve pretplaćene baze podataka u nacionalnoj i sveučilišnoj licenci, baze podataka u otvorenom pristupu i baze podataka u institucionalnim pretplatama. U sklopu Projekta tijekom 2021. godine otvoreno je šest probnih pristupa na različite e-izvore u obrazovne i znanstveno-nastavne svrhe.

Projekt *e-Izvori* formalno je završio 31. prosinca 2021. godine, a ostvarene su i premašene ciljane vrijednosti pokazatelja uspješnosti Projekta – od očekivanih 50, potpisan je 61 ugovor, a od očekivanih 500 polaznika, edukacijske radionice pohađao je 671 jedinstveni korisnik (ukupno 878, a 207 korisnika pohađalo je obje radionice).

Razvojni programi

S obzirom da su krajem 2020. godine u mirovinu otišli voditelj korisničkih službi te koordinator informacijske službe, Knjižnica je provedbom javnih natječaja na visoko odgovorna mjesta zaposlila nove mlade stručnjake te je bilo nužno organizirati njihovo sustavno vođenje i mentorski nadzor. Također, u cilju aktivnijeg rada čitaonica zbirke građe u slobodnom pristupu, imenovan je po prvi puta i koordinator procesa čitaonica koji također sudjeluje u programu mentorske podrške. Kao rezultat programa mentorske podrške tijekom 2021. godine razvijene su nove beskontaktno usluge Knjižnice kojima je bio cilj osiguravanje pružanja temeljnih knjižničnih usluga svim skupinama korisnika i članovima Knjižnice. U tom cilju, Knjižnica je potaknula razvoj novih te prilagodbu postojećih korisničkih usluga okolnostima uzrokovanih pandemijom. Nova usluga *Online upisa i obnove članstva* omogućuje svim korisnicima Knjižnice upis i produljenje članstva na daljinu te upotrebu e-članske iskaznice. Također, članovima Knjižnice omogućena je beskontaktna usluga *drive-in online rezervacije, brzog povrata i posudbe građe*. Također, sukladno prilagodbi knjižničnih usluga javnozdravstvenim preporukama izrađen je *Naputak o organizaciji vođenja grupa posjetitelja u NSK* kojim se osigurava zaštita korisnika i posjetitelja Knjižnice te osigurava provedba vođenih grupa posjetitelja Knjižnice u kontroliranim uvjetima.

Povjerenstvo za praćenje kvalitete rada i vrednovanja usluga NSK – radilo se na razvojnim poslovima uspostave elemenata sustava za praćenje kvalitete i vrjednovanja usluga Knjižnice.

Radilo se na Modelu usklađene nabave za izgradnju knjižničnih zbirki knjižnica sastavnica Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Središnji sustav za bibliometrijska pretraživanja – radi unaprjeđenja usluga povezanih s bibliometrijom i analizom znanstvene proizvodnje na poticaj Knjižnice i Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj radilo se na razvoju Središnjeg sustava za bibliometrijska pretraživanja. Ciljevi su Sustava ujednačivanje prakse i bibliometrijskih potvrda, uključivanje svih knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja te pružanje redovitih edukacija i ažurnih informacija knjižničarima i krajnjim korisnicima.

Smart Library – u 2021. godini radilo se na posuvremenjivanju sadržaja, implementaciji prilagođene aplikacije osobama s invaliditetom te novoj fazi koja je obuhvaćala razvoj funkcionalnosti za korištenje e-iskaznice i rezervaciju mjesta za učenje u čitaonicama pomoću pametnih telefona.

Transformativni ugovori – radilo se na koncipiranju i pripremi novog projekta nabave e-izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu u financijskom razdoblju 2021. – 2027., u sklopu kojeg će se provoditi sve potrebne aktivnosti radi potpisivanja transformativnih ugovora.

Posebna programska aktivnost bila je usmjerena na integriranje fonda Internacionalne stalne izložbe publikacija – ISIP u fond Knjižnice. Internacionalna stalna izložba publikacija – ISIP bila je dugo vremena jedini izvor nabave strane stručne i znanstvene literature koja je bila dostupna korisnicima Knjižnice u okviru područne čitaonice u slobodnom pristupu građi. Kako taj model nabave znanstvene literature danas više nije aktualan niti ne pruža pravovremenost znanstvenih informacija, izrađen je *Hodogram postupanja s građom zbirke Internacionalne stalne izložbe publikacija – ISIP u Nacionalnoj i sveučilnoj knjižnici u Zagrebu* te je pokrenut proces selekcije i integracije djela iz zbirke ISIP u fond Knjižnice.

Također, osim što su redovno praćene aktivnosti izgradnje e-izvora za potrebe znanstvene i akademske zajednice, pokrenute su i aktivnosti na integraciji zapisa nakladnika za kupljene zbirke e-knjiga kojima Knjižnica ostvaruje trajan pristup te im želi omogućiti pristup putem Integriranog knjižničkog sustava te *Kataloga NSK*.

3.8. ODJEL ZAJEDNIČKI POSLOVI

Odjel zajednički poslovi u svojem radu tijekom 2021. godine obavljao je redovite i izvanredne zadaće na pet stručnih područja koja se svrstavaju u njegov djelokrug rada. U Odjelu je zaposleno 73 djelatnika.

3.8.1. Odsjek tajništvo

Tijekom 2021. godine Odsjek je obavljao redovite opće, pravne, kadrovske poslove, poslove javne nabave te davao stručnu potporu Upravnom i Stručnom vijeću na kojima su se donosile odluke povezane s poslovanjem Knjižnice. U Odsjeku je zaposleno 14 djelatnika.

U izvještajnom razdoblju održano je 11 sjednica Upravnog vijeća Knjižnice i 12 sjednica Stručnog vijeća Knjižnice. Odsjek administrativno sudjeluje u svim projektima i programima Knjižnice, a kao najbitnije u 2021. godini treba istaknuti radnje povezane sa završetkom aktivnosti projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori*.

Tijekom godine objavljeno je devet oglasa za popunjavanje radnih mjesta oslobođenih uglavnom odlascima u mirovinu i otkazima koje su dali djelatnici. Opće i kadrovske aktivnosti rezultirale su s 35 izrađenih zapisnika, 569 ugovora i 2683 dopisa različitih vrsta.

U Odsjeku su obavljani poslovi pravne potpore u svezi sa zahtjevima ustrojbenih jedinica u sklopu Knjižnice. Pripremana je dokumentacija za potrebe suradnje s odvjetničkim uredom opunomoćenim za zastupanje Knjižnice u sudskim postupcima. Tijekom godine u radu je 12 postupaka u radnim i prekršajnim predmetima koji se vode pred općinskim, upravnim i prekršajnim sudovima kao i 152 postupka radi isplate razlike plaće na temelju odredbe čl. III. Izmjena i dopuna Dodatka Sporazumu o osnovici plaće u javnim službama sklopljena 26. listopada 2011. između Vlade Republike Hrvatske i sindikata javnih službi te arbitražne odluke od 7. prosinca 2011. kojima je ugovoreno povećanje osnovice za izračun plaća u javnim službama za šest posto u 2007., 2008. i 2009. godini. Provedeno je i samostalno zastupanje Knjižnice u postupcima pred sudovima i drugim državnim tijelima. U Odsjeku se provodilo planiranje javne nabave za proračunsku godinu 2022. te dvanaest izmjena i dopuna Plana nabave tijekom 2021. godine. Tijekom godine provedeno je 17 složenih postupaka javne nabave, između ostalog i nabave elektroničkih izvora znanstvenih i stručnih informacija, kao i 784 postupka jednostavne nabave. Opseg provođenja postupaka djelomično je umanjen u odnosu na planirano zbog specifičnosti izvještajnog razdoblja (COVID-19) koje su rezultirale nešto smanjenim intenzitetom poslovnih aktivnosti. U skladu s Planom nabave i Financijskim planom tijekom godine pribavljena je roba te se naručivalo izvođenje radova i usluga za potrebe Knjižnice. U Odsjeku se pratila i primjena pravila fiskalne odgovornosti, zaštite dostojanstva djelatnika, zaštite osobnih podataka kao i briga o pravodobnom pristupu informacijama.

3.8.2. Odsjek financijski i računovodstveni poslovi

Odsjek financijski i računovodstveni poslovi obavljao je sve poslovne aktivnosti iz svoje nadležnosti. Obavljeni su redoviti poslovi proračunskog računovodstva koji su osigurali podloge za zakonima propisane obračune kao i za planiranje, praćenje i analiziranje financijskih pokazatelja poslovanja, prikupljanje, pripremu i osiguravanje informacija ekonomskog sadržaja koje su namijenjene Upravi Knjižnice u svim fazama poslovnih aktivnosti. U Odsjeku je zaposleno osmero djelatnika.

Slijedom obveze proračunskog planiranja obavljene su pripreme i izrađen je Financijski plan Knjižnice s projekcijama za sljedeće dvije godine. Tijekom godine, a u skladu s izmjenama

državnog proračuna za tekuću godinu, izradile su se Izmjene i dopune Financijskog plana Knjižnice.

Uz suradnju odgovornih procesa/odsjeka Odsjek je izradio i predao Izvješća o fiskalnoj odgovornosti čelnika ustanove za proračunsku godinu.

U skladu s provođenjem državnog proračuna i zahtjeva nadležnog ministarstva Odsjek je izrađivao mjesečna i kvartalna izvješća u pismenom obliku i aplikacijama koje su u nadležnosti državne riznice.

U odgovornosti Odsjeka obavljani su i poslovi upravljanja novčanim sredstvima, poslovi povezani s naplatom potraživanja, nadzorom troškova poslovanja, obavljanjem platnog prometa, pregledom dugotrajne imovine, obračunom plaća i blagajničkim poslovanjem.

Odsjek je zadužen za financijsko praćenje svih projektnih aktivnosti u Knjižnici te je u skladu s time izrađivao troškovnike projekata i sudjelovao u pripremi podloga za izmjene Plana nabave. Tijekom godine Odsjek je sudjelovao u financijskom završetku višegodišnjih projekata koji se novčano potpomažu iz sredstava Europske unije kao što su *Nabava inozemnih znanstvenih elektroničkih časopisa – e-Izvori* i *Erasmus+ Trace* te projekta zamjene plina halona 1301. Odsjek je financijski pratio jednogodišnje projekte koji su odobreni na temelju posebnih sporazuma s međunarodnim ustanovama, kao npr. CENL-om. Odsjek je sudjelovao u pripremi za prijavljivanje svih projekata koji su zahtijevali financijsku sastavnicu.

Prema potrebi drugih odsjeka, Odsjek financijski i računovodstveni poslovi pružao je pomoć i u dijelu kojeg je činilo nalogom raspoređeno radno mjesto za provođenje poslovnih aktivnosti koje su u tom trenutku bile od značajnog interesa za uspješno djelovanje Knjižnice.

3.8.3. Odsjek marketing i komunikacije

U sklopu svojih redovitih programa Odsjek je obavljao poslove promidžbe građe, usluga i proizvoda Knjižnice, predstavljanjem tema bitnih za Knjižnicu u javnosti, organizacijom domaćih i međunarodnih izložaba, skupova te različitih manifestacija koje su povezane s knjižničarstvom, obrazovanjem, kulturom i znanosti. Odsjek usklađuje i razvija izložbenu i nakladničku djelatnost Knjižnice, a preko Portala, društvenih mreža te novih medija zadužen je za predstavljanje Knjižnice u digitalnom okruženju. U Odsjeku je zaposleno 13 djelatnika.

Odsjek je aktivno sudjelovao u promicanju EU projekta Knjižnice kao što su *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori* i *Traditional children's stories for a common future – TRACE*, a oba su završena u 2021. godini. Implementiran je i završen projekt unaprjeđenja informacijskog sustava za korisnike pod nazivom *New and Improved User Information and Communication System* koji je u potpunosti novčano potpomognut iz programa CENL Covid-19 Support Funda, a koji je vođen iz Odsjeka marketing i komunikacije.

Odsjek je sudjelovao u pripremi i organizaciji 70 događanja u fizičkom i/ili hibridnom obliku, od kojih su dva ostvarena izvan Republike Hrvatske. Organizirano je 26 izložaba i izradba 13 publikacija, a na Portalu i profilima Knjižnice na društvenim mrežama zabilježeno je 1518 objava te su time ispunjeni svi značajniji ciljevi istaknutim Planom rada za 2021. godinu. Na temelju izvješća tvrtke za praćenje medijskih objava Pressclipping tijekom 2021. godine zabilježeno je više od 1000 medijskih objava različitih sadržaja o Knjižnici i njezinim programima.

Pokrenuta je i tzv. *discovery* faza za uspostavu novih mrežnih stranica Knjižnice, a riječ je o prikupljanju podataka i analizi potrebnoj za izradbu novih mrežnih stranica koju Odsjek marketing i komunikacije provodi zajedno s kolegicama i kolegama iz drugih odjela Knjižnice

uz pomoć specijalizirane tvrtke za razvoj IT proizvoda i usluga. Implementacija novih mrežnih stranica očekuje se u 2022. godini.

U Odsjeku su obavljani i redoviti poslovi lekture, korekture, prevođenja, grafičkog oblikovanja i tiska te grafičke obrade preslika za proces digitalizacije, marketinške aktivnosti i interne komunikacije.

3.8.4. Odsjek održavanje

Odsjek održavanje tijekom 2021. godine obavljao je pripremu, organizaciju, koordinaciju i nadzor nad poslovima kontrole i održavanja funkcionalnosti tehničko-tehnoloških sustava, interijera i eksterijera zgrade Knjižnice redovitim i povremenim aktivnostima održavanja te ispitivanja tehničko-tehnoloških sustava koja proizlaze iz zakonskih, internih i drugih obveza. U Odsjeku je zaposleno 15 djelatnika.

Djelatnosti predviđene Planom za 2021. godinu u svezi s redovitim održavanjem zgrade kao što su održavanje elektroinstalacija, vodovodnih instalacija, opreme zgrade, čišćenja, dezinfekcija prostora radi prevencije bolesti COVID-19, deratizacijsko-dezinsekcije mjere i dr., provedene su u organizaciji djelatnika Odsjeka i vanjskih provoditelja usluga. Djelatnosti povezane s redovitim i povremenim ispitivanjima tehničko-tehnoloških sustava i postrojenja u cijelosti su ostvarene u organizaciji ugovornih provoditelja, ovlaštenih tijela i osoba te u suradnji s djelatnicima Odsjeka.

Obavljeni su poslovi investicijskog održavanja, a Odsjek je aktivno sudjelovao i priveo kraju postupke započete u 2020. i 2021. godini. Posebno treba istaknuti završetak radova prema tehničkoj dokumentaciji ovjerenoj u organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova na zamjeni plina halona 1301 čistim plinom FK 5-1-12 u zgradi Knjižnice, i to demontaža kompletnih starih halonskih instalacija, javljača vatrodajave i centrala gašenja te njihovo zbrinjavanje u prostorima spremišta građe na razinama –2 i –1, diesel agregatne stanice, CNUS-a, Zbirke rukopisa i starih knjiga, sistem sale u Odjelu informacijske tehnologije te zbirke posebne vrste. Za navedeno je nadograđena nova instalacija sustava Novec 1230 uz nove javljače požara i centrale gašenja koje su spojene na postojeći sustav za dojavu požara.

Radovi na sustavu započeli su 2019. godine te su prekinuti sredinom prosinca iste godine zbog predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije. Radovi su nastavljeni u srpnju 2020. te su trajali do siječnja 2021. godine. Zahtjev za uporabnu dozvolu predan je 14. siječnja, a tehnički pregled održan je 11. veljače 2021. godine. Uporabna dozvola izdana je 3. ožujka 2021. godine. Primopredaja izvedenih radova obavljena je 25. ožujka 2021. godine. Zapisnik o završetku radova napravljen je 28. veljače 2021. godine. Završno izvješće prema Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost predano je u srpnju 2021. godine. Izvješće se sastojalo od tehničkog dijela (Odsjek održavanje) i računovodstvenog dijela (Odsjek financijski i računovodstveni poslovi).

Osim prethodno navedenog, dovršeni su sanacija sanitarnog čvora na četvrtom katu, zamjena parkirne rampe na polju 2, moderniziranje parkirne rampe s rasvjetom LED na polju 1, fasadersko uređenje službenog ulaza te nabava novih alata i strojeva za poslove održavanja eksterijera i interijera.

Knjižnična građa i kulturna baština koju Knjižnica čuva izložene su riziku te zbog velikih incidenata i katastrofa koje su identificirane u procjeni rizika radi spremnosti i sigurnosti, odnosno kapaciteta za odziv i oporavak, pristupilo se pripremi koncepta integriranog strateškog projekta Knjižnice pod nazivom *Sigurnost i otpornost na rizike u sustavu NSK*.

U tijeku su postupci:

- zamjena postojećih trakastih zavjesa s novim zaštitnim vanjskim zastorima na 1. katu te etažama M., –1 i –2
- zamjena tekstilnih podnih obloga na zavojitim stubištima između razina –1 i 0
- uređenje prostora pisarnice
- sanacija kamenog temelja i stupova jarbola
- zamjena vanjskih fasadnih reflektora
- zamjena pješačke prepreke u predvorju.

U području interventnih radova provodile su se redovite kontrole mjesta procurivanja stropova i sanitarnih čvorova na zgradi Knjižnice. Provedeni su interventni radovi na zamjeni zasuna u bunaru ispred lokala *Hard Place*, sanacije štete u interijeru (elementi spuštenih stropova), intervencije na sustavu tehničke zaštite (kontrola pristupa, vatrodojava i videonadzor), zastoja i popravaka dizala. Odsjek je obavljao izvanredne poslove u pružanju tehničke potpore pri organizaciji događanja u sklopu zgrade Knjižnice te je pružao tehničku potporu tijekom održavanja sjednica Vlade Republike Hrvatske te događanja u zgradi Knjižnice.

Djelatnici Odsjeka održavanja u nastavku na aktivnosti u 2020. te Planu rada za 2021., tijekom 2021. godine imenovani su članovima povjerenstava, radnih skupina i operativno-tehničkih timova te su aktivno sudjelovali na sastancima radi implementacije i ostvarenja svih projektnih zadataka.

3.8.5. Odsjek sigurnost

Djelatnici Odsjeka obavljali su zadaće u svojem djelokrugu rada podijeljene na područja privatne zaštite, zaštite na radu, zaštite od požara, obrane, tjelesne i tehničke zaštite u zaštiti osoba i imovine, poslove vatrogastva i garderobe. Opseg poslova Odsjeka neprekidno je proširen zbog preuzetog novouređenog prostora zgrade Knjižnice u kojem su se nastavile održavati aktivnosti povezane s radom Vlade Republike Hrvatske, Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske kao i drugih državnih tijela. Odsjek je i dalje iznimno zaposlen na poslovima osiguravanja korisnika, djelatnika i prostora te prema potrebi surađuje s posebnim sigurnosnim snagama Vlade Republike Hrvatske. U Odsjeku je zaposleno 19 djelatnika.

Privatna zaštita, zaštita na radu, zaštita od požara i obrana

Navedeni poslovi ostvarivani su pripremom sustava sigurnosti, nadzorom i kontrolom primjene mjera sigurnosti i zaštite te operativnim održavanjem sustava sigurnosti. Najvažniji su dokumenti sustava u provedbi mjera nova *Procjena ugroženosti objekta* i *Mjere zaštite objekta za Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu*. Nastavljene su aktivnosti na poboljšavanju i usklađivanju sustava za zaštitu od požara s važećim propisima koje su se posebno očitovale donošenjem odluka o usvajanju Revizije procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije, Plana zaštite te Plana evakuacije i spašavanja.

Izrađen je Terminski plan provedbe organizacijskih i tehničkih mjera iz Procjene ugroženosti od požara Knjižnice za razdoblje od 2021. do 2025. godine. U Terminskom planu prikazani su iznosi financijskih sredstava potrebnih za ostvarenje predviđenih mjera u navedenom razdoblju.

Poslovi zaštite osoba i imovine – tjelesna i tehnička zaštita

Poslovi tjelesne zaštite ostvarivani su 24-satnim dežurstvom na poslovima tjelesne zaštite koju provode djelatnici na radnim mjestima službenog, glavnog i gospodarskog ulaza u osiguranju građe, korisnika, djelatnika i imovine kao i posjetitelja prilikom održavanja priredaba i manifestacija u zgradi.

Poslovi tehničke zaštite ostvarivani su 24-satnim dežurstvom operatera u Centralnom nadzornom upravljačkom sustavu uz primjenu različitih oblika tehničkog šticeanja – intervencije operatera u svezi s protuprovalnim i protupožarnim sustavom zgrade Knjižnice, obuhvaćajući dodatnih 7200 m² površine lateralnog dijela zgrade, nadzora elektroenergetskog sustava, nadzora teleliftova, videonadzora, nadzora sustava klimatizacije / *sprinkler* stanica, internog razgласa te telefonske centrale.

Vatrogasno dežurstvo

Navedeni poslovi ostvarivani su preventivnim i edukativnim aktivnostima uz interni nadzor sustava i opreme.

Na temelju organizacijskih mjera iz Revizije procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije za Knjižnicu uspostavljeno je vatrogasno dežurstvo s trojicom profesionalnih vatrogasaca u razdoblju korištenja lateralnog dijela građevine radi smanjenja opasnosti od nastajanja te širenja požara i eksplozije.

Nova dežurstva profesionalnih vatrogasaca omogućuju u stručnom i organizacijskom smislu znatan rad u zaštiti navedenog prostora, a posebno u vrijeme održavanja različitih događanja i sjednica Vlade Republike Hrvatske. Posebna je briga posvećena obilasku prostora Knjižnice te uočavanju i otklanjanju nedostataka u svezi sa zaštitom od požara.

Tijekom godine obavljeno je osposobljavanje novoprimljenih djelatnika za provedbu mjera zaštite od požara, gašenje požara te spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom. Održana je vježba u gospodarskom dvorištu radi provjere ispravnosti vatrogasne tehnike i uvježbanosti vatrogasaca.

Poslovi upravljanja garderobama

Navedeni poslovi ostvarivani su provjerom stanja garderoba, rukovanjem stvarima korisnika, provjerom ormarića za večernji rad Knjižnice, stanja brojeva garderoba i ključeva ormarića te upoznavanjem korisnika s pravilima Kućnog reda Knjižnice, a sve to u zahtjevnim uvjetima provođenja protuepidemijskih mjera usmjerenih sprječavanju širenja bolesti COVID-19 među korisnicima, djelatnicima, suradnicima i gostima.

3.9. ODJEL INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Odjel osigurava informatičku potporu sveukupnom poslovanju Knjižnice, unutarnjoj mreži, izgradnju, razvoj i održavanje aplikacija te informatičkog sustava kao i održavanje računala – mrežnih poslužitelja, osobnih računala i drugih informatičkih uređaja. U Odjelu je zaposleno 13 djelatnika.

Kako bi se osigurali redoviti poslovi i procesi u Knjižnici nužno je kontinuirano ulaganje u računalnu opremu, mrežnu opremu, poslužiteljsku opremu. Potrebne zamjene zastarjele opreme dogovorene su u fazama, a u skladu s osiguranim sredstvima na godišnjoj razini.

Redoviti poslovi

Važnost Integriranog knjižničnog sustava kao nacionalnog projekta uzdigla je projekt na ljestvici prioriteta te su osigurana sredstva i provedeni potrebni postupci nabave nove poslužiteljske opreme za Integrirani knjižnični sustav. Proveden je postupak migracije Integriranog knjižničnog sustava na novu poslužiteljsku opremu u koordinaciji sa stručnim službama, sistemskim knjižničarom, djelatnicima IT infrastrukture i vanjskim suradnicima. Daljnji razvoj Integriranog knjižničnog sustava ostvaren je nadogradnjom inačice sustava. Provedena su brojna testiranja nove inačice te je migracija bila uspješna bez gubitaka podataka, a vrijeme nedostupnosti sustava svedeno je na minimum. Svim članicama Integriranog knjižničnog sustava omogućena je migracija na novu inačicu izradbom instalacijskog paketa, uputa, tehničkom potporom, posjetom knjižnica članica ili spajanjem udaljenim pristupom.

Knjižnicama članicama Integriranog knjižničnog sustava osiguran je izvedbeni rad u modulima *Katalogizacija*, *Nabava / Serijske publikacije* i *Cirkulacija*, a redovito su usklađivane funkcionalne dopune te razvoj u sklopu informatičke potpore i redaktorskog nadzora.

Ostvarenje redovitih i razvojnih aktivnosti Integriranog knjižničnog sustava u 2021. godini bilo je zahtjevno i znatno otežano zbog nedostatka redaktora baze te analitičara baze podataka koji uz jednog sistemskog knjižničara najvećim dijelom operativno pružaju potporu redovitom i razvojnom poslovanju Integriranog knjižničnog sustava.

Eksterne aplikacije: radno vrijeme – elektroničko bilježenje radnog vremena (ERV) i naplata usluga

Uz redovitu administraciju, pružana je i potpora za potrebe sustava ERV. Pružana je tehnička pomoć pri uspostavljanju te korištenju računalnog programa za naplatu usluga u korisničkim službama i računovodstvu Knjižnice.

Interne aplikacije izrađene u Knjižnici

Programeri Odjela informacijske tehnologije na zahtjev stručnih službi uz primjenu svih knjižničarskih standarda i formata neprekidno rade na izradbi vlastitih aplikacija radi automatizacije poslovanja, *online* dostupnosti usluga Knjižnice te elektroničke obrade pripadajućih podataka. Nakon izradbe svakog programskog rješenja programeri pružaju tehničku potporu administraciji, funkcionalnosti i dohvatima statistike, a neprekidno rade i na razvoju te unaprjeđenju aplikacija izradbom nadogradnji ili novih inačica.

U redovitom poslovanju Knjižnice trenutačno se aktivno koristi 20 aplikacija koje su izradili programeri u Knjižnici – URN:NBN, Pitajte knjižničara – tematsko pretraživanje, Pitajte knjižničara – opći upit, Obrazac CIP, Bibliografije, Autorska naknada, Hrvatska baza nakladnika knjiga (ISBN) i Hrvatska baza nakladnika notirane glazbe (ISMN), UDK, Registar ugovora, Spremište, Brklja, Upravitelj časopisa, aplikacija za predbilježbu večernjeg rada,

aplikacija za predaju izvješća, aplikacija za elektroničku predbilježbu dvorana i opreme za sastanke, seminarske dvorane i e-učionice, Znanstvena indeksiranost i citiranost, Viškovi, Bibliografska baza *Croatica* te Hrvatski nacionalni skupni katalog.

Od ove godine izradbom vlastitog programskog rješenja korisnicima Knjižnice omogućena je usluga *Online upis i obnova članstva*.

Omjer programera u Knjižnici i brojnosti aplikacija zahtijeva ulaganje značajnih napora uz svu složenost poslova zbog izradbe, održavanja i unaprjeđenja programskih rješenja, ali i zahtjeva za tehničkom potporom. Zbog visoke potražnje za programerima na tržištu rada te uvjetima predviđenog radnog mjesta u Knjižnici višegodišnji nedostatak programera u Knjižnici smanjen je zapošljavanjem jednog programera u 2021. godini.

Infrastruktura

Zbog epidemiološke situacije koja se nastavila tijekom 2021. godine uspješno je omogućen rad od kuće djelatnika Knjižnice s korištenjem VPN povezivanja. Uz redovito održavanje više od 300 stolnih računala i 50 raznovrsnih poslužitelja, omogućivanje VPN povezivanja za više od 150 djelatnika koji su koristili mogućnost rada od kuće obuhvaćalo je pružanje dodatne tehničke potpore. Unatoč neprekidnom ulaganju financijskih sredstava radi modernizacije računalne opreme u 2021. godini, prethodno ustanovljeni i prijavljeni problemi sa zastarjelom računalnom opremom određenog broja djelatnika Knjižnice još uvijek utječu na znatno otežano ostvarenje njihova redovitog rada u Knjižnici ili na daljinu. Tijekom godine Odsjek je prioritetno, redovito i neprekidno naglašavao nužnost i značaj osiguranja financijskih sredstava Knjižnice radi dovršetka zamjene zastarjele računalne opreme svih djelatnika Knjižnice. Kako je za gotovo 57 posto računalne opreme djelatnika isteklo jamstvo, poduzete su sve aktivnosti radi zamjene računalne opreme. U 2021. godini osiguranim sredstvima nabavljeno je 65 djelatničkih računala, pet prijenosnih računala, 70 monitora i 57 pisača. Nastavak nabave i zamjene opreme djelatnika nužan je radi ispunjenja najmanjih tehničkih uvjeta nužnih za obavljanje redovitih poslova djelatnika i ostvarivanje radnih normi definiranih u određenim procesima Knjižnice.

Korisnička računala i oprema u 2021. godini nisu osuvremenjena i nadograđena.

U skladu s osiguranim sredstvima, stanjem opreme i budućim projektima obavljena je zamjena dvaju poslužitelja za Integrirani knjižnični sustav. U suradnji s vanjskom tvrtkom poslužitelji su pripremljeni te je pružena i tehnička potpora u migraciji podataka sa starih poslužitelja na nove. Nabavljen je i jedan poslužitelj za potrebe razvoja sustava *Digitalne knjižnice NSK*. Radi modernizacije mrežne opreme zamijenjen je glavni optički preklopnik, a nabavljeno je i šest preklopnika od kojih je dio zamijenjen. Zbog uvođenja VoIP telefonije na mrežnoj infrastrukturi nabavljeno je deset preklopnika s opcijom PoE. Instalacija i zamjena su u tijeku, a nastavak priprema radnji na mrežnoj infrastrukturi uvjetovan je osiguranjem financijskih sredstava.

Na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* nije istodobno ostvarena nabava računalne opreme i specijaliziranih skenera za digitalizaciju pa je Knjižnica iz svojih resursa osigurala računalnu opremu nužnu za rad skenera. Nastavljena je suradnja s *Digitalnim laboratorijem NSK* na upotpunjavanju potrebne tehničke infrastrukture kako bi se omogućio projekt *Podcast – produciranje i distribucija kulturnih i obrazovnih sadržaja*. Nabavljene su kamere sa stativima kao i kvalitetnija dodatna LED rasvjeta. Osigurana je mrežna povezanost za videomjerače temperature koji su postavljeni na službenom ulazu djelatnika te ulazu korisnika u Knjižnicu. Nabavljeni su uništavači dokumenata kako bi se smanjila mogućnost zlouporabe podataka, a navedena oprema nužna je za provođenje strategije zaštite osobnih podataka. Nabavljen je i videoekran te bežični mikrofoni za novoizgrađeni dio Knjižnice, a za

pregled sustava videonadzora, nabavljeni su ekrani s potporom za 4K rezoluciju. Nabavljena je i audiomikseta te oprema za audiodistribuciju koja će biti isporučena u 2022. godini.

Odsjek infrastrukture aktivno je sudjelovao u organizaciji i pružanju tehničke potpore brojnim događanjima kao što su *WRC Croatia Rally* u kojem je Knjižnica bila jedna od lokacija za logističku potporu prilikom koje su postojali specifični zahtjevi za mrežnu povezanost, potporu na lokaciji, pripremne radnje i koordinaciju; *Chess Tour 2021 – Croatia*; specifični zahtjevi, potpora, pripremne radnje i koordinacija za konferenciju *MIC 2021*; Međunarodna online konferencija *HPCC*, Obilježavanje Svjetskog dana Roma; Dani medijske pismenosti – UNICEF; Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata; Virtualna izložba *Automobilizam u Hrvatskoj*; Okrugli stol *Zakon o sjemenu – članak 16*; *Kliofest*; Predstavljanje projekta *TRACE* i UNICEF.

Pružena je i tehnička potpora prilikom organiziranih događanja Agencije za odgoj i obrazovanje, Hrvatskog knjižničarskog društva, obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica, Odsjeka marketing i komunikacije (događanja, skupština, sjednica, izložaba i predstavljanja) kao i tehnička potpora računalne mreže radi mrežnog objavljivanja sadržaja uživo. Provodila se suradnja i s vanjskim izvođačima te je pružana tehnička potpora korisnicima u lateralnom dijelu Knjižnice.

Administriran je sustav Bacula sa sigurnosnim preslikom podataka Knjižnice, a provodio se i sigurnosni preslik podataka na opremu smještenu u Knjižnici. Zbog seizmičke aktivnosti te zastarjele opreme Odsjek je u više navrata predlagao sklapanje ugovora o suradnji između ustanova kako bi se pohranio sigurnosni preslik na udaljenu lokaciju, a uvjet je najmanja udaljenost od 80 kilometara.

Neprekidno se provodilo održavanje i upravljanje elektroničkim identitetima preko sustava imenika AAI@EduHr uz provođenje provjera usklađenosti (certificiranja) matičnih ustanova i davatelja usluga s normama AAI@EduHr. Službenom provjerom usklađenosti matičnih ustanova s normama Autentikacijske i autorizacijske infrastrukture znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj – AAI-EduHr za 2021. godinu ostvarena je ocjena izvrsne usklađenosti.

Neprekidno su provođene i brojne aktivnosti u svezi s uređajem Fortigate Firewall, upravljanjem i održavanjem preklopnika, aktivnog direktorija i poslužitelja DHCP-a, održavanjem sustava WSUS, upravljanjem i održavanjem sustava MS Office 365 u Knjižnici, održavanjem servisa i poslužitelja u svezi s projektom *DNC*, revizijom skupnih elektroničkih popisa, korisničkih računa i ovlasti, sustavnom administracijom i prilagođavanjem mreže te tehničkom potporom za sustav videoobavijesti.

Razvojni programi

Mrežni portali

Izrađeni su novi portali Hrvatski obvezni primjerak i Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj, a na portalu Virtualne izložbe tijekom godine redovito su dodavane nove izložbe. Tehnički su održavani postojeći portali i mrežne stranice za koje je redovito pružana potpora. Osim održavanja postojećih mrežnih stranica, obavljene su i brojne aktivnosti njihova razvoja, odnosno implementacije novih funkcionalnosti.

Redovito su provođene nadogradnje WordPressa i svih dodataka, što je obuhvaćalo obvezno testiranje mrežnih stranica i portala te naknadne izmjene i doradbe stranica koje je nužno napraviti nakon nadogradnje.

Radi preliminarnih radnji za novi portal Knjižnice aktivno se sudjelovalo u Radnoj skupini za *Discovery* fazu izrade nove mrežne stranice Knjižnice. Zbog rizika povezanih sa sigurnošću stranice, zaštitom podataka i mrežnih sadržaja te zbog zastarjelosti i drastičnog smanjenja funkcionalnosti mrežne stranice za posjetitelje i Uredništvo mrežnih stranica koje je odgovorno za sadržaj stranice, aktivnosti je potrebno provesti intenzivnije, a ostvarenje nove mrežne stranice treba se obaviti u što kraćem razdoblju.

Infrastruktura

Tijekom godine pružana je informatička potpora djelatnicima Knjižnice, tvrtkama i pojedincima koji su organizirali događanja, izložbe i predstavljanja u Knjižnici, što je obuhvaćalo postavljanje mreže, računala i projektora. Tehnička i stručna potpora pružana je prilikom svih događanja organiziranih u prostorima Knjižnice koja koriste računalnu mrežu radi mrežnog objavljivanja sadržaja uživo.

Zbog epidemioloških okolnosti povećao se broj događanja koja su hibridnog tipa, gdje je dio sudionika na događanju fizički nazočan, a dio se povezuje s udaljene lokacije – *online*. Za navedeni, hibridni tip događanja, Knjižnica ima ograničenu računalnu opremu, što redovito zahtijeva dodatno sudjelovanje informatičara zbog preseljenja opreme i postavljanja na novu lokaciju događanja. Istodobno održavanje više događanja upozorava na potrebu dodatnog djelatnika zbog zahtjeva za aktivnom tehničkom potporom prilikom održavanja događanja, ali i istodobnim zahtjevima za potporu *online* sastancima, drugim aktivnostima u sklopu redovitog poslovanja Knjižnice i/ili događanjima u novoizgrađenom dijelu Knjižnice.

Broj zahtjeva za tehničkom potporom znatno se povećao prelaskom na novi operacijski sustav Windows, a bilježi se i povećanje zahtjeva zbog novije inačice paketa Microsoft Office.

Na računalima i mrežnim uređajima implementirana je sigurnosna zaštita od neovlaštena korištenja, prijave te uporabe računala i mrežne opreme. Računala i poslužitelji redovito su nadograđivani dostupnim nadogradnjama koje su izdali proizvođači programske potpore. Sva računala zaštićena su najnovijom sigurnosnom programskom potporom protiv zlonamjernih programa.

U 2021. godini nastavljen je trend značajnog povećanja administrativnih poslova i održavanja dodatne opreme čija nadležnost prelazi na Knjižnicu, a navedeni novi resursi održavaju se s istim brojem informatičara, djelatnika Odjela informacijske tehnologije.

Mrežna oprema nije povećana 200 posto kao u 2020. godini, no povećanje se bilježi preuzimanjem nadležnosti nad sustavom tehničke zaštite koja se temelji na iznimno složenom rješenju gdje je poslužiteljski sustav izveden na specijalnoj opremi spojenoj u klaster rješenje s virtualizacijom koju treba dinamički migrirati ako se ispune uvjeti povezani s nedostupnošću sustava te zasebno odvojenom mrežom i mrežnom opremom. Taj sustav povećao je broj poslužitelja Knjižnice za četiri fizička i 13 virtualnih poslužitelja namijenjenih za dodatni sustav sigurnosnog rješenja i dodatni sustav za sigurnosnim preslikama virtualnih poslužitelja. Važnost sustava i složenost rješenja za čije su administriranje potrebni i specijalni certifikati upozoravaju na nužnost ugovaranja vanjske potpore.

Uspostvaom projekta *CroAtrium* te razvojem plana programskog koncepta za novouređeni dio Knjižnice značajno se povećava obim posla djelatnika Odjela informacijske tehnologije pa se u više navrata naglašavalo kako se očekivana i učinkovita informatička potpora može osigurati jedino zapošljavanjem novog djelatnika, što se posebno odnosi na audio/videotehničara.

4. KULTURNE, OBRAZOVNE I ZNANSTVENE AKTIVNOSTI: SURADNIČKI PROGRAMI VIŠE ODJELA I PROCESA

4.1. MEĐUNARODNA SURADNJA

Međunarodna suradnja Knjižnice potpora je ostvarenju njezinih strateških ciljeva. Programi i aktivnosti provode se sudjelovanjem svih organizacijskih jedinica, a ostvaruju se aktivnim sudjelovanjem u međunarodnim strukovnim organizacijama i udruženjima, suradnjom s nacionalnim i ostalim knjižnicama te drugim ustanovama u Europi i svijetu.

Trajanje pandemije bolesti COVID-19 smanjilo je mogućnost putovanja te se odrazilo na planirane aktivnosti. Većina je skupova održana virtualno, a smanjen je broj mobilnosti i posjeta.

Nastavljeno je aktivno sudjelovanje u strukovnim organizacijama i udruženjima (Popis u prilogu) te provođeno ostvarenje članskih i novčanih obveza.

Predstavnice Knjižnice izabrane su u Izvršni odbor CENL-a, radna tijela IFLA-e: Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za novine i ostale informativne medije (IFLA News Media Section), Grupu za pregled bibliografskih konceptualnih modela IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju (BMC Review Group) i Tehnički pododbor za povezane podatke IFLA-ina Odbora za standarde (LIDATEC), a traje i mandat u Upravnom odboru ISSN-a.

U sklopu članstva u CENL-u sudjelovalo se u aktivnostima i distribuciji podataka, slali su se podatci o aktivnostima Knjižnice za mrežnu stranicu CENL-a te je pripremljeno sudjelovanje na godišnjem sastanku. Provedena su dva projekta novčano potpomognuta sredstvima CENL-a kao što su *COVID-19* i *Hidden stories*, i to za nabavu novog sustava za obavješćivanje korisnika te izradbu virtualne izložbe o romskoj zajednici u Hrvatskoj.

Znatan broj *online* skupova s nižom kotizacijom ili bez kotizacije omogućio je sudjelovanje većeg broja djelatnika Knjižnice pa je tako čak njih 14 sudjelovalo na Svjetskom knjižničarskom i informacijskom kongresu Međunarodnog saveza knjižničarskih saveza i ustanova IFLA-e. Sudjelovalo se u radu Organizacijskog odbora konferencije *Solidarity in culture: Heritage protection under conditions of crisis* u razdoblju od 18. do 20. ožujka 2021. godine.

Pripremljena su izvješća o radu Knjižnice za 2020. godinu za CENL i CDNL.

Odgovarano je na upite o mobilnosti, i to 12 upita iz Poljske, Rumunjske i Turske, no oni nisu ostvareni zbog pandemije.

Od značajnijih posjeta Knjižnici izdvajamo posjet veleposlanice Republike Bugarske u Republici Hrvatskoj Nj. E. Genke Georgieve, Estelle Halimi-Dagron i Jasne Bas iz Francuskog instituta u Zagrebu, predsjednika Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove Carmela Agiusa kao i skupine francuskih parlamentaraca.

Nastavljena je suradnja s knjižnicama i drugim ustanovama zbog uspostave suradnje, koordinacije zajedničkih projekata i aktivnosti, organizacije izložaba i dr. U kolovozu i studenom 2021. godine u Knjižnici su pohranjena 33 sveska *Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des Sciences, des Arts et des Métiers*, čiji su glavni urednici bili Denis Diderot i Jean le Rond d'Alembert, a objavljena je između 1751. i 1772. godine. Građu u Knjižnici pohranjuje Francuski institut u Hrvatskoj u sklopu obilježavanja svoje stote obljetnice tijekom koje je

organiziran povratak izvornog primjerka *Enciklopedije* u Hrvatsku. U Odjelu zaštita i pohrana izradit će se zapisnici o jedinicama građe i zatečenom stanju prije pohrane te izraditi plan potrebne restauracije. Sve jedinice građe čuvat će se u Zbirci rukopisa i starih knjiga.

4.1.1. Organizacija izložaba

Održana je izložba *Hrvatska književnost i kulturna baština od srednjeg vijeka do modernog doba* u Nacionalnoj knjižnici Koreje u Seulu od 28. lipnja do 25. srpnja.2021., a održana je i izložba *Marko Marulić – europski humanist* u Središnjoj knjižnici u Solothurnu u Švicarskoj od 3. do 17. prosinca 2021. godine.

Obavljeni su pripremni poslovi za izložbu *Hrvatska glagoljica* u Bugarskoj, no zbog pandemije izložba je otkazana.

4.1.2. Projekti i programi – prijave na natječaje

Usklađivale su se i izrađivale prijave na natječaj Ministarstva znanosti i obrazovanja za plaćanje članarina u međunarodnim znanstvenoistraživačkim tijelima za CENL, IFLA, ISBN, ISMN, ISSN, IIPC i UDCC za 2021. godinu.

Izrađene su prijave za Ministarstvo kulture i medija za 2022. godinu za sastanke ISSN-a i konferenciju CENL.

4.2. PROJEKTI I PROGRAMI

Suradnički projekti u znanstvenoj djelatnosti

- *Znanstveno i tehnologijsko predviđanje* – nositelj: Ministarstvo znanosti i obrazovanja, aktivnost *Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske – CroRIS* – nastavlja se u 2022.
- *Hrvatski oblak za otvorenu znanost (HR-OOZ)*

Međunarodni suradnički razvojni projekti

- Erasmus+ projekt *Traditional children's stories for a common future (TRACE)*
- *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings*, nositelj: Los Alamos National Laboratory (LANL) Research Library
- *Croatia Linked Data* – International Relations Round Table (IRRT) Awards Mission Enhancement Grant
- *IFLA MLAS Advocacy Impact Evaluation*

Razvojni projekti i programi

- *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* – nastavlja se u 2022.
- *Razvoj i održavanje Pravidnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* – nastavlja se u 2022.
- *Ignac Kristijanović – Zaboravljeni dragulj hrvatskoga kajkavskog književnog jezika*
- *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih izvora informacija – e-Izvori*
- Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom *I ja želim čitati!* – nastavlja se u 2022.
- *DARIAH-HR – Digitalna istraživačka infrastruktura za umjetnost i humanistiku u Republici Hrvatskoj*
- *Izgradnja zavičajnih zbirke weba*
- *Podcast u Digitalnom laboratoriju NSK: produciranje i distribucija kulturnih i obrazovnih sadržaja*
- *E-praktikum obveznog primjerka*
- *Knjižnica „Ljudevit Gaj“ u Donjoj Lastvi: čuvar nacionalnog identiteta hrvatskog naroda u Crnoj Gori (uređenje)*
- *Razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica*
- *Smart Library NSK: tehnologija Interneta stvari u doba pandemije COVID-19*
- *Beskontaktne usluge NSK: usluga rezervacije, brzog povrata i posudbe građe*
- *Online upisi NSK*
- *Croatium: centar za istraživanje, razvoj i prezentaciju zbirke Croaticae – multimedijски lab zbirke Croatica (radni elaborat)*
- *Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a*

Projekti digitalizacije građe

- *Hrvatski iseljenički tisak – HIT* u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu – nastavlja se u 2022.
- *Skriveno blago u knjizi*
- *Mate Ujević*
- *Petar Preradović*

- *Znameniti i sport*
- *Hrvatske gramatike*
- *Zbirka Flaciana*
- *Maestro moj : digitalna zbirka Dinka Fija*

Ostali projekti i programi

- Program izlučivanja građe zbirke Internacionalne stalne izložbe publikacija – ISIP iz prostora čitaonice sa slobodnim pristupom građi Knjižnice
- Izložba *Hrvatska pisana baština u nastavi povijesti i hrvatskog jezika od srednjeg vijeka do 19. stoljeća*
- Faksimilni pretpisak knjige *Misal po zakonu rimskoga dvora* – projekt planiran u suradnji s trima ustanovama kao što su Staroslavenski institut, Katedra čakavskog sabora i nakladnička kuća *Mozaik knjige*)
- Objavljivanje monografije o inkunabulama u Zbirci rukopisa i starih knjiga
- *Rroma pe droma: baština i budućnost Roma*
- *Hrvatski prvotisci*: popis i opis prvotisaka u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na rijetkoj knjizi iz Manastira Uspenja Presvete Bogorodice u Krupi
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na prvotisku iz Franjevačkog samostana sv. Frane u Zadru
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na rukopisu i inkunabuli iz Znanstvene knjižnice u Dubrovniku
- Konzervatorsko restauratorski radovi na dvjema jedinicama Crkvene općine Topusko
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na knjižničnoj građi Franjevačkog samostana u Karlovcu i župe Presvetog Trojstva u Karlovcu (terenski rad)
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na knjižničnoj građi Eparhije slavonske u Pakracu (terenski rad)
- Sudjelovanje u suradničkom znanstvenom programu *Nanopremazi u funkciji zaštite ambalažnog materijala* – Grafički fakultet, tehničko područje, sveučilišna potpora istraživanju, 2021.
- Zamjena publikacija – sinergija različitih jezika, kulture i znanosti – nastavlja se u 2022.

Tijekom godine neprekidno se radilo na pripremi i prijavama stručnih projekata za ostvarenje u 2022. godini. Zbog toga je na Javni poziv Ministarstva kulture i medija u 2021. godini bilo prijavljeno 36 projekata, uključujući i projekte međunarodne suradnje, jedan više nego prethodne godine.

4.3. ZNANSTVENA DJELATNOST

Znanstvena djelatnost Knjižnice provodila se na temelju potvrde o obavljanju znanstvene djelatnosti koju je izdalo Ministarstvo znanosti i obrazovanja 30. siječnja 2020. te nastavkom rada na Strateškome programu znanstvenih istraživanja za razdoblje od 2015. do 2020. godine. U 2021. znanstvena djelatnost Knjižnice organizirana je radom Znanstvenog vijeća te Znanstvenog odbora. Znanstveno vijeće broji 13 magistara znanosti i 17 doktora znanosti. Ukupno je devetero djelatnika u postupku izradbe doktorskog rada.

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su u 2021. godini u više razvojnih projekata i programa kao što su:

- jedan suradnički znanstveni projekt
- četiri međunarodna suradnička razvojna projekta
- osamnaest razvojnih projekata i programa.

Tijekom 2021. godine djelatnici Knjižnice objavili su 64 rada, a od kategoriziranih radova:

- dva izvorna znanstvena rada
- četiri pregledna rada
- jedno prethodno priopćenje
- četiri stručna rada
- jednu knjiga sažetaka
- dvoje smjernice
- jedan katalog izložbe
- dva prikaza.

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su na 31 stručnom i znanstvenom skupu s izlaganjima te 12 posterskih izlaganja.

Tijekom 2021. godine provedena su tri anketna istraživanja povezana sa sudjelovanjem hrvatske knjižničarske zajednice u stalnom stručnom usavršavanju, knjižničnim programima i uslugama za osobe s teškoćama čitanja standardnog tiska te potrebama korisnika i knjižničara za e-izvorima u narodnim i školskim knjižnicama.

Knjižnica izgrađuje i znanstvenu infrastrukturu za hrvatsku znanstvenu zajednicu. Od posebna je značenja osiguranje pristupa e-izvorima, što se i u 2021. godini provodilo u sklopu projekta *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih informacija – e-Izvori*.

Knjižnica sudjeluje u razvoju mreže akademskih repozitorija Dabar u visokim učilištima Republike Hrvatske sa Srcem i ostalim ustanovama. Ocjenski radovi hrvatskih sveučilišta pohranjuju se u repozitorije sveučilišta i visokih učilišta te u Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova na e-adresi <https://dr.nsk.hr> i Nacionalni repozitorij diplomskih i završnih radova na e-adresi <https://zir.nsk.hr>.

Knjižnica je zadužena i za održavanje i razvoj Repozitorija Sveučilišta u Zagrebu na e-adresi <https://repozitorij.unizg.hr/en> i Repozitorija Knjižnice na e-adresi <https://repozitorij.nsk.hr>.

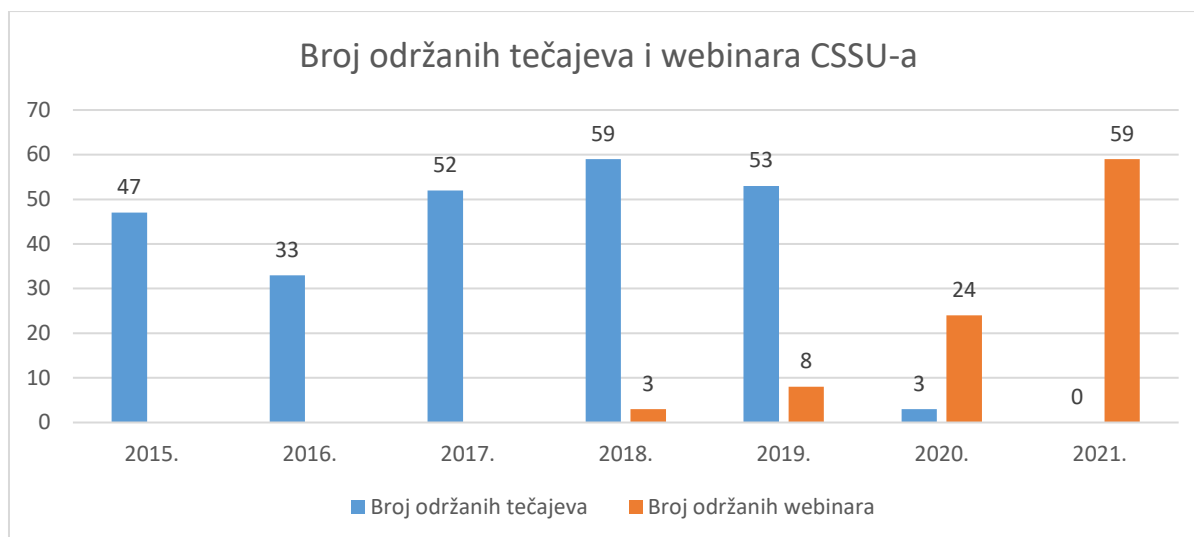
Za hrvatsku akademsku zajednicu Knjižnica provodi bibliometrijska pretraživanja.

4.4. EDUKACIJA

4.4.1. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU)

Redoviti program

Tijekom 2021. godine u programima trajne izobrazbe Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara zbog pandemije nisu održavani klasični tečajevi, ali je znatno porastao broj tečajeva u obliku mrežnih seminara kojih je održano 59.

Slika 2. Broj održanih tečajeva i mrežnih seminara CSSU-a od 2015. do 2021. godine.

Polaznici programa

U programima trajne izobrazbe sudjelovalo je 3502 polaznika mrežnih seminara (webinara), od čega najviše iz školskih knjižnica (39,3 posto), narodnih knjižnica (30,9 posto), visokoškolskih (9,8 posto) i specijalnih knjižnica (6,6 posto) te Knjižnice (3,8 posto). U kategoriji *Ostalo*, koja uključuje muzeje, arhive i sl., sudjelovalo je 8,5 posto polaznika, dok za 1,1 posto polaznika nije poznata ustanova zaposlenja.

U 2021. godini došlo je do promjene u trendovima pohađanja trajne izobrazbe te je uočljiv porast broja polaznika iz narodnih i školskih knjižnica, a smanjen broj polaznika iz specijalnih knjižnica, Knjižnice i iz muzeja, arhiva i sl.

Studentsku praksu u Knjižnici ostvarilo je 54 studenata. Ostvareno je 4522 sata praktičnog rada (Tablica 20). Zbog izvanredne zdravstvene situacije bilo je potrebno uključiti *online* model studentske prakse, tijekom koje su studenti dobivali zadatke koje je bilo moguće odraditi od kuće. Studenti su također imali mogućnost prijave na mrežne seminare CSSU-a.

Tablica 20. Broj sati praktičnog rada tijekom prakse studenata knjižničarstva.

Naziv programa	Broj sati u programu
Matična služba za narodne i školske knjižnice (otpis građe)	1882

CSSU i Zbirka za knjižničarstvo	851
Program digitalizacije	1789
Ukupno	4522

4.4.2. Ostale edukacije

Osim edukacija u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara, održane su i edukacije na daljinu za rad u knjižnično-informacijskom sustavu, edukacija za korištenje e-izvora te niz drugih mrežnih edukacija. Djelatnici Knjižnice sudjelovali su u edukacijama preko mrežnih seminara – stručne knjižničarske i edukacije djelatnika zajedničkih službi.

Knjižnica plaća troškove školarina za osmero djelatnika na poslijediplomskom i jednog na diplomskom studiju.

4.5. PORTALI I PROFILI KNJIŽNICE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

4.5.1. Portal NSK

Djelatnosti, građa, usluge i proizvodi Knjižnice u digitalnom okruženju objavljuju se i promiču na Portalu NSK te stranicama i profilima na društvenim mrežama – Facebooku, Twitteru, YouTubeu, Pinterestu, LinkedInu i Instagramu. Redovito se prate statistička izvješća o posjećenosti Portala NSK kao i stranica i profila na društvenim mrežama te kvantitativni i kvalitativni pokazatelji radi vrjednovanja usluga koje se pružaju i povećanja njihove kvalitete.

Portal NSK, odnosno mrežna stranica <https://nsk.hr>, u 2021. godini imala je 1 112 437 pregleda, 279 084 korisnika, a novih korisnika bilo je 275 741. Ostvareno je 472 559 sesija, a prosječni broj sesija po korisniku bio je 1,69 s prosječno 2,35 stranice po sesiji. Stopa napuštanja iznosila je 66,61 posto.

Što se tiče strukture prema spolu, 63,29 posto korisnika Portala NSK bile su žene a 36,71 posto korisnika bili su muškarci. Prema dobnoj strukturi najveći udio odnosi se na dobnu skupinu od 25. do 34. godine koji u ukupnom broju zauzimaju 24,37 posto. Najmanje je korisnika iz dobne skupine od 55. do 64. godine života.

Portal NSK u 2021. godini najviše se pristupalo iz Hrvatske – 80,73 posto, i to najviše iz Zagreba – 68,87 posto, a zatim slijede pristupi iz Bosne i Hercegovine – 4,83 posto, Sjedinjenih Američkih Država – 2,42 posto i Srbije 1,88 posto.

Korisnici su u 2021. godini Portalu NSK najviše pristupali s mobilnih uređaja – 54,45 posto, zatim sa stolnih računala – 43,41 posto i u manjem dijelu s tablet uređaja – 2,13 posto. Najveći broj pristupa ostvaren je preko internetskog preglednika Google Chromea – 69,75 posto, zatim Safarija – 14,35 posto te Firefoxa – 4,96 posto.

Što se tiče podataka o novim korisnika, 77,5 posto pristupilo je Portalu NSK tzv. organskom pretragom, 12,9 posto izravno, 7 posto preko neke druge stranice koja vodi na Portal NSK, a 2,6 posto prometa prema Portalu NSK generirano je preko društvenih mreža. Ukupno je ostvareno 15 475 sesija preko preporuka s društvenih mreža. Stopa napuštanja iz organske pretrage iznosi 67,2 posto, a s društvenih mreža 84,9 posto.

U odnosu na 2020. godinu ističe se pad broja korisnika za 15,67 posto kao i novih korisnika stranice za 15,44 posto, ali i ukupnog broja sesija u odnosu na prethodnu godinu za 14,86 posto te pregleda stranice za 13,89 posto.

Međutim, zabilježeno je povećanje broja sesija po korisniku za 0,96 posto, stranica po sesiji za 1,13 posto, a prosječno je trajanje sesije u odnosu na 2020. godinu povećano za 9,2 posto. Nastavilo se i povećanje stope napuštanja stranice za 2,63 posto. Negativni trendovi mogu se dovesti u izravnu povezanost s općom zastarjelošću i neprilagođenošću mrežne stranice za mobilne uređaje.

Tablica 21. Posjećenost Portalu NSK.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	257 544	330 936	279 084	↓
Sesije ili posjeti	482 364	555 005	472 559	↓
Pregledi stranice	1 755 077	1 291 943	1 112 437	↓

Tablica 22. Posjećenost *Katalogu NSK*.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	83 719	260 837	85 172	
Sesije ili posjeti	88 885	422 942	260 362	
Pregledi stranice	4 264 071	3 767 593	3 700 915	

Broj korisnika portala *Katalog NSK* nakon velikog povećanja u iznimnoj pandemijskoj 2020. godini, u 2021. je s normalizacijom rada Knjižnice zabilježio povećanje u okvirima vrijednosti iz vremena prije pandemije. Neovisno o povećanju ili smanjenju broja korisnika portala *Katalog NSK*, broj pregledanih stranica stabilna je vrijednost, što pokazuje na prepoznatljivost usluge kod korisnika te njezinu stabilnost korištenja.

4.5.2. Društvene mreže i servisi

U 2021. ostvaren je rast na svim službenim profilima Knjižnice na društvenim mrežama i servisima u odnosu na prethodnu 2020. godinu.

Službena stranica Knjižnice na *Facebooku* imala je 13 092 pratitelja, što je porast od 7,33 posto u odnosu na 2020. godinu. Službeni profil Knjižnice na društvenoj mreži *Twitter* imao je 1182 pratitelja, što je porast od 18,31 posto u odnosu na 2020. godinu. Službeni profil Knjižnice na društvenoj mreži *Instagram* imao je 1286 pratitelja, što je porast od 15,85 posto u odnosu na 2020. godinu. Službeni profil Knjižnice na društvenoj mreži *LinkedIn* imao je 528 pratitelja, što je porast od 24,23 posto u odnosu na 2020. godinu. Službeni kanal Knjižnice na servisu *YouTube* imao je 136 pretplatnika, što je porast od 72,15 posto u odnosu na 2020. godinu. Na službenom profilu servisa *Pinterest* bilo je 220 pratitelja, što je porast od 12,24 posto u odnosu na 2020. godinu.

Tablica 23. Posjećenost društvenim mrežama i servisima.

Mreža ili servis	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
<i>Facebook</i>	11 270	12 197	13 092	
<i>Instagram</i>	729	1110	1286	
<i>LinkedIn</i>	273	425	528	
<i>Twitter</i>	870	999	1182	
<i>YouTube</i>	54	79	136	
<i>Pinterest</i>	162	196	220	

4.5.3. Blog NSK

Slobodniji prikaz odabranih tema Odsjek marketing i komunikacije komunicira preko Bloga NSK na e-adresi <http://nsk.hr/blog>. U 2021. godini *Blog NSK* ostvario je 22 820 pregleda stranice, što je pad od 44,69 posto u odnosu na 2020. godinu. U 2021. ostvareno je 16 926 posjeta ili sesija, što je pad od 2,93 posto u odnosu na 2020. godinu. Korisnika stranice bilo je 15 133, što je porast od 2,69 posto u odnosu na 2020. godinu.

Tablica 24. Posjećenost *Blogu NSK*.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	7790	14 736	15 133	
Sesije ili posjeti	7835	17 437	16 926	
Pregledi stranice	58 286	41 259	22 820	

4.5.4. Portali *Digitalne knjižnice NSK* i virtualne izložbe

Korištenje usluga *Digitalne knjižnice NSK* na e-adresi <https://digitalna.nsk.hr> i virtualnih izložaba u 2021. godini bilježi trend pada. Broj korisnika i posjeta sustavima *Digitalne knjižnice NSK* u 2021. godini pao je približno 14 posto, dok je broj pregleda stranica pao 18 posto.

Tablica 25. Podatci o korištenju portala sustava *Digitalne knjižnice NSK* i virtualnim izložbama.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	796 807	992 205	848 219	
Sesije ili posjeti	1 197 142	1 490 223	1 287 750	
Pregledi stranice	2 869 722	3 476 173	2 847 934	

4.5.5. Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj

Korištenje Portala matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj na e-adresi <http://maticna.nsk.hr> bilježi trend rasta i u 2021. godini. Porastao je broj posjeta za 21 posto i korisnika Portala za 19 posto, dok se broj pregleda stranica neznatno smanjio za 1 posto.

Tablica 26. Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	1434	5408	6406	

Sesije ili posjeti	2841	10 988	13 275	
Pregledi stranice	14 963	28 809	28 473	

4.5.6. Portal Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara

Korištenje uslugama portala Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara na e-adresi <http://cssu.nsk.hr> u 2021. godini bilježi trend rasta (broj posjeta porastao je za 47 posto, broj korisnika za 77 posto, a broj pregleda stranica za 31 posto), što se može tumačiti većim brojem organiziranih edukacija te brojem polaznika u odnosu na prethodnu godinu. Trendu rasta pridonijela je i organizacija edukacija samo u digitalnom okruženju te trajna dostupnost snimaka mrežnih seminara kojima su polaznici i svi zainteresirani posjetitelji portala mogli naknadno pristupiti.

Tablica 27. Podatci o korištenju portala Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	6852	5568	9854	
Sesije ili posjeti	14 995	14 717	21 634	
Pregledi stranice	59 031	57 575	75 410	

4.5.7. Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija

Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija koji je dostupan na e-adresi <http://bibliografija.nsk.hr> tijekom 2021. godine bilježi 27 528 posjeta s višeminutnim pretraživanjem stranica, što pokazuje na ciljanu posjećenost te korištenje podataka nacionalnih bibliografija. Portal Hrvatskih nacionalnih bibliografija dostupan je i preko mrežnih tražilica, što dodatno utječe na vidljivost i prepoznatljivost. Na Portalu se, uz bibliografske nizove, nalaze i dokumenti izravno povezani s prikupljanjem, obradom i predstavljanjem bibliografskih jedinica koje se nalaze u nacionalnim bibliografijama, čineći pretežan dio zbirke *Croatica*.

Tablica 28. Podatci o korištenju portala Hrvatskih nacionalnih bibliografija.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	15 772	13 931	15 293	
Sesije ili posjeti	18 143	16 539	20 182	
Pregledi stranice	23 135	22 380	27 528	

4.5.8. Portal Katalogizacija i klasifikacija

Portal Katalogizacija i klasifikacija na e-adresi <http://katalogizacija.nsk.hr> namijenjen je knjižničarima koji se bave deskriptivnom i sadržajnom obradom građe te bilježi pad broja korisnika u odnosu na 2020. godinu.

Tablica 29. Podatci o korištenju portala Katalogizacija i klasifikacija.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	129	362	265	
Sesije ili posjeti	178	612	404	
Pregledi stranice	617	1996	1982	

4.5.9. Portal *Predmetni sustav NSK*

Portal *Predmetni sustav NSK* na e-adresi <http://ps.nsk.hr> skup je uputa koje opisuju načela predmetnog označivanja i postupak predmetne obrade te bilježi pad broja korisnika u odnosu na 2020. godinu.

Tablica 30. Podatci o korištenju portala *Predmetni sustav NSK*.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	161	451	265	
Sesije ili posjeti	285	1120	804	
Pregledi stranice	805	2976	1366	

4.5.10. Portal Normativne baze UDK

Portal Normativne baze UDK na e-adresi <http://udk.nsk.hr> predstavlja standardizaciju primjene i interpretacije UDK u bibliografskoj bazi Knjižnice te bilježi porast broja korisnika u odnosu na 2019. i 2020. godinu.

Tablica 31. Podatci o korištenju portala Normativna baza UDK.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	328	686	972	
Sesije ili posjeti	3337	6569	8108	
Pregledi stranice	21 154	38 584	43 000	

4.5.11. Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu

Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu na e-adresi <http://baze.nsk.hr> središnje je mjesto za pristup zbirkama e-časopisa i bazama znanstvenih i akademskih radova s nacionalnom licencijom i licencijom Sveučilišta u Zagrebu. Na Portalu elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu također se objavljuju informacije i novosti o pretplaćenim e-izvorima, probnim pristupima, mrežnim seminarima i radionicama, objavi znanstvenih radova u inozemnim časopisima te srodnim sadržajima za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. U 2021. godini zabilježeno je 300 247 pregleda, a 48 829 korisnika koristilo je Portal u 116 483 posjeta.

Nakon velikog povećanja broja korisnika u iznimnoj pandemijskoj 2020. došlo je do pada tog broja u 2021. godini. Međutim, u toj je godini došlo dijelom do normalizacije rada Knjižnice, a broj korisnika Portala kao i posjeta te pregleda zapravo je zabilježio znatno povećanje u odnosu na vrijeme prije pandemije.

Tablica 32. Podatci o korištenju Portala elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu.

	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Ostvareno 2021.	Usporedba 2020./2021.
Korisnici	45 447	60 556	48 829	
Sesije ili posjeti	93 984	127 701	116 483	
Pregledi stranice	258 856	334 437	300 247	

4.6. NAKLADNIČKA DJELATNOST

TISKANA IZDANJA

Knjige i pretisci

Magyar királyi honvéd novela / Kr. ug. domobranska novela, Miroslav Krleža – pretisak uz 100. obljetnicu izdavanja. / ur. D. Zvonarek i G. Matović, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ; Naklada *Jesenski i Turk* : Teatar poezije – *Festival Miroslav Krleža*, 2021.

Grafičke mape

Grafička mapa Milana Trenca *Tvornička jutra*. / ur. C. M. Frank, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021.

Katalozi izložaba

Marko Marulić – ein europäischer Humanist / Marko Marulić – A European Humanist. / ur. N. Marasović i J. Zajec, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021.

Programske knjižice

13. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj – s međunarodnim sudjelovanjem : *Narodne knjižnice – jačanje kulturne, obrazovne i društvene uloge u globalnim kriznim situacijama*. // ur. D. Marija Gabriel i D. Zvonarek, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021.

Časopisi

Časopis *Glas@NSK*: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu / ur. N. Marasović, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, God VII., br. 17, 2021.

Specijalne bibliografije

Bibliografija radova *Riznica riječi Tonka Mareovića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu*, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021.

MREŽNA IZDANJA

Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. / T. Mihalić i D. Krstić, Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/12/Smjernice-za-izgradnju-i-za%C5%A1titu-Zbirke-muzikalija-i-audiomaterijala.pdf>.

Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. / M. Miletić Drder i D. Krstić, Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/11/Smjernice-za-izgradnju-i-za%C5%A1titu-Zbirke-zemljovida-i-atlasa_4.pdf.

Katalozi izložaba

Sloboda se njegovim imenom zove: izložba u povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinske ratu. / ur. M. Priselac i H. Špac, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:963548>.

Programske knjižice

International conference *Solidarity in culture: Heritage protection under conditions of crisis.* / ur. D. Krstić, N. Marasović, T. Štefanac i J. Zajec, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: http://hpcc.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/03/Book_of_abstracts.pdf.

Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata. / ur. R. Petrušić, M. Kovač i S. Lapiš, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: http://dfest.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/05/D-fest2021_programska.pdf.

Stručni skup *Sistemska knjižničarstvo 2021.: Knjižnični sustavi nove generacije.* / ur. D. Machala, Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: http://buki.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/12/Konferencija2021-all_new.pdf.

Časopisi

Časopis *Glas@NSK*: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. / ur. N. Marasović, Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, God VII., br. 17, 2021. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/08/GLAS_NSK_e-izdanje.pdf.

Hrvatska nacionalna bibliografija

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz A, Knjige / glavni urednik Lobel Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/a>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz B, Članci / glavni urednik Lobel Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2015. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/b>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Niz C, Serijske publikacije / urednica Sonja Pigac. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2016. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/c>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. CIP, Knjige u tisku / urednica CIP biltena Andrea Rendulić. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2013. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/cip>.

Hrvatska retrospektivna bibliografija knjiga. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2016. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/hrb>.

Hrvatska nacionalna bibliografija. Specijalne bibliografije

Autografirana građa. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: http://bibliografije.nsk.hr/spec/autograf_v3/index.html.

Tonka Maroevića – Bibliografija radova. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <http://bibliografije.nsk.hr/spec/TM/index.html>.

Tonko Maroević – Grafičke mape. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <http://bibliografije.nsk.hr/spec/TM-GM/index.html>.

4.7. IZLOŽBENA DJELATNOST I PREDSTAVLJANJE RADA KNJIŽNICE

4.7.1. Izložbe u Knjižnici

- *30. obljetnica uspostave oružanih snaga Republike Hrvatske*, 26. – 31. svibnja 2021.
- *Iz Autorova pera: rukopisna građa Miroslava Krležę*, 2. srpnja 2021.
- *Dimitrije i Dante*, 14. – 29. rujna 2021.
- *NSK simultanka – u povodu Europskog tjedna sporta*, 23. rujna 2021.
- *Hrvatska: deset pjesnika*, 30. rujna – 5. listopada 2021.
- *ARCA 2021. – izložba inovacija*, 14. – 16. listopada 2021.
- *Judita*, 19. listopada – 2. studenog 2021.
- *Sloboda se njegovim imenom zove*, 4. – 30. studenog 2021.
- *Źrtva Vukovara 1991. u suvremenoj umjetnosti*, 17. – 30. studenog 2021.
- *Tragovima dječje mašte – u sklopu programa TRACE*, 2. – 16. prosinca 2021.
- *75 godina UNICEF-a u Hrvatskoj*, 10. – 17. prosinca 2021.
- *Krasopis – lijepo pismo*, 22. prosinca 2021. – 13. siječnja 2022.

4.7.2. Izložbe izvan Knjižnice

- *500 godina Judite Marka Marulića*, Muzej grada Splita, 22. travnja – 4. listopada 2021.
- *Hrvatska književnost i kulturna baština od srednjeg vijeka do modernog doba*, Nacionalna knjižnica Koreje, 14. lipnja – 31. srpnja 2021.
- *Marko Marulić – ein europäischer Humanist*, 3. – 17. prosinca 2021. u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Švicarskoj Konfederaciji, Švicarska – Središnja knjižnica u Solothurnu
- *Tvornička jutra*, Lauba – kuća za ljude i umjetnost, 15. – 24. prosinca 2021.

4.7.3. Građa Knjižnice na izložbama vanjskih organizatora

- *Jerolim Miše: Od buntovnika do barda*, Moderna galerija, 8. prosinca 2020. – 31. siječnja 2021.
- *Hrvatska svijetu*, Hrvatsko društvo likovnih umjetnika, 5. veljače – 15. svibnja 2021.
- *Jerolim Miše: Od buntovnika do barda*, Galerija umjetnina Split, 11. veljače – 28. ožujka 2021.
- *Hrvatska svijetu*, Meštrovićev paviljon, 12. veljače – 15. svibnja 2021.
- *Baciti istinu u lice! Ratko Petrić – retrospektivna izložba*, Muzej suvremene umjetnosti Zagreb, 26. ožujka – 6. lipnja 2021.
- *Mač jednom davno...*, Hrvatski povijesni muzej, Galerija Klovićevi dvori, 18. svibnja – 18. kolovoza 2021.
- *150. obljetnica Rakovičkog ustanka*, Hrvatski državni arhiv, 7. listopada – 15. prosinca 2021.

- *Ilustracije hrvatskih slikara i grafičara u knjigama hrvatskih književnika*, Hrvatska kulturna zaklada, 11. – 27. studenog 2021.
- *Sergije Glumac – RETROSPEKTIVA*, Galerija Klovićevi dvori, 11. studenog 2021. – 16. siječnja 2022.
- *Hrvatska – Mađarska: 800 godina zajedničke kulturne baštine*, Galerija Klovićevi dvori – Mađarski nacionalni muzej, 14. prosinca 2021. – 6. ožujka 2022.

4.7.4. Virtualne izložbe

- *Ivan Zajc ml. (1832 – 1904)*. Dostupno na <http://virtualna.nsk.hr/ivan-zajc-mladji>.
- *Automobili u Hrvatskoj*. Dostupno na <http://virtualna.nsk.hr/automobili-u-hrvatskoj>.
- *Obitelj Sadeler u Grafičkoj zbirci NSK*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/portfolio/obitelj-sadeler-u-grafickoj-zbirci-nsk>.
- *Rroma pe droma: baština i budućnost Roma*. Dostupno na: <https://dev.oxidian.hr>.
- *Plava krv, crna tinta obitelji Zrinski*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/zrinski>.
- *Vukovar*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/vukovar>.
- *Maestro moj*. Dostupno na: <http://virtualna.nsk.hr/portfolio/maestro-moj-digitalna-zbirka-maestra-dinka-fija>.

4.7.5. Izložbe mrežnih publikacija

- *Europski dan zaštite osobnih podataka 2021*. Dostupno na: <http://edc.nsk.hr>.
- *Obljetnica pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji*. Dostupno na: <http://edc.nsk.hr>.

4.8. SKUPOVI, TRIBINE, SASTANCI I DOGAĐANJA

4.8.1. Skupovi

Knjižnica je organizirala 13 skupova samostalno ili u suradnji:

- Međunarodna konferencija *Solidarity in Culture: Heritage Protection Under Condition of Crisis*, virtualno izdanje, 18. – 20. ožujka 2021.
- Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata, virtualno izdanje, 6. – 7. svibnja 2021.
- *Festival povijesti KlioFest 2021.*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 11. – 14. svibnja 2021.
- Konferencija o AQ bit projektu, Digitalni laboratorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 16. lipnja 2021.
- 2. stručni skup *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirke: Obvezni primjerak – razvoj i uloga*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 17. rujna 2021.
- 17. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama pod nazivom *Osobe s teškoćama čitanja u kontekstu multikulturalnosti*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, hibridno izdanje, 24. rujna 2021.
- Stručni skup *Važnost čitanja od najranije dobi*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, hibridno izdanje, 1. listopada 2021.
- 17. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: *Digitalna transformacija i knjižnice u posebnim okolnostima*, Lovran, hibridno izdanje, 30. rujna – 2. listopada 2021.
- Znanstveni skup *Rakovički ustanak 1871. i Eugen Kvaternik: od pobune do kulta nacionalnog junaka*, Zagreb, 7. listopada 2021.
- 19. međunarodna izložba inovacija *ARCA 2021*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 14. – 16. listopada 2021.
- 13. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, Umag, hibridno izdanje, 20. – 22. listopada 2021.
- Okrugli stol *E-izvori – potrebe korisnika narodnih i školskih knjižnica*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 12. studenog 2021.
- 5. otvorena konferencija korisnika Integriranog knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja *Sistemska knjižničarstvo 2021.: Knjižnični sustavi nove generacije*, virtualno izdanje, 21. prosinca 2021.

4.8.2. Sudjelovanje na skupovima s izlaganjem

- ZKD Forum: *Niz nesretnih događanja – krizno knjižničarstvo*, virtualno izdanje, 27. siječnja 2021.
 - Ivo Tokić: *Knjižničari u krizama: mogu li pomoći sebi i drugima?*
- Međunarodna konferencija *Solidarity in Culture: Heritage Protection Under Condition of Crisis*, virtualno izdanje, 18. – 20. ožujka 2021.
 - Marin Vuković i Tamara Štefanac: *Security requirements for digital heritage protection*

- Jelena Duh, Aleksandra Pikić i Lucija Ašler: *Academic and Special Libraries in Croatia and Their Crisis Preparedness*.
- Tomislav Cigula i Gabriela Aleksić: *Evaluation of materials used for the preservation and storage of library collections*.
- Irena Galić Bešker: *Precautious steps in preventing and protecting old books collection items*
- 6th ICARUS days, virtualno izdanje, 25. – 26. ožujka 2021.
 - Irena Galić-Bešker: *Jedinstvo u različitosti: portal Hrvatska glagoljica*
- Konferencija *Biblioterapijski pristup u radu s djecom i mladima u knjižnici*, virtualno izdanje, 26. ožujka 2021.
 - Frida Bišćan, Ketii Krpan i Dunja Lovrenčić Gašljević: *Biblioterapijski pristup u radu s djecom na radionicama u sklopu projekta TRACE u Knjižnici Selčina*
- Stručni skup *Digitalna humanistika*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 28. ožujka 2021.
 - Dragana Koljenik: *Digitalni laboratorij NSK: digitalne tehnologije i knjižničarstvo*
- Sastanak voditelja SV ŽMS, virtualno izdanje, 29. ožujka 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec: Projekt *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine i narodne i školske knjižnice*
- Konferencija *Libraries in the digital age (LIDA 2020)*, virtualno izdanje, 19. – 22. travnja 2021.
 - Dunja Marija Gabriel, Frida Bišćan i Aleksandra Pikić: *The System of Unique Library Performance Electronic Statistical Data Collecting*
- Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata, virtualno izdanje, 6. – 7. svibnja 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec: *Ususret tridesetoj obljetnici prvog projekta digitalizacije knjižnične građe u Republici Hrvatskoj*
 - Tatjana Mihalić i Iva Perinić: *Novo (digitalno) ruho prve hrvatske opere: Vatroslav Lisinski i njegov opus u digitalnom obliku*
 - Dragana Koljenik, Sofija Klarin Zadravec i Anita Marin: *Virtualne izložbe – okupljanje i kreativna suradnja*
 - Marina Krpan Smiljanec: *Digitalizirana stara knjiga: izvor za interpretaciju tiskarskog znaka*
 - Dunja Seiter-Šverko i Renata Petrušić: *Deset godina D- festa*
 - Renata Petrušić: *Digitalizacija i novi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima*
- 13th Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference (QQML 2021), virtualno izdanje, 25. – 28. svibnja 2021.
 - Breza Šalamon-Cindori i Daniela Živković: *The promotion of cultural heritage: do we need more than a library website?*
- Dani specijalnih knjižnica Slovenije: Kompetence knjižničarjev v specialni knjižnici, virtualno izdanje, 27. svibnja 2021.
 - Dijana Machala: *Kompetence knjižničarjev v sodobnem času*
- 3. stručni skup *Ostvarimo potencijale knjižnica – interdisciplinarnost u provedbi programa : moderne tehnologije kao pomoć kod teškoća čitanja i pisanja*, virtualno izdanje, 27. svibnja 2021.
 - Amelia, Kovačević i Željka Miščin: *Kampanja; komuniciranje, zagovaranje, informiranje*

- Curating Special Collections Workshop, virtualno izdanje, 4. lipnja 2021.
 - Karolina Holub: *Croatian Web Archive*
- Skup o znanstvenom izdavaštvu u povodu 9. obljetnice izlaženja Journal of Sustainable Development of Energy, Water and Environment Systems, Zagreb, 9. lipnja 2021.
 - Kristina Romić i Ivana Hebrang Grgić: *Predatori ili ne – to je pitanje*
- IIPC Technical Speaker Series, virtualno izdanje, 25. kolovoza i 16. prosinca 2021.
 - Karolina Holub, Ingeborg Rudomino, Martin Klein, Lyudmila Balakireva i Draženko Celjak: *Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings*
- *Zavičaj ni(je) zaborav! #TIK* – Tjedan istarskih knjižnica, virtualno izdanje, 10. rujna 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec i Karolina Holub: *Digitalna zavičajna baština*
- Godišnji sastanak voditelja specijalnih knjižnica, virtualno izdanje, 14. rujna 2021.
 - Dijana Machala: *Knjižnični sustavi: primjena i mogućnosti suradnje u specijalnim knjižnicama*
 - Sofija Klarin Zadravec. Projekt *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine i specijalne knjižnice*
- Konferencija *National Libraries Now*, Velika Britanija, hibridno izdanje, 16. – 17. rujna 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec, Karolina Holub i Renata Petrušić: *National and Local Digital Collections Management: A Model*
- 2. stručni skup *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirke: Obvezni primjerak – razvoj i uloga*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 17. rujna 2021.
 - Vesna Golubović i Amelia Kovačević: *Predstavljanje portala Hrvatski obvezni primjerak*
 - Karolina Holub i Ingeborg Rudomino: *Dostava, prihvata i pohrana obveznog primjerka online publikacija: stanje i perspektiva*
- 5. okrugli stol Komisije za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama Hrvatskog knjižničarskog društva *Razvoj poslovanja utemeljenog na dokazima*, Rijeka, hibridno izdanje, 29. rujna 2021.
 - Aleksandra Pikić Jugović: *Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica*
 - Dunja Gabriel i Frida Bišćan: *Prijedlog koeficijenata izvodljivosti Standarda za narodne knjižnice i Standarda za školske knjižnice: mjerila za praćenje i vrednovanje kvalitete knjižnica i razvoj knjižnične djelatnosti*
- 15th Berlin Open Access Conference: *Adapt and Advance*, virtualno izdanje, 30. rujna – 1. listopada 2021.
 - Alisa Martek i Ivana Matijević: *Croatian Academic and Research Libraries Consortium: Next step – Openess*
- 17. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica *Digitalna transformacija i knjižnice u posebnim okolnostima*, Lovran, hibridno izdanje, 30. rujna – 2. listopada 2021.
 - Ivanka Stričević i Dijana Machala: *Aktivnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u osnaživanju knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske*
 - Dijana Machala i Jadranka Stojanovski: *Prilagodbe visokoškolskih i specijalnih knjižničara tijekom COVID-19 pandemije*

- Sonja Borak, Alisa Martek i Ivana Matijević: Projekt *e-Izvori: na putu prema otvorenosti*
- Ivona Milovanović i Renata Petrušić: *Ocjenski radovi u kontekstu novog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima*
- Dorja Mučnjak, Jasenka Pleško i Iva Klak Mršić: *Važnost profesionalnog usmjeravanja knjižničara: razvojni projekt Centar za razvoj karijera knjižničara*
- Lucija Dodigović i Ana-Marija Tkalčić: *Izazovi rada na daljinu i nove mogućnosti rada s korisnicima*
- Aleksandra Pikić Jugović: *Posljedice učinaka COVID-19 pandemije, potresa i digitalne transformacije na poslovanje sveučilišnih, visokoškolskih, znanstvenih i specijalnih knjižnica*
- Antonija Filipeti, Marta Matijević i Aleksandra Pikić Jugović: *Mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara iz visokoškolskih, specijalnih i znanstvenih knjižnica: pokazatelji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj*
- Marina Krpan Smiljanec i Breza Šalamon-Cindori: *Zbirke stare i vrijedne građe u fondovima specijalnih knjižnica u Hrvatskoj: posjedovanje, dostupnost i mogućnosti razvoja usluga u digitalnome okružju*
- Breza Šalamon-Cindori: *Predstavljanje zbornika dana specijalnih i visokoškolskih knjižnica*
- Renata Petrušić: *Djela koja su nedostupna na tržištu: autorsko pravo, digitalizacija, korištenje*
- Informativni utorak Knjižnica Grada Zagreba, Zagreb, 4. listopada 2021.
 - Ingeborg Rudomino i Karolina Holub: *Hrvatski arhiv weba kao izvor informacija*
- Skup *Intellectual Property Education for Lifelong Learning and the Knowledge Economy (IPEDU). KA203 – Strategic Partnerships for Higher Education Project Short-term Joint Staff Meeting*, Zagreb, hibridno izdanje, 4. – 10. listopada 2021.
 - Ivo Tokić: *Intellectual property and quality: a look through the eyes of consumers*
- Sastanak voditelja visokoškolskih knjižnica, virtualno izdanje, 13. listopada 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec: Projekt *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine i visokoškolske knjižnice*
- 1st DARIAH-HR International Conference Digital Humanities & Heritage, Zadar, hibridno izdanje, 13. – 15. listopada 2021.
 - Ana Vukadin: *Metadata standards and digital humanities: the example of the KAM cataloguing code*
- 13. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. *Narodne knjižnice – jačanje kulturne, obrazovne i društvene uloge u globalnim kriznim situacijama*, Umag, hibridno izdanje, 20.– 22. listopada 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec: *O izradi smjernica i preporuka za rad knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19 Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*
 - Sofija Klarin Zadravec: Projekt *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*

- Antonija Filipeti, Marta Matijević i Aleksandra Pikić Jugović: *Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: Stručno usavršavanje knjižničara iz narodnih knjižnica u vrijeme i nakon oporavka od pandemije: koji su idući koraci Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj?*
- Aleksandra Pikić Jugović, Dunja Marija Gabriel i Frida Bišćan: *Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: Razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica u Republici Hrvatskoj: što pokazuje knjižnična statistika u kriznoj 2020. godini?*
- Karolina Holub, Ingeborg Rudomino, Vjekoslav Velčić i Mandalena Sinković Pavlović: *Zavičajne zbirke weba.*
- Vesna Golubović i Amelia Kovačević: *Portal Hrvatski obvezni primjerak*
- Međunarodna konferencija *Bringing down the Archive Fever* – opening and collaborating on photography archives and collections , Zagreb, hibridno izdanje, 20. – 22. listopada 2021.
 - Tamara Štefanac moderatorica Sesije 1
- Radionica *Očuvanje, zaštita, prezentacija arhivskih dokumenata*, Bosna i Hercegovina, 22. listopada 2021.
 - Sofija Klarin Zadravec: *Sva lica zaštite kulturne baštine: od očuvanja izvornika do dostupnosti i trajne pohrane digitalne preslike*
- 6. kongres hrvatskih arhivista, Split, 26. – 29. listopada 2021.
 - Ana Vukadin: *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*
- Okrugli stol s međunarodnim sudjelovanjem *Knjižnične usluge za osobe s teškoćama čitanja u kontekstu pandemije COVID-19 – izazovi, mogućnosti i perspektive*, virtualno izdanje, 5. studenoga 2021.
 - Dunja Marija Gabriel, Frida Bišćan i Aleksandra Pikić Jugović: *Knjižnice u Hrvatskoj – dostupnost osobama s teškoćama čitanja u normalnim i novim normalnim okolnostima*
 - Amelia Kovačević i Željka Mišćin: *Komisija za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama: (retro)perspektiva*
- Okrugli stol *E-izvori – potrebe korisnika narodnih i školskih knjižnica*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, hibridno izdanje, 12. studenog 2021.
 - Alisa Martek: *Osnivanje konzorcija za narodne i školske knjižnice: od ideje do realizacije (interesni konzorciji)*
 - Sonja Borak i Ivona Milovanović: *E-izvori: od administracije do edukacije*
 - Dunja Marija Gabriel, Frida Bišćan i Aleksandra Pikić Jugović: *E-izvori u narodnim i školskim knjižnicama: potrebe korisnika i knjižničara te načelne upute za njihov odabir*
- CENL webinar *Cultural Programming: Recent Case Studies from National Libraries*, virtualno izdanje, 12. studenog 2021.
 - Dragana Koljenik: *Digital laboratory NSK: Culture, education and science podcasts project*
- Forum for Archiving of the Polish Internet, Varšava, 16. – 17. studenog 2021.
 - Karolina Holub: *Archiving the Croatian Web*

- Međunarodni stručni skup *Uloga nove generacije knjižničara u razvoju knjižnica budućnosti*, Split, 22. studenoga 2021.
 - Dijana Machala: *Kompetencije knjižničara u svjetlu novog normalnog*
 - Dragana Koljenik: *Digitalni laboratorij NSK – je li drugačiji način razmišljanja dovoljan?*
- Skup *404 Not Found – Who Will Preserve the Internet?*, Budimpešta, hibridno izdanje, 23. i 24. studenoga 2021.
 - Ingeborg Rudomino i Karolina Holub: *Croatian Web Archive: spreading boundaries*
- 23. ZKD forum, virtualno izdanje, 24. studenog 2021.
 - Aleksandra Pikić Jugović: *Brojke i slova – koliko su važni pouzdani podatci*
- 24. Seminar Arhivi, Knjižnice, Muzeji. *Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*, virtualno izdanje, 24. – 25. studenog 2021.
 - Aleksandra Pikić Jugović, Dunja Marija Gabriel i Frida Bišćan: *Razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica*
 - Marina Krpan Smiljanec: *Registracija knjižnične građe kao kulturnoga dobra u baštinskim ustanovama*
- Konferencija *Collection care: New challenges in preventive conservation, predictive analysis and environmental monitoring*, Španjolska, hibridno izdanje, 1 – 3. prosinca 2021.
 - Gabriela Aleksić, Marko Orešković i Dragica Krstić: *Investigating the possibility of using microchips (AQ:bits) for safeguarding special collections*
- Skup *Libraries And The UN 2030 Agenda: The Role of Libraries in Promoting Sustainable Development*, Zagreb, hibridno izdanje, 9. prosinca 2021.
 - Dolores Mumelaš i Ivana Kežić Pucketić: *National and University Library in Zagreb Official Publications Collection and the European Documentation Center role in green librarianship promotion*
 - Lucija Dodigović i Ana-Marija Tkalčić: *The impact of libraries on promoting sustainable development and raising enviromental awareness*
- Polugodišnji sastanak voditelja specijalnih knjižnica, virtualno izdanje, 9. prosinca 2021.
 - Ivana Matijević: *Razvoj bibliometrijskih usluga: uloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i zadaće specijalnih knjižnica*
- 21. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama – *Knjižnično poslovanje u kriznom vremenu i slobodan pristup informacijama*, virtualno izdanje, 10. prosinca 2021.
 - Aleksandra Pikić Jugović, Dunja Marija Gabriel i Frida Bišćan: *Izazovi u koordinaciji svih vrsta knjižnica u kriznim vremenima*
 - Antonija Filipeti: *Mrežni seminari Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj (CSSU) od 2018. do 2020.: pokazatelji uspješnosti*
 - Antonija Filipeti: *Trajna izobrazba knjižničara u kriznim situacijama: iskustva Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj*
- 5. otvorena konferencija korisnika Integriranog knjižničkog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja *Sistemska knjižničarstvo 2021.: Knjižnični sustavi nove generacije*, virtualno izdanje, 21. prosinca 2021.

- Dijana Machala: *Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, visokoškolskih i specijalnih knjižnica u Republici Hrvatskoj: procjena otpornosti informacijskog sustava*
- Alisa Martek, Igor Baj i Jelena Pavičić: *Uvoz i integracija zapisa nakladnika za e-građu u Katalog NSK*
- Dorja Mučnjak, Ivo Tokić i Ivona Milovanović: *NSK za van – usluge knjižnice na daljinu*
- Tanja Buzina: *Dijeljene usluge Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu temeljene na podacima Integriranoga knjižničnog sustava NSK*
- Marko Orešković: *Aleph migracija i nadogradnja*

Postersko izlaganje

- Međunarodna konferencija *Solidarity in Culture: Heritage Protection Under Condition of Crisis*, virtualno izdanje, 18. – 20. ožujka 2021.
 - Dragica Krstić i Breza Šalomon-Cindori: *The Importance of an Integrating Framework for Protection of Library Resources from Disaster Risks*
 - Đuro Singer i Dragica Krstić: *Solidarity in Action – Saving Written Heritage From Vukovar Municipal Museum*
 - Dunja Marija Gabriel i Frida Bišćan: *Solving problems brought by Earthquake and the Pandemic in public and school libraries in Croatia.*
- Konferencija *Libraries in the digital age (LIDA 2020)*, virtualno izdanje, 19. – 22. travnja 2021.
 - Kristina Romić, Goranka Mitrović i Lovela Machala Poplašen: *Use of Social Network for Academic Purposes: the case of the University of Zagreb*
 - Antonija Filipeti: *Centre for Continuing Education of Librarians in Croatia: Providing Support in Knowledge Dissemination about Heritage Protection*
- Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata, virtualno izdanje, 6. – 7. svibnja 2021.
 - Iva Adžaga Ašperger i Sofija Klarin Zadravec: *Digitalizacija hrvatskog tiska iz razdoblja Prvoga svjetskog rata*
 - Ivana Kežić Pucketić, Marta Matijević i Dolores Mumelaš: *Digitalna tematska zbirka Zaštita okoliša Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*
- 21. strokovno srećanje konservatorjev-restavratorjev, Slovenija, 24. – 25. svibnja 2021.
 - Gabriela Aleksić i Tomislav Cigula: *Evaluation of materials used for the preservation and storage of library collections*
- Susreti konzervatora-restauratora arhivskog gradiva i knjižnične građe te umjetnina na papiru, virtualno izdanje, 26 – 28. svibnja 2021.
 - Gabriela Aleksić i Tomislav Cigula: *Unaprjeđenje svojstava škrobnog premaza dodatkom nanočestica – izazovi i mogućnosti*
- 86th IFLA World Library and Information Congress, virtualno izdanje, 17. – 19. kolovoza 2021.
 - Dunja Marija Gabriel, Amelia Kovačević i Željka Mišćin: *National Campaign "I Wish to Read Too!" 2016-2021: dissemination of project activities*
- 17. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: *Digitalna transformacija i knjižnice u posebnim okolnostima*, Lovran, hibridno izdanje, 30. rujna – 2. listopada 2021.

- Aleksandra Pikić Jugović, Dunja Marija Gabriel i Frida Bišćan: *Kvartili u kvantitativnom vrednovanju sveučilišnih, visokoškolskih, znanstvenih i specijalnih knjižnica*
- Antonija Filipeti, Marta Matijević i Aleksandra Pikić Jugović: *Mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara iz visokoškolskih, specijalnih i znanstvenih knjižnica: pokazatelji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj*

Panelisti na skupovima

- Aleksandra Pikić: Hibridno izdanje 5. okruglog stola Komisije za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama Hrvatskog knjižničarskog društva *Razvoj poslovanja utemeljenog na dokazima*, Rijeka, hibridno izdanje, 29. rujna 2021.
- Ivanka Stričević, Frida Bišćan, Dijana Machala, Sofija Klarin Zadavec, Vesna Golubović, Marina Krpan Smiljanec i Dunja Marija Gabriel: 13. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj *Narodne knjižnice – jačanje kulturne, obrazovne i društvene uloge u globalnim kriznim situacijama*, panel rasprava: *Novi provedbeni akti – pravilnici i standardi*, Umag, hibridno izdanje, 20. – 22. listopada 2021.
- Ivanka Stričević i Dijana Machala: 5. otvorena konferencija korisnika Integriranog knjižničkog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja *Sistemska knjižničarstvo 2021.: Knjižnički sustavi nove generacije*, okrugli stol: *Zašto su nam potrebni knjižnički sustavi nove generacije?*, virtualno izdanje, 21. prosinca 2021.

4.8.3. Sudjelovanje na skupovima bez izlaganja

- Konferencija *Inovativne prakse kulturne baštine i kreativnog poduzetništva*, virtualno izdanje, 26. siječnja 2021.
- ZKD forum *Niz nesretnih događaja : Krizno knjižničarstvo*, virtualno izdanje, 27. siječnja 2021.
- Sastanak Radne skupine *Solidarna Hrvatska za izradu sadržaja iz ESF+ za Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali, 2021. – 2027.*, virtualno izdanje, 29. siječnja 2021
- International Conference Bibliographic Control in the Digital Ecosystem, Italija, hibridno izdanje, 8. – 12. veljače 2021.
- *Bibliographic Control in the Digital Ecosystem*, virtualno izdanje, 8. – 12. veljače 2021.
- 87. sastanak Upravnog odbora ISSN-a, 10. veljače 2021.
- ZKD forum *Kroz pustinju i prašumu* (trilogija), virtualno izdanje, 24. veljače 2021., 31. ožujka 2021. i 28. travnja 2021.
- *What's Past is Prologue: The NewsEye International Conference*, virtualno izdanje, 16. – 17. ožujka 2021.
- Međunarodna konferencija *Solidarity in Culture: Heritage Protection Under Condition of Crisis*, virtualno izdanje, 18. – 20. ožujka 2021.
- Konferencija *Sharing is Caring 2021*, virtualno izdanje, 22. – 23. ožujka 2021.
- 6th ICARUS days, virtualno izdanje, 25. – 26. ožujka 2021.

- Konferencija *Biblioterapijski pristup u radu s djecom i mladima u knjižnici*, virtualno izdanje, 26. ožujka 2021.
- 1st International Online Conference on Digital Transformation in Culture and Education, virtualno izdanje, 14. – 16. travnja 2021.
- Konferencija *Dani e-infrastrukture Srce DEI 2021* : konferencija projekta HR-ZOO, virtualno izdanje, 28. travnja 2021.
- LIS-Bibliometrics Conference 2021: *New tools and new technologies: bibliometrics in action for a new decade*, virtualno izdanje, 28. travnja – 5. svibnja 2021.
- 88. sastanak Upravnog odbora ISSN-a, 28. – 29. travnja 2021.
- Deseti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata, virtualno izdanje, 6. – 7. svibnja 2021.
- 15th ICA Commission Conference on Digital Approaches to Cartographic Heritage and 22nd MAGIC Conference on *Challenges in Modern Map Librarianship*, virtualno izdanje, 6. – 7. svibnja 2021.
- Europeana – *Research and digital cultural heritage: new impact horizons*, virtualno izdanje, 11. – 12. svibnja 2021.
- Konferencija *Muzejske čuvaonice – od brige o zbirkama do politike sabiranja*, virtualno izdanje, 18. – 19. svibnja 2021.
- Pan-European User conference: SciVal & Scopus, virtualno izdanje, 18. – 20. svibnja 2021.
- *Hrvatsko-francuska suradnja u području stripa*, virtualno izdanje, 20. – 21. svibnja 2021.
- The UoB/Trinity College Dublin Digital research partnership series of lecture on the theme of 'Trust and Authority in the Digital Age': Rob Sandesson *The Illusion of Grandeur: Trust and Belief in Cultural Heritage Linked Open Data*, virtualno izdanje, 25. svibnja 2021
- ZKD forum *Ispričat ću ti priču*, virtualno izdanje, 26. svibnja 2021.
- *Copyright and Open Access for Digital Collections: a Roundtable Discussion: Towards a National Collection*, virtualno izdanje, 26. svibnja 2021.
- Susreti konzervatora-restauratora arhivskog gradiva i knjižnične građe te umjetnina na papiru, Dubrovnik, hibridno izdanje, 26. – 28. svibnja 2021.
- European Conference on Academic Integrity and *Plagiarism 2021*, virtualno izdanje, 9. – 11. lipnja 2021.
- Radionica na temu projekta *Tezaurus.hr*, virtualno izdanje, 10. lipnja 2021.
- MICC 2021 *Komunikacijski izazovi u biomedicini - znanost, struka i nastava u razdoblju pandemije*, Zagreb, hibridno izdanje, 10. – 11. lipnja 2021.
- IIPC General Assembly & Web Archiving Conference, virtualno izdanje, 14. – 16. lipnja 2021.
- LIBER 2021: *Enabling Library Support for Open Access Books: From Vision to Implementation*, virtualno izdanje, 23. – 25. lipnja 2021.
- IAML Annual Conference, virtualno izdanje, 25. – 30. srpnja 2021.

- 86th IFLA World Library and Information Congress, virtualno izdanje, 17. – 19. kolovoza 2021.
- First Conference of the The Silk Road International Library Alliance (SRILA), 2. rujna 2021.
- CDNL godišnji sastanak, 8. rujna 2021.
- Međunarodna radionica *Linked Archives*, virtualno izdanje, 13. rujna 2021.
- RDA in Europe, virtualno izdanje, 14. rujna 2021.
- International Conference on Theory and Practice of Digital Libraries, virtualno izdanje, 14. – 15. rujna 2021.
- The 8 th Conference on Scholarly Communication and Publishing in the Context of Open Science Pubmet 2021, virtualno izdanje, 15. – 17. rujna 2021.
- National Libraries Now, virtualno izdanje, 16. – 17. rujna 2021.
- 2. stručni skup *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirke: Obvezni primjerak – razvoj i uloga*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 17. rujna 2021.
- *Futur drugi* – 3. okrugli stol o ulozi stručnog knjižničarskog društva danas, virtualno izdanje, 17. rujna 2021.
- Međunarodni sastanak koordinatora nacionalnih ureda za ISMN, virtualno izdanje, 20. rujna 2021.
- The 2021 CC Global Summit, virtualno izdanje, 20. – 24. rujna 2021. .
- Međunarodni godišnji sastanak koordinatora nacionalnih ureda za ISBN, virtualno izdanje, 22. rujna 2021.
- ZKD forum *Svjetlo na kraju tunela – profesionalno usmjeravanje knjižničara*, virtualno izdanje, 22. rujna 2021.
- 17. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama pod nazivom *Osobe s teškoćama čitanja u kontekstu multikulturalnosti*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, hibridno izdanje, 24. rujna 2021.
- CLARIN Annual Conference 2021., virtualno izdanje, 27. – 29. rujna 2021.
- 5. okrugli stol *Razvoj poslovanja utemeljenog na dokazima: Što su Vaša mjerila?* Rijeka, hibridno izdanje, 29. rujna 2021.
- ZKD forum *Svjetlo na kraju tunela – profesionalno usmjeravanje knjižničara*, virtualno izdanje, 29. rujna 2021.
- 17. dana specijalnih i visokoškolskih knjižnica: *Digitalna transformacija i knjižnice u posebnim okolnostima*, Lovran, hibridno izdanje, 30. rujna – 2. listopada 2021.
- Međunarodna konferencija o poticanju čitanja *Čitajmo da ne ostanemo bez riječi*, virtualno izdanje, 12. listopada 2021.
- 89. sastanak Upravnog odbora ISSN-a, 21. listopada 2021.
- ZKD forum *Knjižnica treba novo ruho*, virtualno izdanje, 27. listopada 2021.
- Unbound: exploring accessibility in book exhibitions, virtualno izdanje, 28. listopada 2021.

- Sastanak *Taylor & Francis Library Advisory Board: Open research beyond the article, Day One*, virtualno izdanje, 3. studenog 2021.
- Europeana Network Association General Assembly 2021., 3. studenoga 2021.
- Sastanak *Taylor & Francis Library Advisory Board: Anatomy of the University, Advanced Learning, Day Two*, virtualno izdanje, 4. studenoga 2021.
- Okrugli stol s međunarodnim sudjelovanjem *Knjižnične usluge za osobe s teškoćama čitanja u kontekstu pandemije COVID-19 – izazovi, mogućnosti i perspektive*, virtualno izdanje, 5. studenog 2021.
- Europeana 2021: Recover, Rebuild, Grow, virtualno izdanje, 10. – 12. studenoga 2021.
- Institute of Historical Research School of Advanced Study University of London: 'Truth and Trust; untruth especially in oppressive regimes', virtualno izdanje, 11. studenoga 2021.
- Okrugli stol *E-izvori – potrebe korisnika narodnih i školskih knjižnica*, Zagreb, 12. studenog 2021.
- Sastanak mreže EDC, Zadar, 15. – 16. studenog 2021.
- ICOLC EMEA Meeting, virtualno izdanje, 15. – 17. studenog 2021.
- Forum on the Archiving of the Polish Internet Resources, virtualno izdanje, 16. – 17. studenog 2021.
- Međunarodni godišnji sastanak koordinatora nacionalnih ureda za ISSN, virtualno izdanje, 17. – 19. studenog 2021.
- Konferencija *404 Not Found – Who Will Preserve the Internet*, Budimpešta, hibridno izdanje, 23. – 24. studenoga 2021.
- ZKD forum *Brojke i slova – koliko su važni pouzdani podatci*, virtualno izdanje, 24. studenog 2021.
- 24. Seminar Arhivi, Knjižnice, Muzeji. *Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*, virtualno izdanje, 24. – 25. studenog 2021.
- Radionica *Vođenje i upravljanje* u sklopu projekta Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a, Zagreb, 25. – 26. studenog 2021.
- LRM: Where do we come from? What we are? Where are we going?, virtualno izdanje, 29. studenog 2021.
- The Europeana conference *Driving engagement – participatory approaches to digital cultural heritage*. virtualno izdanje, 2. – 3. prosinca 2021.
- 9. Međunarodna autorska kreativna konferencija MAKK, Zagreb, hibridno izdanje, 2. – 3. prosinca 2021.
- 46. redovita elektronička Skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva, virtualno izdanje, 6. prosinca 2021.
- Godišnja konferencija FORCE 2021: *Joining Forces to Advance the Future of Research Communications*, virtualno izdanje, 7. – 9. prosinca 2021.
- Les Futurs Fantastiques: 3rd conference about Artificial Intelligence in Libraries, Archives and Museums, virtualno izdanje, 8. – 10. prosinca 2021.

- 21. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama – *Knjižnično poslovanje u kriznom vremenu i slobodan pristup informacijama*, virtualno izdanje, 10. prosinca 2021.
- 5. otvorena konferencija korisnika Integriranog knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja *Sistemska knjižničarstvo 2021.: Knjižnični sustavi nove generacije*, virtualno izdanje, 21. prosinca 2021.

4.8.4. Sudjelovanje na mrežnim seminarima (webinarima)

- EOSC Workshop Series Outcomes (*LIBER-SKS*), 18. – 27. siječnja 2021.
- Max Planck Digital Library webinar: *Business models and transition mechanisms in open access and transformative agreements – Part 1*, 19. siječnja 2021.
- ISKO webinar: Information Foraging in Knowledge Organisations, 21. siječnja 2021.
- EBSCO: radionica za administratore discovery servisa, EDS, 4. veljače 2021.
- ISKO webinar: Towards Interoperability of KOS Vocabularies, 4. veljače 2021.
- *Podne manje kvarat: Kako otvorenost pridonosi znanosti? Sve što ste htjeli pitati o otvorenoj znanosti, a niste imali priliku*, 16. veljače 2021.
- ICOLC *COUNTER Tools (and other support) for Consortia*, 16. veljače 2021.
- *Podne manje kvarat: Smijem li i zašto je dobro pohraniti svoj rad u repozitorij? Autorsko-pravna pitanja i otvorena znanost*, 23. veljače 2021.
- DORA, EUA i SPARC Europe webinar: *Reimagining Academic Career Assessment: Stories of innovation and change*, 25. veljače 2021.
- De Gruyter: *Seamless access to scholarly research*, 2. ožujka 2021.
- SCOAP3 & Croatia, 2. ožujka 2021.
- SPARC Europe i EIFL: *International and national copyright policy action for OA*, 8. ožujka 2021.
- Researching web archives with SolrWayback 4 Webinar, 10. ožujka 2021.
- LIBER: *Citizen & Open Science in Higher Education: Co-creating a Shared Vision*, 16. ožujka 2021.
- Clarivate: *Incites Benchmark & Analytics Demo*, 18. ožujka 2021.
- *Kako započeti s pretraživanjem literature* (mrežni seminar BrightTALK), 23. ožujka 2021.
- *Baština i sjećanje*, 25. ožujka 2021.
- IEEE Xplore Webinar: *Search Strategies to Optimize Your Research Time*, 30. ožujka 2021.
- SPARC Europe: *The OA Diamond Journals Study: Q&A webinar*, 9. travnja 2021.
- LERU CE7 SEMINAR 2021: *Open Science – A Transition to the 2030 Vision and the Future of Universities*, 12. travnja 2021.
- *Časopisi: nikad dosta dobrih stvari* (mrežni seminar BrightTALK), 13. travnja 2021.

- *Building Consistency for Open Science in Europe: Rhetoric and Practice*, 19. – 20. travnja 2021.
- *ACS Read + Publish 101 for Authors*, 27. travnja 2021.
- LIBER Citizen Science Working Group workshop: *Citizen Science: Framing the roles of libraries*, 29. travnja 2021.
- *Arlington Public Library (USA) & COVID-19*, 5. svibnja 2021.
- *Čitanje je učenje* (mrežni seminar BrightTALK), 11. svibnja 2021.
- EBSCO: *Leading with Creativity in An Uncertain World*, 13. svibnja 2021.
- ICOLC *Dyveke Sijm, Contract/Lincence Management*, 18. svibnja 2021.
- EUA Webinar – Scholarly publishing series / *Into the unknown: most likely futures for open access publishing*, 18. svibnja 2021.
- Clarivate: *Using scientific literature to optimize your competitive advantage*, 18. svibnja 2021.
- Modeling Intangible Entities in the Cultural Domains for Digital Archiving (DCMI), 19. svibnja 2021.
- EUA Webinar – Scholarly publishing series / *Universities and the promises of scholar-led publishing*, 25. svibnja 2021.
- Scopus webinar: *How to analyse your institution in rankings?*, 26. svibnja 2021.
- IIPC collection development workshop, 4. lipnja 2021.
- *Run your own full stack SolrWayback*, 7. lipnja 2021.
- EUA Webinar – Scholarly publishing series III: *Quo vadis, transformative agreements?*, 8. lipnja 2021.
- Web archive discovery systems and scaling, 8. lipnja 2021.
- Elsevier virtual forum: *Managing, Assessing and Showcasing Research Success with a Current Research Information System (CRIS) Confirmation*, 9. – 10. lipnja 2021.
- Springer Nature: *Publishing Academic Books with Springer Nature*, 10. lipnja 2021.
- Mrežni seminari ALA IRRT & CLA iz područja povezanih podataka, Mrežni seminar 1: *Linked Data and Rare Materials: An Online Discussion*, 10. lipnja 2021.
- Mrežni seminari ALA IRRT & CLA iz područja povezanih podataka, Mrežni seminar 2: *Linked Data and Ethics: An Online Discussion*, 17. lipnja 2021.
- ALA Task Force on United Nations 2030 Sustainable Development Goals: *Libraries contributing to meet the SDGs*, 17. lipnja 2021.
- Mrežni seminari ALA IRRT & CLA iz područja povezanih podataka, Mrežni seminar 3: *Linked Data and Discovery: An Online Discussion*, 18. lipnja 2021.
- OA2020/ESAC Community of Practice: *Transformative agreements: one objective, a variety of approaches, the Catalanian Experience*, 30. lipnja 2021.
- *Open forum: Challenges of sharing data linked to publications*, 30. lipnja 2021.
- *Journal Citation Reports 2021*, 1. srpnja 2021.

- *European Citizens' Initiative for the Europe Direct Centres*, 13. srpnja 2021.
- *Introducing the new Web of Science*, 13. srpnja 2021.
- OA2020-ESAC Community of Practice: *Negotiating and Implementing OA and Transformative Agreements, the Irish experience*, 30. srpnja 2021.
- *JSTOR for Admins: all the essentials*, 4. kolovoza 2021.
- IIPC TSS WEBINAR: *Dark and stormy archives & bloom filters for web archives' holdings*, 25. kolovoza 2021.
- OA2020-ESAC Community of Practice: *Negotiating and Implementing OA and Transformative Agreements – The Swiss experience – Stakeholder allignment for transformational agreements*, 3. rujna 2021.
- EUA webinar: *Universities and the European Open Science Cloud*, 4. rujna 2021.
- OAI12 – *The Geneva Workshop on Innovations in Scholarly Communication*, 6. – 10. rujna 2021.
- ICOLC monthly webinar (Europe): *Towards 100% OA in the Netherlands i Implementation first transformative agreements in Italy*, 15. rujna 2021.
- *Curating special collections: workflows, bottlenecks & solutions*, mrežni seminar, 21. rujna 2021.
- *Web of Science Journal Evaluation Process and Selection Criteria*, mrežni seminar, 27. rujna 2021.
- *Elsevier: Open Science, Scopus and SciVal*, 28. rujna 2021.
- Mrežni seminar *Digitalna pristupačnost u knjižnicama*, 28. rujna 2021.
- LIBER: *Open Research Europe: the framework, the goals, and the developments*, 15. listopada 2021.
- *EU odgovor na COVID-19 krizu: kako zaštititi prava ranjivih i izgraditi osnaženu Europu*, 19. listopada 2021.
- CENL webinar *Cultural Programming: Recent Case Studies from National Libraries*, 12. studenog 2021.
- *General Overview of Statista*, 19. listopada 2021.
- *Stalni postavi u kontekstu evaluacije korisničkog iskustva i doživljaja*, 26. listopada 2021.
- Wiley: *Open Access and its Impact on the Library's Role*, 27. listopada 2021.
- UNBOUND: *exploring accessibility in book exhibitions*, 28. listopada 2021.
- *Role of Digital libraries and Knowledge Collaboration to Advance Sustainable Mobility Research*, 28. listopada 2021.
- Wiley *Infrastructure and Workflows to support Open Access*, 10. studenog 2021.
- *Što i kako komunicirati u 2022.?*, 15. studenog 2021.
- ICOLC monthly webinar (EMEA), 15. studenog 2021.
- *Društvene mreže, prenositelji informacija, mediji*, 16. studenog 2021.

- LIBER Citizen Science Working Group: *Citizen Science: two institutional viewpoints from the UK and Denmark*, 18. studenog 2021.
- *Jače gospodarstvo i društvena jednakost*, 22. studenog 2021.
- *EU Open Data Days*, 23. – 25. studenog 2021.
- *Data Protection for Europe Direct Centres*, 29. studenog 2021.
- *Meet the National Library – National Library of Poland*, 3. prosinca 2021.
- OASPA Webinar: *The Fully Open Access Agreement – an Essential Component of a Diverse, Open Access World*, 6. prosinca 2021.
- *Analyzing bibliometric data from the Scopus database*, 7. prosinca 2021.

4.8.5. Druga događanja

- Obilježavanje Dana Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 22. veljače 2021.
- *Noć knjige 2020.*, 23. travnja 2021. (Knjižnica u suradništvu)
- 6. Zagrebački proljetni polumaraton – *ZAGREB21*, 1. – 2. svibnja 2021. (Knjižnica u suradništvu)
- *Zabavite se i obilježite Dan Europe uz Europski dokumentacijski centar NSK!*, 9. svibnja 2021.
- *Knjižna booka*, 10. lipnja 2021. (Knjižnica u suradništvu)
- Predstavljanje rezultata Erasmus+ projekta *Traditional children's stories for a common future – TRACE*, 29. lipnja 2021.
- *Festival Miroslav Krleža*, jednodnevna izložba *Iz Autorova pera: rukopisna građa Miroslava Krleže*, 2. srpnja 2021. (Knjižnica u suradništvu)
- Europski tjedan sporta – *NSK simultanka*, 23. rujna 2021.
- Predstavljanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima, 29. rujna 2021.
- Program *U srcu NSK – konzervatori-restauratori na djelu*, 6. – 7. listopada 2021.
- Dan hrvatskih knjižnica, 11. studenog 2021. (Knjižnica u suradništvu)
- Osmi međunarodni Zagrebački harfistički festival, 3. prosinca 2021. (Knjižnica u suradništvu)

4.8.6. Predstavljanje publikacija

U prostoru Knjižnice predstavljene su sljedeće publikacije:

- *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*, 29. rujna 2021.
- Grafičko-pjesnička mapa Zdenke Pozaić *Hrvatska: 10 pjesnika*, 30. rujna 2021.
- Knjiga Rahima Ademija *Samo istina*, 21. listopada 2021.
- Knjiga prof. dr. sc. Ane Barbarić i prof. dr. sc. Ivane Hebrang *Ni s kućom ni bez kuće*, 26. listopada 2021.
- Pjesnička zbirka Ivanke Zdrilić *Sjaj nebeske ceste*, 10. studenog 2020.

5. UPRAVLJAČKA I STRUČNA TIJELA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU TIJEKOM 2021.

5.1. UPRAVNO VIJEĆE

Članovi

dr. sc. Jozo Ivanović, predsjednik Upravnog vijeća te predstavnik Ministarstva kulture i medija
dr. sc. Sofija Klarin Zadravec, zamjenica predsjednika Upravnog vijeća te predstavnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Ivan Milanović Litre, predstavnik Ministarstva znanosti i obrazovanja

akademik Krešimir Nemec, predstavnik Ministarstva kulture i medija

Biserka Grečl, predstavnica radnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

prof. dr. sc. Marko Petrak, predstavnik Ministarstva kulture i medija

Ivana Puljiz, prof., predstavnica Ministarstva znanosti i obrazovanja

Ivana Pavlaković, predstavnica Ministarstva znanosti i obrazovanja – do 23. studenoga 2021.

dr. sc. Hrvoje Meštrić, predstavnik Ministarstva znanosti i obrazovanja – od 24. studenoga 2021.

Jasenska Zajec, prof., predstavnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

5.2. STRUČNO VIJEĆE

Članovi

prof. dr. sc. Ivanka Stričević, glavna ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

dr. sc. Sofija Klarin Zadravec, pomoćnica glavne ravnateljice za djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske

dr. sc. Dijana Machala, pomoćnica glavne ravnateljice za djelatnost središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu

Tatjana Marincel Borković, pomoćnica glavne ravnateljice za financijske i pravne poslove

dr. sc. Marina Krpan Smiljanec, pročelnica Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo

dr. sc. Vesna Golubović, rukovoditeljica Odjela nabava i izgradnja zbirki

Tanja Buzina, rukovoditeljica Odjela obrada

dr. sc. Lobel Machala, rukovoditelj Odjela bibliografsko središte

dr. sc. Dragica Krstić, rukovoditeljica Odjela zaštita i pohrana

mr. sc. Blaženka Peradenić Kotur, rukovoditeljica Odjela korisničke službe – do 30. lipnja 2021.

mr. sc. Alisa Martek, zamjena za rukovoditelja Odjela korisničke službe – 1. srpnja – 12. rujna 2021.

Dorja Mučnjak, rukovoditeljica Odjela korisničke službe – od 13. rujna 2021.

Tomislav Tomašić, rukovoditelj Odjela zajednički poslovi

dr. sc. Marko Orešković, rukovoditelj Odjela informacijske tehnologije

Pridruženi članovi

Jasenska Zajec, knjižničarska savjetnica za međunarodnu suradnju

Sandi Antonac, rukovoditelj Odsjeka marketing i komunikacije

Igor Palašti, voditelj posebnih programskih aktivnosti

dr. sc. Irena Galić-Bešker

dr. sc. Tatjana Mihalić

dr. sc. Mira Miletić Drder

mr. sc. Tamara Ilić Olujić

5.3. ZNANSTVENO VIJEĆE

Članovi – svi djelatnici s doktoratima i magisterijima znanosti

prof. dr. sc. Ivanka Stričević

dr. sc. Sofija Klarin Zadravec

dr. sc. Dijana Machala

dr. sc. Marina Krpan Smiljanec

mr. sc. Ivana Devila

mr. sc. Nataša Dragojević

mr. sc. Darko Furač

dr. sc. Irena Galić Bešker

mr. sc. Danijela Getliher

dr. sc. Vesna Golubović

mr. sc. Tamara Ilić Olujić

dr. sc. Dragica Krstić

mr. sc. Mirjam Lopina

dr. sc. Željka Lovrenčić

dr. sc. Lobel Machala

mr. sc. Alisa Martek

mr. sc. Sonja Martinović

dr. sc. Tatjana Mihalić

dr. sc. Mira Miletić Drder

dr. sc. Marko Orešković

mr. sc. Blaženka Peradenić-Kotur (u mirovini)
mr. sc. Roko Pešić
mr. sc. Sonja Pigac
dr. sc. Aleksandra Pikić
mr. sc. Irena Pilaš (u mirovini)
mr. sc. Branka Purgarić-Kužić
dr. sc. Kristina Romić
mr. sc. Kristina Silaj
dr. sc. Breza Šalamon-Cindori
dr. sc. Tamara Štefanac
mr. sc. Ivo Tokić
dr. sc. Ana Vukadin

5.4. ZNANSTVENI ODBOR

Prema *Pravilniku o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* Znanstveni odbor čine djelatnici izabrani u znanstveno zvanje:

prof. dr. sc. Ivanka Stričević, znanstvena savjetnica
dr. sc. Dragica Krstić, znanstvena suradnica
dr. sc. Dijana Machala, znanstvena suradnica
dr. sc. Marko Orešković, znanstveni suradnik
dr. sc. Aleksandra Pikić, znanstvena suradnica

5.5. RADNE SKUPINE I KOMISIJE

Djelatnici Knjižnice sudjelovali su tijekom 2021. godine u radu sljedećih radnih skupina i komisija, povjerenstava, odbora i drugih tijela gdje je Knjižnica bila nositelj ili sudionik preko svojeg predstavnika:

- ERAC SWG OSI (European Research Area and Innovation Committee Standing Working Group on Open Science & Innovation)
- LIBER Citizen Science Working Group
- Hrvatski ogranak međunarodnog udruženja IAML-a – Hrvatska udruga muzičkih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (HUMKAD)
- Radna grupa za *Discovery fazu izrade novih mrežnih stranica NSK*
- Radna grupa za društvene medije HKD-a
- Radna grupa za edukaciju i primjenu Pravilnika KAM
- Radna grupa za izradu modela testiranja primjene Pravilnika KAM
- Radna grupa za izradu popisa preporučenih rječnika za elemente Pravilnika KAM

- Radna grupa za izradbu Pravilnika KAM
- Radna grupa za izradu i održavanje ontologije Pravilnika KAM
- Radna grupa za izradu Uputa za fotodokumentaciju Odjela zaštita i pohrana
- Radna grupa za MARC 21 A
- Radna grupa za MARC 21 B
- Radna grupa Novi informacijski stručnjaci (NIS) ZKD-a
- Radna grupa za posebne programske aktivnosti
- Radna grupa za usvojene naslove hrvatskih anonimnih i povijesnih djela
- Radna grupa ZKD biciklisti
- Radna skupina za autorsko pravo – Dabar
- Radna skupina za *Cjenik NSK*
- Radna skupina za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a
- Radna skupina za edukaciju i potporu – Dabar
- Radna skupina za istraživačke podatke – Dabar
- Radna skupina za izradu dokumenta Smjernice za digitalizaciju kulturne baštine pri projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*
- Radna skupina za korisničke funkcionalnosti u Dabru
- Radna skupina za normizaciju HKD-a
- Radna skupina za opis znanstvenih i srodnih radova, kontrolirane rječnike i identifikatore – Dabar
- Radna skupina za izradbu podzakonskog akta na projektu Znanstveno i tehnologijsko predviđanje Ministarstva znanosti i obrazovanja
- Hrvatski oblak za otvorenu znanost (HR-OOZ) – Radna skupina za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti
- Radna skupina za ocjenske radove – Dabar
- Radna skupina za opis znanstvenih i srodnih radova, kontrolirane rječnike i identifikatore – Dabar
- Radna skupina za podršku izradi sustava CroRIS
- Radna skupina za *Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga NSK*
- Radno predsjedništvo 46. redovite elektroničke Skupštine HKD-a
- Komisija za autorsko pravo i otvoreni pristup HKD-a
- Komisija za državne informacije i službene publikacije HKD-a
- Komisija za glazbene knjižnice HKD-a
- Komisija za informacijske tehnologije HKD-a
- Komisija za katalogizaciju HKD-a

- Komisija za klasifikaciju i predmetno označivanje HKD-a
- Komisija za nabavu knjižnične građe i međuknjižničnu posudbu HKD-a
- Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje HKD-a
- Komisija za slobodni pristup informacijama i slobodu izražavanja HKD-a
- Komisija za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama HKD-a
- Komisija za teoriju i znanstveni rad HKD-a

5.6. POVJERENSTVA

- DARIAH-HR – Digitalna istraživačka infrastruktura za umjetnost i humanistiku u Republici Hrvatskoj
- Povjerenstvo za donošenje Rješenja o svojstvu kulturnog dobra
- Povjerenstvo za Integrirani knjižnični sustav (BUKI)
- Povjerenstvo Knjižnice za razvoj repozitorija Sveučilišta u Zagrebu i institucijskih repozitorija visokih učilišta
- Povjerenstva za opis poslova pripravnika u knjižničarskoj struci
- Povjerenstvo za popis i opis ostavština
- Povjerenstvo za popis dugotrajne imovine i sitnog inventara
- Povjerenstva za postupak provedbe natječaja za popunu upražnjenih radnih mjesta
- Povjerenstvo za praćenje kvalitete rada i vrednovanje usluga Knjižnice
- Povjerenstvo za predlaganje viših stručnih zvanja u knjižničarskoj struci
- Povjerenstvo za provođenje revizije građe u Grafičkoj zbirci
- Povjerenstvo za razvoj modela usklađene nabave sveučilišne zbirke
- Povjerenstvo za razvoj programa *Digitalni laboratorij NSK*
- Povjerenstvo za razvoj repozitorija Sveučilišta u Zagrebu i institucijskih repozitorija visokih učilišta
- Povjerenstvo za uspostavu radnog procesa prihvata metapodataka i datoteka e-knjiga i e-serijskih publikacija
- Pregovaračko povjerenstvo na projektu *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih izvora informacija – e-Izvori*
- Savjet Portala hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa – Hrčak
- Savjetodavno povjerenstvo na projektu *Povećanje pristupa elektroničkim izvorima znanstvenih i stručnih izvora informacija – e-Izvori*
- Stručni tim projekta *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*
- Stručno povjerenstvo za izradbu Izvješća o radu za 2020. godinu
- Stručno povjerenstvo za izradbu Plana rada za 2022. godinu

- Stručno povjerenstvo za izradbu *Strategija razvoja NSK za razdoblje 2021. – 2026. godine* i Akcijskog plana za provedbu *Strategije razvoja NSK za razdoblje 2021. – 2023.*
- Stručno povjerenstvo za subvencioniranje troškova školarine

5.7. ODBORI, VIJEĆA I UREDNIŠTVA

- Izborni odbor za provođenje izbora predstavnika radnika u Upravno vijeće Knjižnice
- Koordinacijski odbor sustava Dabar
- Ocjenjivački sud natječaja *Hrvatska lijepa knjiga*
- Odbor za izložbenu djelatnost Knjižnice
- Odbor za Nagradu i priznanje Knjižnice
- Odbor za nakladničku djelatnost HKD-a
- Odbor za nakladničku djelatnost Knjižnice
- Organizacijski odbor manifestacije Noći knjige 2021.
- Programski odbor CSSU-a
- Programski i organizacijski odbor Desetog festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata
- Programski i organizacijski odbor Drugog stručnog skupa *Izgradnja, upravljanje i evaluacija zbirki: Obvezni primjerak – razvoj i uloga*
- Programski i organizacijski odbor 24. AKM seminara
- Programski i organizacijski odbor manifestacije *Mjesec hrvatske knjige 2021.*
- Programski i organizacijski odbor međunarodne konferencije *Solidarity in culture: Heritage protection under conditions of crisis*
- Programski i organizacijski odbor okruglog stola *E-izvori – potrebe korisnika narodnih i školskih knjižnica*
- Programski i organizacijski odbor 5. otvorene konferencija korisnika Integriranog knjižničkog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja
- Organizacijski odbor 5. okruglog stola Komisije za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama Hrvatskog knjižničarskog društva
- Programski i organizacijski odbor 17. dana specijalnih i visokoškolskih knjižnica
- Programski i organizacijski odbor 3. okruglog stola o ulozi stručnog knjižničarskog društva danas *Futur drugi*
- Programski i organizacijski odbor 13. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj
- Savjet Hrčka
- Stalni odbor za održavanje i razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica
- Stalni odbor za razvoj i održavanje Pravilnika KAM

- Stručni odbor HKD-a
- Tehnički odbor HZN/TO 46, Bibliotekarstvo, dokumentacija i informacije Hrvatskog zavoda za norme
- Upravni odbor ZKD-a
- Uprava Zaklade Knjižnice
- Upravni odbor Zaklade dr. Ljerk Markić-Čučković
- Hrvatsko knjižnično vijeće
- Stručno vijeće HZN-a
- Stručno vijeće Knjižnice
- Upravno vijeće Knjižnice
- Znanstveni odbor Knjižnice
- Znanstveno vijeće Knjižnice
- Uredništvo časopisa *Glas@NSK*
- Uredništvo časopisa *Novi uvez*: Glasilo Zagrebačkog knjižničarskog društva
- Uredništvo časopisa *Strani jezici*
- Uredništvo e-biltena ZKD-a *Bez uveza*
- Uredništvo Hrvatskih nacionalnih bibliografija
- Uredništvo mrežnih stranica i društvenih mreža ZKD-a
- Uredništvo mrežnih stranica HKD-a

5.8. DOKUMENTI I PROCEDURE USVOJENI TIJEKOM 2021. GODINE

Odluka o privremenoj organizaciji rada, rasporedu rada i radnog vremena u svezi s pojavom bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 – 15. siječnja i 26. svibnja 2021.

Odluka o izradi *Strategije razvoja NSK za razdoblje 2021. – 2026.* – 18. siječnja 2021.

Odluka o dodjeli Nagrade i priznanja Knjižnice za 2020. godinu – 9. veljače 2021.

Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja građe i usluga Knjižnice – 10. ožujka 2021.

Pravilnik o radu – izmjene i dopune – 20. ožujka 2021.

Pravilnik o raspisivanju i provedbi javnog natječaja za zapošljavanje u Knjižnici – izmjene i dopune – 20. ožujka 2021.

Procedura provedbe radnog procesa prihvata metapodataka i datoteka e-knjiga – 30. ožujka 2021.

Odluka o imenovanju Povjerenstva za popis i opis ostavština koje su pohranjene u Knjižnici – 19. svibnja 2021.

Procedura odobravanja troškova putem gotovinskih računa – 21. lipnja 2021.

Procedura blagajničkog poslovanja – 21. lipnja 2021.

Procedura nabave roba, radova i usluga - izmjene i dopune – 1. lipnja, 2. studenog i 27. prosinca 2021.

Pravilnik o unutarnjem ustroju – izmjene i dopune – 20. svibnja, 28. lipnja, 7. rujna, 25. listopada i 2. prosinca 2021.

Odluka o imenovanju ovlaštenika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za dežurstvo na ulazima te pomoć zaštitarima u provedbi mjera Stožera civilne zaštite koje se odnose na korisnike, djelatnike, poslovne suradnike u okolnostima epidemije bolesti COVID-19 – 15. studenog, 23. studenog i 13. prosinca 2021.

Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke muzikalija i audiomaterijala – 16. studenog 2021.

Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke zemljovida i atlasa – 16. studenog 2021.

Procedura sklapanja ugovora – izmjene i dopune – 31. prosinca 2021.

Znanstveni radovi:

Dreisiebner, S.; A. K. Polzer; L. Robinson; P. Libbrecht; J-J. Boté-Vericad; C. Urbano; T. Mandl; P. Vilar; M. Žumer; M. Juric; F. Pehar; I. Stričević, I. *Facilitation of information literacy through a multilingual MOOC considering cultural aspects*. // Journal of Documentation 77, 3(2021), 777-797. DOI: <https://doi.org/10.1108/JD-06-2020-0099>

Gabriel, D. M.; A. Kovačević; Ž. Miščin. *Provedba Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“ 2016. – 2019.* // Osobe s invaliditetom u umjetnosti, znanosti, odgoju i obrazovanju : zbornik radova s 1. Međunarodne umjetničke i znanstvene konferencije. / gl. ur. T. Ileš. Osijek : Sveučilište, 2019. Str. 278–299. Dostupno na: <http://www.uaos.unios.hr/wp-content/uploads/2021/12/OSI-Zbornik-FINAL-WEB-2.pdf>. [pregledni rad]

Katulić, A.; A. Barbarić. *Važnost pismenosti iz privatnosti u prevladavanju digitalnog jaza s naglaskom na ulogu knjižnica*. // Bosniaca 26(2021), 9–27. Dostupno na: <https://doi.org/10.37083/bosn.2021.26.9>. [pregledni rad]

Kolarić, A.; I. Stričević. *Studying adolescent information behavior in the context of making everyday life decisions : methodological issues, concerns, and possible solutions*. // Education for Information 37, 4(2021), 501–523.

Krpan Smiljanec, M. *Obvezni primjerak tiskanih knjiga u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu – iskaz nacionalne nakladničke produkcije?* // Knjižnica : revija za područje bibliotekarstva in informacijske znanosti 64, 1–2(2020), 107–132. [izvorni znanstveni rad]

Štefanac, T. *Analiza uloge dokumentacije i dokumentiranja u izvanrednim situacijama u kontekstu zaštite kulturnog dobra*. // Arhivski vjesnik 64, 1(2021), 39–60. [pregledni rad]

Vrana, R.; I. Milovanović; Ž. Salopek. *Popularizacija znanosti u narodnim knjižnicama u RH*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 64, 1(2021), 1–25. DOI: <https://doi.org/10.30754/vbh.64.1.840>. [izvorni znanstveni rad]

Vukadin, A. *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*. // Radovi 6. kongresa hrvatskih arhivista : na pragu 3. desetljeća 21. stoljeća – inkluzivnost kao uvjet / urednik R. Zaradić. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2021. Str. 95–116. [pregledni znanstveni rad]

Doktorski rad:

Romić, K. *Vrjednovanje otvoreno dostupnih časopisa u hrvatskoj znanstvenoj zajednici* : doktorski rad / Kristina Romić. Zagreb : K. Romić, 2021.

Stručni radovi:

Aleksić G., T. Cigula. *Vrednotenje materialov za zaščito in hranjenje knjižničnega gradiva*. // Konservator-Restavrador; Povzetki mednarodnega strokovnega srečanja 2021. / gl. ur. A. Mladenović. Ljubljana : Skupnost muzejev Slovenije, Društvo restavradorjev Slovenije, Tehniški muzejev Slovenije, 2021. Str. 166.

Duh, J. *Conservation-restoration of a 17-century hand-coloured map*. // Konservator-Restavrador; Povzetki mednarodnega strokovnega srečanja 2021. / gl. ur. A. Mladenović.

Ljubljana : Skupnost muzejev Slovenije, Društvo restavratorjev Slovenije, Tehniški muzej Slovenije, 2021. Str. 115.

Duh, J. *Stabilizacija željezno-galne tinte fitatnim postupkom*. // Portal 12(2021), 189-201. DOI: <https://doi.org/10.17018/portal.2021.11>.

Duh, J.; V. Desnica. *Preserving the invisible: Multi-Analytical Research of the Missale Olomucense incunabulum*. // Book Conservation – One Philosophy – Many Interpretations. / ed. Boudalis. G.; P. Enge; E. Mousakova; F. Pinzari; J. Schiro; J. Vodopivec Tomažič. Wien : Verlag Berger Horn, 2021. Str. 445–464.

Galić Bešker, I. *Tragom prošlosti: obiteljska knjižnica Patačićevih kao dar akademjskoj knjižnici u Zagrebu*. // Podravski zbornik 47(2021), 199–204. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/392813>.

Getliher, D.; S. Šehić; L. Martinić. *Hrvatski ured za DOI i Sustav DOI-HR*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 2(2019), 191–212. DOI:10.30754/vbh.62.2.768. [stručni rad]

Kovačević, A.; Ž. Kovačević. *Alati za analizu entimenta*. // Polytechnic & Design 9, 3(2021), 167–174. Dostupno na: <https://polytechnicanddesign.tvz.hr/index.php/ojs/article/view/405/357>.

Krpan Smiljanec, M. *Interpretacija baštine ili oživljuju li razglednice zaista duh mjesta i vremena*. // Hrvatsko zagorje : časopis za kulturu Krapinsko-zagorske županije 26, 1/2(2020), 141–161. [stručni rad]

Lebinac, S. *DIKW hijerarhija : okvir istraživanja informacije*. // Knjižničarstvo 24, 1–2(2020), 136–162. Dostupno na: <https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2021/02/371-Lebinac.pdf>.

Lečić, K. *Konservatorsko-restavratorski posegi na občitljivih pastelnih rizbah z uporabo niskotlačne mize*. // Konservator-Restavrator; Povzetki mednarodnega strokovnega srečanja 2021. / gl. ur. A. Mladenović. Ljubljana: Skupnost muzejev Slovenije, Društvo restavratorjev Slovenije, Tehniški muzej Slovenije, 2021. Str. 117.

Machala, D. *Diseminacija kriznih informacija na primjeru nacionalne knjižničarske udruge*. // Slobodan pristup informacijama : 19. okrugli stol : Neutralnost interneta, zero-rating i slobodan pristup informacijama. 20. okrugli stol : Dva desetljeća okruglih stolova o slobodnom pristupu informacijama. / uredile S. Perić i A. Štimac. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2021. Str. 81–92. [stručni rad]

Milovanović, I.; I. Kežić Pucketić; D. Mumelaš. *Istraživanje zadovoljstva korisnika mrežnom uslugom Pitajte knjižničara – tematsko pretraživanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu tijekom pandemije koronavirusa*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 64, 1(2021), 279–301. DOI: <https://doi.org/10.30754/vbh.64.1.850>. [stručni rad]

Mučnjak, D. *Dobitnici Nagrade „Eva Verona“ na 45. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 64, 1(2021), 385–389. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/884/730>.

Mučnjak, D.; V. Novosel. *Dva volana – mentalno zdravlje djelatnika i upravljanje u knjižnicama pogođenim pandemijom i potresom: studija slučaja jedne visokoškolske knjižnice*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 64, 1(2021), 81–94. DOI: <https://doi.org/10.30754/vbh.64.1.854>. [prethodno priopćenje]

Romić, K.; G. Mitrović. *Izazovi u znanstvenoj komunikaciji – gdje objaviti znanstveni rad*. // Sigurnost : časopis za sigurnost u radnoj i životnoj okolini. 63, 4(2021), 391–404. DOI: <https://doi.org/10.31306/s.63.4.4>.

Silaj, K. *The Oxford handbook of publishing*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 63, 1–2(2020), 793–797. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/252946>. [recenzija]

Šolc, V.; Ž. Miščin; A. Kovačević. *Promotivne aktivnosti Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“*. // Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova s međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 2020. / urednica K. Čeliković. Subotica : Hrvatska čitaonica : Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 2021. Str. 7–31.

Vukadin, A.; T. Štefanac. *Collection-level and item-level description in the digital environment : alignment of conceptual models IFLA LRM and RiC-CM*. // Information and knowledge organization in digital humanities: global perspectives / edited by K. Golub and Y.-H. Liu. London; New York : Routledge, 2021. Str. 44–62. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003131816>

Smjernice:

Mihalić, T.; D. Krstić. *Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:669672>.

Miletić Drder, M.; D. Krstić. *Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:778293>.

Katalozi izložaba:

Ilić Olujić, T. *Grafičke mape – ispreplitanje slike i riječi*. // Riznica riječi Tonka Maroevića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2021. Str. 183–193.

Machala, L. *Bibliografija Tonka Maroevića u fondu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. // Riznica riječi Tonka Maroevića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2021. Str. 19–181.

Riznica riječi Tonka Maroevića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. / autori tekstova I. Mance ... [et al.] ; fotografije D. Čižmek ... [et al.] ; urednica T. Ilić Olujić. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021.

Sloboda se njegovim imenom zove : izložba u povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinskome ratu / autori izložbe H. Špac, M. Priselac, S. Klarin Zadravec. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:963548>. [katalog izložbe]

Zvonarek, D. *Bilješka o Tonku*. // Riznica riječi Tonka Maroevića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2021. Str. 17–18.

Trenc, M. *Tvornička jutra* / Milan Trenc grafike ; urednica Charlotte Maria Frank. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021.

Knjiga sažetaka:

Sistemska knjižničarstvo 2021. : knjižnični sustavi nove generacije : 5. otvorena konferencija korisnika Integriranoga knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokoga obrazovanja Republike Hrvatske / urednica D. Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. [knjiga sažetaka]

Prilozi::

Aleksić G.; S. Leskarac; Đ. Singer. *Zbirka Zriniana – bogatstvo knjigoveškoga umijeća*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021.), 44–45. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Ašler, L.; Frida Bišćan; D. M. Gabriel; S. Klarin Zadravec; D. Krstić; N. Marasović; A. Pikić. *Odgovor knjižnica na krizu uzrokovanu pandemijom bolesti COVID-19*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 6–10. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Bišćan, F.; D. M. Gabriel; A. Pikić. *Posljedice potresa i poplava u knjižnicama u Zagrebu i susjednim županijama*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 15–17. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Bišćan, F.; D. M. Gabriel; A. Pikić; B. Šalamon-Cindori; G. Mitrović. *Smjernice i preporuke NSK o radu knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 6–10. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Cahun Kisić, I.; M. Justinić. *45. skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva*. // Novi uvez : glasilo Zagrebačkoga knjižničarskog društva, 18, 34(2020), 26–29.

Galić Bešker, I. *The key to the Holy Scripture* by Matija Vlačić Ilirik. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 50–51. Dostupno na: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/08/GLAS_NSK_e-izdanje.pdf.

Galić Bešker, I. *Clavis Scripturae Sacrae* Matije Vlačića Ilirika. // Glas@nsk.hr: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 46–47. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Galić Bešker, I. *Commemorating the 400th anniversary of the birth of Nikola VII Zrinski*. // Glas@nsk.hr: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 89–91. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Galić Bešker, I. *Nikola VII Zrinski : u povodu 400. obljetnice rođenja*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 85–86. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Golubović, V. *Primjena Pravilnika o obveznom primjerku*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 21–22. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Kežić Pucketić, I., B. Peradenić-Kotur, D. Mumelaš. *Vježbanjem na radnome mjestu Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ušla u završnicu za nagradu #BeCROactive*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 103. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Klarin Zadravec, S. *Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu – partner na projektu e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 31–32. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Klarin Zadravec, S. *Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu preuzela vođenje Upisnika knjižnica u Republici Hrvatskoj*. // Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 7, 17(2021), 20–21. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Klein, M.; K. Holub. *IIPC-supported project "Developing Bloom Filters for Web Archives' Holdings"*. [blog post, 18. 2. 2021.]. Dostupno na: <https://netpreserveblog.wordpress.com/2021/02/18/iipc-supported-project-developing-bloom-filters-for-web-archives-holdings>. [blog objava]

Lovrenčić, Ž. *Eugenio Mimica Barassi – u sjećanje*. // *Zadarska smotra : časopis za kulturu, znanost i umjetnost*. 70, 4(2021), 417–418.

Machala, D. 45. *Skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva prvi put održana u virtualnome okruženju*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 56. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Machala, D. 80 godina djelovanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 46. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Matijević, I. *Futur drugi – 3. okrugli stol Zagrebačkoga knjižničarskog društva*. // *Bez uveza* 1, 1(2021). Dostupno na: <https://sites.google.com/view/bez-uveza/naslovnica/arhiva-brojeva/god-1-br-1-2021/futur-drugi-3-okrugli-stol-zkd-a?authuser=0>.

Mihalić, T. *Glazbena građa sačuvana za budućnost : autografi skladatelja Miroslava Miletića u Zbirci muzikalija i audiomaterijala NSK*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. 7, 17(2021), 52–57. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Milovanović, I. *Suradnja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Instituta za razvoj i inovativnost mladih u području razvoja digitalnoga društva*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 61–62. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Priselac, M. *Kongresni centar Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 23. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Silaj, K. *Čitanje u ranoj adolescenciji*. // *Knjižničar, knjižničarka : časopis Knjižničarskog društva Rijeka* 11, 11(2020), 73–74. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/251619>.

Silaj, K. *Sadržajna obrada književnosti u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu*. // *Knjižničar, knjižničarka : časopis Knjižničarskog društva Rijeka* 11, 3(2020), 69–71. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/251615>.

Stropanik, A.; I. Matijević. 45 godina Zagrebačkoga knjižničarskog društva. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 47. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245df>.

Zvonarek, D. *Dr. sc. Mikica Maštrović, dobitnica Nagrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za unapređenje hrvatskoga knjižničarstva u cjelini*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 36–38. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Zvonarek, D. *Hrvatska lijepa knjiga – 30 godina odabira najljepše oblikovanih hrvatskih knjiga*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 53. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Zvonarek, D. *Noć knjige 2020. – virtualna proslava knjige*. // *Glas@nsk.hr : časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* 7, 17(2021), 51–52. Dostupno na: <http://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:238:815245>.

Zvonarek, D. *Sloboda se njegovim imenom zove: rekonstrukcija kulturnog identiteta jednoga grada.* // Hrvatska revija. 21, 4(2021).

7. FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2021. GODINU

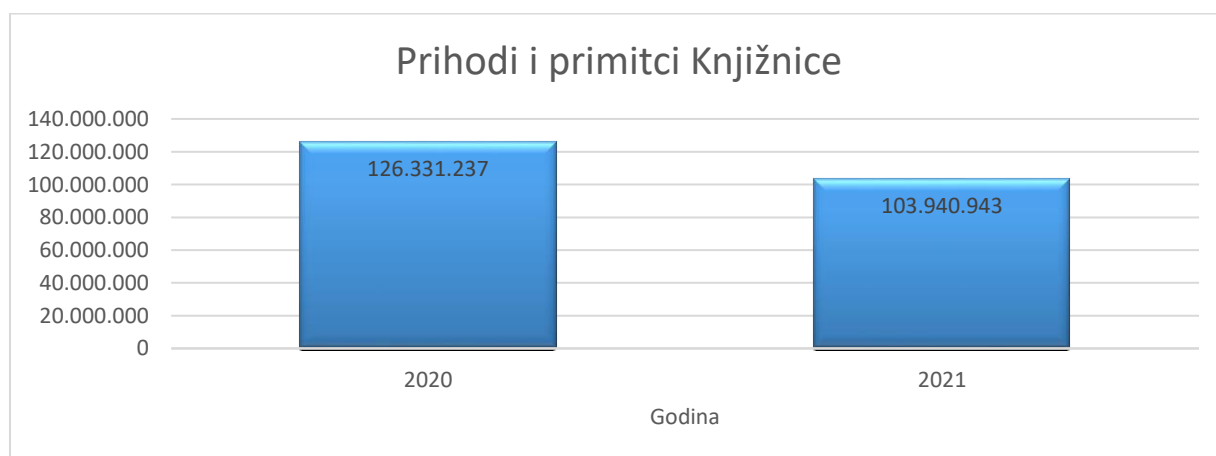
OSTVARENI PRIHODI I PRIMITCI U 2021. GODINI

Tablica 37. Prihodi i primitci.

BR.	OPIS	OSTVARENO 2020	OSTVARENO 2021	INDEKS 4/3*100
1	2	3	4	5
1.	6 PRIHODI POSLOVANJA	126.275.007	103.872.340	82,3
1.1.	63 POMOĆI IZ INOZEMSTVA I OD OSTALIH SUBJEKATA UNUTAR OPĆEG PRORAČUNA	32.007.080	27.291.501	85,3
	<i>632 Pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU</i>	<i>27.984.596</i>	<i>24.609.066</i>	
	6321 Tekuće pomoći od međunarodnih organizacija	30.240	12.038	
	6322 Kapitalne pomoći od međunarodnih organizacija	264.918	413.415	
	6323 Tekuće pomoći od institucija i tijela EU	27.689.438	24.183.613	
	<i>634 Pomoći od izvanproračunskih korisnika</i>	<i>3.330.979</i>	<i>1.126.190</i>	
	6341 Tekuće pomoći od izvanproračunskih korisnika	1.699	0	
	6342 Kapitalne pomoći od izvanproračunskih korisnika	3.329.280	1.126.190	
	<i>639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna</i>	<i>691.505</i>	<i>1.556.245</i>	
	6391 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	621.705	1.235.240	
	6392 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	69.600	60.000	
	6393 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU	200	261.005	
1.2.	64 PRIHODI OD IMOVINE	119.941	32.762	27,3
	<i>641 Prihodi od financijske imovine</i>	<i>119.941</i>	<i>32.762</i>	
	6415 Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika i razlika u promjeni valutne klauzule	119.941	24.665	
	6416 Prihodi od dividendi	0	8.097	
1.3.	65 PRIHODI OD UPRAVNIH I ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI, PRISTOJBI POPOSEBNIM PROPISIMA I NAKNADAMA	550.860	696.138	126,4
	<i>652 Prihodi po posebnim propisima</i>	<i>550.860</i>	<i>696.138</i>	
	6526 Ostali nespomenuti prihodi	550.860	696.138	
	Sufinanciranje cijene usluge- upisnine	525.350	666.205	
	Sufinanciranje cijene usluge- zakasnine	18.822	19.318	
	Ostalo	6.688	10.615	
1.4.	66 PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I ROBE TE PRUŽENIH USLUGA I PRIHODI OD DONACIJA	4.794.384	5.859.147	122,2
	<i>661 Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga</i>	<i>2.086.927</i>	<i>2.726.560</i>	
	6614 Prihodi od prodaje proizvoda i robe	4.424	4.269	
	6615 Prihodi od pruženih usluga	2.082.503	2.722.291	
	Prihodi od zakupa poslovnog prostora	1.155.403	1.846.472	
	Ostalo	927.100	875.819	
	<i>663 Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općeg proračuna</i>	<i>2.707.457</i>	<i>3.132.587</i>	
	6631 Tekuće donacije	7	23.000	
	6632 Kapitalne donacije	2.707.450	3.109.587	
	Obavezni primjerak, dar i zamjena	2.704.328	3.109.587	
1.5.	67 PRIHODI IZ NADLEŽNOG PRORAČUNA	88.802.742	69.986.167	78,8

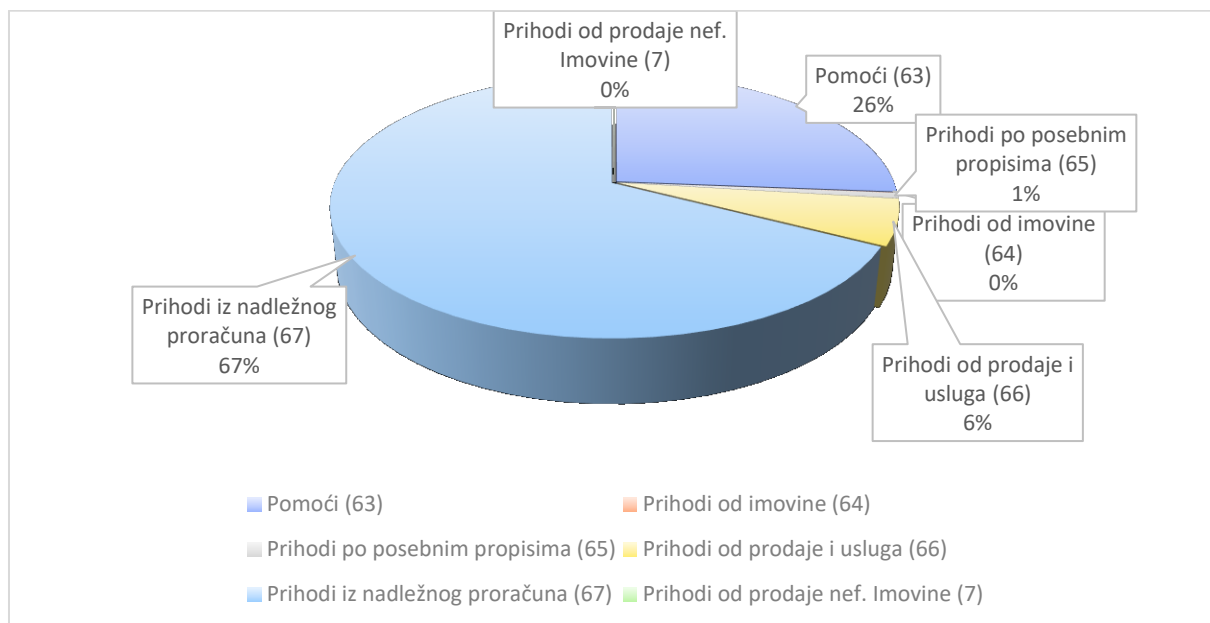
	671 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika	88.802.742	69.986.167	
	6711 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda poslovanja	64.092.521	67.204.440	
	6712 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda za nabavku nefinancijske imovine	24.710.221	2.781.727	
1.6.	68 KAZNE, UPRAVNE MJERE I OSTALI PRIHODI	0	6.625	
	683 Ostali prihodi	0	6.625	
2.	7 PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	56.230	68.603	122,0
2.1.	72 PRIHODI OD PRODAJE PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	56.230	68.603	122,0
	721 Prihodi od prodaje građevinskih objekata	1838	0	
	7211 Stambeni objekti (otkup stana)	1838	0	
	724 Prihodi od prodaje knjiga, umjetničkih djela i ostalih izloženih vrijednosti	54.392	68.603	
	7241 Knjige	54.392	68.603	
3.	8 PRIMITCI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	0	0	0,0
	UKUPNO 2021. (1+2+3)	126.331.237	103.940.943	82,3

Ostvareni prihodi i primici (razredi 6, 7 i 8) Knjižnice u 2021. godini iznose 103.940.943,00 kune. Ako ih usporedimo s prethodnom 2020. godinom, kada su ostvareni prihodi i primitci iznosili 126.331.237,00 kuna možemo zaključiti kako su oni ostvareni u nižem iznosu. Smanjenje ostvarenih prihoda i primitaka u 2021. godini posljedica je dvaju bitnih čimbenika koji su se negativno odrazili na prihodovnu strukturu. Prvi je čimbenik nastavak pandemije bolesti COVID-19 koja se utjecajem i na hrvatsko gospodarstvo posljedično odrazila na ostvarenje prihoda Knjižnice temeljem ograničenja koja su odredile aktualne epidemijske mjere. Sljedeći čimbenik je vezan uz završene investicijske aktivnosti na izgradnji zgrade na temelju proračunske aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020) koje su završile u 2020. godini.

Slika 3. Ostvareni prihodi i primici usporedno 2020. i 2021. godine.

Po strukturi ostvarenih prihoda Knjižnice (razred 6 i 7) u 2021. godini koji iznose 103.940.943,00 kuna vidljivo je da su to najvećim udjelom prihodi iz nadležnoga proračuna (67) u iznosu od 69.986.167,00 kuna, pomoći iz inozemstva i ostalih subjekata u sklopu općega proračuna (63) u iznosu od 27.291.501,00 kuna, prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i donacija (66) u iznosu od 5.859.147,00 kuna, prihodi od administrativnih i upravnih pristojbi te pristojbi po posebnim propisima (65) u iznosu od 696.138,00 kuna kao i ostali prihodi i prihodi od nefinancijske imovine (64, 68 i 72) u iznosu od 107.990,00 kuna.

Slika 4. Ostvareni prihodi i primici po strukturi u 2021. godini.

Prihodi od pomoći iz inozemstva i ostalih subjekata u sklopu općega proračuna u najvećoj su se mjeri ostvarili na temelju prihoda po izvoru Europskoga socijalnog fonda (ESF-a) u iznosu od 24.183.613,00 kuna za višegodišnji projekt nabave inozemnih znanstvenih časopisa (*e-izvori*).

Prihodi ostvareni prijenosom između proračunskih korisnika odnose se na ugovorene projekte s Ministarstvom kulture i medija, Ministarstvom znanosti i obrazovanja te završetkom projekta Zamjena plina halona 1301 čistim plinom FK5-1-12 koji je u cijelosti financirao Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Prihodi od dividendi na temelju dionica koje Knjižnica posjeduje od Privredne banke Zagreb d.d. tijekom 2021. godine ostvareni u iznosu od 8.097,00 kn. Prihodi od pozitivnih tečajnih kretanja novčanih jedinica s kojim Knjižnica posluje s inozemstvom (EUR i USD), ostvareni su u iznosu od 24.665, 00 kuna.

Ostvareni prihodi po posebnim propisima u sklopu ostalih nespomenutih prihoda najvećim dijelom čine upisnine i zakasnine koje su ostvarene u iznosu od 696.138,00 kuna. Rast ovih prihoda je minimalan u odnosu na proteklu godinu no ostvaren je ipak uslijed mjera koje je Knjižnica poduzela kako bi osigurala dostupnost svih svojih usluga u okolnostima protuepidemijskih mjera.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga Knjižnice u 2021. godini ostvareni su u iznosu od 2.726.560,00 kuna, što predstavlja znatan rast u odnosu na 2020. godinu za 22 posto. Razlog porasta poslovnih prihoda je u dijelu poslovnoga odnosa sa zakupcima poslovnoga

prostora u Knjižnici, najvećoj mjeri uslužnih djelatnosti prema kojima je Knjižnica mjerama poticala koliko je mogla njihov opstanak i ostanak u prostoru na temelju dugogodišnje uspješne poslovne suradnje.

U kategoriju ostalih prihoda, osim vlastitih prihoda, upisnina i zakasnina te prihoda od financijske imovine, pripadaju i kapitalne pomoći, donacije te ostale kapitalne pomoći u sklopu opće države i prihodi od prodaje nefinancijske imovine koji se odnose na obvezni primjerak, zamjenu i dar knjiga, umjetnina i ostalih nespomenutih izložbenih vrijednosti koje Knjižnica prima od nakladnika s obvezom dostavljanja obveznoga primjerka našoj ustanovi, a trebaju se u skladu s pravomoćnim propisima prikazati i kao prihod i rashod. Stoga se i glavnina prihoda od donacija odnosi na kapitalne donacije na temelju knjiženja obveznoga primjerka, dara i zamjene u iznosu od 3.132.587,00 kuna.

Knjižnica je tijekom 2021. godine ostvarila prihode iz nadležnoga proračuna za financiranje plaća i redovne djelatnosti u iznosu od 67.204.440,00 kuna te za financiranje rashoda nabave nefinancijske imovine u iznosu od 2.781.727 kuna.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine ostvareni su u dijelu prihoda od prodaje knjiga u iznosu od 68.603,00 kuna.

IZVRŠENI RASHODI I IZDATCI 2021. GODINE

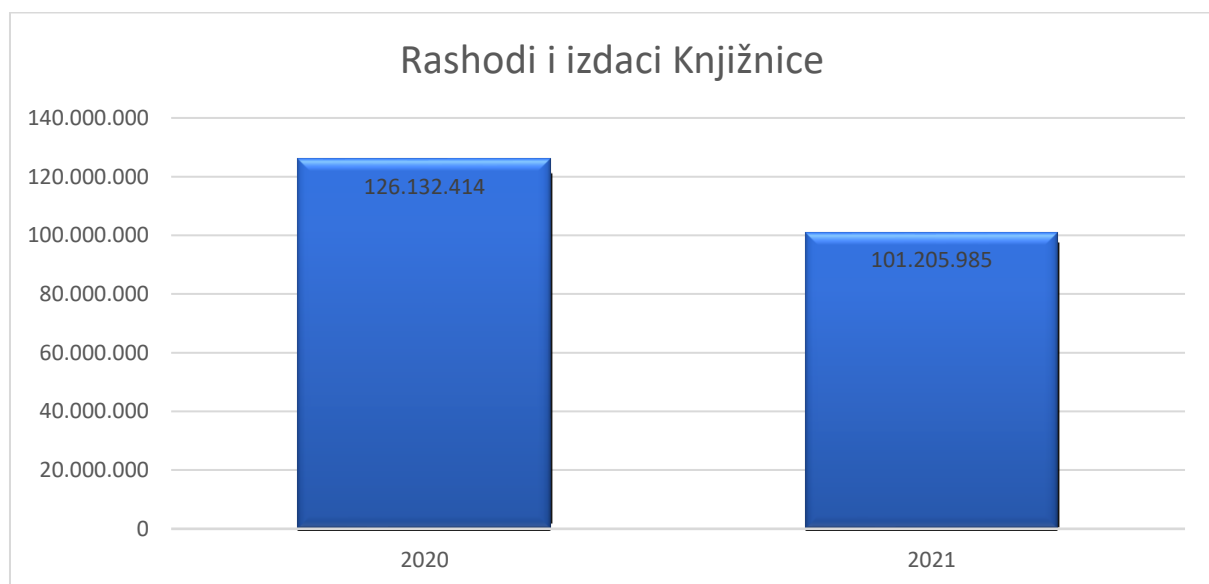
Tablica 38. Rashodi i izdatci.

BR.	OPIS	IZVRŠENO 2020	IZVRŠENO 2021	INDEKS 4/3*100
1	2	3	4	5
1.	3 RASHODI POSLOVANJA	92.829.772	93.598.613	100,8
1.1.	31 RASHODI ZA ZAPOSLENE	38.937.387	42.363.407	108,8
	<i>311 Plaće</i>	<i>32.124.611</i>	<i>35.010.017</i>	
	3111 Plaće za redovan rad	31.886.493	34.296.164	
	3113 Plaće za prekovremeni rad	238.118	313.475	
	3114 Plaće za posebne uvjete rada	0	400.378	
	<i>313 Doprinosi na plaće</i>	<i>5.239.312</i>	<i>5.736.476</i>	
	3132 Doprinosi za zdravstveno osiguranje	5.239.312	5.736.307	
	3133 Doprinosi za obvezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti	0	169	
	<i>312 Ostali rashodi za zaposlene</i>	<i>1.573.464</i>	<i>1.616.914</i>	
1.2.	32 MATERIJALNI RASHODI	53.613.147	50.475.384	94,1
	<i>321 Naknade troškova zaposlenima</i>	<i>1.202.933</i>	<i>1.439.793</i>	
	3211 Službena putovanja	24.155	166.123	
	3212 Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	1.137.396	1.205.698	
	3213 Stručno usavršavanje zaposlenika	41.382	67.972	
	<i>322 Rashodi za materijal i energiju</i>	<i>8.140.945</i>	<i>8.001.489</i>	
	3221 Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	795.779	645.288	
	3223 Energija	6.743.115	6.686.009	
	3224 Materijal i dijelovi za tekuće i investicijsko održavanje	462.426	420.246	
	3225 Sitni inventar i auto gume	131.044	241.612	
	3227 Službena, radna i zaštitna odjeća i obuća	8.581	8.334	
	<i>323 Rashodi za usluge</i>	<i>44.073.167</i>	<i>40.767.322</i>	
	3231 Usluge telefona, pošte i prijevoza	504.038	255.374	
	3232 Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	2.338.919	2.237.154	

	3233 Usluge promidžbe i informiranja	35.536.966	31.702.392	
	3234 Komunalne usluge	1.580.904	1.557.409	
	3235 Zakupnine i najamnine	137.599	233.559	
	3236 Zdravstvene i veterinarske usluge	44.690	39.875	
	3237 Intelektualne i osobne usluge	940.736	1.358.024	
	3238 Računalne usluge	658.275	722.038	
	3239 Ostale usluge	2.331.040	2.661.497	
	324 Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	10.408	8.692	
	329 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	185.694	258.088	
	3291 Naknade za rad predst. izvrš. tijela, povjer., ostale slične naknade za rad	35.213	50.089	
	3292 Premije osiguranja	4.734	5.916	
	3293 Reprezentacija	13.693	59.273	
	3294 Članarine i norme	98.906	92.750	
	3295 Pristojbe i naknade	32.228	40.760	
	3296 Troškovi sudskih postupka	0	9.000	
	3299 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	920	300	
1.3.	34 FINANCIJSKI RASHODI	116.465	279.523	240,0
	343 Ostali financijski rashodi	116.465	279.523	
	3431 Bankarske usluge i usluge platnog prometa	24.363	28.526	
	3432 Negativne tečajne razlike i razlike zbog primjene valutne klauzule	83.361	246.262	
	3433 Zatezne kamate	1.741	4.735	
	3434 Ostali nespomenuti financijski rashodi	7.000	0	
1.4.	36 POMOĆI DANE U INOZEMSTVO I UNUTAR OPĆE DRŽAVE	0	85.375	
	361 Pomoći inozemnim vladama	0	57.950	
	3611 Tekuće pomoći inozemnim vladama	0	57.950	
	368 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava	0	27.425	
	3681 Tekuće pomoći temeljem prijenosa EU sredstava	0	27.425	
1.5.	37 NAKNADE GRAĐ.I KUĆ. NA TEM.OSIG.I DRUGE NAKNADE	80.000	107.400	134,3
	372 Ostale naknade građ.i kuć. iz proračuna	80.000	107.400	
	3721 Naknade građ.i kuć. u novcu / stipendije i školarine	80.000	107.400	
1.6.	38 OSTALI RASHODI	82.773	287.524	347,4
	381 Tekuće donacije	54.392	191.039	
	3812 Tekuće donacije u naravi	54.392	68.603	
	3813 Tekuće donacije iz EU sredstava	0	122.436	
	383 Kazne, penali i naknade štete	28.381	96.485	
	3831 Naknade šteta pravnim fizičkim osobama	28.381	95.885	
	3835 Ostale kazne		600	
2.	4 RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	33.302.642	7.607.372	22,8
2.1.	41 RASHODI ZA NABAVU NEPROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	41.614	12.140	29,2
	412 Nematerijalna imovina	41.614	12.140	
	4123 Licence	41.614	12.140	
2.2.	42 RASHODI ZA NABAVU PROIZV.DUGOTR.IMOVINE	8.394.910	6.208.937	74,0
	422 Postrojenja i oprema	5.115.104	2.375.271	

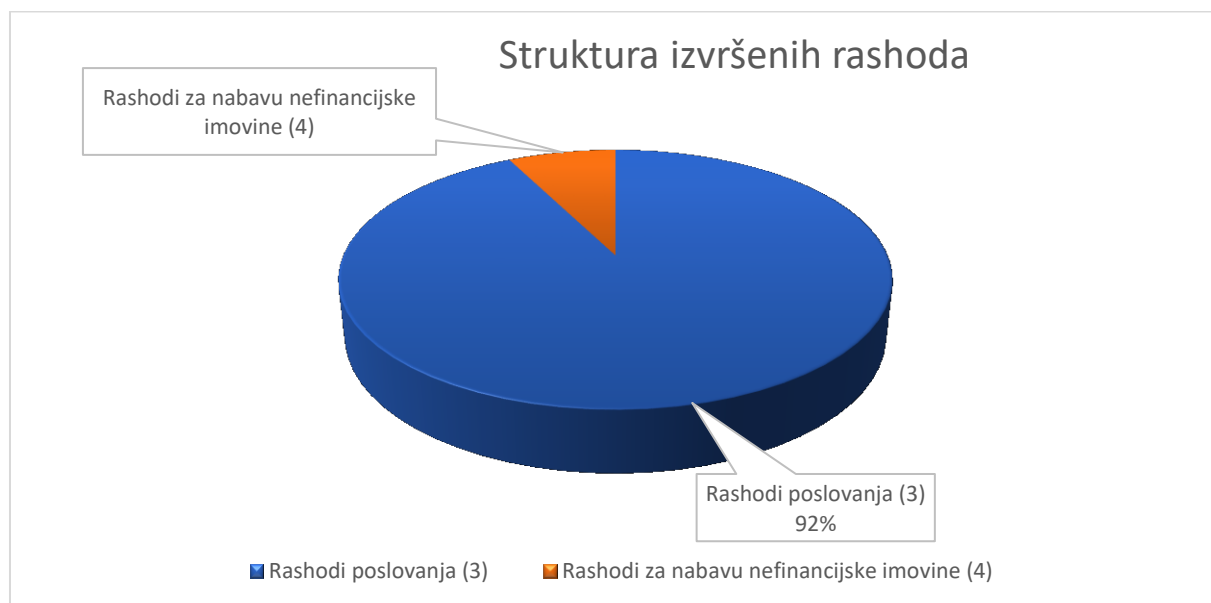
	4221 Uredska oprema i namještaj	4.606.253	2.090.052	
	4222 Komunikacijska oprema	274.807	202.759	
	4223 Oprema za održavanje i zaštitu	79.000	0	
	4225 Instrumenti, uređaji i strojevi	3.157	5.000	
	4227 Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	151.887	77.460	
	<i>424 Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti</i>	<i>3.068.601</i>	<i>3.701.041</i>	
	4241 Knjige u knjižnicama (knjige, časopisi, ...)	2.667.351	3.231.455	
	4244 Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	401.250	469.586	
	<i>426 Nematerijalna proizvedena imovina</i>	<i>211.205</i>	<i>132.625</i>	
	4262 Ulaganja u računalne programe	64.990	45.813	
	4263 Umjetnička, literarna i znanstvena djela	146.215	86.812	
2.3.	45 RASHODI ZA DODATNA ULAGANJA NA NEFINANCIJSKOJ IMOVINI	24.866.118	1.386.295	5,6
	<i>451 Dodatna ulaganja na građevinskim objektima</i>	<i>24.430.118</i>	<i>1.386.295</i>	
	<i>452 Dodatna ulaganja na postrojenjima i opremi</i>	<i>3.347</i>	<i>0</i>	
	<i>454 Ostala dodatna ulaganja za ostalu nefinancijsku imovinu</i>	<i>432.653</i>	<i>0</i>	
3.	5 IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	0	0	
	UKUPNO 2021. (1+2+3)	126.132.414	101.205.985	80,2

Ukupni rashodi i izdaci (razredi 3, 4 i 5) Knjižnice u 2021. godini izvršeni su u iznosu od 101.205.985,00 kuna, što predstavlja smanjenje od 20 posto u odnosu na prethodnu 2020. godinu, kada su izvršeni u iznosu od 126.132.414,00 kuna. Razlog smanjenja rashoda povezan je i s čimbenicima ostvarenja prihoda, odnosno slijedom nepovoljne globalne gospodarske aktivnosti, nastavak pandemije bolesti COVID-19, Knjižnica je smanjila rashode poslovanja u najvećoj mogućoj mjeri. Također, smanjeni su i troškovi koji su se provodili tijekom 2020. godine, a u povodu aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020).

Slika 5. Izvršeni rashodi i izdaci usporedno 2020. i 2021. godine.

U ukupnim izvršenim rashodima Knjižnice, rashodi poslovanja s izvršenih 93.598.613,00 kune čine 92 posto, a preostalih 8 posto čine rashodi za nabavu nefinancijske imovine u iznosu od 7.607.372,00 kune.

Slika 6. Struktura izvršenih rashoda u 2021. godini.

Rashodi poslovanja

Rashodi za zaposlene povećani su 8 posto u odnosu na prethodnu godinu, a odnose se na isplate plaće zaposlenika s obveznim doprinosima slijedom zakonskih povećanja te povećanja minuloga rada na razini svakoga zaposlenika. Tijekom 2021. godine povećale su se plaće za prekovremeni rad, a uvedena je obračunska kategorija isplate plaća za posebne uvijete rada.

Pregledom izvršenih rashoda u 2021. godini može se primijetiti kako su se materijalni rashodi smanjili u odnosu na 2020. godinu najviše u kategoriji usluga. Rashodi za naknade troškova zaposlenih su se povećali tijekom 2021. godine u dijelu službenih putovanja koja su se najvećim dijelom izvršavala temeljem odobrenih projektnih aktivnosti. Rashodi za materijal i energiju smanjili su se u svim kategorijama troška no najviše na uredskom i ostalom materijalu.

Rashodi za usluge znatno su se smanjili u gotovo svim kategorijama pripadajućih usluga. Najveći pad bilježe telefonske usluge, usluge pošte i prijevoza slijedom završetka aktivnosti predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. (HRPRES 2020), usluge promidžbe i informiranja u dijelu nabave inozemnih elektroničkih časopisa (e-izvori), te zdravstvenih usluga – sistematski pregledi zaposlenika. Usluge zakupnine i najamnine (jednogodišnje licence), intelektualne usluge, računalne usluge, te usluge koje Knjižnica nabavlja od vanjskih pružatelja usluga (*outsourcing*) su povećane.

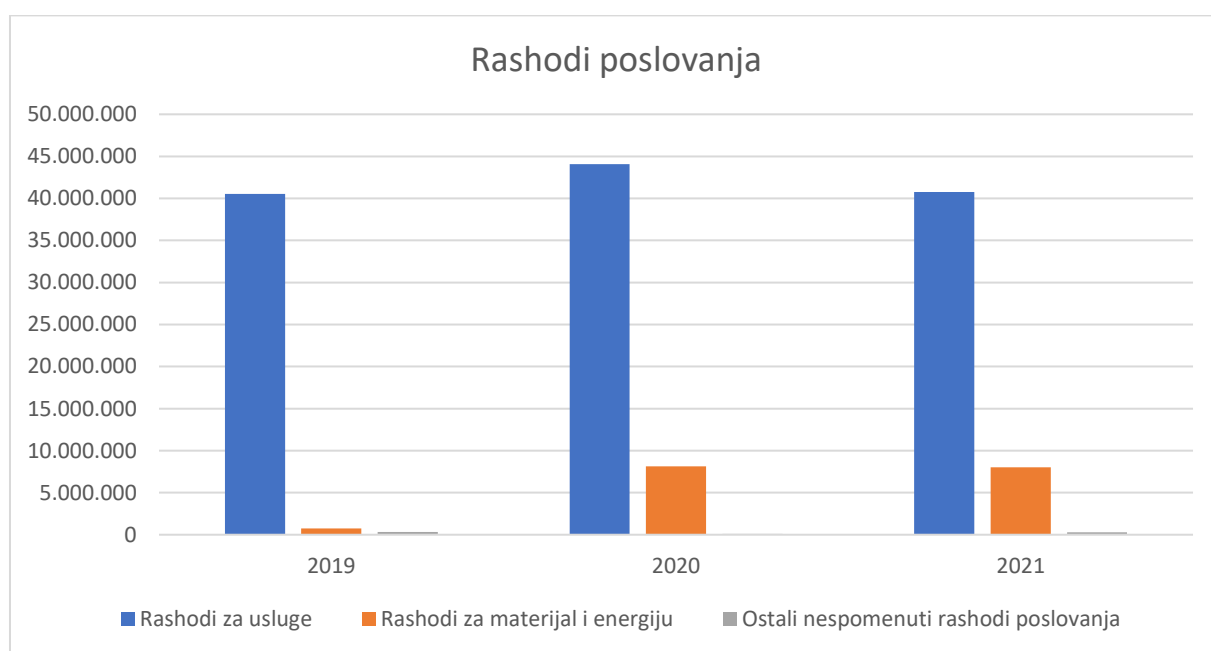
Naknade troškova osobama izvan radnoga odnosa smanjile su se s obzirom na to da su tijekom 2021. godine završene projektne aktivnosti.

Ostali nespomenuti rashodi poslovanja su povećani slijedom novih kategorija troškova koje su ostvarene, odnosno sudskih troškova po pravomoćnoj presudi radi isplate razlike u plaći temeljem odredaba Izmjena i dopuna Dodatku Sporazuma o osnovici za plaće u javnim službama sklopljenog 26. listopada 2011. i arbitražne odluke od 7. prosinca 2011.

Financijski rashodi izvršeni su u znatno većem iznosu u odnosu na prethodnu godinu u dijelu bankarskih usluga koje poslovna banka naplaćuje po redovitome trošku vođenja računa te transakcija koje se provode plaćanjem u inozemnim novčanim jedinicama. Negativne tečajne razlike slijedom nepovoljnoga tečaja u trenutku plaćanja inozemnih računa ostvarile su se u znatnom iznosu jer je u trenutku plaćanja tečaj poslovne banke bio nepovoljan prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke po kojem se inozemne novčane jedinice knjiže u poslovnim knjigama.

Tijekom 2021. godine bilo je aktivnosti koje su se evidentirale na pomoćima, a odnose se na projekt *ERASMUS + (TRACE)* koji provodi Knjižnica i isplaćuje partnerima u projektu. Školarine koje Knjižnica plaća svojim zaposlenicima u 2021. godini izvršene su u većem iznosu u odnosu na prethodne godine.

Ostali rashodi poslovanja su se povećali jer su se izvršavale aktivnosti na projektu *ERASMUS + (TRACE)* koji provodi Knjižnica i isplaćuje partnerima u projektu, kao i isplata mjesečne rente – naknade štete.

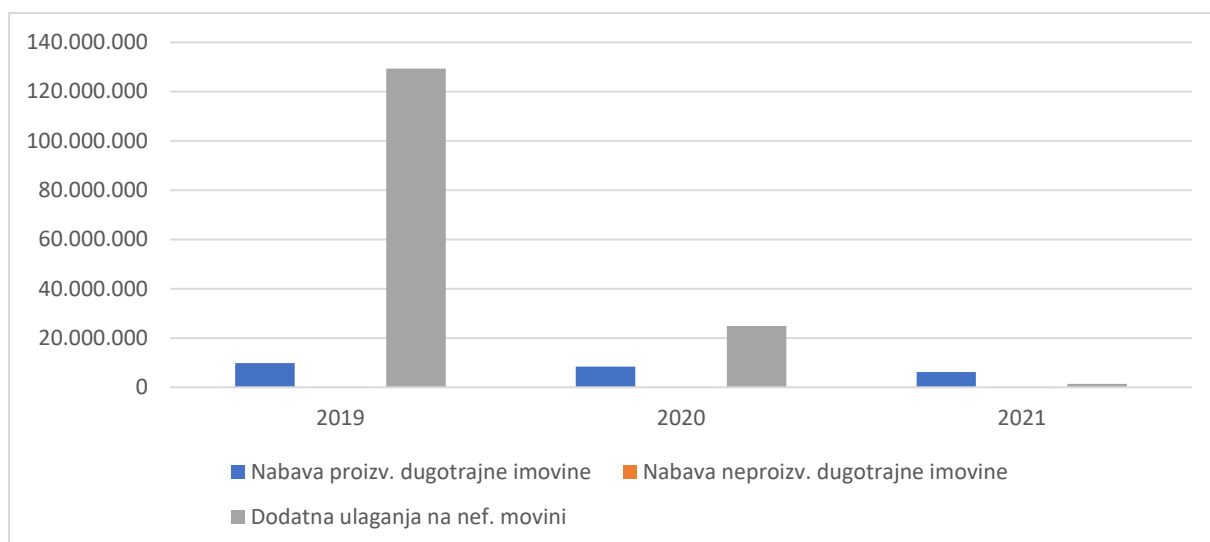
Slika 7. Usporedni prikaz izvršenih rashoda poslovanja u razdoblju od 2019. do 2021. godine.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine s tijekom 2021. godine smanjeni su za 78 posto u odnosu na 2020. godinu. Pad ovih rashoda vezan je i nastavlja se u najvećoj mjeri zbog troškova za izgradnju i opremu prostora za predsjedanje RH Vijećem EU 2020 (HRPRES 2020) koji u 2021. godini nisu postojali.

Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine odnose se na potrebe koje Knjižnica ima a vezano za održavanje sustava nabavkom potrebnih višegodišnjih licenci.

Rashodi za knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti ostvareni su 2021. u sveukupnom iznosu od 3.701.041 kn. Dodijeljena sredstava iz Državnog proračuna za nabavu knjiga, umjetnina i ostalih nespomenutih izložbenih vrijednosti potrošena su sukladno svojoj namjeni.

Slika 8. Usporedni prikaz izvršenih rashoda za nefinancijsku imovinu u razdoblju od 2019. do 2021. godine.

REZULTAT POSLOVANJA

Rezultat poslovanja u 2021. godini je višak prihoda u iznosu od 2.734.958,00 kuna te s prenesenim viškom prethodnih godina u iznosu od 5.712.714,00 kuna i ispravicima rezultata tijekom 2021. godine čini sveukupni višak prihoda i primitaka te iznosi 8.181.455,00 kuna. Tijekom 2021. godine obavljen je ispravak rezultata poslovanja u skladu s pravilima proračunskoga računovodstva koja su se odnosila na povrat neutrošenoga prihoda iz 2020. godine suradniku iz projekta.

Knjižnica je ostvarila višak prihoda poslovanja koji će u skladu Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna i preuzetim obvezama u bilanci izvršiti u 2022. poslovnoj godini te rasporediti višak prihoda poslovanja prema namjeni, a u skladu s poslovnim odlukama odgovornog tijela Knjižnice – Upravnoga vijeća.

REZULTAT POSLOVANJA U 2021.

UTVRĐIVANJE REZULTATA POSLOVANJA	
PRIHODI U 2021.	103.940.943
RASHODI U 2021.	101.205.985
REZULTAT TEKUĆE GODINE	2.734.958
VIŠAK PRETHODNIH GODINA	5.712.714
KOREKCIJA REZULTATA TIJEKOM 2021.	266.217
REZULTAT POSLOVANJA 2021.	8.181.455

8. PRILOZI

8.1. PREDAVAČI CENTRA ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA U REPUBLICI HRVATSKOJ

R. br.	IME I PREZIME	NAZIV TEČAJA / MREŽNOG SEMINARA (WEBINARA)	MJESTO I VRIJEME ODRŽAVANJA
1.	Frida Biščan, knjižničarska savjetnica	XI.11. <i>Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica – najčešće pogreške</i>	Online 26. siječnja 2021.
2.	dr. sc. Aleksandra Pikić, knjižničarska savjetnica	XI.11. <i>Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica – najčešće pogreške</i>	Online 8. veljače 2021.
3.	Dunja Marija Gabriel, knjižničarska savjetnica	XI.11. <i>Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica – najčešće pogreške</i>	Online 12. veljače 2021.
4.	Goranka Mitrović, knjižničarska savjetnica	XI.1. <i>Bibliometrijski pokazatelji u vrednovanju znanstvene produktivnosti</i>	Online 17. ožujka 2021.
5.	Renata Petrušić, viša knjižničarka	XI.17. <i>Autorsko pravo i društveni mediji u knjižnicama</i>	Online 23. ožujka 2021. 16. travnja 2021. 20. travnja 2021. 4. listopada 2021.
	Renata Petrušić, viša knjižničarka	XI.7. <i>Autorsko pravo i uporaba autorskih djela u digitalnom okruženju</i>	Online 14. svibnja 2021. 12. listopada 2021.
6.	Gabriela Aleksić, dipl. ing. grafičke tehnologije	XI.13. <i>Osnove preventivne zaštite knjižnične građe</i>	Online 27. rujna 2021. 26. listopada 2021.
7.	dr. sc. Ana Vukadin, viša knjižničarka	IV.10. <i>Uvod u Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima</i>	Online 18. listopada 2021.
8.	Elia Ekinović Micak, viša knjižničarka	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Knjige i druga omeđena tekstualna građa</i>	Online 19. listopada 2021.
	Elia Ekinović Micak, viša knjižničarka	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Identifikacija i opis agenata</i>	Online 6. prosinca 2021.

	Elia Ekinović Micak, viša knjižničarka	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Nadzor nad imenima i nazivljem</i>	Online 13. prosinca 2021.
9.	dr. sc. Mira Miletić Drder, knjižničarska savjetnica	IV.10. <i>Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“ – Kartografska građa</i>	Online 12. studenog 2021.

8.2. KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI SUSTAV

Tablica 33. Povećanje ukupnoga broja novoizrađenih bibliografskih zapisa u sustavu *NSK* i *ZAG* te ukupno u šestogodišnjem razdoblju.

Godina	Broj bibliografskih zapisa <i>NSK</i>	Broj bibliografskih zapisa <i>ZAG</i>	Ukupno bibliografskih zapisa
2016.	↗ 950 257	↘ 408 978	↘ 1 359 235
2017.	↗ 979 668	↘ 419 052	↘ 1 428 131
2018.	↗ 1 012 361	↗ 457 463	↔ 1 502 517
2019.	↗ 1 046 648	↗ 456 409	↔ 1 537 344
2020.	↗ 1 080 769	↗ 467 404	↗ 1 582 294
2021.	↗ 1 117 141	↗ 476 742	↗ 1 630 255

Tablica 34. Trend kretanja novoizrađenih zapisa o posjedovanju, zapisa o primjerku u sustavima *NSK* i *ZAG* te ukupno u šestogodišnjem razdoblju.

Godina	Zapisi o posjedovanju <i>NSK</i>	Zapisi o posjedovanju <i>ZAG</i>	Zapisi o posjedovanju ukupno	Zapisi o primjerku <i>NSK</i>	Zapisi o primjerku <i>ZAG</i>	Zapisi o primjerku ukupno
2016.	↘ 852 516	↘ 80 502	↘ 933 018	↘ 674 730	↘ 178 668	↘ 853 398
2017.	↘ 889 033	↘ 114 998	↘ 1 004 031	↘ 726 729	↘ 225 637	↘ 952 366
2018.	↔ 926 715	↔ 139 089	↔ 1 065 804	↔ 779 906	↔ 260 002	↔ 1 039 908
2019.	↔ 964 669	↗ 162 123	↗ 1 126 792	↔ 830 751	↗ 292 924	↗ 1 123 675
2020.	↗ 998 349	↗ 175 406	↗ 1 173 755	↗ 873 178	↗ 316 903	↗ 1 190 081
2021.	↗ 1 033 134	↗ 187 514	↗ 1 220 648	↗ 915 557	↗ 335 268	↗ 1 250 825

Tablica 35. Trend kretanja broja novoupisanih korisnika u sustavima *NSK* i *ZAG* u šestogodišnjem razdoblju.

Godina	Korisnici sustava <i>NSK</i>	Broj posudbe građe – <i>NSK</i>	Korisnici sustava <i>ZAG</i>	Broj posudbe građe – <i>ZAG</i>	Korisnici ukupno
2016.	 8696	13 009	 9854	27 923	 31 559
2017.	 8394	11 939	 10 287	31 982	 30 620
2018.	 8064	11 305	 12 402	33 358	 31 771
2019.	 8235	9674	 14 224	42 120	 32 133
2020.	 7728	7573	 20 356	21 991	 35 657
2021.	 4605	8124	 11 374	18 529	 24 103

Tablica 36. Trend korištenja portala *Katalog NSK* u trogodišnjem razdoblju.

Godina	2019.	2020.	2021.
Sesije ili posjeti	 88 885	 422 942	 260 362
Pregled stranice	 4 264 071	 3 767 593	 3 700 915
Korisnici	 83 719	 260 837	 85 172

8.3. MEĐUNARODNA ČLANSTVA KNJIŽNICE

Knjižnica i njezini djelatnici članovi su međunarodnih udruga, baza podataka i sustava za razmjenu podataka:

CDNL – [The Conference of Directors of National Libraries](#) (Konferencija ravnatelja nacionalnih knjižnica)

CENL – [The Conference of European National Librarians](#) (Konferencija ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica)

[DART Europe](#) (Europski digitalni repozitorij disertacija)

DOI – Digital Object Identifier (Digitalni identifikator objekta)

ENA – European Network Association (Udruga Europeana mreže)

EURIG – [The European RDA Interest Group](#) (Europska grupa za praćenje RDA)

Europeana – [European digital library](#) (Europska digitalna knjižnica)

IAML – [International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres](#) (Međunarodna udruga glazbenih knjižnica, arhivskih i dokumentacijskih centara)

ICA – International Cartographic Association (Međunarodno kartografsko udruženje)

ICDL – [International Children's Digital Library](#) (Međunarodna dječja digitalna knjižnica)

ICOM – [International Council of Museums](#) (Međunarodni svajet za muzeje)

IFLA – [International Federation of Library Associations](#) (Međunarodna federacija knjižničarskih društava)

IIPC – [International Internet Preservation Consortium](#) (Međunarodni konzorcij za trajnu pohranu internetskih sadržaja)

[Index Translationum](#)

ISBN – [International Standard Book Number](#) (Međunarodni standardni knjižni broj)

ISMN – [International Standard Music Number](#) (Međunarodni standardni broj notne građe)

ISSN – [International Standard Serial Number](#) (Međunarodni standardni broj serijske publikacije)

[ISSN Governing Board](#) (Upravni odbor ISSN-a)

LIBER – [Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche](#) (Udruga europskih znanstvenih knjižnica)

[UDC Consortium](#) (UDK Konzorcij)

[UDC Consortium. Executive Board](#) (UDK Konzorcij. Izvršni odbor)

VIAF – [Virtual International Authority File](#) (Virtualna međunarodna normativna baza).

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Ulica Hrvatske bratske zajednice 4
p. p. 550
10 000 Zagreb
Hrvatska
T +385 1 616 40 40
F +385 1 616 41 86
www.nsk.hr

KLASA: 041-01/22-01/06
URBROJ: 474-01-22-2
U Zagrebu, 30. ožujka 2022.

Na temelju članaka 2., 19. i 20. Poslovnika o radu Upravnog vijeća Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a sukladno odredbi članka 22. Statuta Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Odluke Upravnog vijeća Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 15. studenoga 2007., Klasa: 041-01/07-01/01, Ur. broj: 01-01-07-23, Upravno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, glasovanjem na svojoj 15. redovnoj sjednici održanoj 30. ožujka 2022. donijelo je sljedeću

ODLUKU

1. Usvaja se Izvješće o radu s financijskim izvješćem Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 2021. godinu u tekstu koji je priložen ovoj Odluci i čini njezin sastavni dio.
2. Izvješće iz točke 1. ove Odluke dostavlja se Hrvatskom knjižničnom vijeću na mišljenje nakon čega se dostavlja Vladi Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske će nakon pribavljanja mišljenja od nadležnih ministarstava odlučivati o donošenju Zaključka o prihvatanju Izvješća.
3. Za potrebe izvješćivanja šire javnosti, NSK će prirediti i skraćeni, pojednostavljeni, dinamični te fotografijama i grafičkim prikazima popraćeni tekst Izvješća.
4. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Upravnog vijeća
dr. sc. Jozo Ivanović, viši arhivist

PRILOG:

1. Izvješće o radu NSK s financijskim izvješćem za 2021. godinu